

ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា

និង

សេចក្តីប្រជុំសភាសាខ្មែរ

អភិបាលប្រតិបត្តិ

បណ្ឌិត សង្ហាមណី

១០០

Scan by Mr. Huot kongheang, May 17, 2009 for thormatean.
Begin April 25,09-Finish July 09,09, Book 77-100.

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥១០

អភិធម្មប៊ែដកោ

បដ្ឋានំ សត្តមោ ភាគោ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ បរិមិ

ឧបោ ឧស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ហោតុទុកំ

បដិច្ចវិវោ

(១) ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា អលោកំ បដិច្ច អនោសោ អមោយោ
អនោសំ បដិច្ច អលោកោ អមោយោ អមោហំ បដិច្ច
អលោកោ អនោសោ លោកំ បដិច្ច មោយោ មោហំ
បដិច្ច លោកោ ទោសំ បដិច្ច មោយោ មោហំ បដិច្ច
នោសោ បដិសន្ធិត្តុលោ ។ បេ ។ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានក្ស រូរំ បដិ-
សន្ធិត្តុលោ ។ បេ ។ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ច
ឧហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អលោកំ
បដិច្ច អនោសោ អមោយោ សម្មយុត្តកា ច
ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានក្ស រូរំ ។ ចក្កំ តន្ត្រត្ថំ(១) ។

១ ប. អយំ ពាយោ ឧត្តិ ។ ដី តាត្ថន្ត ។

អភិធម្មប៊ែដក

បដ្ឋាន សត្តមភាគ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ខាងដើម

សុមនស្តា ចំពោះព្រះមាតុព្រះភាគ អហោសម្មាសម្ពុទ្ធអនិចារ ។

ហោតុទុកៈ

បដិច្ចវិវៈ

(១) ធម្មំ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ អទោសៈ ករោហៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ
អលោកៈ ករោហៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអទោសៈ អលោកៈ អទោសៈ
កាស្រ័យ ខ្ញុំករោហៈ មោហៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ លោកៈ
កាស្រ័យ ខ្ញុំមោហៈ មោហៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំអទោសៈ ទោសៈ កា-
ស្រ័យ ខ្ញុំមោហៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធមិ មិនមែនជា
ហេតុ កាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
គឺ ត្ថកសម្មយុត្តកុទ្ធកិ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបកិ កាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ធមិ មិនមែនជាហេតុ
ក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
គឺ អទោសៈកិ ករោហៈកិ ត្ថកសម្មយុត្តកុទ្ធកិ ចិត្តសម្មដ្ឋាន-
រូបកិ កាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។

លោកំ បដិច្ច មោហោ សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ រូបំ ។ បេ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ បេ ។ ន
ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ធមោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចុ-
យោ នហោតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តរយោ ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ រូបំ ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ
វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កំ ។ បេ ។ នហោតុំ
ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចុយោ
នហោតុ ខន្ធេ បដិច្ច ហោតុ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច
ហោតុ ។ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ ច នហោតុ ច
នន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហោតុប្បច្ចុយោ នហោតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តរយោ ខន្ធា ហោតុ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ បេ ។
ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ហោតុ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ
រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ហោតុ សម្មយុត្តកា ច
ខន្ធា ។ ហោតុញ នហោតុញ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចុយោ អរលាកញ សម្មយុត្តកេ ច
ខន្ធេ បដិច្ច អរោសោ អមោហោ ។ ចក្កំ តន្តិកតំ ។

ហោហាភិ ត្ថកសម្មយុត្តកត្ថន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អាស្រ័យ រូ
លោកៈ ។ បេ ។ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធមិ ចំនែម
ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ចុយ គឺ ខន្ធគត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធច មិនមែន
ជាហេតុ ។ បេ ។ ខន្ធគត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធច ក្នុង
ខណៈវៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ត្ថកខន្ធ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ
មហាក្កត ។ បេ ។ ធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជា
ហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ ត្ថកហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំត្ថក
ខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ត្ថកហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។
ត្ថកធមិ ជាហេតុក្តី ត្ថកធមិ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិន
មែនជាហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ ខន្ធគត្តិ ហេតុ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធច មិនមែនជាហេតុ ។ បេ ។
ខន្ធគត្តិ ហេតុក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធច ក្នុងខណៈ
វៃបដិសន្ធិ ត្ថកហេតុក្តី ត្ថកសម្មយុត្តកត្ថន្តិ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។ ធមិ
ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុផង ធមិ មិនមែនជាហេតុផង រើប
ើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ អរោសាភិ អរោហាភិ អាស្រ័យ
ខ្ញុំអរោសាភិ ត្ថកសម្មយុត្តកត្ថន្តិ ។ ហណ្ឌិក គប្បីចងជាចក្កចុះ ។

ហេតុផល វិនិច្ឆ័យ

លោកញូ សម្បយុត្តកា វ ខេត្ត បដិច្ច មោហោ
 នោសត្វ សម្បយុត្តកា វ ខេត្ត បដិច្ច មោហោ
 បដិសន្ធិត្តលោ អលោកញូ វត្តញូ បដិច្ច អនោ-
 សោ អមោហោ ។ បេ ។ ហេតុញូ ធម្មតុញូ
 ធម្មំ បដិច្ច ធម្មតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈិតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ធម្មតុំ ឯកំ ខុត្តញូ ហេតុញូ បដិច្ច តយោ ខុត្តា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញូ រូបំ ។ បេ ។ ទ្វេ ខេត្ត ច ហេតុញូ
 បដិច្ច ទ្វេ ខុត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានញូ រូបំ បដិសន្ធិត្ត-
 លោ វត្តញូ ហេតុញូ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខុត្តា ។
 ហេតុញូ ធម្មតុញូ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ច ធម្មតុ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈិតិ ហេតុប្បច្ចយា ធម្មតុំ ឯកំ ខុត្តញូ
 អលោកញូ បដិច្ច តយោ ខុត្តា អនោសោ អមោហោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញូ រូបំ ។ បេ ។ ទ្វេ ខេត្ត ច អលោកញូ
 បដិច្ច ទ្វេ ខុត្តា អនោសោ អមោហោ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញូ រូបំ ។ ចក្កំ តន្ត្រិតន្តំ ។ ធម្មតុំ ឯកំ ខុត្តញូ
 លោកញូ បដិច្ច តយោ ខុត្តា មោហោ ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានញូ រូបំ ។ បេ ។ ទ្វេ ខេត្ត ។ បេ ។
 បដិសន្ធិត្តលោ វត្តញូ អលោកញូ បដិច្ច អនោ-
 សោ អមោហោ សម្បយុត្តកា ច ខុត្តា ។ បេ ។

ហេតុផល វិនិច្ឆ័យ

មោហាៈ អាស្រ័យ ខ្យវលោកៈផង ត្នកសម្បយុត្តកក្នុងផង មោហាៈ
 អាស្រ័យ ខ្យវតាសៈផង ត្នកសម្បយុត្តកក្នុងផង ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ
 អនោសៈក្តី អមោហាៈក្តី អាស្រ័យ ខ្យវលោកៈផង វត្តផង ។ បេ ។ ធម្ម
 មិនវៃបដិសន្ធិ អាស្រ័យ ខ្យវធម្ម ជាហេតុផង ធម្ម មិនវៃបដិសន្ធិ
 ទើបតើរឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខុត្តញូក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញូក្តី
 អាស្រ័យ ខ្យវខុត្ត មិនវៃបដិសន្ធិ ជាហេតុផង ។ បេ ។ ខុត្ត
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញូក្តី អាស្រ័យ ខ្យវខុត្តផង ហេតុផង ក្នុងខណៈ
 វៃបដិសន្ធិ ត្នកសម្បយុត្តកក្នុង អាស្រ័យ ខ្យវវត្តផង ហេតុផង ។ ត្នកធម្ម
 ជាហេតុក្តី ត្នកធម្ម មិនវៃបដិសន្ធិ អាស្រ័យ ខ្យវធម្ម ជាហេតុផង
 ធម្ម មិនវៃបដិសន្ធិ ទើបតើរឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ
 ខុត្តញូក្តី អនោសៈក្តី អមោហាៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញូក្តី អាស្រ័យ ខ្យវខុត្ត
 មិនវៃបដិសន្ធិ អលោកៈផង ។ បេ ។ ខុត្តញូក្តី អនោសៈក្តី
 អមោហាៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញូក្តី អាស្រ័យ ខ្យវខុត្តផង អលោកៈផង ។
 បណ្ឌិត ធម្មវិចារជាបក្ខៈចុះ ។ ខុត្តញូក្តី មោហាៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញូក្តី
 អាស្រ័យ ខ្យវខុត្ត មិនវៃបដិសន្ធិ លោកៈផង ។ បេ ។ ខុត្ត
 ។ បេ ។ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ អនោសៈក្តី អមោហាៈក្តី ត្នកសម្បយុត្ត-
 កក្នុងក្តី អាស្រ័យ ខ្យវវត្តផង អលោកៈផង ។ បេ ។

[២] លោកុំ ធម៌ អធិប្បវេណី លោកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាមុណ្ណប្បច្ចយា រូបំ ធម្មេត្តា អរូបេយេវ លវ មញ្ញា ។ អធិបតិប្បច្ចយា មជ្ជិមន្តិ ធម្មិ មរិប្បណ្ឌិ ឯតំ មហា- ក្ខតំ មជ្ជិច្ច ។ មេ ។ មហាក្ខតេ មជ្ជិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ឥទំ បាទំ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សម- ធម្មប្បច្ចយា សមាជាតប្បច្ចយា សត្វេ មហាក្ខតា យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្ប- ច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេ- វនប្បច្ចយា ទ្ធិសុបិ មជ្ជិមន្តិ ធម្មិ ។ កុដ្ឋប្បច្ចយា វិភាកប្បច្ចយា ។ សម្ពិទ្ធិតំ ។ អវិគតប្បច្ចយា ។

[៣] លោកុយា លវ អាមុណ្ណេ លវ សត្វត្ត លវ អវិគតេ លវ ។ ឯវំ កុណាតត្ថំ ។
អនុលោមំ ធីទ្ធិតំ ។

[៤] លោកុំ ធម៌ មជ្ជិច្ច លោកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ លោកុប្បច្ចយា លោកុកំ លោកុំ ឯតំ ឧទ្ធុ មជ្ជិច្ច តយោ ឧទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ មេ ។ ទ្វេ ឧទ្ធា . . . អលោកុកប្បជ្ឈិសន្តិកុណោ ឧទ្ធា មជ្ជិច្ច វត្ត

[២] ធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ ប្តូរធម៌ ជាហេតុ រើបរិភេតឡើង ព្រោះការម្នាលប្តូរថ្មី គឺ លើកតែរូបកតាចេញ និយាយតែប្រសាស ក្នុងអរូបកតាតែឡើង ។ ព្រោះអធិបតិប្បច្ចីយ គឺ មជ្ជិមន្តិ មិនមានទេ (តារាណីនេះ) គ្រប់គ្រាន់ហើយ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ។ មេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត នេះ ជាសេចក្តី ផ្សេង ៗ គ្នា ។ ព្រោះអនន្តប្បច្ចីយ សមនន្តប្បច្ចីយ និងសហជា- តប្បច្ចីយ គឺ ពួកមហាក្ខតទាំងអស់ ដល់ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ព្រោះ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចីយ និស្សយប្បច្ចីយ ឧបនិស្សយប្បច្ចីយ បុរេជាតប្បច្ចីយ និងអាសេវនប្បច្ចីយ ធម៌មជ្ជិមន្តិ មិនមានក្នុងច្រើនទាំង២៤ ។ ព្រោះ កុដ្ឋប្បច្ចីយ និងវិភាកប្បច្ចីយ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ព្រោះរើគតប្បច្ចីយ ។

[៣] ក្នុងហេតុប្បច្ចីយ មានករណ៍ ក្នុងការប្តូរថ្មី មាន ករណ៍ ក្នុងច្រើនទាំងអស់ មានករណ៍ ក្នុងអវិគតប្បច្ចីយ មានករណ៍ ។ ចល្លាត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ធម៌ អនុលោម ។

[៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ រើបរិភេតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ចីយ គឺ ឧទ្ធាត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវឧទ្ធា ជាអហេតុករណ៍ មិនមែនហេតុករណ៍ ។ មេ ។ នូវឧទ្ធា ២ . . . ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យប្បជ្ឈិសន្តិ វត្ត អាស្រ័យ នូវពួកឧទ្ធា

វត្តំ បដិច្ច មហា ឃីវា មហាភូតំ ។ បេ ។ ពាហិវ
 . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . .
 អសញ្ញាសត្តានំ ។ បេ ។ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិនិកំត្តាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ ទន្ធបដិច្ច វិនិកំត្តាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៤) ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអាម្មណប្បច្ចយា ហេតុំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កណោ ។ បេ ។ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាម្មណប្បច្ចយា នហេតុ ទន្ធប
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ សព្វ
 មហាក្កតា ។ ហេតុញ្ច នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាម្មណប្បច្ចយា ហេតុញ្ច
 នហេតុ ប ទន្ធបដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិក្កណោ ។ បេ ។ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។
 នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច-
 យា នឧបដិស្សយេប្បច្ចយា ។

ត្ថកខន្ធ អាស្រ័យ ឡូកខន្ធ ហេតុកខន្ធ ។ បេ ។ ពាហិវ . . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . របស់ត្ថកសញ្ញាសត្ថ ។ បេ ។
 ធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ ហេតុ ដែលច្រឡំដោយចិត្តិញ ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ច: អាស្រ័យ ឡូកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយចិត្តិញ ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ច: ។

(៥) ធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូធមិ ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ឡូហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 ឡូធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ឡូកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 មហាក្កតាវង់អស់ (ក៏អាស្រ័យ ឡូកខន្ធនហេតុកខន្ធ) ។ ធមិ មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូធមិ ជាហេតុផង ធមិ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ឡូហេតុផង ត្ថកខន្ធ មិនមែនជាហេតុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ បរិបុណ្ណំ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ចយ នសម-
 នន្តរប្បច្ចយ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ នឧបដិស្សយេប្បច្ចយ ។

[៦] ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជិតំ
 នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ អលោកំ បដិច្ច អនោសោ
 អមោហោ ។ ចក្កំ តទ្ធិតង្គំ ។ លោកំ បដិច្ច មោហោ
 មោហំ បដិច្ច លោកេ ។ បេ ។ បដិសន្ធិក្កុលោ
 ។ បេ ។ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជិតំ
 នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ ហេតុ បដិច្ច សម្មយុត្តកា
 ខន្ធា ហេតុ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុលោ
 ។ បេ ។ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ច នហេតុ ច
 ធម្មំ ឧប្បជ្ជិតំ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ អលោកំ
 បដិច្ច អនោសោ អមោហោ សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ។
 ចក្កំ តទ្ធិតង្គំ ។ លោកំ បដិច្ច មោហោ សម្មយុត្ត-
 កា ច ខន្ធា ។ ចក្កំ តទ្ធិតង្គំ ។ បដិសន្ធិក្កុលោ
 ។ បេ ។ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជិតំ
 នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ នហេតុ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
 តរយា ខន្ធិ ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធិ
 នហេតុ ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុលោ
 ។ បេ ។ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជិតំ

[៦] ធម៌ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ អនោសា អមោហា កាស្រ័យ រូបំ លោកៈ
 ក្នុងអរូប ។ បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កចុះ ។ មោហា កាស្រ័យ ខ្លួនលោកៈ
 លោកៈ កាស្រ័យ ខ្លួនមោហា ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ តួសម្បយុត្តកត្តន្ត កាស្រ័យ ខ្លួនហេតុ ក្នុងអរូប
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យ ខ្លួនហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 តួកធម៌ ជាហេតុក្តី តួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ អនោសា ក្តី អមោហា
 ក្តី តួសម្បយុត្តកត្តន្តក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនលោកៈ ក្នុងអរូប ។ បណ្ឌិត
 គប្បីចង់ជាចក្កចុះ ។ មោហា ក្តី តួសម្បយុត្តកត្តន្តក្តី កាស្រ័យ ខ្លួន
 លោកៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធិ មិន
 មែនជាហេតុ ក្នុងអរូប ។ បេ ។ ខន្ធិ កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យ ខ្លួនតួកខន្ធិ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ។ បេ ។ ធម៌ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុបុព្វ បដិច្ចវាយ

ឧបុរេជាតប្បវត្តយោ អរូបេ នហេតុ ខន្ធ បដិច្ច ហេតុ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 ច នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ ឧបុរេជាតប្បវត្តយោ
 អរូបេ នហេតុំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ហេតុ ច ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធ ។ បេ ។ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ។ បេ ។ ហេតុញ្ច នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ ឧបុរេជាតប្បវត្តយោ អរូបេ
 អលោកញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ បដិច្ច អនោសោ
 អមោហោ ។ ធម្មំ តន្តិភត្ថំ ។ អរូបេ លោកញ្ច
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ បដិច្ច មោហោ ។ ធម្មំ
 តន្តិភត្ថំ ។ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ហេតុញ្ច នហេ-
 តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ ឧបុរេជា-
 តប្បវត្តយោ អរូបេ នហេតុំ ឯកំ ខន្ធា ហេតុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធ . . . នហេតុ
 ខន្ធ ច ហេតុញ្ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ។ បេ ។ ហេតុញ្ច នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ច នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បន្នន្តិ ឧបុរេជាតប្បវត្តយោ
 អរូបេ នហេតុំ ឯកំ ខន្ធា អលោកញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ អនោសោ អមោហោ ច ។ បេ ។

ហេតុបុព្វ បដិច្ចវាយ

ព្រោះឧបុរេជាតប្បវត្តយោ គឺ ពួកហេតុ អាស្រ័យ ប្តូរពួកទង្គ មិនមែនជា
 ហេតុ ក្នុងអរូបេ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ពួកធម៌ ជាហេតុក្តី
 ពួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បវត្តយោ គឺ ខន្ធា ពួកហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ខន្ធទ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងអរូបេ ។ បេ ។ ខ្ញុំខន្ធល ។ បេ ។ ក្នុងខណៈ
 វៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាហេតុផង
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បវត្តយោ គឺ
 អភាសៈ អមោហាៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈផង ពួកសម្បយុត្តកត្ត
 ផង ក្នុងអរូបេ ។ បដិច្ច គប្បីចង់ដាច់ក្តុះចុះ ។ មោហាៈ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំអលោកៈផង ពួកសម្បយុត្តកត្តផង ក្នុងអរូបេ ។ បដិច្ច គប្បីចង់
 ដាច់ក្តុះចុះ ។ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាហេតុផង ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះឧបុរេជាតប្បវត្តយោ ខន្ធា អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ មិនមែនជាហេតុផង
 ហេតុផង ក្នុងអរូបេ ។ បេ ។ ខ្ញុំខន្ធល . . . ចិត្តសមុដ្ឋានំ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំពួកខន្ធទ មិនមែនជាហេតុផង ហេតុផង ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ ជាហេតុក្តី ពួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
 ជាហេតុផង ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះឧ-
 បុរេជាតប្បវត្តយោ គឺ ខន្ធា ក្តី អភាសៈក្តី អមោហាៈក្តី អាស្រ័យ
 ខ្ញុំខន្ធទ មិនមែនជាហេតុផង អលោកៈផង ក្នុងអរូបេ ។ បេ ។

ទ្វេ ទទ្វេ . . . ។ ធម្មំ ពន្ធិតត្ថំ ។ ធម្មេតំ ឯតំ
ទទ្វេត្ថា លោកត្ថា បដិច្ច តយោ ទទ្វា មោហោ ធ ។
ធម្មំ ពន្ធិតត្ថំ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ បេ ។

[៧] ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ធម្មត្ថាជាតប្បច្ចយា ។ . . . ធម្មាសេវធម្មច្ចយា ។

[៨] ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មេតំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ធម្មត្ថាប្បច្ចយា ហេតុំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។
ធម្មេតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មត្ថា-
ប្បច្ចយា ធម្មតុ ទទ្វេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា
តាហិវ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . ។

ហេតុត្ថា ធម្មេតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ធម្មេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ធម្មត្ថាប្បច្ចយា ហេតុត្ថា សម្បយុត្តកា ធ
ទទ្វេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

[៩] ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អភិវាសាប្បច្ចយោ ធ ។

[១០] ធម្មេតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ធម្មាហារប្បច្ចយោ តាហិវ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

ទ្វេទទ្វេ . . . ។ បល្លិក អប្បិចធិជាតក្កុច្ឆេ ។ ទទ្វេត្ថក្កិ ហេហេតុក្កិ
អាស្រ័យ ទ្វេទទ្វេ មិនមែនជាហេតុផល ហេតុផល ។ បល្លិក អប្បិ
ចធិជាតក្កុច្ឆេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

[៧] ធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះឧបត្ថាជាតប្បច្ចយ ។ . . . ព្រោះឧហារសេវប្បច្ចយ ។

[៨] ធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធមិ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះឧកម្មប្បច្ចយ គឺ សម្បយុត្តកុចេតនា អាស្រ័យ ទ្វេហេតុ ។
ធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះឧកម្មប្បច្ចយ គឺ សម្បយុត្តកុចេតនា អាស្រ័យ ទ្វេត្ថកទទ្វ
មិនមែនជាហេតុ តាហិវ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ
. . . ។ ឧហេតុធមិ អាស្រ័យ ទ្វេហេតុធមិ និងឧហេតុធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះឧកម្មប្បច្ចយ គឺ សម្បយុត្តកុចេតនា អាស្រ័យ ទ្វេហេតុផល
ពួកសម្បយុត្តកុច្ឆេ ។

[៩] ធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនិវាសាប្បច្ចយ មានវារៈ ។

[១០] ធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធមិ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះឧហារសេវប្បច្ចយ គឺ តាហិវ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

អសញ្ញាសន្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា
។ បេ ។ មហាក្ខតេ បដិច្ច កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

[១១] ... ធនត្រ័យប្បច្ចយោ ពាហិរំ ...

អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ
។ បេ ។ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឧបាទារូបំ អសញ្ញាសន្តានំ
មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបធីវិត្តិទ្ធិយេ ។

[១២] ... ឧណាធម្មច្ចយោ មញ្ញវិញ្ញាណសមា-

គតំ ឯកំ ទន្ធិ ។ បេ ។ ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ
... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសន្តានំ ។ បេ ។

[១៣] ... ធមត្ថប្បច្ចយោ អហេតុគំ ធមាតុំ ឯកំ

ទន្ធិ បដិច្ច ។ បេ ។ អហេតុគប្បធីសន្ធិត្តិណោ ...
ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសន្តានំ ។ បេ ។ ធមសម្បយុត្តប្បច្ចយោ ធីវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយោ ធម្មបេជាតសធិសំ អរូបមញ្ញាយេ ។
លោធនិប្បច្ចយោ លោកិកតប្បច្ចយោ ។

[១៤] ធមហេតុយា ទ្វេ ធមអាម្មណោ ភីណិ ធម-

ធិបតិយា ធី ធមធន្តរេ ភីណិ ធមសមធន្តរេ ភីណិ

មហាក្ខតេ ពាស្រ័យ ឧតុសម្មដ្ឋានំ មហាក្ខតេ បេ ។
កដន្តារូប ឧបាទារូប ពាស្រ័យ ឧតុសម្មដ្ឋានំ ។

[១១] ... ព្រោះនេត្រ័យប្បច្ចយោ គី ពាហិរំ ...

អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ មហាក្ខតេ ។ បេ ។ ឧបា-
ទារូប ពាស្រ័យ ឧតុសម្មដ្ឋានំ រូបធីវិត្តិទ្ធិយោ ពាស្រ័យ ឧតុស-
មហាក្ខតេ មហាក្ខតេ មហាក្ខតេ មហាក្ខតេ ។

[១២] ... ព្រោះនណាធម្មច្ចយោ គី ទន្ធិ ដែលប្រច្ចវិដោយ

មញ្ញវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ...
ឧតុសម្មដ្ឋានំ ... មហាក្ខតេ មហាក្ខតេ ។ បេ ។

[១៣] ... ព្រោះនមត្ថប្បច្ចយោ គី ពាស្រ័យ ឧតុសម្មដ្ឋានំ ជា

អហេតុគៈ ធីវិប្បយុត្តប្បច្ចយោ ។ បេ ។ ក្នុងឧណាវិបាកហេតុកប្បធីសន្ធិ
... ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ...
មហាក្ខតេ មហាក្ខតេ ។ បេ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ចយោ ធីវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយោ គី អរូបមញ្ញាវិបាក ប្រវិហារភាវនិធម្មបេជាតប្បច្ចយោ ។
ព្រោះនោត្ថប្បច្ចយោ ធីវិប្បយុត្តប្បច្ចយោ ។

[១៤] ក្នុងនហេតុកប្បច្ចយោ មានវារៈ ២ ក្នុងនអាម្មណ-

ប្បច្ចយោ មានវារៈ ៣ ក្នុងនមត្ថប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៧

អភិធម្មចំណីពេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទអត្តាមាត្រា តិណិ ទទុបដិស្សយេ តិណិ ទបុរេជាតេ
 ទវ ទបញ្ញាជាតេ ទវ ទអាសេវិនេ ទវ ទកកម្មេ តិណិ
 ទវិចារតេ ទវ ទអាហារេ ឯកំ ទស្រ្តិយេ ឯកំ
 ទណេ ឯកំ ទមក្ខេ ឯកំ ទសម្បយុត្តេ តិណិ
 ទវិញ្ញយុត្តេ ទវ ទោទត្តិយា តិណិ ទោវិគតេ តិណិ ។
 ឯវំ គណេតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ទអាម្មណេ តិណិ ...
 ទអតិបតិយា ទវ ទអទទ្កេវ តិណិ ។ សន្តិភ្នំ ។ ...
 ទទុបដិស្សយេ តិណិ ទបុរេជាតេ ទវ ទអាសេវិនេ
 ទវ ទកកម្មេ តិណិ ទវិចារតេ ទវ ទសម្បយុត្តេ តិណិ
 ទវិញ្ញយុត្តេ ទវ ទោទត្តិយា តិណិ ទោវិគតេ តិណិ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៦] ទហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ ទេ ...

អភិធម្មចំណីពេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ក្នុងទអត្តាមាត្រាប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុងទទុបដិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣
 ក្នុងទបុរេជាតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទបញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧
 ក្នុងទអាសេវិនប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទកកម្មប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុង
 ទវិចារកប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទអាហារប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ១ ក្នុង
 ទស្រ្តិយប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងទណប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ១ ក្នុង
 ទមក្ខប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងទសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុង
 ទវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទោទត្តិប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុង
 ទោវិគតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[១៥] ក្នុងទអាម្មណាប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ
 ... ក្នុងទអតិបតិប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទអទទ្កេវប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ
 ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ... ក្នុងទទុបដិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣
 ក្នុងទបុរេជាតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុងទអាសេវិនប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧
 ក្នុងទកកម្មប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុងទវិចារកប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧ ក្នុង
 ទសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុងទវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៧
 ក្នុងទោទត្តិប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ក្នុងទោវិគតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៣ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈ ។

[១៦] ក្នុងទអាម្មណាប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ...

ហេតុទុក្ខ បញ្ញាវិញ

អនន្តរ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ ... កម្មេ ទ្វេ វិចារក
ឯកំ អាហារ ទ្វេ វត្ថុយេ ទ្វេ ឈានេ ទ្វេ
មក្ខេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ ...
អវិគតេ ទ្វេ ។

បច្ចុទ្ទយានុលាមំ និទ្ទិកំ ។

សហជាតវំរោមិ បដិច្ចវារសនិសោ ។ បច្ចុយ-
វំរោមិ និស្សយវំរោមិ បដិច្ចវារសនិសាយេវ បញ្ញា
មហាក្ខតេសុ និដ្ឋិតេសុ វត្ថុំ បច្ចុយោតិ កាតត្វា
មញ្ញាយតនានិ អនុលោមេមិ បច្ចុទ្ទិយេមិ យថា
លត្តន្តិ តថា កាតត្វា ។ សំសដ្ឋវំរោមិ សម្បយុត្ត-
វំរោមិ បរិប្បណ្ណា រូបំ នត្ថុ អរូបមេវ ។

បញ្ញាវិញ

[១៧] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ អលោកោ អរោសស្ស អរោមាស្ស
ហេតុប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ ចក្កំ តន្តិកត្ថំ ។

ហេតុទុក្ខ បញ្ញាវិញ

កុដិអន្តរប្បច្ច័យ មានព្រះ២ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ ... កុដិ
ក្មប្បច្ច័យ មានព្រះ២ កុដិវិបាកប្បច្ច័យ មានព្រះ១ កុដិហោហ-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ២ កុដិស្រ្តិយប្បច្ច័យ មានព្រះ២ កុដិឈានប្បច្ច័យ
មានព្រះ២ កុដិបក្ខប្បច្ច័យ មានព្រះ១ កុដិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
ព្រះ២ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ ... កុដិអវិគតប្បច្ច័យ មានព្រះ២ ។

ពប់ បច្ចុទ្ទយានុលាម ។

ឯសហជាតព្រះ ប្រវិហលន្តានិវដិបដិច្ចព្រះវដ្ត ។ បច្ចុយព្រះ និវដ-
និស្សយព្រះ ប្រវិហលន្តានិវដិបដិច្ចព្រះវដ្ត កាលត្ថកមហាក្ខត សម្រេច
ហើយ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើបញ្ញាថា (ត្ថកខន្ធ) ពិនិត្យនិវដិត ឯអាយតនៈ៥
បានក្នុងអនុលាម និងបច្ចុទ្ទិយៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បិធ្វើ (បញ្ញា)
យ៉ាងនោះវដ្ត ។ សំសដ្ឋព្រះ និវសម្បយុត្តព្រះ ចប់ ថាប្បណិហើយ
រូបមិនមានទេ មានតែអរូបម្យ៉ាង ។

បញ្ញាវិញ

[១៧] ធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធមិ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ អរលោកៈ ជាបច្ច័យ វៃអរោសៈ និង
អរោហៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើជាចក្កៈចុះ ។

លោកោ មោហស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ មោហសោ
 មោហស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ
 ។ មេ ។ ហេតុ ធម្មោ នហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ សម្បយុត្តកាចំ ខន្ធាចំ
 វិត្តសមុដ្ឋាធានញា រូបាចំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ។ មេ ។ ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ច
 នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អលោកោ អហោសស្ស អមោហស្ស សម្បយុត្តកា-
 នញា ខន្ធាចំ វិត្តសមុដ្ឋាធានញា រូបាចំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្តិកត្ថំ ។ លោកោ មោហស្ស
 ។ មេ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ មេ ។

[១៧] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អារម្ម ហេតុ ឧប្បដ្ឋន្តិ ។
 ហេតុ ធម្មោ នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ហេតុ អារម្ម នហេតុ ខន្ធា ឧប្បដ្ឋន្តិ ។
 ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ច នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អារម្ម ហេតុ ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ នហេតុ ធម្មោ

លោកោ ជាបច្ច័យ វិធានោ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ លោកោ ជាបច្ច័យ
 វិធានោ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ មេ ។ ធម៌
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ គឺ
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធដន ពួកចិត្តសមុដ្ឋាធបដន្ត
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ មេ ។ ធម៌ ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផន ធម៌ មិនមែនជាហេតុផន ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយេ គឺ លោកោ ជាបច្ច័យ នៃអារាម្មណៈផន អារាម្មណៈផន
 ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធដន ពួកចិត្តសមុដ្ឋាធបដន្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ លោកោ (ជាបច្ច័យ) នៃវិធានោ ។ មេ ។
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ មេ ។

[១៨] ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុ ដោយ
 អារម្មណាប្បដ្ឋយេ គឺ ពួកហេតុ ប្រាជ្ញា ខ្សែហេតុ វើបកើតឡើង ។ ធម៌
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណាប្បដ្ឋយេ
 គឺ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ប្រាជ្ញា ខ្សែហេតុ វើបកើតឡើង ។
 ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផន ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុផន ដោយអារម្មណាប្បដ្ឋយេ គឺ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កន្តក្តី ប្រាជ្ញា ខ្សែហេតុ វើបកើតឡើង ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ

ហេតុត្រូវ សម្បយុត្តកា ច ខត្តា ខុប្បជ្ជន្តិ ។
សម្បយុត្តកា ច ខត្តា ខុប្បជ្ជន្តិ ។

[១៧] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ហេតុ កុំ កត្តា ហេតុ
ខុប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ ហេតុ អធិបតិ សម្ប-
យុត្តកាចំ ហេតុចំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ហេតុ ធម្មោ ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្ម-
ណាធិបតិ ហេតុ កុំ កត្តា ធម្មោ ខត្តា ខុប្បជ្ជន្តិ ។
សហជាតាធិបតិ សម្បយុត្តកាចំ ខត្តាចំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានត្ថ រូបាចំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ
ធម្មោ ហេតុស្ស ច ធម្មោតុស្ស ច ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
បតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ហេតុ កុំ កត្តា ហេតុ ច
សម្បយុត្តកា ច ខត្តា ខុប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិ-
បតិ ហេតុ អធិបតិ សម្បយុត្តកាចំ ខត្តាចំ ហេតុនត្ថ
ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថ រូបាចំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ភី ពួកហេតុភី ពួកសម្បយុត្តកាចំ ប្រុប្ប ប្រុប្បហេតុផល ប្រុប្ប
សម្បយុត្តកាចំ ទើបកើតឡើង ។

[១៨] ហេតុ ជាបច្ច័យ ហេតុ ជាហេតុ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ដោយដំបូងហេតុធិបតិ រឹងសហជាតាធិបតិ ។ អា-
ម្មណាធិបតិ ភី ពួកហេតុ ធ្វើ ខុប្បហេតុ ឲ្យជាវិភាគ ទើបកើត
ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ ភី អធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្ត
សម្បយុត្តកាចំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
ខែត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ ខ័នសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ ភី ពួកហេតុក្នុង
ធ្វើ ខុប្បហេតុ ឲ្យជាវិភាគ ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ ជា
បច្ច័យ ខែត្តសម្បយុត្តកាចំ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានត្ថ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តមិ ជាហេតុផល ធម៌ មិន
មែនជាហេតុផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ខ័ន
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ ភី ពួកហេតុភី ពួកសម្បយុត្ត-
កាចំ ធ្វើ ខុប្បហេតុ ឲ្យជាវិភាគ ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជា-
តាធិបតិ ភី អធិបតិធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តសម្បយុត្តកាចំ
ផល ពួកហេតុផល ពួកចិត្តសមុដ្ឋានត្ថ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សេវាជាអាជីវកម្ម ឈរលើ អាជីវកម្ម សម្បជញ្ញកកាន់
 ទន្ធន៍ ហេតុផល ចិត្តសមុប្បាយនាម រូបន៍ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ច ឈរលើ ច ឆ្មា
 ហេតុស្ស ឆ្មាស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្ម-
 ណាជីវិតិ ហេតុញ្ច សម្បជញ្ញកកោ ច ខន្ធ កុំ កត្វា
 ហេតុ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ហេតុ ច ឈរលើ ច ឆ្មា ឈរលើ-
 តុស្ស ឆ្មាស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្ម-
 ណាជីវិតិ ហេតុញ្ច សម្បជញ្ញកកោ ច ខន្ធ កុំ កត្វា
 ឈរលើ ទន្ធន៍ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ហេតុ ច ឈរលើ ច ឆ្មា
 ហេតុស្ស ច ឈរលើ ច ឆ្មាស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ការម្មណាជីវិតិ ហេតុញ្ច សម្បជញ្ញកកោ ច
 ខន្ធ កុំ កត្វា ហេតុ ច សម្បជញ្ញកកោ ច ទន្ធន៍
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(២០) ហេតុ ឆ្មា ហេតុស្ស ឆ្មាស្ស អនន្ត-
 រម្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បដិមា
 បដិមា ហេតុនំ អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ហេតុ ឆ្មា ឈរលើ ហេតុស្ស ឆ្មាស្ស អនន្តរម្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បដិមា បដិមា
 ឈរលើ ហេតុនំ ទន្ធន៍ អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឈរលើអាជីវកម្ម គឺ អាជីវកម្ម មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ហេតុ
 សម្បជញ្ញកកកាន់ តួកហេតុផល តួកចិត្តសម្បជញ្ញកកាន់ ជាហេតុផល-
 តិប្បច្ច័យ ។ តួកធម៌ ជាហេតុក្តី តួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខែធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាជីវិតិ គឺ
 តួកហេតុ ធ្វើ ទូរហេតុ និងតួកសម្បជញ្ញកកកាន់ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
 ឡើង ។ តួកធម៌ ជាហេតុក្តី តួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
 ជីវិតិ គឺ តួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ធ្វើ ទូរហេតុ និងតួកសម្បជញ្ញកកកាន់
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ តួកធម៌ ជាហេតុក្តី តួកធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាហេតុផល ធម៌ មិនមែនជាហេតុផល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាជីវិតិ គឺ តួកហេតុក្តី តួក
 សម្បជញ្ញកកកាន់ ធ្វើ ទូរហេតុ និងតួកសម្បជញ្ញកកកាន់ ឲ្យជាទីគោរព
 ទើបកើតឡើង ។

(២០) ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាហេតុ ដោយ
 អនន្តរម្បច្ច័យ គឺ តួកហេតុ មុន ។ ជាបច្ច័យ ខែតួកហេតុ
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរម្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរម្បច្ច័យ គឺ តួកហេតុ មុន ។ ជាបច្ច័យ
 ខែតួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរម្បច្ច័យ ។

ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ច ធម្មោ ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បច្ច័-
 មាណំ បច្ច័មាណំ ហេតុណំ សម្បយុត្តកាណា ខត្តាណំ
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា ធម្មោ ខត្តា បច្ច័មាណំ បច្ច័មាណំ ធម្មោ ធម្មោ
 ខត្តាណំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រ-
 កុស្ស ។ សង្ខតំ ។ លោកសញ្ញាសញ្ញាយតនំ វេល-
 សមាបត្តិយា អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធម្មោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស ច ធម្មោ ហេតុស្ស ច
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធម្មោ ធម្មោ
 តិណិមិ វិកសនិសិ ។ ហេតុ ច ធម្មោ ច
 ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច ខត្តា បច្ច័-
 មាណំ បច្ច័មាណំ ហេតុណំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ជាហេតុផង ធមិ មិនមែនជាហេតុ
 ផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ មុន ។ ជាបច្ច័យ ខែ
 ពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តក្នុងផង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្ប-
 ច្ច័យ ។ ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ មិនមែនជាហេតុ
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ មុន ។ ជាបច្ច័យ
 ខែពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម
 (ជាបច្ច័យ) ខែតោត្រកុ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ លោកសញ្ញាសញ្ញាយ-
 តនៈ ជាបច្ច័យ ខែវេលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ ធមិ មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ជាហេតុ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ធមិ
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ជាហេតុផង ធមិ មិនមែនជាហេតុ
 ផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ហេតុមូលក្តី ពាក្យក្តី ដូចគ្នាផង
 ពាក្យផង ។ ពួកធមិ ជាហេតុក្តី ពួកធមិ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខែធមិ ជាហេតុ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 ក្នុងក្តី មុន ។ ជាបច្ច័យ ខែពួកហេតុ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

ហេតុ ធម្មា ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្ស-
 យោ បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 ហេតុ ធម្មោតុស្ស ធម្មា ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្ស-
 យោ បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 ហេតុ ធម្មោតុស្ស ធម្មា ធម្មោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្ស-
 យោ បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 សន្តំ ឧបទិស្សយោ ឆានំ ទេតិ ។ មេ ។ សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ មាណំ ជេយ្យតិ ធិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ
 ... ។ មេ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ ឆានំ ទេតិ
 ។ មេ ។ សន្តំ ភិក្ខុតិ សន្តា ។ មេ ។ សេនាសនំ
 សន្តាយ ។ មេ ។ បតុបាយ មក្កស្ស ផល
 សមាបត្តិយោ ឧបទិស្សយោ បច្ចយោ ។

ធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជា ហេតុ ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ព្រោះវាមានការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ និងបកត្ត-
 បទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ទម្ង មិនមែនជាហេតុ ដោយឧបទិស្សយោប្បច្ច័យ ។ ធមិ ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុផង ធមិ មិនមែនជាហេតុផង ដោយឧ-
 បទិស្សយោប្បច្ច័យ ព្រោះវាមានការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ និង
 បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តកត្តផង ដោយឧបទិស្សយោប្បច្ច័យ ។
 ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ឧបទិស្សយោប្បច្ច័យ ព្រោះវាមានការម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ
 និងបកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្តបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយទ្យទាន ។ មេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ទ្យកើត
 ឡើង ដំឡើងមាន ប្រការនិដ្ឋិ សីល ... ។ មេ ។ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយទ្យទាន ។ មេ ។ ចំបែកសង្ស
 សព្វ ។ មេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសព្វ ។ មេ ។
 នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយោប្បច្ច័យ ។

នរោត្តម ធម្មោ ហោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ អាម្ពណ្ណបទិស្សយោ អនន្តបទិស្ស-
 យោ មកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ
 សន្និ ។ មេ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ តានំ នេតិ
 ។ មេ ។ សន្និ កិណ្ឌតិ សន្នា ។ មេ ។ សេនាសនំ
 សន្នាយ ។ មេ ។ មត្តនាយ មត្តស្ស ផលសមាបត្តិយា
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ នរោត្តម ធម្មោ
 ហោតុស្ស ធម្មោ ហោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ អាម្ពណ្ណបទិស្សយោ អនន្តបទិស្ស-
 យោ មកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ
 ឧត្តិយឧបទិស្សយោ អនិសំ ។ ហោតុ ធម្មោ ហោតុ ធម្មោ
 ហោតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 អាម្ពណ្ណបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ មកត្តប-
 ទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ ហោតុ ធម្មោ
 យុត្តកា ធម្មោ ហោតុនំ ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុ-
 យោ ។ ហោតុ ធម្មោ ហោតុ ធម្មោ នរោត្តម ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាម្ពណ្ណបទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ មកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។

ធម៌ មិនមែនជាហោតុ ជាបច្ចុយោ នៃធម៌ ជាហោតុ ដោយទប់ទល់ស្រុ-
 យប្បច្ចុយោ បានដល់ការម្សោយទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ និងមកត្តប-
 ទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ គឺ ឧបទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តប-
 ទិស្សយោ ឧបទិស្សយោ ហើយឱ្យខាន ។ មេ ។ មកត្តបទិស្ស-
 យោ ។ មេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ចុយោ) នៃសន្និ ។ មេ ។ នៃ
 សេនាសនៈ មត្ត និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហោតុ ជាបច្ចុយោ នៃធម៌ ជាហោតុផង ធម៌ មិនមែន
 ជាហោតុផង ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ បានដល់ការម្សោយទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ និងមកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ គឺ
 (មានសេចក្តី) ប្រពៃលាភាពនៃឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ ២ ដែរ ។ តួកធម៌
 ជាហោតុ តួកធម៌ មិនមែនជាហោតុ ជាបច្ចុយោ នៃធម៌ ជាហោតុ
 ដោយទប់ទល់ស្រុយប្បច្ចុយោ បានដល់ការម្សោយទិស្សយោ អនន្តប-
 ទិស្សយោ និងមកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មកត្តបទិស្សយោ គឺ តួកហោតុ
 គឺ តួកសម្បយុត្តកត្តន្ត ជាបច្ចុយោ នៃតួកហោតុ ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចុយោ ។ តួកធម៌ ជាហោតុ តួកធម៌ មិនមែនជាហោតុ ជាបច្ចុយោ
 នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ បានដល់ការ-
 ម្សោយទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ និងមកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។

អំណាចដ៏ពេ អនុលោមត្រូវផ្តល់

ពេលវេលាដ៏ស្រស់ស្រាយ ហេតុ ច សម្បជ្ឈត្តកា ប ខន្ធ
នហេតុដំ ខន្ធដំ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
ហេតុ ច នហេតុ ច ធម្មា ហេតុស្ស ច នហេតុស្ស
ច ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ្ឌ-
បទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ បកត្ថបទិស្សយោ
។ បេ ។ បកត្ថបទិស្សយោ ហេតុ ច សម្ប
យុត្តកា ច ខន្ធ ហេតុដំ សម្បយុត្តកានន្ធ ខន្ធដំ
ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៣] នហេតុ ធម្មា នហេតុស្ស ធម្មស្ស បុរេជា-
តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ្ឌបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
អាម្មណ្ឌបុរេជាតំ ចត្តំ ។ បេ ។ វត្ថុ អនិច្ចតោ ធុត្ត-
តោ អនត្តតោ វិបស្សតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋិតិ
ជំព្វេន ចត្តុជា រូបំ បស្សតិ ជំព្វាយ សោតនាតុយោ
សន្តំ សុណាតិ រូបាយនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។
ដោដ្ឋក្ខាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចត្តកាយនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ កាយាយ
នំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អំណាចដ៏ពេ អនុលោមត្រូវផ្តល់

បកត្ថបទិស្សយ គឺ ត្នកហេតុក្តី ត្នកសម្បយុត្តកត្នកក្តី ជាបច្ច័យ ៃ
ត្នកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។ ត្នកធមិ ជា
ហេតុក្តី ត្នកធមិ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ៃធមិ ជាហេតុផល
ធមិ មិនមែនជាហេតុផល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ បានដល់ការម្ម-
ណ្ឌបទិស្សយ អនន្តបទិស្សយ និងបកត្ថបទិស្សយ ។ បេ ។ បក-
ត្ថបទិស្សយ គឺ ត្នកហេតុក្តី ត្នកសម្បយុត្តកត្នកក្តី ជាបច្ច័យ ៃត្នក
ហេតុផល ត្នកសម្បយុត្តកត្នកផល ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។

[២៣] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ៃធមិ មិនមែនជា
ហេតុ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
ជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ ឡវចក្ក ។ បេ ។ ចុត្តល ឃើញច្បាស់ ឡ
វត្ថុ ជាមិនទៀង ជាខុត្ត មិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ ភោមស្ស កិកើតទៀង
ចុត្តល ឃើញ ឡវច ដោយទំព្វចក្ក ឬ ឡវសំទៀង ដោយទំព្វសោត-
នាត រូបាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ៃចត្តវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ដោដ្ឋក្ខាយនៈ
ជាបច្ច័យ ៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ
ចត្តាយនៈ ជាបច្ច័យ ៃចត្តវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេ ។ បេ ។
កាយាយនៈ ជាបច្ច័យ ៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេ

ហេតុផល បញ្ញាវិម

វត្ថុ ឧបោត្តនំ ខត្តានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបោត្ត ធន្នោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ការម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
 ការម្មណបុរេជានំ ធន្នំ ។ បេ ។ វត្ថុ អនិច្ចតោ
 ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិក្ខេន ធន្នុនា រូបំ
 បស្សតិ ទិក្ខាយ សោតុនាគុយា សន្នំ សុណាតំ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ហេត្តនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបោត្ត ធន្នោ ហេតុស្ស ធន ឧបោត្តស្ស ធន ធម្មស្ស
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណបុរេជានំ វត្ថុ-
 បុរេជានំ ។ ការម្មណបុរេជានំ ធន្នំ ។ បេ ។ វត្ថុ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ... ទិក្ខេន ។ បេ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ហេត្តនំ សម្បយុត្តកាណា ខត្តានំ
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២] ហេតុ ធន្នោ ឧបោត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាន-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានា ហេតុ បុរេជានស្ស
 តំបស្ស កាយស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបោត្ត ធន្នោ ឧបោត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរេជានា ឧបោត្ត ខត្តា បុរេជានស្ស
 តំបស្ស កាយស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុផល បញ្ញាវិម

វត្ថុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មិនមែនជាហេតុ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ជាហេតុ ដោយបុរេជាន-
 ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្ម-
 ណបុរេជាន គឺ ខ្យល់ ។ បេ ។ ខ្យល់ ជាមិនទៀង ។ បេ ។
 ភោមនស្ស កំភើតទៀង បុគ្គល ឃើញ ខ្យល់ ដោយខិតខំ ពុំ
 ខ្យល់ទៀង ដោយខិតខំសោតពាត ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 វិនិច្ឆ័យ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ជាហេតុផង ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ដោយបុរេ-
 ជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្ម-
 ណបុរេជាន គឺ ខ្យល់ ។ បេ ។ ខ្យល់ ជាមិនទៀង ។ បេ ។ ភោម-
 នស្ស ... ដោយខិតខំ ។ បេ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 វិនិច្ឆ័យ ពួកសម្បយុត្តកុដង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[២២] ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មិនមែនជាហេតុ
 ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យ
 វិនិច្ឆ័យ ដែលកើតមុន ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 បុរេជានប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដែលកើតក្រោយ
 ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលកើតមុន ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

ហេតុ ច ឈេតុ ច ធម្មា ឈេតុស្ស ធម្មស្ស
បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតា ហេតុ ច
សម្មយុត្តកា ច ខត្តា បុរោជាតស្ស ឥបស្ស កា-
យស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៥) ហេតុ ធម្មា ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាសេ-
វនំប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរសនិសំ ។

(២៦) ឈេតុ ធម្មា ឈេតុស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នាពាទណិកា ។
សហជាតា ឈេតុ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខត្តានំ
និក្ខុសមុដ្ឋានានេត្យ រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
នាពាទណិកា ឈេតុ ចេតនា វិកកានំ ខត្តានំ
កាដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ឈេតុ
ធម្មា ហេតុស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតា នាពាទណិកា ។ សហជាតា ឈេតុ
ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ហេតុនំ កម្មប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ នាពាទណិកា ឈេតុ ចេតនា
វិកកានំ ហេតុនំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ត្ថកធម៌ ជាហេតុក្តី ត្ថកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ វៃធម៌
មិនមែនជាហេតុ ដោយបច្ចាជាតប្បដ្ឋយេន គឺ ត្ថកហេតុក្តី ត្ថកសម្ប-
យុត្តកក្នុង ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យ វៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ចាជាតប្បដ្ឋយេន ។

(២៧) ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ជាហេតុ ដោយ
អាសេវនប្បដ្ឋយេន គឺ ប្រវេហលត្ថានិនិកនន្តរប្បដ្ឋយេន ។

(២៨) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត និនិទានាទណិកា ។
សហជាត គឺ ចេតនា មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃត្ថកសម្ប-
យុត្តកក្នុង ត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានបដិ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ឯនានា-
ទណិកា គឺ ចេតនា មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃត្ថកវិបាកក្នុង
ត្ថកកដត្តារូបដិ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
វៃធម៌ ជាហេតុ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត និនិទានា-
ទណិកា ។ សហជាត គឺ ចេតនា មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
ត្ថកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ឯនានាទណិកា គឺ ចេត-
នា មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃត្ថកវិបាកហេតុ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។

និហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ច និហេតុស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា បាបាខណីកា ។
 សហជាតា និហេតុ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុនំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បាបាខណីកា និហេតុ ចេតនា វិចា-
 កានំ ខន្ធានំ ហេតុនំ កម្មប្បច្ច ច រូបាទំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[២៧] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស វិចាក-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ អនោកោ អនោសស្ស
 អនោហស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បដិច្ចវា-
 សនិសា វិចាកវិករោ ធម៌ បញ្ញា ។

[២៨] និហេតុ ធម្មោ និហេតុស្ស ធម្មស្ស អាហា-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ និហេតុ អាហារា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាទំ អាហារវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ កតទ្ធិកាណេ អាហា-
 រោ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 និហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាហារវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ និហេតុ អាហារា សម្បយុត្តកានំ ហេតុនំ
 អាហារវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ ។ បេ ។

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផង ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាម-
 ខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃភូតសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកហេតុផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្បច្ចផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ និងនាមខណ៌កៈ គឺ ចេតនា មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃភូតវិបាកក្ខន្ធផង ពួកហេតុផង ពួកកដក្ការប្បច្ចផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

[២៩] ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនោកា ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃអនោកា និង
 អនោហា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។ ប្រសា ៧ ក្នុងការចែក ឡវិបាក-
 កប្បច្ច័យ ប្រវិហារភ្នានិធិបដិច្ចវាវិដេរ ។

[៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ដោយអាហារវ្យច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្បច្ចផង ដោយអាហារវ្យច្ច័យ
 ក្នុងខណ៌នៃបដិសន្ធិ កតទ្ធិកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយរមៈ ដោយ
 អាហារវ្យច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុ
 ដោយអាហារវ្យច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអាហារវ្យច្ច័យ ក្នុងខណ៌នៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

នហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ច នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ អាហារ សម្ម-
យុត្តកានំ ទទ្ធានំ ហេតុនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានកា រូបាណំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

[២៩] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស វត្ថុយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុម្ពលកេ តីណិ ។ នហេតុ
ធម្មោ នហេតុស្ស ធម្មស្ស វត្ថុយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នហេតុ វត្ថុយសម្មយុត្តកានំ ទទ្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានកា រូបាណំ វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បដិសន្ធិក្ខណោ រូបជីវិត្ថុយំ កដត្តារូបាណំ
វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិវំ វត្ថុយប្បច្ចយោ
វិត្តារកេត្តោ ។ នវ ។

[៣០] នហេតុ ធម្មោ នហេតុស្ស ធម្មស្ស
លាទប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣១] ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស មគ្គប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ... សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វមេស្ស ជ្ជិស្ស នវ ។

ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុផល ធមិ មិនមែន
ជាហេតុផល ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផល ពួកហេតុផល ពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្ប
ផល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

[២៩] ធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុ ដោយ
វត្ថុយប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងហេតុម្ពលកៈ មានរាវិតព ។ ធមិ មិន
មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយវត្ថុយប្បច្ច័យ
គឺ ពួកវត្ថុយ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផល
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្បផល ដោយវត្ថុយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
រូបជីវិត្ថុយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយវត្ថុយប្បច្ច័យ ។
វត្ថុយប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ គប្បិទ្ធិវិស្សា យ៉ាងនេះចុះ ។ មានតែ
វារៈ៧ ។

[៣០] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជា
ហេតុ ដោយយោប្បច្ច័យ គឺ មានតែវារៈ ៧ ។

[៣១] ធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ... ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងបច្ច័យ
ទាំង៦នេះ មានតែវារៈ៧ ។

(៣២) ហេតុ ធម្មា ធម្មោតស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។
 សហជាតា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ រូបាណំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសទ្ធិត្តណោ ហេតុ កដត្តា-
 រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ វត្ថុស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា ហេតុ
 បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ ធម្មោត ធម្មោ ធម្មោតស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតា ធម្មោត ឧត្តា ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ
 រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសទ្ធិត្តណោ
 ធម្មោត ឧត្តា កដត្តារូបាណំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ឧត្តា វត្ថុស្ស វត្ថុ ឧត្តាណំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ធម្មកាយនំ ។ បេ ។ កាយណ-
 យនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ធម្មោតំ ឧត្តាណំ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា ធម្មោត
 ឧត្តា បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ ធម្មោត ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៣២) ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ហៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរេដល់សហជាត មិនបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តក
 កដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្ត ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបញ្ញាជាត គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកាយនៈ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ ខែត្តកាយនៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរេដល់
 សហជាត បុរេជាត មិនបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកកដត្តា-
 រូប ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) ខែត្ត វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 ខែត្តកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបុរេជាត គឺ ចក្ខុយនៈ
 ។ បេ ។ កាយាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែត្តកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 ខែត្តកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ បញ្ញាជាត
 គឺ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកាយនៈ ដែលកើតមុន
 ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកាយនៈ
 ជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរេដល់សហជាត មិនបុរេជាត ។

លោហា លោហស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ
 តន្តិភត្តំ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ បេ ។ ហេតុ ធម្មា
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូកានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ។ បេ ។ បច្ឆាជាតា ហេតុ បុរេជាតស្ស
 ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ
 ធម្មា ហេតុស្ស ច នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អលោកោ អនោសស្ស អហោហស្ស
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូកានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្តិភត្តំ ។ លោកោ
 ហោហស្ស សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស
 រូកានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្តិភត្តំ ។
 បដិសន្ធិក្កុណោ ។ បេ ។ នហេតុ ធម្មា នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ វិញ្ញិយំ ។ សហជាតា នហេតុ
 វិកោ ខន្ធានំ វិញ្ញិយំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូកានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធា ។ បេ ។
 បដិសន្ធិក្កុណោ នហេតុ វិកោ ខន្ធានំ វិញ្ញិយំ ខន្ធានំ

លោកៈ ជាបច្ច័យ វិញ្ញិយោ វិញ្ញិយោ វិញ្ញិយោ ។ ចក្កំ តន្តិភត្តំ
 តន្តិភត្តំ ។ ក្កន្ធានំ វិញ្ញិយោ ។ បេ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 ខៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ខឹង
 ចច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កន្ធានំ ពួកចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្កន្ធានំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្កន្ធានំ វិញ្ញិយោ
 សន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ចច្ឆាជាត គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃកាយនៃ
 វិញ្ញិយោ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌
 ជាហេតុផង ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ អលោកៈ
 ជាបច្ច័យ ខៃអាហារៈ អហោហៈ ខឹងពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធានំ ពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋាបាទក្កន្ធានំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ចក្កំ តន្តិភត្តំ តន្តិភត្តំ ជាបច្ច័យ ។
 លោកៈ ជាបច្ច័យ ខៃអាហារៈ ខឹងពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធានំ ពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋាបាទក្កន្ធានំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ចក្កំ តន្តិភត្តំ តន្តិភត្តំ ជាបច្ច័យ ។
 ក្កន្ធានំ វិញ្ញិយោ សន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 ខៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត ចច្ឆាជាត អាហារ វិញ្ញិយោ ។ សហជាត គឺ ខន្ធានំ
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំ ពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 បាទក្កន្ធានំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ខន្ធានំ ។ បេ ។ ក្កន្ធានំ
 វិញ្ញិយោ ខន្ធានំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំ ពួក

រោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និទ្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
 និព្វាយ សោភនាតុយា សន្នំ សុណាតិ វត្ថុ ហេតុនំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ នម្មោ ហេ-
 តុស្ស ច នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 នហេតុ វិកោ ទម្មោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ហេតុនំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ ហេតុនំ សម្បយុត្តកាទក្ស
 ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កុ
 ។ បេ ។ វត្ថុ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ រោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 និទ្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ និព្វាយ សោភនាតុយា
 សន្នំ សុណាតិ វត្ថុ ហេតុនំ សម្បយុត្តកាទក្ស
 ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ច នហេតុ
 ច ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អលោកោ
 ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធនំ អនោសស្ស អមោហស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ វាជិតតំ ។ លោកោ ច

រោមទស្ស កំភើតឿន បុគ្គល ឃើញ ឮឮ ដោយទិព្វ-
 ធុរ្យសំឡេង ដោយទិព្វសោភនាតុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃតួកហេតុ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផង
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាត និង
 បុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ២ ផង តួកហេតុផង តួកចិត្តសមុដ្ឋាបាទផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃតួកហេតុផង តួកសម្បយុត្តកក្នុងផង
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ឧវចក្ក ។ បេ ។ ឧវចក្ក ជាមិនទៀង
 ។ បេ ។ រោមទស្ស កំភើតឿន បុគ្គល ឃើញ ឮឮ ដោយទិព្វ-
 ចក្ក ឮ ធុរ្យសំឡេង ដោយទិព្វសោភនាតុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃតួកហេតុ
 ផង តួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ តួកធម៌ ជាហេតុ
 ក្តី តួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
 អលោកក្តី តួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃអរោហស្ស និងអមោហា-
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ចក្កំ វាជិត តម្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ លោកក្តី

សម្បត្តិយោ ឬ បញ្ចា លោហស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្ត្រិកត្បំ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ អ-
 ណោកោ ច វត្ថុ ច អនោសស្ស អលោហស្ស អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្ត្រិកត្បំ ។ ហេតុ ច
 ឧហេតុ ច ធម្មា ឧហេតុស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ អាហារំ វិញ្ញ័យំ ។
 សហជាតោ ឧហេតុ ឃិកោ ទន្ធា ច ហេតុ ច
 វិញ្ញាណំ ទន្ធានំ ចិក្កុសមុដ្ឋាណានក្ក រូចានំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ច ។ ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិ-
 ក្កុណោ ហេតុ ច វត្ថុ ច ឧហេតុនំ ទន្ធានំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហជាតា ហេតុ ច មហាភូតា
 ច ចិក្កុសមុដ្ឋាណានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បញ្ញាជាតា ហេតុ ច កតតន្ត្រិកាការោ អាហារោ
 ច វត្ថុស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បញ្ញាជាតា ហេតុ ច រូបដិវិភិទ្ធិយក្ក កតតន្ត្រិកានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ច ឧហេតុ
 ច ធម្មា ហេតុស្ស ច ឧហេតុស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ ឧហេតុ ឃិកោ ទន្ធា ច

ត្ថុសម្បយុក្កក្កុណត្ថំ ជាបច្ច័យ វិទេហោ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈវិទេហសម្បិ អាលោកត្ថិ
 វត្ថុត្ថំ ជាបច្ច័យ វិទេហោសៈ ទិន្និអាហារៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ត្ថុកធម៌ ជាហេតុត្ថិ ត្ថុកធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោសៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត បញ្ញាជាត អាហារ ទិន្និវិញ្ញ័យ ។ សហ-
 ជាត គឺ ទន្ធា មិនមែនជាហេតុត្ថិ ហេតុត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោ
 ផង ត្ថុកចិក្កុសមុដ្ឋានុវដង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ច ។ ទ្វេ ទន្ធា
 ... ក្នុងខណៈវិទេហសម្បិ ហេតុត្ថិ វត្ថុត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោ
 មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ ត្ថុកហេតុត្ថិ
 ត្ថុកមហាភូតត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោចិក្កុសមុដ្ឋានុវដ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបញ្ញាជាត គឺ ត្ថុកហេតុត្ថិ កតតន្ត្រិកាការត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោ
 ទេ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បញ្ញាជាត គឺ ត្ថុកហេតុត្ថិ រូបដិ-
 វិញ្ញ័យត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោកតតន្ត្រិកាវដ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ត្ថុកធម៌
 ជាហេតុត្ថិ ត្ថុកធម៌ មិនមែនជាហេតុត្ថិ ជាបច្ច័យ វិទេហោ ជាហេតុ
 ផង ធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត ទិន្និបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទន្ធា មិនមែនជាហេតុត្ថិ

អរណេយោ ច តិណ្ណាន្តិ ខត្តានំ អនោសស្ស អនោហស្ស
 ចិក្ខុសមុដ្ឋាហានញ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ចត្តំ តន្តិកត្ថំ ។ ធមោតុ ឃិកោ ខត្តោ ច លោកោ
 ច តិណ្ណាន្តិ ខត្តានំ អោហស្ស ចិក្ខុសមុដ្ឋាហានញ
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចត្តំ តន្តិកត្ថំ ។
 បដិសន្ធិត្តុលោ ធមោតុ ឃិកោ ខត្តោ ច អរណេយោ
 ច . . . ។ ចត្តំ តន្តិកត្ថំ ។ បដិសន្ធិត្តុលោ អរណេយោ
 ច វត្ថុ ច អនោសស្ស អនោហស្ស សម្បយុត្ត-
 កានំ ខត្តានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកោ
 ច វត្ថុ ច អោហស្ស សម្បយុត្តកានំ ខត្តានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . ធនិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិគតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិគតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣២] ហេតុយា តិណិ អារម្មណេ ធរ អធំ-
 បតិយេ ធរ អនន្តេរ ធរ សមនន្តេរ ធរ សហជាតេ
 ធរ អញ្ញាមញ្ញា ធរ ជិស្សយេ ធរ ខុបជិស្សយេ ធរ
 បុរេជាតេ តិណិ បន្ទាជាតេ តិណិ អារសវេន ធរ
 តនេត្ត តិណិ វិកោតេ ធរ អាយោវ តិណិ វត្ថុយេ ធរ

អរណេយោ ជាបច្ច័យ ខៃខ្ស យេវំ អរណេយោ អរណេយោ
 ត្ថកចិក្ខុសមុដ្ឋានប្រជំ វេយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណិក គប្បចនិជាតក្កៈ
 ចុះ ។ ខ្ស មិនមែនជាហេតុក្តី លោកក្តី ជាបច្ច័យ ខៃខ្ស ព្រជំ
 រោហះផង ត្ថកចិក្ខុសមុដ្ឋានប្រជំ វេយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណិក
 គប្បចនិជាតក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈខៃខ្សជិស្សិ ខ្ស មិនមែនជាហេតុ
 ក្តី អរណេយោ . . . ។ បណិក គប្បចនិជាតក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈខៃ
 បដិសន្ធិ អរណេយោ វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខៃអោហស្សផង អោហះផង
 ត្ថកសម្បយុត្តកក្កន្តផង វេយអត្ថិប្បច្ច័យ លោកក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខៃអោហះផង ត្ថកសម្បយុត្តកក្កន្តផង វេយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ . . .
 ជាបច្ច័យ វេយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វេយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 វេយអវិគតប្បច្ច័យ ។

- [៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងជិស្សប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងខុបជិស្សប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងបន្ទាជាតប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអារសវប្បច្ច័យ
- មាន៧៖ ៧ ក្នុងវិកោតប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងវត្ថុប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧
- ក្នុងអាយោវប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងវត្ថុយប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧

លោក ដំណើរ ពេញ ដល់ លោក លោក ដល់ វិញ្ញាណ គេ
បញ្ចូ បញ្ចូ ដល់ គតិយា ដល់ វិភាគ ដល់ អវិភាគ
ដល់ ។ ដល់ អនុបដ្ឋាន គណនា ។

អនុលោម និមិត្ត ។

[៣៩] ហេតុ ធម្មា ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ៍
លាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ធម្មា
នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ៍លាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ធម្មា ហេតុស្ស ធម្ម
នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ៍លាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នហេតុ ធម្មា នហេតុស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណ៍លាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ក្នុងធម្មប្បច្ចយេ ពោល ៖ ១) ក្នុងធម្មប្បច្ចយេ ពោល ៖ ២) ក្នុងធម្ម-
យុត្តប្បច្ចយេ ពោល ៖ ៣) ក្នុងវិញ្ញាណប្បច្ចយេ ពោល ៖ ៤) ក្នុងធម្មប្បច្ចយេ
ពោល ៖ ៥) ក្នុងធម្មប្បច្ចយេ ពោល ៖ ៦) ក្នុងវិភាគប្បច្ចយេ ពោល ៖ ៧)
ក្នុងអវិភាគប្បច្ចយេ ពោល ៖ ៨) ។ បណ្ឌិត កាលយល់តាម គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះទេ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣៩] ធម្ម ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម្ម ជាហេតុ ដោយ
អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម្ម ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម្ម មិនមែនជា
ហេតុ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ ធម្ម ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម្ម
ជាហេតុផង ធម្ម មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម្ម
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម្ម មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ

បញ្ជាដោយ តំណាង អាស៊ាន ឬ កង្វេ តំណាង វិចារក
តំណាង អាហារ តំណាង ឥន្ទ្រយេ តំណាង ឈាន តំណាង
មន្ត្រី តំណាង សម្បយុត្ត តំណាង វិប្បយុត្ត តំណាង
អង្គិយា តំណាង ធីត្តិយា ឬ វិគ្គត ឬ អវិគ្គត
តំណាង ។ ឃុំ គណនា ។

បច្ចុប្បន្ននាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ហេតុអ្វី តំណាង ។

សហេតុកិច្ចកិ

បដិប្បវេណី

[៣៧] សហេតុកិច្ច ធម្ម័ បដិប្ប សហេតុកិច្ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សហេតុកិច្ច ឃុំ
ឧប្ប បដិប្ប ធម្មា ឧប្ប ឧប្ប បដិប្ប ឧប្ប ឧប្ប
បដិសន្ធិត្តិលោក ... ។ សហេតុកិច្ច ធម្ម័ បដិប្ប អ-
ហេតុកិច្ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សហេតុ-
កិច្ច ឧប្ប បដិប្ប ចិត្តសមុប្បាទំ រូបំ បដិសន្ធិត្តិលោក
... ។ សហេតុកិច្ច ធម្ម័ បដិប្ប សហេតុកិច្ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ក្នុងបញ្ជីជាតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងពេលសេវប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងពហុ-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងវិទ្ធិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងឈាប-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងមន្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិគ្គតប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគ្គតប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិគ្គតប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ធម្ម័ បច្ចុប្បន្ននាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ធម្ម័ ហេតុអ្វី ។

សហេតុកិច្ចកិ

បដិប្បវេណី

[៣៧] សហេតុកិច្ច (ធម្ម័ ប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យ ខ្លួន
សហេតុកិច្ច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ
ខ្លួនសហេតុកិច្ច ខន្ធភ អាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធភ ក្នុងបដិសន្ធិត្តិលោក ... ។
សហេតុកិច្ច (ធម្ម័ មិនមានហេតុ) អាស្រ័យ ខ្លួនសហេតុកិច្ច ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ចិត្តសមុប្បាទំ អាស្រ័យ ខ្លួន
សហេតុកិច្ច ក្នុងបដិសន្ធិត្តិលោក ... ។ សហេតុកិច្ច អាហា-
តុកិច្ច អាស្រ័យ ខ្លួនសហេតុកិច្ច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា

វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច
 វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
 សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ ច អហេតុកោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ មោហោ
 ច ន្ទ ខន្ធ ... ។ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា អហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ន្ទ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ វត្ថុំ បដិច្ច អហេតុកោ ខន្ធ ។ អហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច សហេតុកោ
 ខន្ធ ។ សហេតុកញ្ច អហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱ
 មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ន្ទ ខន្ធ ... បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឱ វត្ថុញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ន្ទ ខន្ធ ... ។

គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច អស្រ័យ ឬ
 ក្នុងខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច ។ សហេតុកលំ
 ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី អស្រ័យ ខ្ញុំសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធឱ ក្តី មោហា ក្តី អស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធឱ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ខ្ញុំខន្ធឱ ... ។ អហេតុកធម៌
 អស្រ័យ ខ្ញុំអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធឱ អស្រ័យ ខ្ញុំអហេតុកធម៌ ខ្ញុំខន្ធឱ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណាៈ
 ក្នុងអហេតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំ
 អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 កធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណាៈ ក្នុងសហេតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។
 សហេតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធឱ អស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធឱ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហា ខ្ញុំខន្ធឱ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណាៈ ខន្ធឱ អស្រ័យ ខ្ញុំសហេតុកធម៌ ខន្ធឱ
 ខ្ញុំខន្ធឱ ... ។

[៤១] សហេតុករំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា សហេតុករំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខត្វា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ សហេ-
 តុករំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិប-
 តិប្បច្ចយា សហេតុកោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សហេតុករំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ ច
 អហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ អធិបតិប្បច្ចយា
 សហេតុករំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខត្វា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ អហេតុករំ ធម្មំ
 បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឧបាណារូបំ ។ សហេតុកក្ខ អហេតុកក្ខ ធម្មំ
 បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 សហេតុកោ ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤២] សហេតុករំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អនន្តរាប្បច្ចយា ។ ... សមនន្តរាប្បច្ចយា ។

[៤១] សហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ
 ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ ... ។ អហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ទ្រុស្រៈ
 សហេតុកក្ខខ ។ សហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ ទើបកើត
 សហេតុករំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ ... ។
 អហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ចយ គឺ មហាក្ខតខ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាណារូប អ-
 ស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ ។ អហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ
 និងអហេតុករំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុកក្ខខ និងពួកមហាក្ខត ។

[៤២] អហេតុករំ អស្រ័យ ទ្រុស្រៈហេតុករំ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអនន្តរាប្បច្ចយ ។ ... ព្រោះសមនន្តរាប្បច្ចយ ។

[៤៣] . . . សហជនប្បវត្តយា សហគុក្កំ ឯកំ
 ខន្ធំ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ សហគុក្កំ ធម្មំ
 បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ សហជនប្បវត្ត-
 យា សហគុក្កោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិ-
 ក្កិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ សហគុក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច សហគុក្កោ ច អហេតុកោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈនិ សហជនប្បវត្តយា សហគុក្កំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ន្ទ ខន្ធ
 . . . វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ន្ទ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ អហេតុក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ សហជ-
 នប្បវត្តយា អហេតុក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ន្ទ ខន្ធ . . . វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ត វត្តំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្កំ ។ បេ ។ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .

[៤៣] . . . បុណ្ណសហជនប្បវត្តយា វិ សហគុក្កុយ ។
 . . . ក្កិចិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ អហេតុក្កមិ អស្រ័យ ឡុសហេ-
 តុក្កមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជនប្បវត្តយា គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 អស្រ័យ ឡុត្តកសហគុក្កុយ មោហោ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រ-
 ឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ ឡុត្តកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កំ ក្កិចិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ សហ-
 តុក្កមិក្កំ អហេតុក្កមិក្កំ អស្រ័យ ឡុសហេតុក្កមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជនប្បវត្តយា គឺ ខន្ធាក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ
 ឡុសហេតុក្កុយ ខន្ធា ខន្ធាក្កំ មោហោក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបក្កំ អស្រ័យ ឡុខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច-
 ក្កុយ ខន្ធា . . . ក្កិចិសន្ធិក្កុណោ . . . ។ អហេតុក្កមិ អស្រ័យ
 ឡុអហេតុក្កមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជនប្បវត្តយា គឺ ខន្ធាក្កំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ ឡុអហេតុក្កុយ ខន្ធា ខន្ធា . . . ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ អស្រ័យ ឡុមោហោ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចក្កំ ក្កិចិសន្ធិក្កុណោ វត្ត អស្រ័យ ឡុត្តកខន្ធ ត្តកខន្ធ អស្រ័យ
 ឡុវត្ត មហាក្កុយ ។ បេ ។ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .

ឧត្តរាប្បដ្ឋានំ . . . អសោត្តរាស្ត្រំ ឯកំ មហាភូតំ
 ។ មេ ។ អហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហោតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ សមាជាតប្បច្ចយា ឥមេ បញ្ច បញ្ចា
 ហោតុសទិសា ចំដ្ឋានំ ។

[២២] សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហោតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា សហោតុកំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា បដិសន្និក្ខណោ . . . ។
 សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច អហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហាគតោ ទុទ្ធច្ចសហាគតោ
 ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហាគតោ ទុទ្ធច្ចសហាគតោ
 មោហោ បដិសន្និក្ខណោ សហោតុកោ ខន្ធេ បដិច្ច
 វត្ថុ ។ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហោតុកោ ច
 អហោតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 វិចិត្តិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចសហាគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តាយា ខន្ធា មោហោ ច ខន្ធេ ខន្ធេ . . . បដិសន្និ-
 ក្ខណោ សហោតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា
 វត្ថុ ច ខន្ធេ ខន្ធេ . . . ។ អហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា

ឧត្តរាប្បដ្ឋានំ . . . អហោតុកំ បេសំព្វកអសោត្តរាត្ថេ ។ មេ ។
 សហោតុកធមិ អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុកធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺ ប្រសាថវនៈ ដូចគ្នានឹងហោតុប្បច្ច័យដែរ មិន
 ផ្សេងគ្នាទេ ។

[២២] សហោតុកធមិ អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុកធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុកក្នុង
 ក្នុងបដិសន្និក្ខណៈ . . . ។ អហោតុកធមិ អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុក-
 ធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធា អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុក ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធា ក្នុងបដិសន្និក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យ
 ខ្យវេហោតុកក្នុង ។ សហោតុកធមិក្តិ អហោតុកធមិក្តិ អាស្រ័យ
 ខ្យវេហោតុកធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា
 ក្តិ មោហាក្តិ អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុក ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
 ដោយខន្ធា ខ្យវេហោតុក . . . ក្នុងបដិសន្និក្ខណៈ ខន្ធាក្តិ វត្ថុក្តិ
 អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុកក្នុង ខ្យវេហោតុក . . . ។ អហោតុកធមិ
 អាស្រ័យ ខ្យវេហោតុកធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ

អហោតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ
 ... បដិសន្ធិត្តុណោ អហោតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា វត្ថុ ច ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ... សន្ធិត្តុ
 យាវ អសញ្ញាសញ្ញា ។ អហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 សហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា វិចិ-
 ត្តិញ្ញាសហាតតំ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ មោហំ បដិច្ច សម្ម-
 យុត្តកា ខន្ធា បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុ បដិច្ច សហោ-
 តុកា ខន្ធំ ។ សហោតុកតញ្ច អហោតុកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 សហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
 វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ ឯកំ ខន្ធក្ស
 មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិត្តុណោ សហោតុកំ ឯកំ ខន្ធក្ស វត្ថុក្ស
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(៤៥) សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហោតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ វិស្សយប្បច្ចយា ។ ... ឧបដិស្ស-
 យប្បច្ចយា បុរោជានប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កម្ម-
 ប្បច្ចយា វិទានប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វត្ថុយប្ប-
 ច្ចយា ណាមប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា ។ ណាមប្ប-
 ច្ចយា សហោតុកប្បច្ចយា សនិសា តាហិព មហាក្សតា

គី ខន្ធត អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ខន្ធប្បច្ចយា ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ
 ខន្ធក្ស វត្ថុក្ស អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា អាស្រ័យ ខន្ធប្បច្ចយា
 ... សេចក្តីបំប្រែញ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសញ្ញា ។ សហោតុកធម៌ អា-
 ស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា គឺ ពួក
 សម្មយុត្តកក្នុង អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តញ្ច ប្រឡំ
 ដោយខន្ធត ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ ពួកសហោតុកក្នុង អាស្រ័យ បុរោ-
 ជានប្បច្ចយា ។ សហោតុកធម៌ អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ឯងអាហាតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា គឺ ខន្ធត អាស្រ័យ បុរោ-
 ជានប្បច្ចយា ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តញ្ច ប្រឡំដោយខន្ធត ឯងមោហា ខន្ធប្បច្ចយា
 ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធត អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ខន្ធប្បច្ចយា
 ឯងវត្ថុ ខន្ធប្បច្ចយា ... ។

(៤៥) សហោតុកធម៌ អាស្រ័យ បុរោជានប្បច្ចយា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះវិស្សយប្បច្ចយា ។ ... ព្រោះឧបដិស្សយប្បច្ចយា បុរោជានប្បច្ចយា
 អាសវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិទានប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វត្ថុ-
 យប្បច្ចយា ណាមប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា ។ ណាមប្បច្ចយា មគ្គ-
 ប្បច្ចយា ដូចគ្នាឯងសហោតុកប្បច្ចយាដែរ ពួកមហាក្សត ជាខាងក្រៅ

នត្ថិ ។ . . . សម្មយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អត្ថិ-
ប្បដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិភត្តប្បដ្ឋយា អវិភត្តប្បដ្ឋយា ។

(២៦) ហេតុយា នវ ការម្មណោ ធម្មតិយា
បក្សា អនន្តរេ ធម្មតិយា ធម្មតិយា ធម្មតិយា នវ អត្ថា-
មត្តោ ធម្មតិយា នវ ឧបទិស្សយេ ធម្មតិយា នវ ឧបទិស្សយេ ធម្មតិយា
អានិស្សយេ ធម្មតិយា នវ វិទានេ ធម្មតិយា នវ អាយាមេ ធម្មតិយា
នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ ធម្មតិយា ធម្មតិយា ធម្មតិយា ធម្មតិយា
អវិភត្តេ នវ ។ វិវិ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធម្មតិយំ ។

(២៧) សហេតុកំ ធម្មតិយំ បដិច្ចំ អហេតុកោ
ធម្មតិយំ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មតិយំ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មតិយំ វិចិត្តិញ្ញាសហេតុកោ
ឧប្បជ្ជតិ សហេតុកោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មតិយំ វិចិត្តិញ្ញាសហេ-
តុកោ ឧប្បជ្ជតិ សហេតុកោ ហោហោ ។ អហេតុកំ
ធម្មតិយំ បដិច្ចំ អហេតុកោ ធម្មតិយំ ឧប្បជ្ជតិ

មិនមាន ។ . . . ព្រោះសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
អត្ថិប្បដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិភត្តប្បដ្ឋយា អវិភត្តប្បដ្ឋយា ។

(២៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយា មាន
ការៈ៦ ក្នុងអធិបក្ខប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦
ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុង
អត្ថាមត្តាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងឧបទិស្សយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុង
ឧបទិស្សយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងឧបទិស្សយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុង
អានិស្សយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងវិទានាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងវិទា-
នាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងអាយាមាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
មានការៈ៧ ក្នុងអត្ថិយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងធម្មតិយាប្បដ្ឋយា មានការៈ៧
ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុង
អត្ថិប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋយា មានការៈ៦ ក្នុងវិភត្តប្បដ្ឋយា
មានការៈ៦ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយា មានការៈ៧ ។ ចល្លាតិ គប្បីរាប
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៧) អហេតុកមិ អស្រ័យ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
ឧប្បជ្ជតិ អស្រ័យ ឧប្បជ្ជតិ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
ឧប្បជ្ជតិ ។ អហេតុកមិ អស្រ័យ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ

នយោតុប្បច្ចយា អហោតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
សត្វំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ភាវ កាតត្វំ ។

[៤៥] សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច អហោតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈនិ នការម្មណប្បច្ចយា សហោតុកោ ខន្ធទ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ អហោតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច អហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ នការម្ម-
ណប្បច្ចយា អហោតុកោ ខន្ធទ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ មោហំ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធទ បដិច្ច វត្ថុ
ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
... ។ សហោតុកត្វា អហោតុកត្វា ធម្មំ បដិច្ច
អហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ នការម្មណប្បច្ចយា
សហោតុកោ ខន្ធទ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតេ ឧទ្ធច្ចសហាតតេ ខន្ធទ
ច មោហាត្វា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤៦] សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហោតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនុលោម
សហាតតសនិសា ។ ... នអនុលោមប្បច្ចយា

ព្រោះនហោតុប្បច្ចយ ខន្ធទ យត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ មូលហេ-
តុកក្ខន្ធទ ច្បវន្ធទ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ត្រូវសេចក្តីបញ្ចូ បាម
ដល់បណា បណ្ឌិត តប្បិធ្វើ ខ្ញុំធម៌ពិនិត្យ ដល់នោះដែរ ។

[៤៧] អហោតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំសហោតុកធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ចយ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ ខ្ញុំត្រូវស-
ហោតុកក្ខន្ធទ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហោតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំ
អហោតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូប អស្រ័យ ខ្ញុំត្រូវអហោតុកក្ខន្ធទ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ខ្ញុំ
មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ
វត្ថុ អស្រ័យ ខ្ញុំត្រូវក្ខន្ធទ មហាក្ខតទ ... ។ សេដក្តីច្រឡំ ។
(មហាក្ខត)ទ របស់ត្រូវអសញ្ញាសត្ថ ... ។ អហោតុកធម៌ អស្រ័យ
ខ្ញុំសហោតុកធម៌ និងអហោតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ-
ប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ខ្ញុំត្រូវសហោតុកក្ខន្ធទ និងត្រូវ
មហាក្ខត ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ខ្ញុំត្រូវក្ខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហា ។

[៤៨] សហោតុកធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំសហោតុកធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ (ច្រឡំពិនិត្យ) ដូចគ្នានឹង
សហាតតប្បច្ចយ ក្នុងអនុលោមដែរ ។ ... ព្រោះនការម្មណប្បច្ចយ

ឧសមឧត្តប្បច្ចយា ឧអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ឧឧបដិស្ស-
យប្បច្ចយា ។

[៥០] សហគុកុណំ ធម្មំ បដិច្ច សហគុកុកោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ សហគុកុ
កំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា បដិសន្និក្កុណោ សហគុ
កំ . . . ។ សហគុកុកំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីកំញាសហគុត
ឧទ្ធច្ចសហគុតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីកំញាសហគុតោ
ឧទ្ធច្ចសហគុតោ មោហោ សហគុកុកោ ខន្ធេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្និក្កុណោ . . . ។ សហគុកុ
កំ ធម្មំ បដិច្ច សហគុកុកោ ច អហេតុកោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីកំញាសហគុ
ឧទ្ធច្ចសហគុតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា មោហោ
ច ន្ធេ ខន្ធេ . . . បដិសន្និក្កុណោ . . . ។ អហេតុកុ
កំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ឧបុរេជាត-
ប្បច្ចយា អរូបេ អហេតុកុកំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ន្ធេ ខន្ធេ
. . . អហេតុកោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចី-
កំញាសហគុតំ ឧទ្ធច្ចសហគុតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្និក្កុណោ . . . យាវ អសញ្ញាសន្តា

ឧសមឧត្តប្បច្ចយា ឧអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ឧឧបដិស្ស-
យប្បច្ចយា ។

[៥០] សហគុកុណំ អស្រ័យ ខុវសហគុកុណំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយា គឺ ក្នុងអរូប ខន្ធា អស្រ័យ ខុវ
សហគុកុកុខ ក្នុងបដិសន្និក្កុណាៈ ខុវសហគុកុកុខ . . . ។ អហេ-
តុកុកុណំ អស្រ័យ ខុវសហគុកុណំ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុរេជា-
តប្បច្ចយា គឺ ក្នុងអរូប មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញា ច្រឡំ
ដោយខន្ធច្ចៈ អស្រ័យ ខុវកុខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញា ច្រឡំ
ដោយខន្ធច្ចៈ ចិត្តសមុដ្ឋានុវ អស្រ័យ ខុវកុសហគុកុកុខ ក្នុង
បដិសន្និក្កុណាៈ . . . ។ សហគុកុកុណំ អហេតុកុកុណំ អស្រ័យ
ខុវសហគុកុណំ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយា គឺ ក្នុងអរូប
ខន្ធា ក្នុង មោហាៈ ក្នុង អស្រ័យ ខុវខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញា
ច្រឡំដោយខន្ធច្ចៈ ខុវខន្ធា . . . ក្នុងបដិសន្និក្កុណាៈ . . . ។
អហេតុកុកុណំ អស្រ័យ ខុវសហគុកុណំ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុ-
រេជាតប្បច្ចយា គឺ ក្នុងអរូប ខុវសហគុកុកុខ . . . ខុវខន្ធា . . .
ចិត្តសមុដ្ឋានុវ អស្រ័យ ខុវកុសហគុកុកុខ ចិត្តសមុដ្ឋានុវ
អស្រ័យ ខុវមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញា ច្រឡំដោយ
ខន្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្និក្កុណាៈ . . . ពួកអសញ្ញាសន្ត មានវរាណ

អធិប្បវេណី អនុរោមវិញ្ញាណ

អាវ វិញ្ញាណ ។ អរោគុកកំ ធម្មំ បដិច្ច សរោគុកកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មរោជាតប្បព្វយា អន្តរេ វិចិត្តិញ្ញា
 សហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តិ-
 កា ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច សរោគុកកា
 ខន្ធា ។ អរោគុកកំ ធម្មំ បដិច្ច សរោគុកកោ ធម
 អរោគុកកោ ធម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មរោជាតប្បព្វយា
 បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច សរោគុកកា ខន្ធា មហា-
 ត្វតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ សរោគុកកញ្ច អរោគុកកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច សរោគុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មរោជាត-
 ប្បព្វយា អន្តរេ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឃិតំ
 ខន្ធកា មោហញ បដិច្ច តរយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធា ...
 បដិសន្ធិក្កុណោ សរោគុកកំ ឃិតំ ខន្ធកា វត្ថុញ បដិច្ច
 តរយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធា ... ។ សរោគុកកញ្ច អរោគុ-
 កកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អរោគុកកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មរោ-
 ជាតប្បព្វយា សរោគុកកោ ខន្ធា ធម មហាត្វតេ ធម បដិច្ច
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ធា ធម មោហញ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សរោ-
 គុកកញ្ច អរោគុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សរោគុកកោ ធម
 អរោគុកកោ ធម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មរោជាតប្បព្វយា

អធិប្បវេណី អនុរោមវិញ្ញាណ

សេចក្តីវិនិច្ឆ័យ គឺជាធម្មរោជាតប្បព្វយា ។ សរោគុកកមិ អធិប្បវេណី
 អរោគុកកមិ រោចក៏តឡើង ព្រោះឧប្បរោជាតប្បព្វយា គឺ ក្នុងអរោ
 គុកសម្មយុត្តកក្កុខ អាស្រ័យ ខ្ញុំរោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងចដិសន្ធិក្កុណោ គុកសរោគុកក្កុខ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំវត្ថុ ។ សរោគុកកមិក្តី អរោគុកកមិក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំអរោគុកកមិ
 រោចក៏តឡើង ព្រោះឧប្បរោជាតប្បព្វយា គឺ ក្នុងអរោ ឧទ្ធច្ច កា-
 សរោគុកក្កុខ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ កដត្តារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្តមហា-
 ត្វត ។ សរោគុកកមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំសរោគុកកមិ ខិន្ទសរោគុកកមិ
 រោចក៏តឡើង ព្រោះឧប្បរោជាតប្បព្វយា គឺ ក្នុងអរោ ឧទ្ធច្ច កា-
 ស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ខិន្ទ
 រោហា ខ្ញុំខន្ធា ... ក្នុងចដិសន្ធិក្កុណោ ឧទ្ធច្ច អាស្រ័យ ខ្ញុំសរោ-
 គុកក្កុខ ខិន្ទវត្ថុ ខ្ញុំខន្ធា ... ។ អរោគុកកមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំសរោ-
 គុកកមិ ខិន្ទសរោគុកកមិ រោចក៏តឡើង ព្រោះឧប្បរោជាតប្បព្វយា គឺ ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្តសរោគុកក្កុខ ខិន្ទវត្តមហាត្វត ចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្តខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ខិន្ទរោហា ។ សរោគុកកមិក្តី អរោគុកកមិក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 សរោគុកកមិ ខិន្ទសរោគុកកមិ រោចក៏តឡើង ព្រោះឧប្បរោជាតប្បព្វយា

បដិសន្ធិត្តុណោ សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធាត្តុ វត្តុត្តុ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . សហេតុកោ ខន្ធា
ច បរោក្ខតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥០] សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧបទ្ទាជាតប្បដ្ឋយា ។ . . . ឧអាសោ-
ធប្បដ្ឋយា ។

[៥២] . . . ឧកម្មប្បដ្ឋយា សហេតុកោ ខន្ធា
បដិច្ច សហេតុកោ ចេតនា ។ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧកម្មប្បដ្ឋយា សហេតុ-
កោ ខន្ធា បដិច្ច សហេតុកោ ចេតនា ភាហិវំ . . . អា-
ហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . ។ សហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧកម្មប្ប-
ដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហិ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ សហេតុកត្តា សហេតុ-
កត្តា ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ឧកម្មប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
ខន្ធា ច មោហិត្ត បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

[៥៣] . . . ឧវិហាកប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិ ឧត្ថំ ។

តិ ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធា អាស្រ័យ ម្យសហេតុកត្តុ វិចិត្ត
ខ្យខន្ធា . . . កដត្តារូប អាស្រ័យ ខ្យក្នុងសហេតុកត្តុ វិចិត្ត
មហាក្ខត ។

[៥១] សហេតុកមិ អាស្រ័យ ខ្យសហេតុកមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះខេត្តជាតប្បដ្ឋយ ។ . . . ព្រោះឧអាសវខេត្តដ្ឋយ ។

[៥២] . . . ព្រោះឧកម្មប្បដ្ឋយ គឺ សហេតុកចេតនា អា-
ស្រ័យ ខ្យក្នុងសហេតុកត្តុ ។ សហេតុកមិ អាស្រ័យ ខ្យសហេតុក-
មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧកម្មប្បដ្ឋយ គឺ សហេតុកចេតនា អា-
ស្រ័យ ខ្យក្នុងសហេតុកត្តុ ភាហិវា . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . ។ សហេតុកមិ អាស្រ័យ ខ្យសហេតុកមិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះឧកម្មប្បដ្ឋយ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ
ខ្យមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច ។ សហេតុ-
កមិ អាស្រ័យ ខ្យសហេតុកមិ វិចិត្តសហេតុកមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះឧកម្មប្បដ្ឋយ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ ខ្យក្នុងខន្ធា
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច វិចិត្តមោហា ។

[៥៣] . . . ព្រោះវិហាកប្បដ្ឋយ គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

អំណាចសេចក្តី អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

[៧៤] អរហេតុគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរហេតុគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បដ្ឋយា ។ . . . ធម៌ត្រ័យប្បដ្ឋយា នណា នប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា នសម្មយុត្តប្បដ្ឋយា ។

[៧៥] សរហេតុគតំ ធម្មំ បដិច្ច សរហេតុគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ សរហេតុគតំ ឋិតំ ខន្ធ . . . ។ បេ ។ សរហេតុគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរហេតុគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ វិចីតិញ្ា- សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធបដិច្ច វិចីតិញ្ា- សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សរហេ- តុគតំ ធម្មំ បដិច្ច សរហេតុគោ ន អរហេតុគោ ន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ វិចីតិញ្ា- សហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឋិតំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធមោហោ ន ខន្ធខន្ធន្ថេ . . . ។ អរហេតុគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរហេតុគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្ប- យុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ អរហេតុគតំ ឋិតំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធមោ ខន្ធខន្ធន្ថេ . . . ។ អរហេតុគតំ ធម្មំ បដិច្ច សរហេតុគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ វិចីតិញ្ាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហា បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធមោ ។ សរហេតុគតោ

អំណាចសេចក្តី អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

[៧៦] អរហេតុគតិ កាស្រ័យ ខ្យែរហេតុគតិ វេចកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បដ្ឋយ ។ . . . ព្រោះធម៌ត្រ័យប្បដ្ឋយ នណា នប្បដ្ឋយ ឧបគ្គប្បដ្ឋយ និងនសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[៧៧] សរហេតុគតិ កាស្រ័យ ខ្យែរសរហេតុគតិ វេចកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងអរូបេ ខ្យែរសរហេតុគតិ . . . ។ បេ ។ អរហេតុគតិ កាស្រ័យ ខ្យែរសរហេតុគតិ វេចកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងអរូបេ មោហា ដែលច្រឡំដោយ វិចីតិញ្ា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ កាស្រ័យ ខ្យែរកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ វិចីតិញ្ា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សរហេតុគតិក្តី អរហេតុគតិក្តី កា- ស្រ័យ ខ្យែរសរហេតុគតិ វេចកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងអរូបេ ខន្ធកត្តិ មោហា ក្តី កាស្រ័យ ខ្យែរខន្ធន ដែលច្រឡំដោយ វិចីតិញ្ា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ខ្យែរខន្ធន . . . ។ អរហេតុគតិ កាស្រ័យ ខ្យែរសរហេតុគតិ វេចកើតឡើង ព្រោះនវិប្ប- យុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងអរូបេ ក្នុងសម្មយុត្តកតិ កាស្រ័យ ខ្យែរមោ- ហា ដែលច្រឡំដោយវិចីតិញ្ា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សរហេតុគតិ

អាហារគុណ្ណោ ធម្មំ បដិដ្ឋ ឧបោសថោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ធម្មិយ្យុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិនិកិត្តាសហគតំ ឧទ្ធចូស-
 ហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ស មោហាញ មដិដ្ឋ តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ។ . . . លោនត្តិយ្យច្ចយា លោវិកត្តប្បច្ចយា ។

[៥៦] ឧបោសថោ ទ្វេ ឧអាម្មណេ តីណិ ឧអ-
 ជិបតិយា ឧវ ឧអនន្តរេ តីណិ ឧសមនន្តរេ តីណិ
 ឧអញ្ញមញ្ញេ តីណិ ឧឧបដិស្សយេ តីណិ ឧបុរេជាតេ
 ឧវ ឧបច្ឆាជាតេ ឧវ ឧអាសេវនេ ឧវ ឧកម្មេ ចត្តាវ
 ឧវិចារក ឧវ ឧអាហារេ ឯកំ ឧវុត្តិយេ ឯកំ
 ឧលា ឧ ឯកំ ឧមត្តេ ឯកំ ឧសម្បយុត្តេ តីណិ
 ឧវិប្បយុត្តេ ធម្មោ ឧនត្តិយា តីណិ លោវិកតេ
 តីណិ ។ ឯវំ តយោតត្ថំ ។

ច្ចុដិយំ និដ្ឋិតំ ។

[៥៧] ឧបោសថោ ឧអាម្មណេ តីណិ
 . . . ឧអជិបតិយា ឧវ ឧអនន្តរេ តីណិ

អាស្រ័យ ឧវសហេតុកធម៌ និធិអាហារកុកធម៌ វេបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ក្នុងអរូប ខន្ធក កាស្រ័យ ឧវុខ្ន ១ ដែល
 ច្រឡំដោយវិនិកិត្ត ច្រឡំដោយឧទ្ធចូសៈ និងមោហៈ ឧវុខ្ន ២ . . . ។
 . . . ព្រោះនោនត្តិប្បច្ចយ និងនោវិកតប្បច្ចយ ។

[៥៦] ក្នុងនេហតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនេអាម្មណប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអជិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអនន្តរេប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនេសមនន្តរេប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនេឧបដិស្សយេប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេបុរេជាតិប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនេបច្ឆាជាតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអាសេវនេប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនេកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនេវិប្បកប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនេអាហារប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនេវុត្តិយេប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនេលាឧប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនេមត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនេសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនេនោនត្តិប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេនោវិកតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។
 បណ្ឌិត តប្បិកបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ច្ចុដិយៈ ។

[៥៧] ក្នុងនេអាម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហតុប្បច្ចយ
 . . . ក្នុងនេអជិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអនន្តរេប្បច្ចយ មានវារៈ ៣

អភិធម្មប្រដំពេ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

នសមនន្តរេ ភីណំ នអញ្ញមញ្ញោ ភីណំ នឧបនិស្សយេ
 ភីណំ នប្បវេជាតេ នវំ នបញ្ញាជាតេ នវំ នអាសេវនេ
 នវំ នកម្មេ ភីណំ នវិចារកេ នវំ នសម្មយុត្តេ ភីណំ
 នវិប្បយុត្តេ ភីណំ នោនតិយោ ភីណំ នោវិគតេ
 ភីណំ ។ វិវំ កលោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ឆនិយំ ខិដ្ឋិតំ ។

[៥៨] នហេតុប្បច្ឆយា អារម្មណេ ទ្វេ ... អ-
 នន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សត្វត្ថ ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ
 អាហារេ ទ្វេ វត្ថុនិយេ ទ្វេ ឈានេ ទ្វេ មត្តេ ឯកំ
 សម្មយុត្តេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។ វិវំ កលោតត្ថំ ។

ច្បនិយានុលោមំ ខិដ្ឋិតំ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

អភិធម្មប្រដំពេ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអហារបាប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនប្បវេជាតប្បច្ឆិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបញ្ញាជាតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ឆិយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារកប្បច្ឆិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសម្មយុត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ឆិយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ឆិយ មាន
 វារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរក្សំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចង់ អនុលោមប្បច្ឆនិយំ ។

[៥៨] ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនេហេតុប្បច្ឆិយ ...
 ក្នុងនអន្តរប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 បច្ឆិយវិនិសសំ សុទ្ធតិកមានវារៈ ៦ ក្នុងនវិចារកប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនអាហារប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវត្ថុនិយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 ឈានប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនមត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្មយុត្ត-
 ប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិគតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រក្សំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចង់ ច្បនិយានុលោម ។

សហជាតវារៈ ប្រវិហលភ្នាខិនិបដិច្ចវារវេវ ។

បច្ចុយវារោ

(៥៧) សហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា សហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកម្មលកំ
 បដិច្ចសទិសំ ។ អហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា អហេតុ-
 កោ ... បដិច្ចសទិសំយេវ ។ អហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុ-
 យា សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ
 បច្ចុយា សហេតុកោ ខន្ធា វិចិត្តិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហាគតំ មោហំ បច្ចុយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា បដិ-
 សន្និទ្ធករណា វត្ថុ បច្ចុយា សហេតុកោ ខន្ធា ។ អហេ-
 តុកំ ធម្មំ បច្ចុយា សហេតុកោ ច អហេតុកោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចុយា សហេតុកោ
 ខន្ធា មហាក្កន្ធ បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញា-
 សហាគតំ ឧទ្ធច្ចុសហាគតំ មោហំ បច្ចុយា សម្បយុត្ត-
 កោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្និទ្ធករណា វត្ថុ
 ... ។ សហេតុកកំ អហេតុកកំ ធម្មំ បច្ចុយា
 សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធកំ វត្ថុកំ បច្ចុយា តាយា ខន្ធកំ ទេ ខន្ធកំ ...

បច្ចុយវារោ

(៥៧) សហេតុកមិ ពឹងផ្អែក នឹងសហេតុកមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មូល នៃសហេតុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ច-
 ករវដៃ ។ អហេតុកមិ ពឹងផ្អែក នឹងអហេតុកមិ ... គឺ (មូល
 នៃអហេតុកៈ) ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចករវដៃ ។ សហេតុកមិ ពឹងផ្អែក
 នឹងអហេតុកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងមោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ក្នុងបដិសន្និករណៈ ពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ សហេតុកមិក្តី អហេតុកមិ
 ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងអហេតុកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពឹង
 ផ្អែក នឹងពួកមហាក្ក ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបក្តី ពឹង
 ផ្អែក នឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ក្នុង
 បដិសន្និករណៈ នឹងវត្ថុ ... ។ សហេតុកមិ ពឹងផ្អែក នឹងស-
 ហេតុកមិផង នឹងអហេតុកមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធកំ ពឹងផ្អែក នឹងសហេតុកក្ខន្ធកំផង នឹងវត្ថុផង នឹងឧទ្ធច្ចុ ។ ...

អភិប្បវេណី បទដ្ឋកថា

វិចិត្រកិច្ចាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ទទ្ធកា
 មោហត្ថា មច្ចយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ...
 បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ សហេតុកត្ថា អហេតុកត្ថា
 ធម្មំ មច្ចយា អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បច្ច-
 យា សហេតុកោ ទទ្វេ ធម មហាក្កតេ ធម មច្ចយា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្រកិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ទទ្វេ ធម មោហត្ថា មច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ... ។ សហេតុកត្ថា អហេតុកត្ថា ធម្មំ
 មច្ចយា សហេតុកោ ធម អហេតុកោ ធម ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតំ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកំ ឯកំ ទទ្ធកា វត្ថុកា
 មច្ចយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... សហេតុកោ ទទ្វេ
 ធម មហាក្កតេ ធម មច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្រកិច្ចា-
 សហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ទទ្ធកា មោហត្ថា
 មច្ចយា តយោ ទន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ
 ... បដិសន្ធិក្កុណោ សហេតុកំ ឯកំ ទទ្ធកា វត្ថុកា
 មច្ចយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... សហេតុកោ
 ទទ្វេ ធម មហាក្កតេ ធម មច្ចយា កតត្ថារូបំ ។

អភិប្បវេណី បទដ្ឋកថា

ទទ្ធកា ពិនិវដ្តក ទិនិវដ្ត ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវដ្ត ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណោ ... ។
 អហេតុកធម៌ ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី
 ហេតុកក្នុងដនី ទិនិវេហហៈដនី ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចដនី ទិនិវេហហៈដនី ក្នុងបដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពិនិវដ្តក ទិនិវេ-
 ហេតុកធម៌ដនី ទិនិវេហហៈដនី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ
 ទទ្ធកា ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ... ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានរូប ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទទ្ធកា
 ព្រោះ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបក្តី ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ... ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណោ
 ទទ្ធកា ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ...
 កតត្ថារូប ពិនិវដ្តក ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ទិនិវេហហៈដនី ។

ពិធីប្រជុំសម្រាប់ អនុលោមរាជប្បដ្ឋាន

បដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។ អហេតុកា ធម្មំ បច្ចយា
 សហេតុកោ ច អហេតុកា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា មោហោ ច ។ សហេតុកក្ក
 អហេតុកក្ក ធម្មំ បច្ចយា សហេតុកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធក្ក
 វត្ថុក្ក បច្ចយា តយោ ខន្ធក្ក វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ច
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក មោហក្ក បច្ចយា តយោ
 ខន្ធក្ក ទ្វេ ខន្ធក្ក . . . បដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។ សហេតុ
 កក្ក អហេតុកក្ក ធម្មំ បច្ចយោ អហេតុកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ច
 សហគតេ ខន្ធក្ក ច វត្ថុក្ក បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សហេតុកក្ក អហេតុ
 កក្ក ធម្មំ បច្ចយោ សហេតុកោ ច អហេតុកោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ក វត្ថុក្ក បច្ចយា តយោ
 ខន្ធក្ក មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធក្ក បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធក្ក
 មោហោ ច ។

ពិធីប្រជុំសម្រាប់ អនុលោមរាជប្បដ្ឋាន

ក្នុងបដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។ សហេតុកធម្មិក្ក អហេតុកធម្មិក្ក ពឹងផ្អែក
 នឹងអហេតុកធម្មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ គឺ តួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្ក មោហាភិ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ។ សហេតុកធម្មិ ពឹងផ្អែក នឹងសហេតុកធម្មិផង នឹងអហេតុកធម្មិផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ខន្ធក្ក ពឹងផ្អែក នឹងស.
 ហេតុកក្កខន្ធក្កផង នឹងវត្ថុផង ខន្ធក្ក ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធក្ក ដែលប្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចផង នឹងមោហាផង នឹងខន្ធក្ក . . .
 ក្នុងបដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។ អហេតុកធម្មិ ពឹងផ្អែក នឹងសហេតុក
 ធម្មិផង នឹងអហេតុកធម្មិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ គឺ
 មោហា ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ច ពឹងផ្អែក នឹង
 តួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចផង នឹងវត្ថុផង ។
 សហេតុកធម្មិក្ក អហេតុកធម្មិក្ក ពឹងផ្អែក នឹងសហេតុកធម្មិផង នឹងអហេ
 តុកធម្មិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ខន្ធក្ក ពឹងផ្អែក
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធក្ក ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ច
 ផង នឹងវត្ថុផង ខន្ធក្ក ពឹងផ្អែក ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធក្ក ។

វិចិត្តកិច្ចាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បច្ចុយា
 សម្បយុត្តកា ទន្ធិ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ មជ្ជិមន្តិក្ខណោ
 វត្ថុ ... ។ សហេតុកកា អហេតុកកា ធម្មំ
 បច្ចុយា សហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចុ-
 យា សហេតុកំ ឯកំ ទន្ធិ វត្ថុកា បច្ចុយា កាយោ
 ទន្ធិ ទន្ធិ ... វិចិត្តកិច្ចាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហ-
 គតំ ឯកំ ទន្ធិ មោហា បច្ចុយា កាយោ ទន្ធិ
 ទន្ធិ ... មជ្ជិមន្តិក្ខណោ ... ។ សហេតុកកា
 អហេតុកកា ធម្មំ បច្ចុយា អហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 សហជាតប្បច្ចុយា សហេតុកកា ទន្ធិ ច មហាក្ខត
 ច បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តកិច្ចាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ទន្ធិ ច មោហា បច្ចុយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ
 ទន្ធិ ច វត្ថុកា បច្ចុយា វិចិត្តកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហគតោ មោហា ។ សហេតុកកា អហេតុកកា
 ធម្មំ បច្ចុយា សហេតុកកា ច អហេតុកកា ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចុយា សហេតុកំ ឯកំ
 ទន្ធិ វត្ថុកា បច្ចុយា កាយោ ទន្ធិ ទន្ធិ ...

ត្ថកសម្បយុត្តកកា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ វិចិត្តកិច្ចា មោហា ដែលប្រ-
 ឡំដោយវិចិត្តកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ក្នុងមជ្ជិមន្តិក្ខណោ មិនវត្ថុ ... ។
 សហេតុកកា វិចិត្តកិច្ចា មិនសហេតុកកា មិនអហេតុកកា មិន វេប
 កើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ចុយា គឺ ទន្ធិ ក្នុងវិចិត្តកិច្ចា មិនសហេតុ-
 កកា មិន មិនវត្ថុ មិនទន្ធិ ... ទន្ធិ ក្នុងវិចិត្តកិច្ចា មិនទន្ធិ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ មិនមោហា មិន មិន
 ទន្ធិ ... ក្នុងមជ្ជិមន្តិក្ខណោ ... ។ សហេតុកកា វិចិត្តកិច្ចា មិន
 សហេតុកកា មិនអហេតុកកា មិន វេបកើតឡើង ព្រោះសហជា-
 តប្បច្ចុយា គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ វិចិត្តកិច្ចា មិនត្ថកសហេតុកកា មិន មិន
 ត្ថកមហាក្ខត ចិត្តសម្មដ្ឋានំ វិចិត្តកិច្ចា មិនត្ថកទន្ធិ ដែលប្រឡំ
 ដោយវិចិត្តកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ មិនមោហា មោហា
 ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ វិចិត្តកិច្ចា មិនត្ថកទន្ធិ
 ដែលប្រឡំ ដោយវិចិត្តកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ មិនវត្ថុ ។
 សហេតុកកា អហេតុកកា វិចិត្តកិច្ចា មិនសហេតុកកា មិន មិន
 អហេតុកកា មិន វេបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ចុយា គឺ ទន្ធិ
 ក្នុងវិចិត្តកិច្ចា មិនសហេតុកកា មិន មិនវត្ថុ មិនទន្ធិ ...

សហេតុកោ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចុសហាគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ...
 សហេតុកោ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចុសហាគតំ ឯកំ
 ខន្ធកា មោហកា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... វិចិត្តិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហាគតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 មោហា ច ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុលោ សហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ
 ... សហេតុកោ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា
 កដត្តារូបំ ។

[៦៤] សហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា សហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អន្តាមញ្ញប្បច្ចុយា ។ សន្ធិត្ថំ ។ ...
 អវិភតប្បច្ចុយា ។

[៦៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
 នវ សត្វត្តុ នវ អវិភតេ នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានបូ ពឹងផ្អែក មិនត្រូវសហេតុកក្នុងផង មិនត្រូវមហាក្ខតផង
 ខន្ធកា ពឹងផ្អែក មិនខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុផង មិនវត្ថុផង មិនខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានបូ ពឹងផ្អែក មិនត្រូវ
 សហេតុកក្នុងផង មិនត្រូវមហាក្ខតផង ខន្ធកា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានបូ ពឹង
 ផ្អែក មិនខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផង មិន
 មោហាផង មិនខន្ធ ២ ... ខន្ធកា ក្តី មោហា ក្តី ពឹងផ្អែក មិនខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផង មិនវត្ថុ
 ... ក្នុងខណៈវិទេបដិសន្ធិ ខន្ធកា ពឹងផ្អែក មិនសហេតុកក្នុងផង
 មិនវត្ថុផង មិនខន្ធ ២ ... កដត្តារូប ពឹងផ្អែក មិនត្រូវសហេតុកក្នុង
 ផង មិនត្រូវមហាក្ខតផង ។

[៦៤] សហេតុកធមិ ពឹងផ្អែក មិនសហេតុកធមិ វេបកើត
 ឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចុយ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ... ព្រោះអវិភ-
 តប្បច្ចុយ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុយខាងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

សមេស្តកម្ពុជា បច្ចុប្បន្ន

នស្រ្តីយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ន ចោនត្តិយា
តីណិ ចោវិតតេ តីណិ ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។

បច្ចុប្បន្ន ធីដ្ឋិតំ ។

(៦៥) ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ តីណិ ...

នអធិបតីយា នវំ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
នអត្តាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេ-
ជានេ នវំ នបច្ឆាជានេ នវំ នអាសេវនេ នវំ នកម្ម-
តីណិ នវិភាគេ នវំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
តីណិ ចោនត្តិយា តីណិ ចោវិតតេ តីណិ ។ ឯវំ
គណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចន័យំ ធីដ្ឋិតំ ។

(៦៥) នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ តីណិ
... អនន្តរេ តីណិ ។ សុដ្ឋិតំ ។ ...

សមេស្តកម្ពុជា បច្ចុប្បន្ន

ក្នុងនស្រ្តីយេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៤ ក្នុងនយានេប្បច្ចយេ មានព្រះ ១
ក្នុងនមត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៦ ក្នុងនចោនត្តិប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុង
នចោវិតតេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្ន ។

(៦៥) ក្នុងនអាម្មណេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្រោយហេតុប្បច្ចយេ
... ក្នុងនអធិបតីប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងនអនន្តរេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣
ក្នុងនសមនន្តរេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣
ក្នុងនឧបនិស្សយេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនបុរេជានេប្បច្ចយេ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជានេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងនអាសេវនេប្បច្ចយេ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនវិភាគេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣
ក្នុងនចោនត្តិប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនចោវិតតេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យ ។

(៦៥) ក្នុងនអាម្មណេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ក្រោយហេតុប្បច្ចយេ
... ក្នុងនអនន្តរេប្បច្ចយេ មានព្រះ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែប្រួល ។ ...

បាតុភូត ភីណិ សម្បជ្ជត្តិ ភីណិ អវិគតេ ភីណិ ។
ឯវិ កាលោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ធិយាទុលោម ឆិដ្ឋិកំ ។

ធិស្សយភិពោ បច្ចុបេកវសទិសោ ។

សិរិសជ្ជិវិញ

[៧០] សហេតុកុក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សហេតុកោ
ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
សំសដ្ឋា តយោ ខត្តា ទ្វេ ខទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ
... ។ អហេតុកុក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សហេតុកោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ ទុទ្ធច្ច-
សហតតំ មោហំ សំសដ្ឋា វិចិត្តិញ្ញាសហតតា ទុទ្ធច្ច-
សហតតា ខត្តា ។ សហេតុកុក្កា អហេតុកុក្កា ធម្មំ
សំសដ្ឋោ សហេតុកោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ ទុទ្ធច្ចសហតតំ ឯកំ ខន្ធកា
មោហាត្តា សំសដ្ឋា តយោ ខត្តា ទ្វេ ខទ្វេ ... ។

[៧១] សហេតុកុក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សហេតុកោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា សហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំ-
សដ្ឋា តយោ ខត្តា ទ្វេ ខទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ ... ។

ក្នុងបដិសន្ធិត្តុលោ ហេតុកុក្កំ ក្នុងសម្បជ្ជត្តិ ហេតុកុក្កំ ក្នុង
អវិគតេ ហេតុកុក្កំ ហេតុកុក្កំ ហេតុកុក្កំ ហេតុកុក្កំ ហេតុកុក្កំ ។

បច្ចុទ្ធិយាទុលោម ។

ធិស្សយភិពោ ប្រហេតុភូតិវិចិត្តិយភិពោ ។

សិរិសជ្ជិវិញ

[៧០] សហេតុកុក្កំ ប្រឡូកប្រឡំ ធិសហេតុកុក្កំ វេច
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត ប្រឡូកប្រឡំ ធិស
សហេតុកុក្កំ ខន្ធត ខន្ធត ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តុលោ ... ។
សហេតុកុក្កំ ប្រឡូកប្រឡំ ធិសហេតុកុក្កំ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ គឺ ត្បកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយខន្ធច្ចៈ
ប្រឡូកប្រឡំ ធិសហេតុកុក្កំ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយ
ខន្ធច្ចៈ ។ សហេតុកុក្កំ ប្រឡូកប្រឡំ ធិសហេតុកុក្កំផង ធិស
អហេតុកុក្កំផង វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត ប្រ-
ឡូកប្រឡំ ធិសខន្ធត ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយខន្ធច្ចៈផង
ធិសហេតុកុក្កំ ធិសខន្ធត ... ។

[៧១] សហេតុកុក្កំ ប្រឡូកប្រឡំ ធិសហេតុកុក្កំ វេច
កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត ប្រឡូកប្រឡំ ធិស
សហេតុកុក្កំ ខន្ធត ខន្ធត ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តុលោ ... ។

សមេស្តកថា ធម្មំ សំសដ្ឋោ សមេស្តកថា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគត
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ សំសដ្ឋោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សមេស្តកថា ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ សមេស្តកថា ម សមេស្តកថា ម ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 អាម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ
 ឯតំ ខន្ធ សំសដ្ឋា ភយោ ខន្ធ មោហោ ម ទ្វេ
 ខន្ធ ... ។ សមេស្តកថា ធម្មំ សំសដ្ឋោ សមេស្តកថា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បច្ចយា សមេស្តកថា ឯតំ
 ខន្ធ សំសដ្ឋា ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិត្ត-
 ណោ ... ។ សមេស្តកថា ធម្មំ សំសដ្ឋោ សមេស្តកថា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ ។ សមេស្តកថា សមេស្តកថា
 ធម្មំ សំសដ្ឋោ សមេស្តកថា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ម-
 ណប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯតំ
 មន្ទ មោហា ម សំសដ្ឋា ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

សមេស្តកថា ប្រឡូកប្រឡំ ធម្មំសមេស្តកថា វេបកើតឡើង
 ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
 ដោយទទួច្ចៈ ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣១១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ ។ សមេស្តកថា ធម្មំ សមេស្តកថា ធម្មំ ប្រឡូក
 ច្រឡំ ទី៣សមេស្តកថា វេបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ គឺ
 ខន្ធ ត្ថ មោហា គឺ ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣១២ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ ទី៣១២ ... ។ សមេស្តកថា ច្រ-
 ឡូកច្រឡំ ទី៣សមេស្តកថា វេបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ
 គឺ ខន្ធ ត្ថ ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣សមេស្តកថា ទី៣១២ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិត្តណៈ ... ។ សមេស្តកថា ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣
 សមេស្តកថា វេបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ គឺ ត្ថ ខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣សមេ-
 ស្តកថា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ ។ សមេស្តកថា
 ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣សមេស្តកថា ទី៣សមេស្តកថា វេបកើត
 ឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ត្ថ ច្រឡូកច្រឡំ ទី៣១១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ ទី៣សមេស្តកថា
 ទី៣១២ ... ។

[៧២] សហេតុក្កមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយោ សហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

[៧៣] សហេតុក្កមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនន្តរាប្បច្ចយោ ។ ... សមនន្តរាប្បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយោ ។ សន្និទ្ធី ។

[៧៤] ... វិចារកប្បច្ចយោ វិចារកំ សហេតុកំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ ... ។
អហេតុក្កមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ វិចារកប្បច្ចយោ វិចារកំ អហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិត្តុ-
ណោ ... ។ ... ឈានប្បច្ចយោ ។ សន្និទ្ធី ។ ...
អវិគតប្បច្ចយោ ។

[៧៥] ហេតុយា តិណិ អារម្មណោ ធម អធិប-
តិយោ ឯកំ អនន្តរា ធម សមនន្តរា ធម សហជាតេ
ធម អត្តាមត្តោ ធម ជិស្សយេ ធម ឧបជិស្សយេ ធម
បុរេជាត ធម ។ សន្និទ្ធី ។ វិចារកេ ទ្វេ អាហារេ ធម

[៧៦] សហេតុក្កមិ ច្រឡូកច្រឡំ ធីនិសហេតុក្កមិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយោ អី ខន្ធេ ច្រឡូកច្រឡំ ធីនិ
សហេតុក្កមិ ធីនិខន្ធេ ... ។

[៧៧] សហេតុក្កមិ ច្រឡូកច្រឡំ ធីនិសហេតុក្កមិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរាប្បច្ចយោ ។ ... ព្រោះសមនន្តរាប្បច្ចយោ
ធីនិសហេតុក្កមិ ។ សេចក្តីបំប្រែ ។

[៧៨] ... ព្រោះវិចារកប្បច្ចយោ អី ធីនិសហេតុក្កមិ ជាវិចារក
... ធីនិខន្ធេ ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ ... ។ អហេតុក្កមិ
ច្រឡូកច្រឡំ ធីនិសហេតុក្កមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះវិចារកប្បច្ចយោ អី
ខន្ធេ ច្រឡូកច្រឡំ ធីនិសហេតុក្កមិ ជាវិចារក ធីនិខន្ធេ ...
ក្នុងបដិសន្ធិត្តុណោ ... ។ ... ព្រោះឈានប្បច្ចយោ ។ សេចក្តី
បំប្រែ ។ ... ព្រោះអវិគតប្បច្ចយោ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយោ មាន
វារៈ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុង
ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងសហជាតប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុង
អត្តាមត្តាប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងជិស្សយប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងឧប-
ជិស្សយប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ចយោ មានវារៈ ។ សេចក្តី
បំប្រែ ។ ក្នុងវិចារកប្បច្ចយោ មានវារៈ ក្នុងអាហារប្បច្ចយោ មានវារៈ

សមណគុណ្ណៈ សំសង្កាម

នៃទ្រៀម ឆ ឈានេ ឆ មន្តេ បញ្ច អវិគតេ ឆ ។

ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលាមំ ខំដ្ឋិតំ ។

[៧៦] សហេតុកំ ឆម្មំ សំសង្កាម អហេតុកោ
ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឆហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតេ
ឧទ្ធច្ចសហកតេ ឆម្មោ សំសង្កាម វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ
ឧទ្ធច្ចសហកតោ ហោហោ ។ អហេតុកំ ឆម្មំ សំសង្កាម
អហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឆហេតុប្បដ្ឋយា អហេ
តុកំ ឯកំ ឆម្មំ សំសង្កាម ត យា ឆម្មោ ឆម្មោ ឆម្មោ
... បដិសន្ធិក្កណោ ... ។ សន្ធិត្ថំ ។

[៧៧] ឆហេតុយា ឆម្មោ ឆអធិបតិយក ឆ ឆបុរេ
ជាតេ ឆ ឆបញ្ញាជាតេ ឆ ឆអាសេវនេ ឆ ឆកម្មេ
ចន្តាវិ ឆវិហារេត ឆ ឆឈានេ ឆ ឆឯកំ ឆមន្តេ ឆឯកំ
ឆវិប្បយុត្តេ ឆ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុស័យំ ខំដ្ឋិតំ ។

សមណគុណ្ណៈ សំសង្កាម

ក្នុងក្រិយ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលាម ។

[៧៨] អហេតុកធម៌ ច្រឡូកច្រឡំ ខឹងសហេតុកធម៌ ទើប
កើត ឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡូកច្រឡំ ខឹងពួកខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ អហេតុកធម៌ ច្រឡូកច្រឡំ ខឹងអហេតុ-
កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ឧទ្ធច្ច ច្រឡូក
ច្រឡំ ខឹងអហេតុកក្នុង ១ ខឹងឧទ្ធច្ច ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្កណោ ... ។
សេចក្តីបំប្រុង ។

[៧៩] ក្នុងនោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោះធម៌បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនោះបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោះបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនោះអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោះមន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនោះវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោះឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោះមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុស័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុកប្បដ្ឋានំ

[៧៩] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអនិបតំយោ តីណិ ...
នបុរាជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេ-
វេន តីណិ នតាម្មេ តីណិ នវិចារតេ តីណិ
នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

[៧៩] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ ទ្វេ ...
អនន្តរេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ ... តម្មេ ទ្វេ វិចារតេ
ឯកំ អាហារេ ទ្វេ មាត្ត ឯកំ អវិគតេ ទ្វេ ។
ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ឆនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សម្បយុត្តករោ សំសង្ការសទិសោ ។

បញ្ញាវិវា

[៨០] សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស
នធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហេតុកោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ទត្ថានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ
បដិសង្ខតុកុលោ ... ។ សហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុកប្បដ្ឋានំ

[៧៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ក្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ...
ក្នុងនបុរាជាតិប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧
ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

[៧៩] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៦ ក្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៦ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ ...
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ១ ក្នុងអាហា-
រេប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ៦ ក្នុងមាត្តប្បដ្ឋយ ហានវរៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
ហានវរៈ ៦ ។ ចល្លាត ឧប្បិកថំ យំនិទានុ ។

ចប់ បច្ឆនិយានុលោម ។

សម្បយុត្តករៈ ប្រវិចារត្ថានិសំសង្ការវិដេវ ។

បញ្ញាវិវា

[៨០] សហេតុកធម៌ ជាប់ដ្ឋយ នៃសហេតុកធម៌ ដោយហេ-
តុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសហេតុកហេតុ ជាប់ដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ក្នុងបដិសង្ខតុកុលាៈ ... ។ សហេតុកធម៌

អហេតុកម្ម ធម្មស្ម ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហេតុកា ហេតុ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កណោ ... ។ សហេតុកា
 ធម្មោ សហេតុកម្ម ធម្មស្ម អហេតុកម្ម ធម្មស្ម
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហេតុកា ហេតុ សម្ម
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កណោ ... ។ អហេតុកា
 ធម្មោ អហេតុកម្ម ធម្មស្ម ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 អហេតុកា ធម្មោ សហេតុកម្ម ធម្មស្ម ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ អហេតុកា ធម្មោ សហេតុកម្ម ធម្ម
 អហេតុកម្ម ធម្មស្ម ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ជាបច្ច័យ នៃអហេតុកម្ម ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ តួសហេតុក-
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃតួចិត្តសម្មដ្ឋានានំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ក្នុងបដិ-
 សន្ធិក្កណោ ... ។ សហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកម្មផង
 នៃអហេតុកម្មផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ តួសហេតុកហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃតួសម្មយុត្តកម្មផង នៃតួចិត្តសម្មដ្ឋានានំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន
 ក្នុងបដិសន្ធិក្កណោ ... ។ អហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ នៃអហេតុកម្ម
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃតួចិត្តសម្មដ្ឋានានំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។
 អហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកម្ម ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ
 មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 តួសម្មយុត្តកម្ម ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ អហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃសហេតុកម្មផង នៃអហេតុកម្មផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ មោហា
 ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃតួសម្ម-
 យុត្តកម្មផង នៃតួចិត្តសម្មដ្ឋានានំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[៨១] សហេតុកេត ធម្មោ សហេតុកុស្ម ធម្មស្ម
 ការម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាធំ ធនា សីលំ ...
 ឧទោសថកម្មំ ... តំ បច្ចវេក្ខតិ បុត្រេ សុចិណ្ណានិ
 បច្ចវេក្ខតិ ណាថា វុដ្ឋហិត្វា ណាធំ បច្ចវេក្ខតិ
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ដលំ បច្ចវេក្ខតិ
 បរិវេន តិរលសេ ... វិក្ខម្ពិទេ តិរលសេ ... បុត្រេ
 ... សហេតុកេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ... យោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធេ សហេតុកេ វិចា-
 កោ ឧទារម្មណាថា ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
 សហេតុកេ ធិកុសលធិកុសលេ ចិក្ខំ ជានិច្ចំ អាគាសានញ្ញា-
 យនធំ វិញ្ញាណញ្ញាយននស្ម អាភិញ្ញាញ្ញាយនធំ លេ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយននស្ម សហេតុកេ ខន្ធោ វុដ្ឋិ-
 ធនាណស្ម ចេតោបរិយញ្ញាណស្ម បុត្រេធិវិសា-
 ធិស្មតិញ្ញាណស្ម យថា កម្មមតញ្ញាណស្ម អនាគត-
 សញ្ញាណស្ម ការម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហេ-
 តុកេ ខន្ធេ អារម្ម សហេតុកេ ខន្ធោ ឧប្បជ្ឈតិ ។
 សហេតុកេ ធម្មោ អហេតុកុស្ម ធម្មស្ម ការម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហេតុកេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ
 ... យោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធេ

[៨១] សហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ ខៃសហេតុកម្ម ដោយការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យបាន ... សីល ... ឧបាសវកម្ម ...
 ពិចារណា ឲ្យកុសលនោះ ពិចារណា ឲ្យកុសលទាំងឡាយ ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណា ឲ្យឈាន
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា ឲ្យមគ្គ ពិចារណា ឲ្យ
 ផល ឲ្យពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... ឲ្យពួកកិលេស ដែល
 សន្តត់សន្តិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ... ឲ្យពួកសហេតុកុក្ខ ថា
 មិនឡើង ... ពោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលនិងអកុសល លេច
 ហើយ សហេតុកិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសលនិងអកុសលនោះដំ
 ការម្មណ៍ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង ឲ្យចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រគល់ដោយ
 សហេតុកម្ម ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាគាសានញ្ញាយននៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយននៈ អាភិញ្ញាញ្ញាយននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 នៅសញ្ញាណសញ្ញាយននៈ ពួកសហេតុកុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុត្រេធិវិសាធិស្មតិញ្ញាណ យថា កម្មមតញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ពួកសហេតុកុក្ខ ប្រាណ
 ឲ្យពួកសហេតុកុក្ខ ទើបកើតឡើង ។ សហេតុកម្ម ជាបច្ច័យ នៃ
 សហេតុកម្ម ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ឲ្យពួកសហេតុកុក្ខ ថាមិនឡើង
 ... ពោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលនិងអកុសល លេចហើយ

អរហេតុក្រិយា វិចារកោ តណារម្មណាតា ឧប្បជ្ឈតិ សហេ-
តុកេ ខន្ធ អាវុត្ត អហេតុកា ខន្ធ ច មោហោ ច
ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ច
អរហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហេតុកេ ខន្ធ អាវុត្ត វិចារកោសហេតុតា ឧប្បជ្ឈ-
សហេតុតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អរហេតុ-
កោ ធម្មោ អរហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ និព្វានំ អាវុដ្ឋាយ អាវុណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អរហេតុកេ ខន្ធ
ច មោហេតុ អនិច្ចតោ ... នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
កុសលាកុសលេ និរុទ្ធ អរហេតុកោ វិចារកោ
តណារម្មណាតា ឧប្បជ្ឈតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋកាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អរហេតុកេ ខន្ធ
ច មោហេតុ អាវុត្ត អហេតុកា ខន្ធ ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អរហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
និព្វានំ បច្ចុវេស្តន្តិ និព្វានំ កោត្រកុស្ស វេណានស្ស
វត្ថុស្ស វលស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អរហេតុក្រិយា កិរិក្ខវឿន ព្រោះកុសលនិងអកុសលនោះជាអរហេតុ
ពួកអរហេតុក្នុងក្តី មោហេតុ ប្រាសាទ ឧប្បជ្ឈសហេតុក្នុង រើមកើតឡើង ។
សហេតុកមិ ជាច្រើន នៃសហេតុកមិផង នៃអរហេតុកមិផង ដោយ
ការណាច្បាប់ គឺ ពួកខ្លះ ដែលច្រឡំដោយវិចារកោ ច្រឡំដោយឧប្បជ្ឈ-
ក្តី មោហេតុ ប្រាសាទ ឧប្បជ្ឈសហេតុក្នុង រើមកើតឡើង ។ អរហេ-
តុកមិ ជាច្រើន នៃអរហេតុកមិ ដោយការណាច្បាប់ គឺ និព្វាន
ជាច្រើន នៃអាវុត្តនៈ ដោយការណាច្បាប់ ឧប្បជ្ឈ ... ឧប្បជ្ឈ ...
ឧប្បជ្ឈសហេតុក្នុងផង ឧប្បជ្ឈនោះផង ជាមិនឡើង ... រោមនស្ស កើត
ឡើង កាលកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ អរហេតុក្រិយា កិរិក្ខ
ឡើង ព្រោះកុសលនិងអកុសលនោះជាអរហេតុ រូបាយតនៈ (ជាច្រើន)
នៃចក្កវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ (ជាច្រើន) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកអរហេ-
តុក្នុងក្តី មោហេតុ ប្រាសាទ ឧប្បជ្ឈសហេតុក្នុងផង ឧប្បជ្ឈនោះផង រើម
កើតឡើង ។ អរហេតុកមិ ជាច្រើន នៃសហេតុកមិ ដោយការ-
ណាច្បាប់ គឺ ពួកព្រះគោរពៈ ពិចារណា ឧប្បជ្ឈនិព្វាន ព្រះនិព្វាន
ជាច្រើន នៃភោត្រកុ វេណានៈ មន្ត និងផល ដោយការណាច្បាប់

អភិប្បវេណី អនុលោមទុក្ខប្បញ្ញាណ

អរិយា អរោតុកេត បឋំនេ តិលេសេ បច្ឆវេក្ខន្តិ
 បុព្វេ ... ចក្កំ ... វត្ថុ ... អរោតុកេត ខន្ធ
 ច មោហំ ច អនិច្ចតោ ... តោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 កុសលោកុសលេ ធិរុន្ទេ សមោតុកោ វិហាកោ
 តនាម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សន្តិ
 និព្វាយ សោតទាតុយា សន្តំ សុណន្តិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលោម អរោតុកេត ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ
 អរោតុកោ ខត្តា វេទិវិជញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មប-
 កញ្ញាលាស្ស អនាគត្តសញ្ញាលាស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ឆយោ អរោតុកេត ខន្ធ ច មោហញ្ច អារត្ត
 សមោតុកោ ខត្តា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ អរោតុកោ ធម្មោ
 សមោតុកស្ស ច អរោតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណប្បច្ចយេន បច្ឆយោ ចក្កំ អារត្ត វិចីកិញ្ញាសហគតា
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខត្តា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ សោតំ
 ... វត្ថុ ... អរោតុកេត ខន្ធ ច មោហញ្ច អារត្ត
 វិចីកិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខត្តា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សមោតុកោ ច អរោតុកោ ច ធម្ម
 សមោតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ឆយោ

អភិប្បវេណី អនុលោមទុក្ខប្បញ្ញាណ

ពួកព្រះអរិយៈ គឺបរមោ ម្យពួកអរោតុកកិលេស ដែលលះចង់ហើយ
 ក្នុងកាលមុន ... ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំវត្ថុ ... ខ្ញុំពួកអរោតុកក្នុងផង
 ខ្ញុំរោមារៈផង ថាទំនេរឡើង ... ខោមទស្ស កើតឡើង កាល
 កុសលទិដ្ឋអកុសល លត់ហើយ សរោតុកវិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 កុសលទិដ្ឋអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ ពួកព្រះអរិយៈ ឃើញ ខ្ញុំរូប
 ដោយទំពូចក្ក ឬ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតទាតុ ផង ខ្ញុំចិត្ត
 លប់ប្រកួល អ្នកប្រកបដោយអរោតុកចិត្ត ដោយរោមារៈហើយកាល
 ពួកអរោតុកក្នុង ជាច្រើន ខែនៃទិវិជញ្ញាលា ចេតោបរិយញ្ញាលា
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលា យថាកម្មបកញ្ញាលា ទិដ្ឋអនាគតសញ្ញាលា
 ដោយ អារម្មណប្បច្ចយ ពួកសរោតុកក្នុង ប្រាណ ខ្ញុំពួកអរោតុកក្នុង
 ផង ខ្ញុំរោមារៈផង ទើបកើតឡើង ។ អរោតុកធម៌ ជាច្រើន ខែ
 សរោតុកធម៌ផង ខែអរោតុកធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ពួក
 ខ្លួន ដែលប្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កិ មោហៈក្កិ ប្រាណ
 ខ្ញុំចក្ក ទើបកើតឡើង ខ្ញុំរោមារៈ ... ខ្ញុំវត្ថុ ... ពួកខ្លួន ដែល
 ប្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កិ មោហៈក្កិ ប្រាណ ខ្ញុំពួក
 អរោតុកក្នុងផង ខ្ញុំរោមារៈផង ទើបកើតឡើង ។ សរោតុកធម៌ក្កិ
 អរោតុកធម៌ក្កិ ជាច្រើន ខែសរោតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ចយ

វិចិត្រកិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធច មោហញ
 អារត្ត សហគុតា ខត្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហគុតា
 ច អហគុតា ច ធម្មា អហគុតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្រកិច្ចាសហគតេ
 ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធច មោហញ អារត្ត អហគុតា
 ខត្វា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហគុតា ច
 អហគុតា ច ធម្មា សហគុតស្ស ច អហគុតស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្រកិច្ចាស-
 ហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធច មោហញ អារត្ត
 វិចិត្រកិច្ចាសហគតា ឧទ្ធចូសហគតា ខត្វា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(៨២) សហគុតា ធម្មា សហគុតស្ស
 ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ
 សហជាតានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ នាមំ ធន្តា
 សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... តំ ករុំ កត្វា បច្ច-
 បត្តនំ ឈាត ... អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករុំ
 កត្វា ... ផលំ ... សហគុតា ខន្ធច ករុំ កត្វា
 អស្សនេនិ អភិទទ្ធតិ តំ ករុំ កត្វា ពតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

គី ភូតសហគុតក្នុង ប្រាណ ខ្ញុំភូតខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រ
 ច្រឡំដោយខ្លួនផង ខ្ញុំរោហាផង រើចកើតឡើង ។ សហគុតធម៌
 គឺ អហគុតធម៌ ជាច្រើន ខែសហគុតធម៌ ដោយការម្ស្រាបច្រើន
 គឺ ភូតសហគុតក្នុង រោហាភិ ប្រាណ ខ្ញុំភូតខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រ ច្រឡំដោយខ្លួនផង ខ្ញុំរោហាផង រើចកើតឡើង ។
 សហគុតធម៌ អហគុតធម៌ ជាច្រើន ខែសហគុតធម៌ផង ខែ
 អហគុតធម៌ផង ដោយការម្ស្រាបច្រើន គឺ ភូតខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រ ច្រឡំដោយខ្លួនភិ រោហាភិ ប្រាណ ខ្ញុំភូតខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្រ ច្រឡំដោយខ្លួនផង ខ្ញុំរោហាផង រើចកើតឡើង ។

(៨២) សហគុតធម៌ ជាច្រើន ខែសហគុតធម៌ ដោយ
 អនិបតិប្បច្ចយ បានផលការម្ស្រាបច្រើន និងសហជាតានិបតិ ។ អ-
 រម្ស្រាបច្រើន គឺ បុគ្គល ឲ្យពេល សីល ... ឧបោសថកម្ម
 ... ធ្វើ ខ្ញុំភូតសហគុត ឲ្យជាទីគោរព ហើយនិព្វាននា អភិធម៌
 ... ភូតព្រះអរិយៈ ចេញអភិមត្ត ធ្វើ ខ្ញុំមត្ត ឲ្យជាទីគោរព ...
 ខ្ញុំផល ... ធ្វើ ខ្ញុំភូតសហគុតក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ហើយច្រឡំដោយ
 វិភាយ ភក្កៈ ធ្វើ ខ្ញុំភូតសហគុត ឲ្យជាទីគោរព រើចកើតឡើង

ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ សហេតុតា
 អធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សហេតុតោ ធម្មោ អហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា-
 ធិបតិ សហេតុតា អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ រូបាណំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុតោ ធម្មោ
 សហេតុកស្ស ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សហេតុតា
 អធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ
 រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អហេតុតោ
 ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អរិយា ធិញ្ចានំ កុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ធិញ្ចានំ តោត្រកុស្ស វេណានស្ស
 មត្តស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 ... វត្ថុ ... អហេតុតោ ខន្ធាណំ កុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

ទិដ្ឋិ ភើតាឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ សហេតុកាធិបតិ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកាធិ ជាបច្ច័យ
 នៃអហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានផលសហជាតាធិបតិ គឺ
 សហេតុកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានុបេ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានផលសហជាតាធិបតិ គឺ សហេតុកាធិបតិ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្តផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានុបេផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានផលអារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ ខ្ញុំព្រះ
 ខិត្តាន ឲ្យជាទីគារព ហើយតំចារណា ព្រះខិត្តាន ជាបច្ច័យ នៃ
 តោត្រកុ វេណានៈ មត្ត ខំផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំ
 វត្ថុ ... ចក្កល ធ្វើ ខ្ញុំពួកអហេតុកត្តន្ត ឲ្យជាទីគារព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ រតនៈ ធ្វើ ខ្ញុំខន្ធានោះ ឲ្យជាទីគារព រើបេក្ខតាឡើង
 ទិដ្ឋិ ភើតាឡើង ។

[៨៣] សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សហេតុកា
 ខន្ធា បច្ឆិមា បច្ឆិមា សហេតុកា ខន្ធា ឧត្តរា
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេនាធម្មស្ស កោត្រកុ មគ្គស្ស វេនា ធម្មស្ស
 មគ្គា ផលស្ស ផលំ ផលស្ស អនុលោមំ
 ផលសមាបត្តិយា ធម្មោ វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញាណ
 សញ្ញាយតំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សហេតុកោ ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស មោហស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហេតុកំ ចុតិចិត្តំ
 អហេតុកស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហេតុកំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហេតុកំ កវុដ្ឋំ អហេតុកស្ស
 កវុដ្ឋស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហេតុកា ខន្ធា
 អហេតុកស្ស វុដ្ឋាធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៣] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសហេតុកច្ចន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកសហេតុកច្ចន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃកោត្រកុ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេនាទៈ កោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេ-
 នាទៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ)
 នៃផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតទៈ រេសប្បត្តល កាលវេញកំរិមិរេន ជាបច្ច័យ នៃផលសមា-
 បត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអហេតុកធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហាៈ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ចុតិចិត្ត ដែលច្រកចរដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិនច្រកចរដោយហេតុ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ សហេតុកវុដ្ឋំ ជាបច្ច័យ នៃកាវុដ្ឋនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 សហេតុកវុដ្ឋំ ជាបច្ច័យ នៃអហេតុកវុដ្ឋំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួក
 សហេតុកច្ចន្ធ ជាបច្ច័យ នៃអហេតុកវុដ្ឋនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

សហពុកកុមារ បញ្ជាក់រាយ

អាហារគុកកំ រាវផ្លែ សហពុកកុមារ ស្បែកស្បែក អាណន្តប្ប-
 ច្ឆ័យន បច្ឆ័យន អាហារគុកកំ ទន្ធា សហពុកកុមារ
 វិញ្ញាណស្បែក អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន អាវដ្ឋនា ស-
 ហេតុកកំ ទន្ធានំ អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន ។ អា-
 ហេតុកកំ ទន្ធា សហពុកកុមារ ច អាហារគុកកុមារ ច
 ទន្ធាស្បែក អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន បុរិមា បុរិមា វិច័-
 តិក្ខាសហគតា ឧទ្ធចូសហគតា មោហោ បច្ឆ័មាណំ
 បច្ឆ័មាណំ វិច័តិក្ខាសហគតាណំ ឧទ្ធចូសហគតាណំ ទន្ធានំ
 មោហស្បែក ច អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន អាវដ្ឋនា
 វិច័តិក្ខាសហគតាណំ ឧទ្ធចូសហគតាណំ ទន្ធានំ មោ-
 ហស្បែក ច អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន ។ សហពុក-
 កំ ច អាហារគុកកំ ច ទន្ធា សហពុកកុមារ ទន្ធាស្បែក
 អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន បុរិមា បុរិមា វិច័តិក្ខា-
 សហគតា ឧទ្ធចូសហគតា ទន្ធា ច មោហោ
 ច បច្ឆ័មាណំ បច្ឆ័មាណំ វិច័តិក្ខាសហគតាណំ ឧទ្ធចូ-
 សហគតាណំ ទន្ធានំ អាណន្តប្បច្ឆ័យន បច្ឆ័យន ។

សហពុកកុមារ បញ្ជាក់រាយ

អាហារគុកកុមារ ជាបច្ឆ័យ នៃសហពុកកុមារ ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ ត្រូវ
 អាហារគុកកុមារ ជាបច្ឆ័យ នៃសហពុកកុមារ ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ អា-
 វដ្ឋនៈ ជាបច្ឆ័យ នៃពួកសហពុកកុមារ ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ ។ អាហារគុ-
 កុមារ ជាបច្ឆ័យ នៃសហពុកកុមារ វិច័តិក្ខា វិច័តិក្ខា ដោយអាណន្ត-
 ប្បច្ឆ័យ គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ-
 ណាបច្ឆ័យ នៃពួកទន្ធា ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធចូណៈ វិច័តិក្ខា ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ អាវដ្ឋនៈ ជាបច្ឆ័យ នៃពួក
 ទន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូណៈ វិច័តិក្ខា
 ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ ។ សហពុកកុមារ អាហារគុកកុមារ ជាបច្ឆ័យ នៃ
 សហពុកកុមារ ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ គឺ ពួកទន្ធា មុនៗ ដែលច្រឡំដោយ
 វិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូណៈ មោហៈ គឺ ជាបច្ឆ័យ នៃពួកទន្ធា ក្រោយៗ
 ដែលច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូណៈ ដោយអាណន្តប្បច្ឆ័យ ។

សហគ្រាស ឬ អហេតុករណ៍ ឬ ធម្មា អហេតុករណ៍
 ធម្មស្ស អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា
 វិចិត្តក្តាសហគតា ឧទ្ធច្ចុសហគតា ខន្ធ ច មោហោ
 ច បច្ចិមស្ស បច្ចិមស្ស វិចិត្តក្តាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចុ-
 សហគតស្ស មោហស្ស អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរយេន បច្ចុយោ
 វិចិត្តក្តាសហគតា ឧទ្ធច្ចុសហគតា ខន្ធ ច មោ-
 ហោ ច អហេតុករណ៍ វុដ្ឋានស្ស អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរយេន
 បច្ចុយោ ។ សហគ្រាស ឬ អហេតុករណ៍ ឬ ធម្មា
 សហគ្រាស ឬ អហេតុករណ៍ ឬ ធម្មស្ស អនុញ្ញា-
 តឱ្យប្តូរយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តក្តាសហគតា
 ឧទ្ធច្ចុសហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច បច្ចិមា ឬ បច្ចិ-
 មា វិចិត្តក្តាសហគតា ឧទ្ធច្ចុសហគតា ធម្មា ឬ
 មោហស្ស ឬ អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរយេន បច្ចុយោ ។

[៨៤] សហគ្រាស ធម្មា សហគ្រាស
 ធម្មស្ស សហគ្រាសប្តូរយេន បច្ចុយោ បដិច្ចវារ
 សហគ្រាសសនិសំ សហ យដនា នត្ថំ ។ ...
 អត្តា មត្តា ប្តូរយេន បច្ចុយោ បដិច្ចវារសនិសំ ។

សហគ្រាស ឬ អហេតុករណ៍ ឬ ធម្មា អហេតុករណ៍ ដោយ
 អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តក្តា ប្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចុក្តិ មោហក្តិ ជាបច្ចុយ ខែរមាហៈ ក្រោយ ។ ដែល
 ប្រឡំដោយវិចិត្តក្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុក្តិ ដោយអនុញ្ញាតឱ្យប្តូរ ពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តក្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុក្តិ មោហក្តិ ជាបច្ចុយ
 ខែអហេតុករណ៍ ដោយអនុញ្ញាតឱ្យប្តូរ ។ សហគ្រាស អហេតុ-
 ករណ៍ ជាបច្ចុយ ខែសហគ្រាស ខែអហេតុករណ៍ ដោយ
 អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តក្តា ប្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចុក្តិ មោហក្តិ ជាបច្ចុយ ខែពួកធម៌ ក្រោយ ។ ដែល
 ប្រឡំដោយវិចិត្តក្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុក្តិ ខែរមាហៈ ដោយ
 អនុញ្ញាតឱ្យប្តូរ ។

[៨៤] សហគ្រាស ជាបច្ចុយ ខែសហគ្រាស ដោយ
 សហគ្រាសប្តូរ គឺ ប្រវេណ្ឌគ្នានឹងសហគ្រាសប្តូរ ក្នុងបដិច្ច-
 វារវេន តំណ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ ។ . . . ជាបច្ចុយ
 ដោយអត្តា មត្តាប្តូរ គឺ ប្រវេណ្ឌគ្នានឹងបដិច្ចវារវេន ។

... ធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មនិច្ចវារេ ធិស្ស-
យប្បច្ចយសនិសំ វេហ យដនា នន្តិ ។

[៨៩] ... ឧបធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណ្ឌបធិស្សយោ អនន្តរូបធិស្សយោ បកក្ខបធិស្ស-
យោ ។ បេ ។ បកក្ខបធិស្សយោ សហេតុកា ខន្ធា
សហេតុកាធំ ខន្ធាធំ ឧបធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សហេតុកា ឆន្ទោ អហេតុកស្ស ឆន្ទស្ស ឧបធិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្សយោ បកក្ខប-
ធិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបធិស្សយោ សហេតុកា
ខន្ធា អហេតុកាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច ឧបធិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុកា ឆន្ទោ សហេតុ-
កស្ស ច អហេតុកស្ស ច ឆន្ទស្ស ឧបធិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អនន្តរូបធិស្សយោ បកក្ខបធិស្សយោ
។ បេ ។ បកក្ខបធិស្សយោ សហេតុកា ខន្ធា វិចិត្តិញ្ញា-
សហេតុកាធំ ឧត្តច្ចសហេតុកាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច
ឧបធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អហេតុកា ឆន្ទោ
អហេតុកស្ស ឆន្ទស្ស ឧបធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបធិស្សយោ បកក្ខបធិស្សយោ ។ បេ ។

... ជាបច្ច័យ ដោយឧបធិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ប្រវិបាក្ការីធិស្ស-
យប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារេវេរ ឯតិណ មិទហេ ក្នុងបិទេវេ ។

[៨៩] ... ជាបច្ច័យ ដោយឧបធិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្សារូបធិស្ស័យ អនន្តរូបធិស្ស័យ និងបកក្ខបធិស្ស័យ ។ បេ ។
បកក្ខបធិស្ស័យ គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ
ដោយឧបធិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃអហេតុកធម៌
ដោយឧបធិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបធិស្ស័យ និងបកក្ខបធិស្ស័យ
។ បេ ។ បកក្ខបធិស្ស័យ គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខៃពួក
អហេតុកក្ខន្ធដ៏ ខៃនេមាហារៈផង ដោយឧបធិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហេតុ-
កធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃសហេតុកធម៌ផង ខៃអហេតុកធម៌ផង ដោយឧប-
ធិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបធិស្ស័យ និងបកក្ខបធិស្ស័យ ។ បេ ។
បកក្ខបធិស្ស័យ គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខៃពួកក្ខន្ធ ដែលប្រ-
ឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧត្តច្ចៈផង ខៃនេមាហារៈផង ដោយឧបធិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃអហេតុកធម៌ ដោយឧប-
ធិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបធិស្ស័យ និងបកក្ខបធិស្ស័យ ។ បេ ។

បកត្ថបទិស្សិយោ កាយិកសុខំ សុខំ កាយិកស្ស បុ-
 ទស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មោហស្ស ច ឧបទិស្សិ-
 យ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ ...
 កោដនំ ... សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស មោហស្ស ច ឧបទិស្សិយ ប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មោហោ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស មោហស្ស ច ឧបទិស្សិយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ កោដនំ សេនា-
 សនំ មោហោ ច កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស មោហស្ស ច ឧបទិស្សិយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អរោគុកោ ច ម្មោ សមោគុកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សិ-
 យ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបទិស្សិយោ អនន្តរ-
 បទិស្សិយោ បកត្ថបទិស្សិយោ ។ បេ ។ បកត្ថបទិស្សិ-
 យោ កាយិកំ សុខំ ឧបទិស្សិយ ធានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ... ឧត្តំ កោដនំ សេនា-
 សនំ ... មោហា ឧបទិស្សិយ ធានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។ មោហោ ច សទ្ធាយ
 ។ បេ ។ បត្តាយ វកស្ស ។ បេ ។ បត្តាយ មក្ខស្ស
 ជលសមាបត្តិយោ ឧបទិស្សិយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បកត្ថបទិស្សិយ គឺ កាយិកសុខំ ជាបច្ច័យ វៃកាយិកសុខំ អិទ្ធិកាយិ-
 កុក្ខផង វៃមោហាផង ដោយឧបទិស្សិយ ប្បច្ច័យ កាយិកទុក្ខំ ... រដូវ ...
 កោដនំ ... សេនាសនំ ជាបច្ច័យ វៃកាយិកសុខំ វិទិកាយិកទុក្ខផង វៃ
 មោហាផង ដោយឧបទិស្សិយ ប្បច្ច័យ មោហា ជាបច្ច័យ វៃកាយិកសុខំ
 វិទិកាយិកទុក្ខផង វៃមោហាផង ដោយឧបទិស្សិយ ប្បច្ច័យ កាយិកសុខំ
 ភិ កាយិកទុក្ខភិ រដូវភិ កោដនំភិ សេនាសនំភិ មោហាភិ ជាបច្ច័យ
 វៃកាយិកសុខំ វិទិកាយិកទុក្ខផង វៃមោហាផង ដោយឧបទិស្សិយ-
 ប្បច្ច័យ ។ អរោគុកគមិ ជាបច្ច័យ វៃសរោគុកគមិ ដោយឧបទិស្សិ-
 យ ប្បច្ច័យ បានផល អារម្មណ្យបទិស្សិយ អនន្តរ្យបទិស្សិយ វិទិកាយិក-
 បទិស្សិយ ។ បេ ។ បកត្ថបទិស្សិយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្រុ-
 កាយិកសុខំ ហើយទ្យតាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ កាយិកទុក្ខំ ...
 រដូវ កោដនំ សេនាសនំ ... អាស្រ័យ ទ្រុកាយិក ហើយ
 ទ្យតាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខំភិ ។ បេ ។ មោហា-
 ភិ ជាបច្ច័យ វៃសទ្ធា ។ បេ ។ វៃបត្តា វិទិកាយិក ។ បេ ។
 វៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ វិទិកាយិកសមាចក្តី ដោយឧបទិស្សិយ ប្បច្ច័យ ។

សមាគមភូមិ បញ្ញាសីល

អរហេតុកោ ធម្មា សរហេតុកស្ស ច អរហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្ស-
 យោ កាយិកំ សុខំ មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ទត្តានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរហេតុកោ ច អរហេតុកោ
 ច ធម្មា សរហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតា
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ទត្តា ច មោហោ ច សរហេតុកានំ
 ទត្តានំ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរហេតុ-
 កោ ច អរហេតុកោ ច ធម្មា អរហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ទត្តា ច មោហោ
 ច អរហេតុកានំ ទត្តានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរហេតុកោ ច អរហេតុកោ
 ច ធម្មា សរហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ

សមាគមភូមិ បញ្ញាសីល

អរហេតុកធមិ ជាបច្ច័យ វៃសរហេតុកធមិវេ វៃអរហេតុកធមិវេ
 ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ កាយិកសុខក្តិ មោហាភិ ជាបច្ច័យ
 វៃត្បកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចភិ វៃមោហា-
 ជនី ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ ។ សរហេតុកធមិក្តិ អរហេតុកធមិក្តិ
 ជាបច្ច័យ វៃសរហេតុកធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ បានដល់អនន្ត-
 រូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ
 ត្បកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចភិ មោហា-
 ភិ ជាបច្ច័យ វៃត្បកសរហេតុកធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ ។
 សរហេតុកធមិក្តិ អរហេតុកធមិក្តិ ជាបច្ច័យ វៃអរហេតុកធមិ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ ត្បកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចភិ មោហាភិ ជាបច្ច័យ វៃត្បកសរហេ-
 តុកធមិវេ វៃមោហាជនី ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ ។ សរហេតុ-
 កធមិក្តិ អរហេតុកធមិក្តិ ជាបច្ច័យ វៃសរហេតុកធមិ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ

។ មេ ។ បតកត្វបដិស្សយោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចុ-
សហគតា ខត្វា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឯ
ឧទ្ធច្ចុសហគតា ឯ ខត្វា ឯ មោហស្ស ច ឧបដិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៦) អហេតុកោ ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អធិច្ចុ-
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ ឱរុទ្ធ
អហេតុកោ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ឈតិ រូបា-
យតឯ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈតាយតឯ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
ចក្កាយតឯ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតឯ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អហេ-
តុកា ឯ ខត្វា ឯ មោហស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ អហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អធិច្ចុ-
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ
ឱរុទ្ធ សហេតុកោ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ឈតិ

។ មេ ។ បតកត្វបដិស្សយ វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចុ-
សហគតា ខត្វា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឯ
ឧទ្ធច្ចុសហគតា ឯ ខត្វា ឯ មោហស្ស ច ឧបដិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៦) អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃអហេតុកធម៌ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត ទីវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេ-
ជាត (គឺ បុគ្គល) ខ្ញុំវចក្ក ... ខ្ញុំវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស
កើតឡើង កាលកុសលទីវត្ថុកុសល រលត់ហើយ អហេតុកិបាក ក៏
កើតឡើង ប្រការកុសលទីវត្ថុកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយនេះ (ជា
បច្ច័យ) ខៃចក្កវិញ្ញាណ ដោជ្ឈតាយនេះ ជាបច្ច័យ ខៃកាយវិញ្ញាណ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្កាយនេះ (ជាបច្ច័យ) ខៃ
ចក្កវិញ្ញាណ កាយាយនេះ ជាបច្ច័យ ខៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃវត្ថុកសហេតុកត្តខ្ពង់ ខៃរោហចេដី
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃសហេតុកធម៌
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត ទីវត្ថុបុរេជាត ។
អារម្មណបុរេជាត (គឺ បុគ្គល) ខ្ញុំវចក្ក ... ខ្ញុំវត្ថុ ថាមិនទៀង ...
ទោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលទីវត្ថុកុសល រលត់ហើយ
សហេតុកិបាក ក៏កើតឡើង ប្រការកុសលទីវត្ថុកុសលនោះជាអារម្មណ៍

និព្វាន ចក្កុយា រូបំ មស្សតិ និព្វាយ សោតនាគុយា
 សន្និ សុណាតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ សហេតុកានំ ខត្តានំ
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អហេតុកោ ធម្មោ ស-
 ហេតុកស្ស ច អហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាន-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
 អាម្មណបុរេជានំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អាម្ម វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខត្តា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ
 ខត្តានំ មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៧] សហេតុកោ ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 បច្ចាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជានា សហេតុកា
 ខត្តា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ចាជានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អហេតុកោ ធម្មោ អហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ចាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជានា អ-
 ហេតុកា ខត្តា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស បច្ចាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុ-
 កោ ច អហេតុកោ ច ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 បច្ចាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជានា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខត្តា ច មោហោ ច

បុគ្គល ឃើញ ប្បបូ ដោយវត្ថុកុ ពុ ប្បវិស្សន្ត ដោយវត្ថុ-
 សោតនាគុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាប់ជួយ ខែត្តសហេតុកុត្តន្ធ
 ដោយបុរេជានប្បច្ចយេ ។ អហេតុកធម៌ ជាប់ជួយ ខែសហេតុកធម៌ផង
 ខែអហេតុកធម៌ផង ដោយបុរេជានប្បច្ចយេ បានដល់អាម្មណបុរេជាន
 នឹងវត្ថុបុរេជាន ។ អាម្មណបុរេជាន (គឺ បុគ្គល) ឡើយក្នុង . . .
 ត្នកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្តិ មោហាភ្នំ
 ប្រាណ ឡើយក្នុង ទើបតែត្រូវបាន ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាប់ជួយ
 ខែត្នកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចផង ខែមោហា-
 ផង ដោយបុរេជានប្បច្ចយេ ។

[៨៧] សហេតុកធម៌ ជាប់ជួយ ខែអហេតុកធម៌ ដោយ
 បច្ចាជានប្បច្ចយេ គឺ ត្នកសហេតុកុត្តន្ធ ដែលកើតក្រោយ ជាប់ជួយ
 ខែតាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ចយេ ។ អហេតុកធម៌
 ជាប់ជួយ ខែអហេតុកធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ចយេ គឺ ត្នកសហេតុកុត្តន្ធ
 ដែលកើតក្រោយក្តី មោហាភ្នំ ជាប់ជួយ ខែតាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ចាជានប្បច្ចយេ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាប់ជួយ
 ខែអហេតុកធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ចយេ គឺ ត្នកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច ដែលកើតក្រោយក្តី មោហាភ្នំ

បុរេជាតិស្ស ឥសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតិប្បដូរយេន
បច្ឆយោ ។

[៨៨] សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស
កម្មស្ស អាសេវនប្បដូរយេន បច្ឆយោ អនុត្តាស-
ដិសំ ។ អាវដ្ឋនម្យ កវដ្ឋនម្យ ធន្តិ អាសេវនប្បដូរយេ
វដ្ឋនម្យា នវមិ ។

[៨៩] សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។
សហជាតា សហេតុកោ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ
ខន្ធាណំ កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។ នាណាខណិកា
សហេតុកោ ចេតនា វិចារកាណំ សហេតុកាណំ
ខន្ធាណំ កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។ សហេតុកោ ធម្មោ
អហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ ស-
ហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា សហេតុកោ
ចេតនា ធិត្តសម្មដ្ឋានាណំ រូចាណំ កម្មប្បដូរយេន បច្ឆ-
យោ ។ នាណាខណិកា សហេតុកោ ចេតនា វិចារកាណំ
អហេតុកាណំ ខន្ធាណំ កវដ្ឋនម្យ ច រូចាណំ កម្មប្បដូរយេន
បច្ឆយោ ។ សហេតុកោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ច
អហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ

ជាបច្ឆយោ វិលាសយោ វិលាសិកម្មោ អរិយបញ្ញាវិកម្មច្ឆយោ ។

[៩០] សហេតុកោ ជាបច្ឆយោ វិសហេតុកមិ ដោយ
អាសេវនប្បដូរយេន អី ប្រហែលគ្នាខឹងអនុប្បដូរយេន ។ អាវដ្ឋនក្តិ
កវដ្ឋនក្តិ មិនមាន ឯវា ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដូរយេន បណ្ឌិត គប្បី
រឿវចេញចុះ ។

[៩១] សហេតុកមិ ជាបច្ឆយោ វិសហេតុកមិ ដោយកម្ម-
ប្បដូរយេន បានដល់សហជាត ខឹងនាណាខណិក ។ សហជាត គឺសហេតុ-
កចេតនា ជាបច្ឆយោ វិទក្កសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយកម្មប្បដូរយេន ។ ឯនាណ-
ខណិក គឺ សហេតុកចេតនា ជាបច្ឆយោ វិទក្កសហេតុកក្កន្ត ដែលជា
វិបាក ដោយកម្មប្បដូរយេន ។ សហេតុកមិ ជាបច្ឆយោ វិសហេតុកមិ
ដោយកម្មប្បដូរយេន បានដល់សហជាត ខឹងនាណាខណិក ។ សហជាត
គឺ សហេតុកចេតនា ជាបច្ឆយោ វិទក្កកិច្ចសម្មដ្ឋានុប ដោយកម្មប្បដូរយេន ។
ឯនាណាខណិក គឺ សហេតុកចេតនា ជាបច្ឆយោ វិទក្កកាយកក្កន្ត
ជាវិបាកផង វិទក្កកវដ្ឋនម្យផង ដោយកម្មប្បដូរយេន ។ សហេតុកមិ
ជាបច្ឆយោ វិសហេតុកមិផង វិសហេតុកមិផង ដោយកម្មប្បដូរយេន

ទ្វេ ទ្វេ ... បដិសន្ធិក្នុងលោក ... ។ អរហេតុគោ
ធម្មោ អរហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ វិចារកោ អរហេតុគោ ឃិកោ ទន្ធនំ ភិណ្ឌិន្តំ
ទន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ទ្វេនំ ... ទ្វេ ទ្វេ ... បដិ-
សន្ធិក្នុងលោក ទ្វេ វត្តស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៧១) សរហេតុគោ ធម្មោ សរហេតុកស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។ អរហេតុគោ
ធម្មោ អរហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ អរហេតុគោ អាហារា សម្មយុត្តកានំ ទន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ទ្វេនំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
បដិសន្ធិក្នុងលោក កតត្ថិការោ អាហារោ ឥមស្ស
កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៧២) សរហេតុគោ ធម្មោ សរហេតុកស្ស ធម្មស្ស
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។ អរហេតុគោ
ធម្មោ អរហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ អរហេតុគោ ឥន្ទ្រិយា សម្មយុត្តកានំ ទន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ទ្វេនំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
បដិសន្ធិក្នុងលោក ... បក្ខុន្ទ្រិយំ បក្ខុវិញ្ញាណស្ស

ទន្ធនំ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងលោក ... ។ អរហេតុគោ ជាបច្ច័យ
នៃអរហេតុគោ ដោយវិចារកប្បច្ច័យ គឺ អរហេតុកក្នុង ទ ដែលជាវិចារក
(ជាបច្ច័យ) នៃទន្ធនំ ធម៌ នៃចិត្តចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ... ទន្ធនំ ...
ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងលោក ក្នុងទន្ធនំ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយវិចារកប្បច្ច័យ ។

(៧១) សរហេតុគោ ជាបច្ច័យ នៃសរហេតុគោ ដោយអា-
ហារប្បច្ច័យ គឺ មានវិញ្ញាណ ។ អរហេតុគោ ជាបច្ច័យ នៃអរហេតុ-
គោ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ត្រូវអាហារ ជាអរហេតុគោ ជាបច្ច័យ
នៃចិត្តសម្បយុត្តកក្នុងធម៌ នៃចិត្តចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ដោយអាហារ-
ប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងលោក កតត្ថិការោ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៧២) សរហេតុគោ ជាបច្ច័យ នៃសរហេតុគោ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ គឺ មានវិញ្ញាណ ។ អរហេតុគោ ជាបច្ច័យ នៃអរហេតុ-
គោ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ត្រូវឥន្ទ្រិយ ជាអរហេតុគោ ជាបច្ច័យ
នៃចិត្តសម្បយុត្តកក្នុងធម៌ នៃចិត្តចិត្តសមុដ្ឋាបាទត្វ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងលោក ... បក្ខុន្ទ្រិយំ (ជាបច្ច័យ) នៃបក្ខុវិញ្ញាណ

បដិសន្ធិគ្រូណា សហេតុកា ខន្ធ ក្នុងត្រូវបាន វិញ្ញា-
 យុត្តប្បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ ។ បញ្ជាជាតិ សហេតុកា
 ខន្ធ បុរេជាតិស្ន វេទស្ន កាយស្ន វិញ្ញយុត្តប្បដិ-
 យន បដិសន្ធិ ។ អហេតុកា ធម្មា អហេតុកាស្ន
 ធម្មស្ន វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ សហជាតិ បុរេ-
 ជាតិ បញ្ជាជាតិ ។ សហជាតិ អហេតុកា ខន្ធ វិញ្ញ-
 យុត្តប្បដិសន្ធិ វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ វិញ្ញយុត្តប្បដិ-
 យន បដិសន្ធិ ខន្ធ វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ ។
 បុរេជាតិ ចក្ខុយន ចក្ខុវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ កាយយន ច-
 ក្ខុយន វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ខន្ធ វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ វិញ្ញ-
 យន បដិសន្ធិ ។ បញ្ជាជាតិ
 អហេតុកា ខន្ធ ធម្មា ធម្មា ធម្មា វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ
 កាយស្ន វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ ។ អហេតុ-
 កា ធម្មា អហេតុកាស្ន ធម្មស្ន វិញ្ញយុត្តប្បដិ-
 យន បដិសន្ធិ សហជាតិ បុរេជាតិ ។ សហ-
 ជាតិ បដិសន្ធិគ្រូណា វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ខន្ធ
 វិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ ។ បុរេជាតិ វិញ្ញ

ក្នុងបដិសន្ធិគ្រូណា ពួកសហេតុកា ជាបដិសន្ធិ ខន្ធក្នុងត្រូវបាន
 ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។ បញ្ជាជាតិ គឺ ពួកសហេតុកា ជាបដិសន្ធិ
 ខន្ធកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។ អហេតុកា
 ជាបដិសន្ធិ ខន្ធអហេតុកា ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បានដល់សហជាតិ
 បុរេជាតិ និងបញ្ជាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ពួកអហេតុកា ជាបដិសន្ធិ
 ខន្ធក្នុងត្រូវបាន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ក្នុងបដិសន្ធិគ្រូណា ពួក
 អហេតុកា ជាបដិសន្ធិ ខន្ធក្នុងត្រូវបាន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ពួក
 ខន្ធ ជាបដិសន្ធិ ខន្ធក្នុង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ វិញ្ញ ជាបដិសន្ធិ ខន្ធក្នុង
 ខន្ធ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។ បុរេជាតិ គឺ ចក្ខុយន (ជាបដិសន្ធិ)
 ខន្ធកាយនេះ (ជាបដិសន្ធិ) ខន្ធកាយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ វិញ្ញ ជា
 បដិសន្ធិ ខន្ធក្នុងត្រូវបាន ខន្ធអហេតុកា ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។
 បញ្ជាជាតិ គឺ ពួកសហេតុកា វិញ្ញ ជាបដិសន្ធិ ខន្ធកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។ អហេតុកា ជា
 បដិសន្ធិ ខន្ធអហេតុកា ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ បានដល់សហជាតិ
 និងបុរេជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ក្នុងបដិសន្ធិគ្រូណា វិញ្ញ ជាបដិសន្ធិ
 ខន្ធក្នុងត្រូវបាន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិសន្ធិ ។ បុរេជាតិ គឺ វិញ្ញ

សមណគុណ បញ្ញាវិញ

ចិត្តសមុត្តាណាមញ្ញ រូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិ ។ យាវ អសញ្ញាសត្តា កាតត្ថំ ។ បុរេជាតំ
 ចក្កំ វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . គោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុស-
 លាកុសលេ ឱរុទ្ធេ អហេតុកា វិហាកោ តណាម្ម-
 ណតា ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជ-
 ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-
 ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ វត្ថុ អហេតុកាណំ ខន្ធាណំ មោហស្ស
 ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា អហេតុកា
 ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតឡីកាហេ អហារោ
 វេទស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបដិវិ-
 ត្តិទ្រិយំ កដត្តារូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អហេ-
 តុកា ចម្រា សហេតុកាស្ស ពម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ វិចិ-
 តំ ត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ សម្បយុត្ត-
 កាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុណោ
 វត្ថុ សហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ជាបច្ច័យ ខែត្តកតំ កុសលេ បុរេបុរិសំ បុរេបុរិសំ បុរេបុរិសំ
 ជនី ។ ចល្លិត គប្បីធ្វើ វេទដល់ត្តុណសេត្តសច្ចុះ ។ បុរេបុរិសំ
 (គឺ បុគ្គល) ខ្ញុំចក្ក ខ្ញុំវត្ថុ ជាមិនចៀង . . . គោមនស្ស កើត
 ឡើង កាលកុសលខឹងកុសល លេត់ហើយ អហេតុកវិបាក ក៏កើត
 ឡើង ព្រោះកុសលខឹងកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយនេះ (ជា
 បច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ ដោជ្ជញាយនេះ (ជាបច្ច័យ) ខែកាយវិញ្ញាណ
 ចក្កាយនេះ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ កាយាយនេះ ជាបច្ច័យ ខែ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសហេតុកក្នុងផង
 ខែមោហាជនី ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯចន្ធាណំ គឺ ត្តុណសេត្តកក្នុងផង
 មោហាភិ ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 កតវ្យាភាពហារ ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបដិវិទ្រៀយ
 ជាបច្ច័យ ខែត្តកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អហេតុកតមិ ជាបច្ច័យ
 ខែសហេតុកតមិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហគត ខឹងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធា ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងបដិ-
 សន្ធិត្តុណោ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសហេតុកក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មវិធី៣ អនុរោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បុរោជានំ ចក្កំ . . . វគ្គំ អភិធម្មតោ . . . ខោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ និរុទ្ធ សហេតុតោ
 វិហារោ ធនាវុត្តណតោ ឧប្បជ្ឈតិ និរោធ ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ និរោយេ សោតយត្ថយោ សន្នំ សុណានំ វគ្គំ
 សហេតុតានំ ខន្ធានំ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អ-
 ហេតុតោ ធម្មោ សហេតុកស្ស ច អហេតុកស្ស ច
 ធម្មស្ស ច អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរ-
 ោជានំ ។ សហជានោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 យានន្ទ រូបានំ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរោជានំ
 ចក្កំ . . . វគ្គំ អារក្ខ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ វគ្គំ វិចិត្តិញ្ញាសហគ-
 តានំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច អន្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហេតុតោ ច អហេតុតោ ច
 ធម្មោ សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជានំ បុរោជានំ ។ សហជានោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច មោហោ ច
 តិណ្ណន្តំ ខន្ធានំ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធ្វេ ខន្ធា . . .

អភិធម្មវិធី៣ អនុរោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បុរោជាន (គឺ បុគ្គល) ប្តូរកុ . . . ប្តូរកុ ជាបំប្រែវៀង . . .
 ខោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលនិងអកុសល លាក់ហើយ
 សហេតុកិហោក ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសលនិងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍
 បុគ្គល ឃើញ ឡើយ ដោយទិព្វចក្ក ឬ ឡើសំឡេង ដោយទិព្វ-
 សោតពាក្យ វគ្គ ជាបច្ច័យ នៃពួកសហេតុកក្នុង ដោយអន្តិប្បច្ច័យ ។
 អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
 អន្តិប្បច្ច័យ បានផលសហជាន និងបុរោជាន ។ សហជាន គឺ មោហា-
 វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូបផង ដោយអន្តិប្បច្ច័យ ។ បុរោជាន
 គឺ ឡើចក្ក . . . ក្នុងខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 មោហាភិ ប្រាព្វ ឡើកុ ទើបកើតឡើង វគ្គ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធា
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហាផង ដោយ
 អន្តិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃស-
 ហេតុកធម៌ ដោយអន្តិប្បច្ច័យ បានផលសហជាន និងបុរោជាន ។
 សហជាន គឺ ខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្តី មោហាភិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ដោយអន្តិប្បច្ច័យ ខន្ធា . . .

បដិសន្ធិគ្នាណោ សហេតុតោ ឯតោ ទត្វា ធិ
 វត្ថុ ធិ តិណ្ណាភ្នំ ទត្វាធិ អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ទត្វា ... ។ សហជាតោ សហេតុតោ ឯតោ
 ទត្វា ធិ វត្ថុ ធិ តិណ្ណាភ្នំ ទត្វាធិ អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ទត្វា ... ។ សហេតុតោ ធិ អហេតុតោ ធិ
 ធម្មា អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បន្តាជាតំ អាហារំ វេទ្រិយំ ។
 សហជាតោ សហេតុតោ ទត្វា ធិ មហាក្ខតា ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋាពាធិ ភូមាធិ អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ វិច័-
 តិក្ខាសហគតា ទុទ្ធច្ចសហគតា ទត្វា ធិ មោហោ ធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋាពាធិ ភូមាធិ អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្ធិគ្នាណោ សហេតុតោ ទត្វា ធិ មហាក្ខតា ធិ តតដត្តា-
 ភូមាធិ អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិច័តិក្ខា-
 សហគតា ទុទ្ធច្ចសហគតា ទត្វា ធិ វត្ថុ ធិ មោហស្ស
 អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ បន្តាជាតា វិច័តិក្ខាស-
 ហគតា ទុទ្ធច្ចសហគតា ទត្វា ធិ មោហោ ធិ បុរេជា-
 តស្ស វេទស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។
 បន្តាជាតា សហេតុតោ ទត្វា ធិ តតទ្បិការោ អាហារ-
 រោ ធិ វេទស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បត្តយេន បច្ចយោ

ក្នុងបដិសន្ធិគ្នាណោ សហេតុកក្ខន្ធ ភក្តិ វត្ថុ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ
 ដោយអត្ថិប្បត្តយេន ខន្ធ ។ សហជាត គឺ សហេតុកក្ខន្ធ ភក្តិ
 វត្ថុ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយអត្ថិប្បត្តយេន ខន្ធ ... ។
 សហេតុកក្ខន្ធ អហេតុកក្ខន្ធ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយ
 អត្ថិប្បត្តយេន បានដល់សហជាត បុរេជាត បន្តាជាត អាហារ
 វេទស្ស ។ សហជាត គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពួកមហាក្ខត្ត
 ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយអត្ថិប្បត្តយេន ពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធច្ច ភក្តិ ជាប្រែប្រួល
 វិទ្ធច្ច យ ដោយអត្ថិប្បត្តយេន ក្នុងបដិសន្ធិគ្នាណោ ពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ ពួកមហាក្ខត្ត ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយ
 អត្ថិប្បត្តយេន ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិច័តិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធច្ច ភក្តិ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយ
 អត្ថិប្បត្តយេន ។ បន្តាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិច័តិក្ខា
 ច្រឡំដោយខន្ធច្ច ភក្តិ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយអត្ថិប្បត្តយេន ។
 បន្តាជាត គឺ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ
 កតាវ្យាភក្តិ ជាប្រែប្រួល វិទ្ធច្ច យ ដោយអត្ថិប្បត្តយេន

អតិថិជន អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា សហេតុកា ខន្ធោ ច រូបជីវិត្រ្យ័យក្ក
 កដត្តារូបាធំ អត្ថិប្បច្ច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុកា
 ច អហេតុកា ច ធម្មា សហេតុកស្ស ច អហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច្ចយេន បច្ចយោ សហា-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ វិចីតិញ្ញាសហគតោ
 ទុទ្ធច្ចសហគតោ ឃៈកា ខន្ធោ ច មោហោ ច តិណ្ណិដ្ឋំ
 ខន្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាធាក្ក រូបាធំ អត្ថិប្បច្ច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សហជាតោ វិចីតិញ្ញាសហគតោ ទុទ្ធច្ច-
 សហគតោ ឃៈកា ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណិដ្ឋំ ខន្ធាធំ
 មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៧៨] ហេតុយា ធិ ការម្មណោ ធិ អធិបតិយា
 ចត្តាវិ អនន្តរេ ធិ សមនន្តរេ ធិ សហជាតេ
 ធិ អត្តាមត្តា ធិ ចិស្សយេ ធិ ឧបចិស្សយេ
 ធិ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេ-
 រេន ធិ កម្មេ ចត្តាវិ វិហារេក ចត្តាវិ អាហារេ
 ចត្តាវិ វត្ថុយេ ចត្តាវិ ឈារេ ចត្តាវិ មត្ត តីណិ
 សម្មយុត្តេ ធិ វិប្បយុត្តេ បក្ក អត្ថិយោ ធិ

អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាត ធិ អនុសារេតុកក្ក រូបជីវិត្រ្យ័យក្ក ជាបច្ច្ចយ វៃ
 ក្កកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច្ចយ ។ សហេតុកដបិក្ក អហេតុកដបិក្ក
 ជាបច្ច្ចយ វៃសហេតុកដមិផនី វៃអហេតុកដមិផនី ដោយអត្ថិប្បច្ច្ចយ
 បានដល់សហជាត ទិនីបុរេជាត ។ សហជាត គី ខន្ធ ខ
 វៃសច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធច្ចក្ក មោហាភិ ជាបច្ច្ចយ
 វៃខន្ធា ផនី ក្កចិត្តសមុដ្ឋានរូបផនី ដោយអត្ថិប្បច្ច្ចយ ។ សហជាត
 គី ខន្ធា វៃសច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធច្ចក្ក វត្ថុក្ក ជាបច្ច្ចយ
 វៃខន្ធា ផនី មោហាផនី ដោយអត្ថិប្បច្ច្ចយ ខន្ធល . . . ។

[៧៨] ក្កវិហេតុប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៦ ក្កវិការម្មណាប្បច្ច្ចយ មាន
 វារៈ៧ ក្កវិអធិបតិប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិអនន្តរេប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧
 ក្កវិសមនន្តរេប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្កវិសហជាតប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧
 ក្កវិអត្តាមត្តាប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៦ ក្កវិចិស្សយប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្ក
 វិឧបចិស្សយប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្កវិបុរេជាតប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្ក
 វិបច្ឆាជាតប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្កវិអាសេវិទប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្ក
 វិកម្មប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិវិបាកប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិអាហារ-
 ប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិវត្ថុយប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិឈារេ-
 ប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៤ ក្កវិមត្តប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧ ក្កវិសម្មយុត្តប្បច្ច្ចយ
 មានវារៈ៦ ក្កវិវិប្បយុត្តប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៥ ក្កវិអត្ថិប្បច្ច្ចយ មានវារៈ៧

នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។ ឃី
គណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[៧៧] សមេធាវុត្តោ ធម្មោ សមេធាវុត្តកស្ម័
ធម្មស្ម័ អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សមេធាវុត្តោ ធម្មោ
សមេធាវុត្តកស្ម័ ធម្មស្ម័ អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សមេធាវុត្តោ ធម្មោ សមេធាវុត្តកស្ម័ ធម្ម
សមេធាវុត្តកស្ម័ ធម្មស្ម័ អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សមេធាវុត្តោ
ធម្មោ សមេធាវុត្តកស្ម័ ធម្មស្ម័ អាម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

កុដិទត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ កុដិវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ កុដិវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាម យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៧៧] សមេធាវុត្តកមិ ជាបច្ច័យ ខែសមេធាវុត្តកមិ ដោយការ
ម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។ សមេធាវុត្តកមិ ជា
បច្ច័យ ខែសមេធាវុត្តកមិ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយស-
ហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។ សមេធាវុត្តកមិ ជា
បច្ច័យ ខែសមេធាវុត្តកមិផង ខែសមេធាវុត្តកមិផង ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។ សមេធាវុត្តកមិ ជាបច្ច័យ ខែសមេធាវុត្ត-
កមិ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ

សហោតុកុមារ បញ្ញាវិញ

[១០០] ឧហោតុយោ ធន ។ សង្ខតំ ។ សត្វត្ថ
 ធន លោកិកតេ ធន ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។
 បច្ឆន្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១០១] ហោតុប្បដ្ឋយា ធម្មាប្បណោ ធន... ធម្មតិ.
 បតិយោ ធន ធម្មនន្តរេ ធន ធម្មមនន្តរេ ធន ធម្មញ្ញាមញ្ញោ
 ទ្វេ ធម្មបទិស្សយេ ធន ។ សង្ខតំ ។ ... ធម្មក្កេ ធន
 ធម្មសម្បយុត្តេ ទ្វេ ធម្មសម្បយុត្តេ ទ្វេ លោកិកយា ធន
 លោកិកតេ ធន ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។
 អនុលោមប្បច្ឆន្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១០២] ឧហោតុប្បដ្ឋយា ធម្មាប្បណោ ធន... ធម្មតិ.
 បតិយោ ធន ធម្មនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-
 ជាតេ ធន ធម្មញ្ញាមញ្ញោ ធន ធម្មបទិស្សយេ ធន ធម្មបទិស្សយេ
 ធន ធម្មសម្បយុត្តេ ធន ធម្មសម្បយុត្តេ ធន លោកិកយា ធន
 លោកិកតេ ធន ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។
 អនុលោមប្បច្ឆន្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

សហោតុកុមារ បញ្ញាវិញ

[១០០] ក្នុងនហោតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ក្នុងបច្ឆយតាំងអស់ សុទ្ធិតមានព្រះ៧ ក្នុងនោវាតប្បដ្ឋយ មាន
 ព្រះ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ បច្ឆន្ទិយៈ ។

[១០១] ក្នុងនការប្បណប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ព្រោះនហោតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនធម្មតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនធម្មនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦
 ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនធម្មញ្ញាមញ្ញោប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦
 ក្នុងនធម្មបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ...
 ក្នុងនធម្មក្កេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនលោកិកប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុង
 លោកិកតេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្ទិយៈ ។

[១០២] ក្នុងនការប្បណប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ព្រោះនហោតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនធម្មតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនធម្មនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧
 ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ក្នុងនសហជាតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧
 ក្នុងនធម្មញ្ញាមញ្ញោប្បដ្ឋយ មានព្រះ៦ ក្នុងនធម្មបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧
 ក្នុងនធម្មបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ក្នុងនលោកិកប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧
 ក្នុងនលោកិកតេប្បដ្ឋយ មានព្រះ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កក្កោ ចត្តារិ វិចារេត ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ
ចត្តារិ ឈារេ ចត្តារិ មក្កេ ភិណំ សម្មយុត្តេ ធម្ម
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា ទវ ទត្តិយា ទវ វិភតេ ទវ
អវិភតេ ទវ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

ចច្ចុំឃាតុលាមំ និដ្ឋិតំ ។
សហេតុកុតំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកំ
បដិច្ចវិវារោ

[១០៣] ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុសម្ប-
យុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ...
បដិសន្ធិត្តុលោ ... ។ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ហេតុសម្បយុត្តោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កុដិកម្មប្បច្ច័យ មានពៈ៤ កុដិវិបាកប្បច្ច័យ មានពៈ៤ កុដិអាហា-
រេប្បច្ច័យ មានពៈ៤ កុដិវិទ្ធិយប្បច្ច័យ មានពៈ៤ កុដិឈា-
នប្បច្ច័យ មានពៈ៤ កុដិមន្តប្បច្ច័យ មានពៈ៧ កុដិសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានពៈ៦ កុដិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានពៈ៥ កុដិអត្តិប្បច្ច័យ
មានពៈ៧ កុដិទត្តិប្បច្ច័យ មានពៈ៧ កុដិវិភកប្បច្ច័យ មានពៈ៧
កុដិអវិភកប្បច្ច័យ មានពៈ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចុំឃាតុលាម ។
ចប់ សហេតុកុត ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវិវារោ

[១០៣] ហេតុសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ)
អាស្រ័យ នូវហេតុសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ទទ្ធិ អាស្រ័យ នូវទទ្ធិ១ ជាហេតុសម្បយុត្ត នូវទទ្ធិ២ ... កុដិទណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។ ហេតុវិប្បយុត្តធម៌ (ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយហេតុ)
អាស្រ័យ នូវហេតុសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានបូ អាស្រ័យ នូវភក្ខុទទ្ធិ ជាហេតុសម្បយុត្ត

ហេតុសហេតុកុណ បដិច្ចវិញ

បដិសន្ធិក្នុងលោក ... ។ ឥមិណា ការណ៍លោក វិនិច្ឆ័យក្នុង ។

យថា សហេតុកុណ ជំនួញនា ការណ៍ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ វិនិច្ឆ័យ ។

ហេតុសហេតុកុណ

បដិច្ចវិញ

(១០៤) ហេតុក្សេត្រ សហេតុកុណ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា អលោកំ បដិច្ច អនោសោ អមោហោ ។

ធម្មំ តន្តិកត្ថំ ។ លោកំ បដិច្ច មោហោ ។ ធម្មំ

តន្តិកត្ថំ ។ បដិសន្ធិក្នុងលោក អលោកំ បដិច្ច អនោ-

សោ អមោហោ ។ ធម្មំ តន្តិកត្ថំ ។ ហេតុក្សេត្រ

សហេតុកុណ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ ចេវ ច ច

ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុ បដិច្ច

សម្បយុត្តកា ខន្ធ បដិសន្ធិក្នុងលោក ... ។

ហេតុសហេតុកុណ បដិច្ចវិញ

ក្នុងលោកនៃបដិសន្ធិ ... ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យពិស្តារ តាមដំណើរ

នេះចុះ ។ ដូចសហេតុកុណនៃដេវ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

ចប់ ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ ។

ហេតុសហេតុកុណ

បដិច្ចវិញ

(១០៥) ធមិ ជាហេតុក្ខំ ប្រកបដោយហេតុក្ខំ អាស្រ័យ

នូវធមិ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺ អនោសោ និងអមោហោ អាស្រ័យ នូវអលោក ។

បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហោ អាស្រ័យ នូវលោក ។

បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ អនោសោ និងអមោហោ អាស្រ័យ

នូវអលោក ក្នុងលោកនៃបដិសន្ធិ ។ បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។

ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ

ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺ ពួកសម្បយុត្តកុណ អាស្រ័យ នូវហេតុ ក្នុងលោកនៃបដិសន្ធិ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុក្កប្បវដ្ត

ហេតុតោ សហេតុកតោ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវ សហេតុតោ ច សហេតុតោ ទេវ ន ច ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អលោកំ បដិច្ច អនោសោ អមោហោ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ។ ធម្មំ ពន្លឹកន្ទំ ។ លោកំ បដិច្ច មោហោ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ។ ធម្មំ ពន្លឹកន្ទំ ។ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ សហេតុកតោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុតោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកតោ ន ច ហេតុ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ សហេតុកតោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវ សហេតុតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុតោ ទេវ ន ច ហេតុ ខន្ធ បដិច្ច ហេតុ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ សហេតុកតោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវ សហេតុតោ ច សហេតុតោ ទេវ ន ច ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកតោ ទេវ ន ច ហេតុ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ហេតុ ច ទេ ខន្ធ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុក្កប្បវដ្ត

ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ពាំងប្រកបដោយហេតុ តែ មិនមែនជាហេតុក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយ ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ កោសលៈ និង អមាហារិក្កំ ពួកសម្បយុត្តកុទ្ធក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ មោហារិក្កំ ពួកសម្បយុត្តកុទ្ធក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ដែលប្រកបដោយ ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ខ្ញុំខន្ធល ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ជាហេតុ ក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ពាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា ហេតុក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ខ្ញុំខន្ធល ...

ហេតុសហេតុតុល្យោ បដិច្ចាវតោ

បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។ ហេតុតោវ សហេតុកត្តា
 សហេតុកត្តោវ ន ច ហេតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ថេវ
 សហេតុតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា អលោ-
 កត្តា សម្បយុត្តតោ ច ខន្ធ បដិច្ច អនោសា អមា-
 ហោ ។ ធម្មំ តន្តំ តន្តំ ។ លោកត្តា សម្បយុត្តតោ
 ច ខន្ធ បដិច្ច មោហោ ។ ធម្មំ តន្តំ តន្តំ ។ បដិ-
 សន្ធិត្តុណោ . . . ។ ហេតុតោវ សហេតុកត្តា សហេតុ-
 កត្តោវ ន ច ហេតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច សហេតុតោ ថេវ ន
 ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកត្តោវ
 ន ច ហេតុ ឯកំ ខន្ធត្ថា ហេតុត្ថា បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ខន្ធ . . . បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។ ហេតុតោវ ស-
 ហេតុកត្តា សហេតុកត្តោវ ន ច ហេតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ថេវ សហេតុតោ ច សហេតុតោ ថេវ ន ច
 ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកត្តោវ
 ន ច ហេតុ ឯកំ ខន្ធត្ថា អលោកត្តា បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ អនោសា អមាហោ ច ខន្ធ ខន្ធ . . .
 បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។ សន្ធិត្តំ ។ ឯវំ វិត្តាបតត្ថំ ។

ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ដែលប្រកប
 ដោយហេតុក្តី អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ
 ផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ទើបក៏តទ្បើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ អនាគតៈ និងអមាហាៈ អាស្រ័យ ឲ្យអលោ-
 កត្តា ឲ្យត្រូវសម្បយុត្តកត្តាផង ។ បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។
 រោហាៈ អាស្រ័យ ឲ្យរលាកផង ឲ្យត្រូវសម្បយុត្តកត្តាផង ។
 បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ផង ទើបក៏តទ្បើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត្ថា អាស្រ័យ ឲ្យ
 ខន្ធទ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ឲ្យហេតុផង ឲ្យ
 ខន្ធទ . . . ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 ឲ្យធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបក៏តទ្បើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត្ថា
 អនាគតៈ និងអមាហាៈក្តី អាស្រ័យ ឲ្យខន្ធទ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុផង ឲ្យអលោកត្តា ឲ្យខន្ធទ . . . ក្នុងខណៈវៃបដិ-
 សន្ធិ . . . ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យវិស្តារ យ៉ាងដេញ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុរាណ

(១០៥) ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ ។ សន្និទ្ធី ។ សព្វត្ថ នវ
អវិគតេ នវ ។ ឯវិ គណោតវ ។

អនុលោម ធម្មតំ ។

(១០៦) ហេតុញ្ចវ សហេតុកក្កា ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិប-
តិប្បច្ចយា អលោកំ បដិច្ច អនោសោ អមោហោ ។
ចក្កំ តទ្ធិតវ ។ បដិសន្និក្កុណោ ... ។ បរិប្បណាំ
នវ ។ នបុរេជាតប្បច្ចយា នវ ។ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា
នវ ។ នអាសេវនប្បច្ចយា នវ ។

(១០៧) ហេតុញ្ចវ សហេតុកក្កា ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្ម-
ប្បច្ចយា ហេតុំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។
សហេតុកក្កា ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា

(១០៥) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សោយប្បច្ចយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ចយ មាន
វារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ ចណ្ឌិត តប្បិកបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១០៦) ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យ ទ្វេធម៌
ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិ-
ប្បច្ចយ គឺ អរោហិតៈ និងអរោហិតៈ អាស្រ័យ ទ្វេអរោហិតៈ ។ ចណ្ឌិត
តប្បិកបំជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ... ។ វារៈ ៧ ចប់
បរិប្បណិ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនបច្ឆាជា-
តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។

(១០៧) ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ចយ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ ទ្វេហេតុ ។ ធម៌ ដែល
ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដែលប្រ-
កបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ

ពេកុសលោកុកុកុ បដិប្បនិយម

សហេតុតោ ចេវ ន ច ហេតុ ខន្ធ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
ចេតនា ។ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកក្ខា សហេតុកញ្ចេវ
ន ច ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុតោ ចេវ ន ច
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ហេតុញ្ច សម្ប-
យុត្តកោ ច ខន្ធ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។
នវិចារកប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[១០៨] នសធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ ន-
វិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។ វិវំ កណោតត្ថំ ។
ច្នៃនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១០៩] ហេតុប្បច្ចយា នសធិបតិយា នវ ...
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។
វិវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្នៃនិយំ និដ្ឋិតំ ។

ពេកុសលោកុកុកុ បដិប្បនិយម

គី សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកខ្លួន ដែលប្រកបដោយហេតុ
តែមិនមែនជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ចាំផ
ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុផង ខ្ញុំពួក
សម្បយុត្តកក្នុងផង ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១០៨] ក្នុងនសធិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានព្រះ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
មានព្រះ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
ព្រះ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ច្នៃនិយម ។

[១០៩] ក្នុងនសធិបតិប្បច្ច័យ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ៧
ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្នៃនិយម ។

[១១០] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ...

អារម្មណេ នវ អនន្តរេ នវ ។ សន្និទ្ធិ ។ ...

អវិតតេ នវ ។ វិវំ តណោតិ ។

បច្ចនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សហជាតកំភេមិ បច្ចយកំភេមិ និស្សយកំភេមិ សំ-

សន្និកំភេមិ សម្បយុត្តកំភេមិ បដិច្ចវាសនិសោ ។

បញ្ញាវិវា

[១១១] ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ

ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-

យេន បច្ចុយោ អលោកោ អនាសស្ស អមោហស្ស

ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ យថា បដិច្ចវាសនិសំ ។

ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ សហេតុកស្ស ថេវ

ច ថ ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ហេ-

តុ សម្បយុត្តកានំ ទុកានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

បដិសន្និកុលោ ... ។ ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច

ធម្មោ ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស

ថេវ ច ថ ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

[១១០] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ

... ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ។

សេចក្តីបំប្រែង ។ ... ក្នុងអវិតតប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ។ បណ្ឌិត

គប្បកប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សហជាតកំភេមិ បច្ចយកំភេមិ និស្សយកំភេមិ សំសដ្ឋកំភេមិ

សម្បយុត្តកំភេមិ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាវៈដែរ ។

បញ្ញាវិវៈ

[១១១] ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្ច័យ

នៃធមិ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយហេតុប្បច្ចយ គឺ

អលោកៈ ជាច្ច័យ នៃអហោសៈ និងអមោហៈ ដោយហេតុប្បច្ចយ

ដូចបដិច្ចវាវៈដែរ ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្ច័យ

នៃធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ចយ

គឺ ហេតុ ជាច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយហេតុប្បច្ចយ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយ

ហេតុក្តី ជាច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល

ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ដោយហេតុប្បច្ចយ

អាលោកៈ អនោសស្ស អនោសស្ស សម្បយុត្តកា-
នត្ថ ទន្ធនំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិគ្គាវេតតំ ។

[១១២] ហេតុ ថេវ សហេតុតោ ច ធម្មោ ហេ-
តុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ហេតុំ អាវត្ត ហេតុ ទុប្បជ្ឈន្តិ ។ ហេតុ
ថេវ សហេតុតោ ច ធម្មោ សហេតុកស្ស ថេវ ន ច
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ហេតុំ
អាវត្ត សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ទន្ធនំ ទុប្បជ្ឈន្តិ ។
ហេតុ ថេវ សហេតុតោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស ថេវ ស-
ហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ច
ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ហេតុំ អាវត្ត
ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច ទន្ធនំ ទុប្បជ្ឈន្តិ ។ ស-
ហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ សហេតុកស្ស ថេវ
ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នានំ ទន្ធនំ សីលំ ... ទុកោសថកម្មំ ... តំ
បដ្ឋវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បដ្ឋវេក្ខតិ ណាបា
វុដ្ឋហិត្វា ណានំ បដ្ឋវេក្ខតិ អវិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា
មត្តំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ ដលំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ បហិទេ កិ-
លេសេ បដ្ឋវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បដ្ឋវេក្ខន្តិ

គី អាលោកៈ ជាបដ្ឋយ ខៃអោសៈ វិវិវោហោចេផនី ខៃភូកសម្បយុត្ត-
កត្តម្ពដនី ដោយហេតុប្បដ្ឋយ បណ្ឌិត គប្បិទ្យតិស្តាវេនីចុរ ។

[១១២] ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ជាបដ្ឋយ
ខៃធមិ ជាហេតុផនី ប្រកបដោយហេតុផនី ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ គី
ពួកហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំហេតុ ។ ធមិ ជាហេតុក្កំ
ប្រកបដោយហេតុក្កំ ជាបដ្ឋយ ខៃធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនជាហេតុ ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ គី ពួកទុម្ព ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំហេតុ ។
ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ជាបដ្ឋយ ខៃធមិ ជាហេតុ
ផនី ប្រកបដោយហេតុផនី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
ហេតុផនី ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ គី ពួកហេតុក្កំ ពួកសម្បយុត្តកត្តម្ព
កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំហេតុ ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ
តែមិនមែនជាហេតុ ជាបដ្ឋយ ខៃធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
មែនជាហេតុ ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ គី បុគ្គល ទ្យងាន សីល ...
ទុកោសថកម្ម ... ពិចារណា ខ្ញុំកុសលនោះ ពិចារណា ខ្ញុំ
ពួកកុសល ដែលព្រប់សខ្ញុំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាម
ពិចារណា ខ្ញុំឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមត្ត ពិចារណា
ខ្ញុំមត្ត ពិចារណា ខ្ញុំដល ពិចារណា ខ្ញុំភូកកិលេស ដែល
លះចំរើហើយ ពិចារណា ខ្ញុំភូកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ

ឬទ្ធ សមុទាមិណ្ណោ តិលេសេ ជាទន្តំ សហេតុកោ ទេវ
 ន ច ហេតុ ទទ្ធិ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទេ-
 តោបរិយញ្ញាលោ ន សហេតុកោ ទេវ ន ច ហេតុចិត្តស-
 មន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ អាតាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតនស្ស អាតិញ្ញញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតនស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហេតុកោ
 ទេវ ន ច ហេតុ ទទ្ធិ ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស ទោតាបរិយ-
 ញ្ញាណស្ស ឬទ្ធិនិសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហេតុកោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ
 ហេតុស្ស ទេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ពានំ ធន្វា ... បវេកមមំ និព្វានំ ។
 សហេតុកោ ទេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ទេវ ស-
 ហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ទេវ ន ច ហេតុស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពានំ ធន្វា ...
 យថា បវេកមមំ ឃីវ និព្វានំ ។ ហេតុ ទេវ សហេតុកោ
 ច សហេតុកោ ទេវ ន ច ហេតុ ច ធម្មោ ហេតុស្ស ទេវ
 សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ដឹង ខ្ញុំភ្នែកតិលេស ដែលសម្បូរហើយ ក្នុងលាបប្រុះ ខ្ញុំភ្នែកខ្លួន ដែល
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយ
 ចិត្ត ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយរចនាបរិ-
 យញ្ញាណ អាតាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 អាតិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ វិនិវេសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ដោយការម្ម-
 ណប្បច្ច័យ តួកខ្លួន ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ វិនិវេសិញ្ញាណ ទោតាបរិយញ្ញាណ ឬក្លែងនិសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបកញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិ-
 វេសិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 បុគ្គល ឲ្យបាន ... ដំណើរទី ១ មិនមានផ្សេងគ្នាទេ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិវេសិ
 ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ពុំនឹងប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យបាន
 ... ដំណើរទី ១ យ៉ាងណា (ដំណើរទី ២) ក៏មិនផ្សេង
 គ្នា យ៉ាងនោះដែរ ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី
 ពុំនឹងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ វិនិ-
 វេសិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

ហេតុត្ថា សម្បយុត្តកោ ច ខន្ធ ហេតុ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេ-
 តុ ច នធម្មា សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស នធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុត្ថា សម្បយុត្តកោ
 ច ខន្ធ អាត្ត សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ។ ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន
 ច ហេតុ ច នធម្មា ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ស-
 ហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ច នធម្មស្ស អាម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុត្ថា សម្បយុត្តកោ ច ខន្ធ
 អាត្ត ហេតុ ច សម្បយុត្តកោ ច ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១១៣) ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច នធម្មា ហេតុស្ស
 ថេវ សហេតុកស្ស ច នធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណា-
 ធិបតិ ហេតុ តុ កត្តា ហេតុ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជា-
 តាធិបតិ ហេតុ ថេវ សហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកោ
 ហេតុនំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ថេវ ស-
 ហេតុកោ ច នធម្មា សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស
 នធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ

គី ត្ថកហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្យល់ហេតុផង ខ្យល់
 សម្បយុត្តកត្តផង ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី តាំង
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ចយ គឺ
 ត្ថកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ ខ្យល់ហេតុផង ខ្យល់សម្បយុត្តកត្តផង ។ ធម៌ ជា
 ហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី តាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
 ហេតុក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង តាំង
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្មណាប្បច្ចយ
 គឺ ត្ថកហេតុក្តី ត្ថកសម្បយុត្តកត្តក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្យ-
 ល់ហេតុផង ខ្យល់សម្បយុត្តកត្តផង ។

(១១៣) ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន ខែ
 ធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ចយ បាន
 ដល់អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ ត្ថក
 ហេតុ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្យល់ហេតុ ឱ្យជាទីភាព ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន
 ខែត្ថកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ចយ ។ ធម៌ ជាហេតុ
 ក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ចយ បានដល់អាម្មណាធិបតិ

សហជាតាធិបតី ។ ការម្មណាធិបតី ហេតុ កុំ កត្តា
 សហេតុតា ចេវ ន ច ហេតុ ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 សហជាតាធិបតី ហេតុ ចេវ សហេតុតាធិបតី សម្ប-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
 ហេតុ ចេវ សហេតុតា ច ធម្មោ ហេតុស្ស ចេវ
 សហេតុតាស្ស ច សហេតុតាស្ស ចេវ ន ច ហេតុស្ស
 ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ការម្មណា-
 ធិបតី សហជាតាធិបតី ។ ការម្មណាធិបតី ហេតុ
 កុំ កត្តា ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 សហជាតាធិបតី ហេតុ ចេវ សហេតុតាធិបតី សម្ប-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ហេតុនក្ខ អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
 យោ ។ សហេតុតោ ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ សហេ-
 តុតាស្ស ចេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចុយោ ការម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។
 ការម្មណាធិបតី ធាណំ ធន្ធា សីលំ ... ឧទោសដ-
 កម្មំ កត្តា តំ កុំ កត្តា បច្ចុវេត្តតិ ឬច្វេ ... ឈាហ
 វុដ្ឋហិត្តា ឈាណំ កុំ កត្តា បច្ចុវេត្តតិ អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្តា មត្តំ កុំ កត្តា ... ដលំ កុំ កត្តា

និងសហជាតាធិបតី ។ ការម្មណាធិបតី គឺ ពួកៗៗ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើតឡើង គ្រោះធ្វើ ខ្ញុំហេតុ
 ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ជាហេតុក្តី
 ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន ទៃពួកសម្បយុត្តកត្ត ដោយអធិប-
 តីប្បដ្ឋយេ ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន ទៃ
 ធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុផង ដោយអធិបតីប្បដ្ឋយេ បានដល់ការម្មណាធិបតី និង
 សហជាតាធិបតី ។ ការម្មណាធិបតី គឺ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កត្តក្តី កើតឡើង គ្រោះធ្វើ ខ្ញុំហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជា-
 តាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្រើន
 ទៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង ទៃពួកហេតុផង ដោយអធិបតីប្បដ្ឋយេ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន ទៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បដ្ឋយេ
 បានដល់ការម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ការម្មណាធិបតី គឺ
 បុគ្គល ឲ្យទាន សីល ... ធ្វើទុក្ខសាលនោះ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ធ្វើ
 ខ្ញុំឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ក្នុងគ្រោះវាយ ចេញអំពី
 មត្ត ធ្វើ ខ្ញុំមត្ត ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ ខ្ញុំផល ឲ្យជាទីគោរព

ហេតុនាហេតុនាម្បាយៈ

បច្ចុវត្តន្តិ សហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ ខន្ធេ កុ
 កត្តា អស្សនេតិ អតិច្ឆតិ តំ កុ កត្តា វកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ សហេតុ-
 តោ ថេវ ន ច ហេតុ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុតោ ថេវ ន ច
 ហេតុ នន្នោ ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច នន្នស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ នានំ ធិត្តា ... បវមក-
 មនំយេវ ។ សហជាតាធិបតិ សហេតុតោ ថេវ ន ច
 ហេតុ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ហេតុនំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ នន្នោ
 ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ថេវ
 ន ច ហេតុស្ស ច នន្នស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ
 នានំ ធិត្តា ... បវមកមនំយេវ ។ សហជាតាធិបតិ
 សហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ហេតុនត្ថា អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុនាហេតុនាម្បាយៈ

ហើយវិចារណា បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យពួកខ្លួន ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រតនៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យខ្លួននោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អាម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យនាម ... ដូចដំណើរទី១ដែរ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង
 ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អាម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ
 បុគ្គល ឲ្យនាម ... ដូចដំណើរទី១ដែរ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកត្តាផង នៃពួកហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ
 ច ធម្មា ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ហេតុញ្ច
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ កុំ កត្វា ហេតុ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន ច
 ហេតុ ច ធម្មា សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 ហេតុញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ កុំ កត្វា សហេតុ-
 កោ ថេវ ន ច ហេតុ ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ហេតុ ថេវ ស-
 ហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ថេវ
 ន ច ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ ហេតុញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ កុំ
 កត្វា ហេតុ ច សម្បយុត្តកោ ច ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

[១០៤] ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បដិមា
 បដិមា ហេតុនំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ទាំងប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុក្កំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុផង ប្រកប
 ដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ
 ពួកហេតុ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លះហេតុផង ខ្លះពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កន្តផង ឲ្យជាទីគារព ។ ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុ
 ក្កំ ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្កំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លះហេតុផង ខ្លះពួកសម្បយុត្តកក្ក-
 ផង ឲ្យជាទីគារព ។ ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ
 ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្កំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជា
 ហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ
 ពួកហេតុក្កំ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្តក្កំ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លះហេតុផង
 ខ្លះពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង ឲ្យជាទីគារព ។

[១០៥] ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធមិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអនន្តវប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ មុខៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកហេតុ ក្រោយៗ ដោយអនន្តវប្បច្ច័យ ។

ហេតុសហេតុកុណ បញ្ញាវាចា

ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ សហេតុកស្ស
 ថេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ សហេតុ-
 កាណោវ ន ច ហេតុធំ ទន្ធាធំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ហេតុ ថេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ
 ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស
 ថេវ ន ច ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ
 ហេតុធំ សម្មយុត្តកាណោវ ទន្ធាធំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ
 សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា សហេតុកោ ថេវ
 ន ច ហេតុ ទន្ធា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ សហេតុកា-
 ណោវ ន ច ហេតុធំ ទន្ធាធំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទា-
 នស្ស ។ សង្ខតំ ។ ធិរោជា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយនធំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ

ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ វៃធមិ ដែលប្រ-
 កបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន គឺ តួក
 ហេតុ មុនៗ ជាបច្ច័យ វៃតួកខន្ធ ក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយ
 ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន ។ ធមិ ជាហេតុក្តី
 ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ វៃធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុ
 ក្តី ជាបច្ច័យ ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ដោយអនន្ត-
 រប្បដ្ឋយេន គឺ តួកហេតុ មុនៗ ជាបច្ច័យ វៃតួកហេតុ ក្រោយៗ ក្តី
 វៃតួកសម្មយុត្តកក្តី ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន ។ ធមិ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធមិ ដែលប្រកបដោយ
 ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយេន គឺ តួកខន្ធ មុនៗ
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃតួកខន្ធ
 ក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្ត-
 រប្បដ្ឋយេន អនុលោម (ជាបច្ច័យ) វៃតោត្រកុ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
 វៃវេទាន ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយនេវ សេវ
 ចុត្តល កាលវេញអំពីវេទន ជាបច្ច័យ វៃនេវសញ្ញាបត្តិ វោវ
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ

ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា សហេតុកា ថេវ ន ច
 ហេតុ ទុក្ខា បច្ច័នានំ បច្ច័នានំ ហេតុនំ អនន្តរប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស ។ សន្តិវុត្តំ ។
 សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ហេតុស្ស ថេវ
 សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស
 ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា
 សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ទុក្ខា បច្ច័នានំ បច្ច័នានំ
 ហេតុនំ សម្បយុត្តកាណព្វ ទុក្ខានំ អនន្តរប្បច្ចុយេន
 បច្ចុយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស ។ សហេតុកា ថេវ
 ន ច ហេតុម្ហលកំ ភីណិចិ ឯកសទិសា ។ ហេតុ
 ថេវ សហេតុកា ច សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ច
 ធម្មា ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ ច សម្ប-
 យុត្តកា ច ទុក្ខា បច្ច័នានំ បច្ច័នានំ ហេតុនំ អនន្ត-
 រប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ ហេតុ ថេវ សហេតុកា ច
 សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ច ធម្មា សហេតុកស្ស
 ថេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ

ជាច្រើន នៃធម៌ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ជាហេតុ
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកវា មុនៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ជាច្រើន នៃពួកហេតុ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាច្រើន) នៃតាត្រកុ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ជាច្រើន នៃធម៌ ជាហេតុ
 ផល ប្រកបដោយហេតុផល ពុំគឺប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
 ហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកវា មុនៗ ដែលប្រកបដោយ
 ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន នៃពួកហេតុ ក្រោយៗ ផល
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាច្រើន)
 នៃតាត្រកុ ។ មូលកធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ក្តី ពាក្យក្តី ដូចគ្នានឹងពាក្យផ្សេងៗ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយ
 ហេតុក្តី ពុំគឺប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្រើន នៃ
 ធម៌ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ មុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ជាច្រើន នៃពួកហេតុ ក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុ
 ក្តី ពុំគឺប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្រើន នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ

បុរិមា បុរិមា ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច ទន្ធិ បច្ឆិមា ច
 បច្ឆិមា ច សហេតុកាណោ ច ច ហេតុ ច ទន្ធិ ច
 អនន្តរឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ ។ ហេតុ ចេវ សហេតុ-
 កោ ច សហេតុកោ ចេវ ច ច ហេតុ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស
 ចេវ ច ប ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរឃ្មត្តយេន
 បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច
 ទន្ធិ បច្ឆិមា ច បច្ឆិមា ច ហេតុ ច សម្បយុត្តកា ច
 ទន្ធិ អនន្តរឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ ។

[១១៥] ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស សហជាត-
 ឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ . . . អញ្ញមញ្ញឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ
 ធិស្សយឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ ភីណិមិ បច្ឆយោ បដិច្ច-
 វារេ ហេតុសទិសា ។

[១១៦] ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មា ហេ-
 តុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបទិស្សយឃ្ម-
 ត្តយេន បច្ឆយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរឃ្មត្ត-
 យោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 ហេតុ ហេតុ ច ឧបទិស្សយឃ្មត្តយេន បច្ឆយោ ។

គី ត្ថកហេតុ មុន ១ ភ្នំ ត្ថកសម្បយុត្តកស្ស ជាបច្ច័យ នៃត្ថក ១១
 ក្រោយ ។ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្ត-
 រឃ្មត្តិយ ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំង
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជាហេតុ
 ផង ដែលប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុផង ដោយអនន្តរឃ្មត្តិយ គី ត្ថកហេតុ មុន ១ ភ្នំ ត្ថក
 សម្បយុត្តកស្ស ជាបច្ច័យ នៃត្ថកហេតុ ក្រោយ ១ ផង នៃត្ថក
 សម្បយុត្តកស្សផង ដោយអនន្តរឃ្មត្តិយ ។

[១១៧] ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ធមិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយសហជាតឃ្មត្តិយ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញឃ្មត្តិយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយឃ្មត្តិយ គី
 វារេ ភ្នំ ត្ថកបច្ច័យក្តី ដូចហេតុបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារេផង ។

[១១៨] ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ជា
 ហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយឧបទិស្សយឃ្មត្តិយ បានផលកា-
 រម្មណ្យបទិស្សយ អនន្តរឃ្មត្តិយ និងបកត្តបទិស្សយ ។ បេ ។ បកត្តប-
 ទិស្សយ គី ត្ថកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកហេតុ ដោយឧបទិស្សយឃ្មត្តិយ ។

អភិប្បវេណី អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុ សហេតុកាធិបតី ធន ច ហេតុនំ ឧត្តានំ ឧប-
 ជិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ ហេតុនំ
 សម្បយុត្តកាធិបតី ឧត្តានំ ឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ឥមេសំ ទ្ធិន្ទឡិ បដ្ឋានំ មូលានំ
 បុត្រត្រាណំ ។ សហេតុកោ ថេវ ធន ច ហេតុ
 ធាន្តា សហេតុកស្ស ថេវ ធន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 ឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាមុណ្ណបជិស្សយោ
 អនន្តរុបជិស្សយោ បកត្តបជិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបជិស្សយោ សន្តំ ឧបជិស្សយោ នានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ ថានំ ធម្មតិ និទ្ធិ កណ្ណានិ
 សីលំ . . . ។ បេ ។ បត្តនំ ឧបជិស្សយោ នានំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌិ សទ្ធា ។ បេ ។ បត្តនា សទ្ធាយ
 ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 សហេតុកោ ថេវ ធន ច ហេតុមូលកោ ឥមីតា កា-
 ណោន វិន្តាវេតត្វា អវសេសា ទ្វេ បដ្ឋានំ ។ ហេតុ ថេវ
 សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ធន ច ហេតុ ច
 ធម្មា ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 ជិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាមុណ្ណបជិស្សយោ
 អនន្តរុបជិស្សយោ បកត្តបជិស្សយោ ។ បេ ។

អភិប្បវេណី អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ត្ថកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកខត្ត វេលាប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ដោយឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន ។ ត្ថកហេតុ ជាបច្ច័យ ខែ
 ត្ថកហេតុផល ខែត្ថកសម្បយុត្តកក្នុងផល ដោយឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន ។
 ត្ថកមូល ខែត្ថកប្រសាទាំងពីរនេះ បណ្ឌិត គប្បីស្តារចុះ ។ ធមិ វេលា
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ វេលា
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បានដល់ការមូលប្រជិស្សយោ អនន្តរុបជិស្សយោ និងបកត្តបជិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបជិស្សយោ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ខុសគ្នា ហើយ
 ឲ្យបាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងបាន ប្រកាន់
 ខ្លាំងនិ ខ្លាំងសីល . . . ។ បេ ។ អាស្រ័យ ខុសគ្នាប្រាថ្នា ហើយ
 ឲ្យបាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សម្មា ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ជា
 បច្ច័យ ខែសម្មា ។ បេ ។ ខែសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបជិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន ។ ប្រសាទាំងពីរ ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីឲ្យវិស្តារ
 តាមហេតុនេះ ក្នុងមូលកោ វេលាប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុចុះ ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែធមិ ជាហេតុ
 ផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន បានដល់
 ការមូលប្រជិស្សយោ អនន្តរុបជិស្សយោ និងបកត្តបជិស្សយោ ។ បេ ។

ហេតុនិយមព្រហ្មញ្ញ បញ្ចវាយ

បកត្តចម្មិស្សយោ ហេតុ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ
ហេតុនំ ឧបមិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ មូលនំ
បុច្ឆិត្តានំ ។ ហេតុ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ
សហេតុកានោក្ខេវ ន ច ហេតុនំ ខន្ធនំ ឧបមិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិត្តំ ។ ហេតុ ច
សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ ហេតុនំ សម្មយុត្តកានោក្ខេ-
វ ខន្ធនំ ឧបមិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១៧] ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ
ហេតុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស គាសា-
វនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសមិសំ ។

[១១៨] សហេតុកោ ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ
សហេតុកស្ស ចេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ជាតាខណិកា ។
សហជាតា សហេតុកោ ចេវ ន ច ហេតុ ចេតនា
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធនំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ជាតាខណិកា សហេតុកោ ចេវ ន ច ហេតុ ចេតនា
វិញ្ញាណំ សហេតុកានោក្ខេវ ន ច ហេតុនំ ខន្ធនំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហេតុកោ ចេវ ន ច
ហេតុ ធម្មោ ហេតុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស

ហេតុនិយមព្រហ្មញ្ញ បញ្ចវាយ

ឯបកត្តចម្មិស្សយោ គី ពួកហេតុក្កំ ពួកសម្មយុត្តកក្កុក្កំ ជាបច្ច័យ វៃ
ពួកហេតុ ដោយឧបមិស្សយប្បច្ច័យ មូល កំណី ២ បណ្ឌិត គប្បីស្សចុះ ។
ពួកហេតុក្កំ ពួកសម្មយុត្តកក្កុក្កំ ជាបច្ច័យ វៃពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឧបមិស្សយប្បច្ច័យ ។
បណ្ឌិត គប្បីស្ស ទ្រមូលផលចុះ ។ ពួកហេតុក្កំ ពួកសម្មយុត្តកក្កុ-
ក្កំ ជាបច្ច័យ វៃពួកហេតុផល វៃពួកសម្មយុត្តកក្កុផល ដោយឧ-
បមិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១១៧] ធមិ ជាហេតុក្កំ ប្រកបដោយហេតុក្កំ ជាបច្ច័យ វៃ
ធមិ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយការសវនប្បច្ច័យ គី
ដូចជាអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

[១១៨] ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ វៃធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានផលសហជាត ខិទិទាខណិក ។ សហជាត គី
ចេតនា ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
ពួកសម្មយុត្តកក្កុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯទាតាខណិក គី ចេតនា
ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃពួកវិញ្ញាណ
ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ធមិ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធមិ

[១២០] សហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ
សហេតុកុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១២១] ហេតុ ថេវ សហេតុតោ ច ធម្មោ
ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកុកស្ស ច ធម្មស្ស វត្ថុ-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុយុត្តិ និយាមេតត្ថំ នវមិ
បរិបុណ្ណំ ។

[១២២] សហេតុតោ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ
សហេតុកុកស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ធម្មស្ស
យាធិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១២៣] ហេតុ ថេវ សហេតុតោ ច ធម្មោ
ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកុកស្ស ច ធម្មស្ស មគ្គប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភ-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៤] ហេតុយា តីណិ អាម្ពុលោ នវ
អនិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហជាតេ នវ អតាមត្តោ នវ វិស្សយេ នវ

[១២០] ធមិ វេលេប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធមិ វេលេប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១២១] ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ធមិ ជាហេតុផន ប្រកបដោយហេតុផន ដោយវត្ថុយុត្តិប្បច្ច័យ គឺ
បណ្ឌិត ភយ្យកំណត់ ជាវត្ថុយុត្តិប្បច្ច័យផនិច្ចះ ៦វារៈ មាន ៧ (៧០)
គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

[១២២] ធមិ វេលេប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធមិ វេលេប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
យោធិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១២៣] ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ជាហេតុផន ប្រកបដោយហេតុផន ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ធម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិភតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិភ-
តប្បច្ច័យ ។

[១២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
នវារៈ ៧ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតាមត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សយេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិប្រតិបត្តិ អនុលោមន្តប្បញ្ញត្តិ

ឧបទិស្សយេ នវំ អាសវំ នេ នវំ កាឡេ ភីណិ វិចារកេ
នវំ អាហារេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវំ ណារេ ភីណិ
មន្តេ នវំ សម្បយុត្តេ នវំ ឥត្តិយា នវំ នត្តិយា នវំ
វិគេតេ នវំ អវិគេតេ នវំ ។ ឯវំ កាលោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។

[១២៥] ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ
ហេតុស្ស ចេវ សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ ចេវ ស-
ហេតុកោ ច ធម្មោ សហេតុកស្ស ចេវ ន ច
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ ហេតុ ចេវ សហេតុកោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស
ចេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុកស្ស ចេវ ន ច
ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ សហេតុកោ ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មោ

អភិប្រតិបត្តិ អនុលោមន្តប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុង
សហាប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុង
ណាមប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងមន្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងឥត្តិប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ចយេ
មានព្រះ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយេ មានព្រះ ៧ ។
ចល្លាត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១២៦] ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យប្រកបដោយ
ហេតុ វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ
ក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ប្រកបដោយ
ហេតុផល តាំងប្រកបដោយហេតុ វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យជាហេតុផល ដោយ
ការម្មណាប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាច្ច័យ ដោយ
ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ វិនិច្ឆ័យប្រកបដោយហេតុ វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យ

សហេតុកស្ស ទេវ ធម៌ ហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ សហេតុកោ ទេវ ន ធម៌ ហេតុ ធម្មា
 ហេតុកស្ស ទេវ សហេតុកស្ស ធម៌ ធម្មស្ស អាម្ពណា-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ សហេតុកោ ទេវ ន ធម៌ ហេតុ ធម្មា ហេ-
 តុកស្ស ទេវ សហេតុកស្ស ធម៌ សហេតុកស្ស ទេវ ន
 ធម៌ ហេតុកស្ស ធម៌ ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ ទេវ
 សហេតុកោ ធម៌ សហេតុកោ ទេវ ន ធម៌ ហេតុ ធម្មា
 ហេតុកស្ស ទេវ សហេតុកស្ស ធម៌ ធម្មស្ស អាម្ពណា-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ ទេវ សហេ-
 តុកោ ធម៌ សហេតុកោ ទេវ ន ធម៌ ហេតុ ធម្មា
 សហេតុកស្ស ទេវ ន ធម៌ ហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណាប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហាជាតប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាហេតុផង ប្រ-
 កបដោយហេតុផង ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហា-
 តប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយកម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 ខែធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 តប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាហេតុផង
 ប្រកបដោយហេតុផង ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហាជាតប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌
 ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហាជាតប្បដ្ឋយេន

អង្គប្រជុំដំបូង អនុលោមប្បវត្តន៍

ឧបទ័ស្សយម្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។ ហេតុ ថេវ
សហេតុកោ ច សហេតុកោ ថេវ ន ច ហេតុ
ច ធម្មា ហេតុស្ស ថេវ សហេតុកស្ស ច សហេតុ-
កស្ស ថេវ ន ច ហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អាម្មណ៍-
ប្បវត្តយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បវត្តយេន បច្ចុយោ
ឧបទ័ស្សយម្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។

[១២៦] នហេតុយា នវ ។ សង្ខីត្តំ ។ សត្វត្ត
នវ ។ ឃីវ ករណតត្ថំ ។

ច្បង័យំ ខ្លីវំ ។

[១២៧] ហេតុប្បវត្តយា នអាម្មណ៍ តីណិ . . .
នកតិបតិយា តីណិ នកនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នឧបទ័ស្សយេ តីណិ ។ សង្ខីត្តំ ។ . . . សត្វត្ត
តីណិ នមត្តេ តីណិ លោនត្តិយា តីណិ លោភិកេ
តីណិ ។ ឃីវ ករណតត្ថំ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍ ខ្លីវំ ។

[១២៨] នហេតុប្បវត្តយា អាម្មណ៍ នវ . . . កតិ-
បតិយា នវ កនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ តីណិ

អង្គប្រជុំដំបូង អនុលោមប្បវត្តន៍

ជាបច្ច័យ ដោយឧបទ័ស្សយម្បវត្តយេ ។ ធមិ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយ
ហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ធមិ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្មណ៍ប្បវត្តយេ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បវត្តយេ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទ័ស្សយម្បវត្តយេ ។

[១២៦] ក្នុងនហេតុប្បវត្តយេ មានពៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានពៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់ បច្ចុន័យ ។

[១២៧] ក្នុងការម្មណ៍ប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បវត្តយេ
. . . ក្នុងកតិបតិប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ក្នុងកនន្តរប្បវត្តយេ មានពៈ ៣
ក្នុងសមនន្តរប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ក្នុងឧបទ័ស្សយម្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានពៈ ៣ ក្នុង
នមត្តប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ក្នុងលោនត្តិប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ក្នុងលោ-
ភិកប្បវត្តយេ មានពៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់ អនុលោមប្បវត្តន៍ ។

[១២៨] ក្នុងការម្មណ៍ប្បវត្តយេ មានពៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បវត្តយេ
. . . ក្នុងកតិបតិប្បវត្តយេ មានពៈ ៧ ក្នុងកនន្តរប្បវត្តយេ មានពៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បវត្តយេ មានពៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បវត្តយេ មានពៈ ៣

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខេ បដិច្ចវេទ

អញ្ញាមញ្ញា តីណិ ធិស្សយេ តីណិ ឧបធិស្សយេ
 ឈរ អាសវនេ ឈរ គម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ
 អាហារេ តីណិ វង្រ្កិយេ តីណិ ណារេ តីណិ
 មត្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ ធម្មិយា
 ឈរ វិគតេ ឈរ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចុទិយានុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។
 ហេតុសហេតុទុក្ខំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១២៧] ហេតុញ្ញាវ ហេតុសម្បយុត្តក្ខ ធិដ្ឋ

បដិច្ច ហេតុ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អលោកំ បដិច្ច អនោសោ មមោ-
 ហោ ។ ចក្កំ តទ្ធិតតំ ។ លោកំ បដិច្ច មោ-
 ហោ ។ ចក្កំ តទ្ធិតតំ ។ បដិសទ្ធិត្តុលោ . . . ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខេ បដិច្ចវេទ

ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងធិស្សយេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុង
 ឧបធិស្សយេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងអាសវនេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុង
 គម្មេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងវង្រ្កិយេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងអាហា-
 រយុត្តយេ មានវេទ ក្នុងវង្រ្កិយេប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងណារេ-
 ប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងមត្តប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយេ
 មានវេទ ក្នុងអត្តិប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងធម្មិប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុង
 ក្នុងវិគតប្បច្ចយេ មានវេទ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយេ មានវេទ ។ បណ្ឌិត,
 គប្បីរាជំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទិយានុលោម ។
 ចប់ ហេតុសហេតុទុក្ខ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១២៧] ធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ពាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ធម៌ ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចយេ គឺ អាកាសៈ និងអារមាហៈ ពាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈ ពាស្រ័យ ខ្ញុំអលោកៈ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈវេទបដិសទ្ធិ . . . ។

អភិធម្មវិបសនា អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

យថា ហេតុ ថេវ សហេតុកកុណំ ឯវំ វិន្ទាវេតន្តំ
ធិន្ទាបាតវណំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ និដ្ឋិតំ ។

និហោតិសហោតុកកុណំ

[១៣០] នហេតុំ សហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
សហេតុកកា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ
សហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធជ
... បដិសន្ធិក្កុលោ នហេតុំ សហេតុកកំ ... ។
នហេតុំ សហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អហេតុកកា
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុ សហេតុកកា
ខន្ធជ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុលោ ... ។
នហេតុំ សហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សហេតុ
កកា ប នហេតុ អហេតុកកា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ សហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទេ ខន្ធជ ...

អភិធម្មវិបសនា អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ហេតុថេវសហេតុកកុណំ ហោនំ ណា បណ្ឌិត ភប្បិទ្ធិវិនិក្កា យោវំ
នោះចុះ មិនមានការធ្វើផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

ចប់ ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ ។

និហោតិសហោតុកកុណំ

[១៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធជ អាស្រ័យ នូវខន្ធជ ដែលមិនមែនជាហេតុ
តែប្រកបដោយហេតុ នូវខន្ធជ ... ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
ដោយហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រ-
កបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប អាស្រ័យ នូវក្កុកខន្ធជ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
ហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តប្រ-
កបដោយហេតុក្តី ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធជក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធជ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ នូវខន្ធជ ...

បដិសន្ធិក្លុណោ . . . ។ នរោត្តំ អរោត្តកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នរោត្ត អរោត្តកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ បេ ។ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
 មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ នរោត្តំ អរោត្តកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នរោត្ត សរោត្តកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្លុណោ វត្ថុំ បដិច្ច នរោត្ត
 សរោត្តកោ ឧត្តា ។ នរោត្តំ អរោត្តកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នរោត្ត សរោត្តកោ ច នរោត្ត អរោ-
 ត្តកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិ-
 ក្លុណោ វត្ថុំ បដិច្ច នរោត្ត សរោត្តកោ ឧត្តា មហា-
 ក្ខតេ បដិច្ច កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ នរោត្តំ
 សរោត្តកំ ច នរោត្តំ អរោត្តកំ ច ធម្មំ បដិច្ច
 នរោត្ត សរោត្តកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្លុណោ នរោត្តំ សរោត្តកំ ឯកំ ឧទ្ធករូ
 វត្ថុករូ បដិច្ច តយោ ឧត្តា ទេ ឧទេ . . . ។

ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម្មិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ គី
 មហាក្ខតា អាស្រ័យ ទូរមហាក្ខតា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដន្តារូប
 និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ទូរកមហាក្ខតា ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខន្ធ
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ទូរវត្ថុ ក្នុងខណៈវៃ
 បដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ក្នុងខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ទូរវត្ថុ
 ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ កដន្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ទូរក
 មហាក្ខតា ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 ទូរធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធព អាស្រ័យ ទូរខន្ធទ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុផង ទូរកផង ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ទូរខន្ធទ . . . ។

ការម្មណាប្បច្ច័យ ធម្មោតំ អរហត្តកំ ឯកំ ខន្ធ ...
 បដិសន្ធិត្តរណា ... ។ ធម្មោតំ អរហត្តកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ធម្មោតុ សមោតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ការម្មណាប្បច្ច័-
 យា បដិសន្ធិត្តរណា វន្តំ បដិច្ច ធម្មោតុ សមោតុតោ
 ខន្ធ ។ ធម្មោតំ សមោតុតោ ធម្មោតំ អរហត្តកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោតុ សមោតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ការម្មណាប្បច្ច័យា បដិសន្ធិត្តរណា ធម្មោតំ សមោតុតំ
 ឯកំ ខន្ធកុ វន្តកុ បដិច្ច ធម្មោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ
 ... ។ សន្ធិត្តំ ។ ឯកំ វិកលិតតំ ។

[១៣២] ហេតុយោ នវ ការម្មណោ ចត្តារិ អចិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សមា-
 ជានេ នវ អន្តរេ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ
 យេ ចត្តារ បុរេជានេ ទេ ការសេវេន ទេ កម្ម
 នវ វិចារេន នវ អាហារេ នវ ។ សន្ធិត្តំ ។ សត្វតុ នវ

ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ប្បវច្ច ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រ-
 កបដោយហេតុ ... ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ... ។ ធម្ម មិនមែន
 ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លះធម្ម មិនមែនជាហេតុ
 តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លះកុ
 ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។ ធម្ម មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 អាស្រ័យ ខ្លះធម្ម មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែន
 ជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណា-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធកុ អាស្រ័យ ខ្លះខន្ធកុ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុផង ខ្លះកុផង ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ខ្លះខន្ធកុ ... ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៤ ក្នុងសមាជានប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៧ ក្នុងអន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៦ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៧ ក្នុងឧបវិស្សយប្បច្ច័យ មានករៈ ៤ ក្នុងបុរេជានប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៤ ក្នុងការសេវេប្បច្ច័យ មានករៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 ករៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងច្បាប់តាំងអស់ ស្តាប់តែមានករៈ ៧

សម្បយុត្តំ ចត្តានំ វិប្បយុត្តេ ធនំ អត្ថិយោ ធម៌
ធនតិយា ចត្តានំ វិគរេត ចត្តានំ អវិគរេត ធនំ ។
ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធនតិយំ ។

[១៣៣] នហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ
អហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ បដិសន្ធិ យោ
អសញ្ញាសត្តា មោហោ នត្ថិ ។

[១៣៤] នហេតុំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេ-
តុ អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយោ
នហេតុ សហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
នហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយោ នហេតុ អហេតុកេ
ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ...

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ក្នុងធនតិប្បច្ច័យ មានព្រះ៤ ក្នុងវិគរេតប្បច្ច័យ
មានព្រះ៤ ក្នុងអវិគរេតប្បច្ច័យ មានព្រះ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរក
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១៣៣] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្បច្ច័យ អាស្រ័យ
ខ្ញុំខន្ធច ដែលមិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ខ្ញុំខន្ធល ... ។
បដិសន្ធិ មានហេតុដល់ពួកអសញ្ញាសត្ត ដោយហេតុ មិនមានទេ ។

[១៣៤] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្បច្ច័យ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួក
ខន្ធច ដែលមិនមែនជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ។ ធមិ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
ប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានប្បច្ច័យ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកខន្ធច ដែលមិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះមិនប្រកបដោយហេតុ ក្នុងនោះវិនិច្ឆ័យ ...

យាវ អសញ្ញាសន្តា ។ ឧបោសថុ សហេតុកត្យ ឧបោសថុ
 អហេតុកត្យ ធម្មំ បដិច្ច ឧបោសថុ អហេតុកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧភារម្មណាប្បច្ចយា ឧបោសថុ សហេ-
 តុកតោ ខន្ធ ធម្មហក្កុតេ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មសមុជ្ជាបំ
 រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ ... ។ សន្ធិត្តំ ។

[១៣៥] ឧបោសថយោ ឯកំ ឧភារម្មណោ ភីណិ
 ឧអធិបតីយោ ធម្មំ ឧអធិបតីយោ ភីណិ ឧសមធិបតីយោ
 ភីណិ ឧអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ ឧឧបទិស្សយេ ភីណិ
 ឧបុរេជានេ ធម្មំ ឧបប្បាជានេ ធម្មំ ឧភារសវនេ ធម្មំ
 ឧតម្មេ ធម្មំ ឧវិចារកោ ធម្មំ ឧភារាមេ ឯកំ
 ឧស្រ្តិយេ ឯកំ ឧណារេ ឯកំ ឧមត្តេ ឯកំ
 ឧសម្បយុត្តេ ភីណិ ឧវិប្បយុត្តេ ធម្មំ ឧវាធិត្តិយោ
 ភីណិ ឧវាធិតេ ភីណិ ។ ឯវំ តណោតត្វំ ។

ហេតុផលក្នុងអសញ្ញាសន្ត ។ ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ អាស្រ័យ ឡើយ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុផល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះឧភារម្មណាប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ ឡើយ
 ខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផល ឡើយក្នុងហេតុផល
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៣៥] ក្នុងឧបោសថប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧភារម្មណាប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឧអធិបតីប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧសមធិបតីប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងឧអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧឧបទិស្សប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងឧបុរេជានប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបប្បាជានប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឧភារសវនប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧតម្មប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងឧវិចារកប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧភារាមប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងឧស្រ្តិយប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧណារប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងឧមត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងឧវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧវាធិតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 ឧវាធិតេប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧវាធិតេប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ

[១៣៦] ហោតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ
 ... ន អធិបតិយា ន អនន្តរេ ន សមនន្តរេ ន
 ន អត្ថាមញ្ញេ ន ឧបនិស្សយេ តីណិ ន បុរោជាតេ
 ន បញ្ចាជាតេ ន អាសេវនេ ន កកម្មេ ឯកំ
 ន វិចារតេ បញ្ច ន សម្មយុត្តេ តីណិ ន វិច្ឆយុត្តេ
 ឯកំ នោនតិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។ ឯ
 ករណេនត្វំ ។

អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

[១៣៧] ន ហោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ
 សង្ខតំ ... អាហារេ ឯកំ ណានេ ឯកំ មន្តេ ឯកំ
 សម្មយុត្តេ ឯកំ វិច្ឆយុត្តេ ឯកំ វិគតេ ឯកំ
 អវិគតេ ឯកំ ។ ឯកំ ករណេនត្វំ ។

បច្ចុនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សហជាតករេបិ ឯកំ ករណេនត្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ

[១៣៦] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ប្រការៈហតុប្បដ្ឋយ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋយ និងនសម-
 នន្តរេប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអត្ថាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរោជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នបញ្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នកកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិចារកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្ម-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិច្ឆយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិ-
 គតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ ។

[១៣៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ប្រការៈហតុប្បដ្ឋយ
 សេចក្តីបំប្រែញ ... ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនណានប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនវិច្ឆយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនិយានុលោម ។

ឯក្នុងនសហជាតករៈ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះដែរ ។

បឋមវិញ្ញាណ

(១៣៨) នរោត្តំ សរោតុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នរោតុ
 សរោតុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណា ។
 នរោត្តំ អរោតុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នរោតុ អរោតុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា
 តាយា មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កេដក្ការូបំ ឧបាទារូបំ ។ នរោត្តំ អរោតុត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា នរោតុ អរោតុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា នរោតុ សរោតុត្តោ
 ខន្ធា បដិសន្ធិត្តរណោ . . . ។ នរោត្តំ អរោតុត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា នរោតុ សរោតុត្តោ ម នរោតុ
 អរោតុត្តោ ម ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ
 បច្ចយា នរោតុ សរោតុត្តោ ខន្ធា មហាក្ខតេ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តរណោ . . . ។
 នរោត្តំ សរោតុត្តោ នរោត្តំ អរោតុត្តោ ធម្មំ
 បច្ចយា នរោតុ សរោតុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បឋមវិញ្ញាណ

(១៣៩) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ គឺនិរដ្ឋក
 ខឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានដូចៗ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ គឺនិរដ្ឋក ខឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មហាក្ខតេ គឺ
 និរដ្ឋក ខឹងមហាក្ខតេ ចិត្តសមុដ្ឋានេ កេដក្ការូបេ ឧបាទារូបេ គឺនិរដ្ឋក
 ខឹងត្ថកមហាក្ខតេ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 គឺនិរដ្ឋក ខឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ត្ថកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ គឺនិរដ្ឋក ខឹងត្ថក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ គឺនិរដ្ឋក ខឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ត្ថកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ គឺនិរដ្ឋក ខឹង
 ត្ថក ចិត្តសមុដ្ឋានេ គឺនិរដ្ឋក ខឹងត្ថកមហាក្ខតេ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ គឺនិរដ្ឋក ខឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដិសន្ធិ យដនា តិណិ បរតិប្បដិសន្ធិ បរិ-
បុណ្ណំ ។ សន្ធិត្តំ ។

[១៣៧] ហេតុយា ធរ អារម្មណេ ចត្តារិ អវិគតេ
ធរ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។

[១៤០] ធរហេតុយា ឯកំ ធរអារម្មណេ តិណិ ។
សន្ធិត្តំ ។ ធរវិគតេ តិណិ ។

បច្ចុស្សំ ធិដ្ឋិតំ ។

និស្សយភារេ បច្ចុស្សភាសនិសោ ។

សំសិដ្ឋិវិញ្ញា

[១៤១] ធរហេតុំ សហេតុកំ ធម្មំ សំសិដ្ឋោ ធរហេ-
តុ សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិសន្ធិ ធរហេតុំ
សហេតុកំ ឯកំ ឧប្ប . . បដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។

[១៤២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ទ្វេ អធិបតិ-
យា ឯកំ អនុលោមេ ទ្វេ សព្វត្ត ទ្វេ មត្តេ ឯកំ អវិ-
គតេ ទ្វេ ។

អនុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។

ព្រោនហេតុប្បដិសន្ធិ គី កំណ ហេតុវរេ ព្វ បរតិប្បដិសន្ធិ (ធម៌)
បរិបូណ៌ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៣៧] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដិសន្ធិ មាន
ភារៈ៦ ក្នុងវិគតប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១៤០] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានភារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដិសន្ធិ
មានភារៈ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងវិគតប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៧ ។

ចប់ បច្ចុស្ស ។

និស្សយភារេ ដូចគ្នានឹងបច្ចុស្សភារៈដែរ ។

សំសិដ្ឋិវិញ្ញា

[១៤១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ច្រឡំ
នឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ រើចក្កតាឡើង
ព្រោនហេតុប្បដិសន្ធិ គី ១១១ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
. . . ក្នុងអារម្មណប្បដិសន្ធិ . . . ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានភារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដិសន្ធិ
មានភារៈ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដិសន្ធិ មានភារៈ១ ក្នុងអនុលោមប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៦
ក្នុងបច្ចុស្សប្បដិសន្ធិ សុទ្ធតែមានភារៈ៦ ក្នុងវិគតប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៧
ក្នុងវិគតប្បដិសន្ធិ មានភារៈ៦ ។

ចប់ អនុលោម ។

ឧបោសថសាស្ត្របញ្ញាវិញ្ញាណ

(១២៣) និហេតុំ អនិហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារោ
និហេតុ អនិហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និហេតុប្បច្ចយា
និហេតុំ អនិហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ ... និហេតុ អនិហេតុ-
កោ ខន្ធា វេជិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(១២៤) និហេតុយា ឯកំ នអនិបតិយា ទ្វេ
នប្បវេទនេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ទ្វេ នអាសវិនេ ទ្វេ
នតាម្មេ ទ្វេ នវិហារេក ទ្វេ នយានេ ឯកំ នវេក្ខ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

បច្ចុដ្ឋយំ និដ្ឋិតំ ។

ឯវំ អវិសេសាបិ ទ្វេ តណាមា តណោតត្វា ។

សម្បយុត្តវំ ពេ សំសង្ខារសនិសោ ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

(១២៥) និហេតុ សនិហេតុកោ ធម្មោ និហេតុ-
សនិហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
នាទំ ... សីលំ ... ទុច្ចោសថកម្មំ ...

បោកុណបោកុណៈ បញ្ញាវិញ្ញាណ

(១២៦) ធមិ មិនិមនជាហេតុ ពំនិមិនប្រកបដោយហេតុ
ប្រឡំ និធមិ មិនិមនជាហេតុ ពំនិមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនិហេតុប្បច្ចយ គឺ និធម៌ខន្ធទ មិនិមនជាហេតុ ពំនិមិន
ប្រកបដោយហេតុ ... ត្មកខន្ធទ មិនិមនជាហេតុ ពំនិមិនប្រកប
ដោយហេតុ ក្នុងនិហេតុវិសេសនិមិត្តិ ... ។

(១២៧) ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១
ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ។
ចប់ បច្ចុដ្ឋយេ ។

ការពង្រឹង យ៉ាង ដ៏សស ចណ្ឌិត តប្បវាច យ៉ាងនេះចុះ ។

សម្បយុត្តវំ ពេ ដូចគ្នានឹងសំសង្ខារវិញ្ញាណ ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

(១២៨) ធមិ មិនិមនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ចុយ នៃធមិ មិនិមនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ចយ គឺ ទ្រុវិចារ ... ទ្រុវិសីល ... ទ្រុវិចារសាថកម្ម ...

តំ បន្ទុកក្នុង បុត្រ សុចិណ្ណានិ បន្ទុកក្នុង ឈាន
 ... អរិយា មត្តា វដ្ឋហិត្តា មត្តំ បន្ទុកក្នុង ផល
 បន្ទុកក្នុង មហិទេ តិលេសេ ... វិក្កុម្ពិតេ តិលេ-
 សេ ... បុត្រេ ... នហេតុ សហេតុកេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ... តោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុស-
 លេ វិទុទ្ធេ នហេតុ សហេតុកោ វិចារកោ ឧទារម្ម-
 ណាតា ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោ ន នហេតុក-
 មិត្តសមត្ថិស្ស មិត្តំ ជាតាតិ អាតាសានញ្ញាយននំ
 វិញ្ញាលញ្ញាយននស្ស អាតាញ្ញាយននំ ទេវសញ្ញា-
 ណសញ្ញាយននស្ស នហេតុ សហេតុកោ ខន្ធ វិទុទ្ធ-
 ញ្ញាលស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលស្ស បុត្រេវិកាសុស្ស-
 តិញ្ញាលស្ស យថាកម្មបតញ្ញាលស្ស អនាគតសញ្ញា-
 ណស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បន្ទុយោ នហេតុ សហេ-
 តុកេ ខន្ធ អាម្ម នហេតុ សហេតុកោ ខន្ធ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ។ នហេតុ សហេតុកោ និទ្ទេ នហេតុអហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បន្ទុយោ នហេតុ
 សហេតុកេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ... តោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

តិចារណា បុកុសលនោះ តិចារណា ខ្ញុំត្រូវកុសល ដែលប្រាប់សិក្ស
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
 ហើយតិចារណា ខ្ញុំមន្ត តិចារណា ខ្ញុំផល ខ្ញុំត្រូវកិលេស ដែល
 លះបង់ហើយ ... ខ្ញុំត្រូវកិលេស ដែលសន្តត្តសន្តិនហើយ ... ក្នុង
 កាលមុន ... ខ្ញុំត្រូវខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 មិនទៀង ... ហេមនស្ស កំភិតឡើង កាលកុសលខឹងអកុសល
 លេត់ហើយ វិបាក ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ កំ
 ភិតឡើង ព្រោះកុសលខឹងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ បុគ្គល ដឹង
 ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយហេតុកិច្ច ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាល អាតាសានញ្ញាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃវិញ្ញាលញ្ញាយននៈ
 អាតាញ្ញាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននៈ ពួកខន្ធ
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ វៃវិញ្ញាល
 ចេតោបរិយញ្ញាល បុត្រេវិកាសុស្សតិញ្ញាល យថាកម្មបតញ្ញាល
 ខឹងអនាគតសញ្ញាល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំត្រូវខន្ធ មិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខ្ញុំត្រូវខន្ធ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ ជាមិនទៀង ... ហេមនស្ស កំភិតឡើង

សហគុណសហគុណ បញ្ចវាយ

គុសលគុសល ធិរុទ្ធ ឧហេតុ អហេតុតោ វិហារោ
 តណារម្មណតា ឧប្បជ្ឈនិ ឧហេតុ សហេតុតោ ឧប្ប
 អាត្ត ឧហេតុ អហេតុតោ ឧប្ប ឧប្បជ្ឈនិ ។ ឧហេតុ
 អហេតុតោ ឧប្ប ឧហេតុអហេតុតស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ អាម្ពណប្បច្ចយេន អាម្ព-
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វក្កំ . . . ឧហេតុ
 អហេតុតោ ឧប្ប អនិព្វតោ . . . លោមនស្សិ ឧប្បជ្ឈនិ
 គុសលគុសល ធិរុទ្ធ ឧហេតុ អហេតុតោ វិហារោ
 តណារម្មណតា ឧប្បជ្ឈនិ រូបាយតំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោជ្ឈនាយតំ កាយវិញ្ញាណស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧហេតុ អហេតុតោ ឧប្ប អាត្ត ឧហេតុ
 អហេតុតោ ឧប្ប ឧប្បជ្ឈនិ ។ ឧហេតុ អហេតុតោ
 ឧប្ប ឧហេតុសហេតុតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរិយោ និព្វានំ បច្ចវេក្កន្តិ និព្វានំ
 តោត្រកុស្ត លោនស្ស មគ្គស្ស វេលស្ស អាម្ព-
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វក្កំ . . .

សហគុណសហគុណ បញ្ចវាយ

កាលកុសលនិវេកុសល លតំហើយ វិបាក មិនមែនជាហេតុ តាំង
 មិនប្រកបដោយហេតុ ក៏ក៏ត្រូវ ព្រោះកុសលនិវេកុសលនោះ ជា
 អាម្ពណំ ពួកខ្លួន មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ក៏ក៏
 ត្រូវ ព្រោះប្រាជ្ញ ខ្ញុំពួកខ្លួន ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអាម្ពណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ ខែការពិចារណា ដោយអាម្ពណ-
 ប្បច្ច័យ ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវក្ក . . . ខ្ញុំពួកខ្លួន មិនមែនជាហេតុ តាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ជាមិនត្រូវ . . . តោមនស្ស ក៏ក៏ត្រូវ កាល
 កុសលនិវេកុសល លតំហើយ វិបាក មិនមែនជាហេតុ តាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ក៏ក៏ត្រូវ ព្រោះកុសលនិវេកុសលនោះជាអា-
 ម្ពណំ រូបាយកនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ ដោយរូបាយកនៈ ជា
 បច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ ពួកខ្លួន មិនមែនជា
 ហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ក៏ក៏ត្រូវ ព្រោះប្រាជ្ញ ខ្ញុំពួកខ្លួន
 មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិ-
 ចារណា ខ្ញុំព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ ខែការត្រកូ លោនៈ
 មគ្គ និងវេល ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវក្ក . . .

នហេតុ អហេតុកោ ខន្ធ អនិច្ចរតោ . . . ដោមនស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ ជិវ្ហន្ធ នហេតុ សហេ-
 តុកោ វិហាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ជន
 ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ជិវ្ជាយ សោតនាតុយា សន្តិ
 សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណន នហេតុអហេតុក-
 ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ នហេតុ អហេតុកា
 ខន្ធ វិនិច្ឆ័យញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុរុ-
 ជិវ្ជសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ អហេតុកោ ខន្ធ
 អារក្ខ នហេតុ សហេតុកោ ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៤២] នហេតុ សហេតុកោ ជន្មា នហេតុ-
 សហេតុកស្ស ជន្មស្ស អធិប័តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិ-
 បតិ ពានំ ឧត្តា សីលំ សមាទិយិត្តា តំ កុ
 កត្តា បច្ចវេក្ខតិ បុរុ សុចិណ្ណាធិ បច្ចវេក្ខតិ
 ណា ពា រុដ្ឋហិត្តា ណាធិ កុ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ

ប្បក្កន្ធម្ម បិទបៃមដាហេតុ ពំនិមិទប្រកបដោយហេតុ ជាមិនខៀន
 . . . ពេបនស្ស កំភីតាប្បិទំ កាលកុសលនិងអកុសល លត់ហើយ
 វិបាក បិទបៃមដាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ កំភីតខៀន ព្រោះ
 កុសលនិងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ បុគ្គល ឃើញ ឲ្យរួច ដោយ
 ទិព្វចក្ក ឬ ឲ្យសំឡេង ដោយខ្លះសាតតុ ដឹង ឲ្យចិត្ត រស់បុគ្គល
 អ្នកប្រកបដោយនហេតុអហេតុកចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខ្លះ
 ដែលមិនមែនជាហេតុ ពំនិមិទប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិនិ-
 ចញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុរុនិងសាទុស្សតិញ្ញាណ និងអនា-
 គតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខ្លះ ដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ កំភីតខៀន ព្រោះប្រាក្ខ ឲ្យពួកខ្លះ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ ពំនិមិទប្រកបដោយហេតុ ។

[១៤២] ធមិ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
 បុគ្គល ឲ្យទាន សហទានសីល ធ្វើ ឲ្យកុសលនោះ ឲ្យដឹងការព
 ហើយពិចារណា ពិចារណា ឲ្យក្នុងកុសល ដែលសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន ចេញនិវាណន ធ្វើ ឲ្យវិជ្ជាធន ឲ្យដឹងការព ហើយពិចារណា

អរិយា មន្ត្រា រដ្ឋបាលិកា មន្ត្រី ក្រុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខន្តិ
 ដល់ ក្រុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខន្តិ នរោត្ត សហេតុកោ
 ខន្ធ ក្រុំ កត្តា អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតិ តំ ក្រុំ
 កត្តា ពរោតា ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ នរោត្ត សហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកោធិ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ នរោត្ត
 សហេតុកោ ធិដ្ឋា នរោត្តអហេតុកស្ស ធិដ្ឋស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ នរោត្ត
 សហេតុកោធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ នរោត្ត សហេតុកោ ធិដ្ឋា
 នរោត្តសហេតុកស្ស ថ នរោត្តអហេតុកស្ស ថ
 ធិដ្ឋស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតា-
 ធិបតិ នរោត្ត សហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកោធិ
 ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ។ នរោត្ត អហេតុកោ ធិដ្ឋា នរោត្ត
 អហេតុកស្ស ធិដ្ឋស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

ព្រះបាទសីហនុ ធ្វើ ខ្យល់ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ-
 ណេ ធ្វើ អ្វីវាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ខ្យល់ខ្លួន
 ដែលនៅលើដីពោត តែប្រកបដោយហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ព្រះបាទសីហនុ ពរោត កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្យល់ខ្លួន ឲ្យជាទី
 គោរព ធ្វើ កើតឡើង ។ នរោត្តជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តក្នុង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធមិ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ-
 ធមិ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃភូតចិត្ត-
 សម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធមិ មិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្ត-
 ក្នុងផង នៃភូតចិត្តសម្បយុត្តផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធមិ
 មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អធិប្បវិណ្ណ អនុលោមប្បវត្តន៍

អាម្មណាធិបតិ អរិយា ចិត្តានំ ភវំ កត្តា បច្ចុវេក្ខន្តិ
ចិត្តានំ តោត្រកុស្ស វោធានស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... នហេតុ
នហេតុតោ ទន្ធភ ភវំ កត្តា អស្សនេតិ អភិទទ្ធាតិ
តំ ភវំ កត្តា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២៧) នហេតុ សហេតុតោ នម្មា នហេតុ-
សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា នហេតុ សហេតុតោ ទន្ធភ បដ្ឋិមាធិ
បដ្ឋិមាធិ នហេតុសហេតុតោធិ ទន្ធភ អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស សម្ពុត្តំ នេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាបេទំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ នហេតុ សហេតុតោ នម្មា នហេ-
តុសហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នហេតុ សហេតុតំ បុគ្គិតំ នហេតុសហេតុកស្ស
ឧបបត្តិបត្តិស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុស-
ហេតុតំ ភវន្តំ អាវុដ្ឋនាយ នហេតុ សហេតុតំ ភវន្តំ

អធិប្បវិណ្ណ អនុលោមប្បវត្តន៍

បាទដល់ការម្នាណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ប្រើ ប្រើព្រះចិត្ត ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយនិហារណា ឯព្រះចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ
វោធានៈ បត្ត វិវិដល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ឲ្យចក្ក ... ឲ្យវត្ថុ ...
បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យពួកទន្ធភ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយប្រកបដោយ វិភលយ ភវៈ ភើតវ្យាដិ ព្រោះប្រើ
ឲ្យទន្ធភនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ ភើតវ្យាដិ ។

(១២៧) ធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកទន្ធភ មុនៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
ដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ធភ ក្រោយៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ
តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
គោត្រកូ សេចក្តីប្រែប្រួល នៅសញ្ញានាសញ្ញាយភវៈ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលមិនមែនជា
ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុកិច្ចក្ក
ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិច្ចក្ក
ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
ភវន្តិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ការវិចារណា ភវន្តិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប ដោយហេតុ

[១៤៨] នរោត្ត សរោត្តកោ ធម្មោ នរោត្ត
 សរោត្តកស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិហ យដោ
 នត្ថិ សត្ត បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន
 បញ្ញា ។ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរត្ថប្បជិសន្តិ
 សត្ត បញ្ញា មិហ យដោ នត្ថិ ។

[១៤៩] នរោត្ត សរោត្តកោ ធម្មោ នរោត្តស-
 រោត្តកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តប-
 និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សន្តិ ឧប-
 និស្សយេ នានំ នេតិ សន្តិក្កំ ហានំ នរេប្បតិ និដ្ឋិ
 តន្ត្រានិ សីលំ . . . ។ បេ ។ បត្តនំ ឧបនិស្សយេ នានំ
 នេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ សន្តា ។ បេ ។ បត្តនា
 សន្តាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ មក្កស្ស ផលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នរោត្ត
 សរោត្តកោ ធម្មោ នរោត្តអរោត្តកស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សន្តា

[១៤៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ តំណ មិន
 មាន ក្នុងខែធម៌ មានក្រប្រស្នា ៧ ប្រការ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មានក្រប្រស្នា ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ
 គឺ មានក្រប្រត្តិប្បជិសន្តិ ខែនិស្សយ ៧ តំណ មិនមាន ក្នុងខែធម៌ ។

[១៤៩] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តរ្យបនិស្សយ និង
 បកត្តបនិស្សយ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 ខ្យល់សព្វ ហើយឱ្យបាន សេចក្តីបំប្រញ ដំឡើងមាន ប្រការទាំង
 ខ្យល់សីល . . . ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្យល់សព្វក្តីប្រាថ្នា
 ហើយឱ្យបាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សព្វ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
 ជាបច្ច័យ នៃសព្វ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មក្ក និងផលសមា-
 បត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ពុំ
 មិនប្រកបដោយហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរ្យប-
 និស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ សព្វ

អភិប្បដិសេធិ អនុពោលបុរាណដ្ឋានំ

កាយិកំ សុខំ ឧបនិស្សយេ ធានំ ទេតិ ។ បេ ។
សង្ខំ កិច្ចតិ កាយិកំ ធុត្តំ ... ឧត្តំ ... ភោជនំ ...
សេនាសនំ ឧបនិស្សយេ ធានំ ទេតិ ។ បេ ។ សង្ខំ
កិច្ចតិ កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ សង្ខាយ
។ បេ ។ វត្តពាយ ឧបនិស្សយេ ប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[១៥០] និហត្ត អហត្តកោ ធម្មោ និហត្ត-
អហត្តកាស្ស ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
អាម្មណបុរោជានំ វត្តបុរោជានំ ។ អាម្មណបុរោជានំ
ធុត្តំ ... វត្តំ វនិច្ឆរោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធ និហត្ត អហត្តកោ វិចា-
កោ វត្តាម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ វ្វតាយតនំ ធុត្តវិញ្ញា-
ណស្ស ដោជ្ជតាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរោជា-
តប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ វត្តបុរោជានំ ធុត្តាយតនំ
ធុត្តវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
វត្ត និហត្តអហត្តកានំ ឧប្បាជំ បុរោជាតប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។ និហត្ត អហត្តកោ ធម្មោ និហត្ត-
សហត្តកាស្ស ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
អាម្មណបុរោជានំ វត្តបុរោជានំ ។ អាម្មណបុរោជានំ

អភិប្បដិសេធិ អនុពោលបុរាណដ្ឋានំ

គី បុគ្គល អាស្រ័យ ឧបិវាយិកសុទ្ធ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។
បំបែកសង្ឃ កាយិកវុទ្ធ ... វប្ប ... ភោជន ... បុគ្គល
អាស្រ័យ ឧបិវេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ
កាយិកសុទ្ធ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ ខែសទ្ធា ។ បេ ។
ខែសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយេ ប្បច្ឆយេ ។

[១៥០] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ដោយបុរោជាតប្បច្ឆ័យ បានដល់ការម្មណបុរោជាត ទិនិត្តបុរោជាត ។
ការម្មណបុរោជាត គឺ ឧបិវត្ត ... ឧបិវត្ត ជាមិនទៀង ទោមនស្ស
កើតឡើង កាលកុសលទិនិត្តកុសល រលត់ហើយ វិបាក ដែលមិន
មែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ គឺកើតឡើង ព្រោះកុសល
ទិនិត្តកុសលនោះ ជាការម្មណ វ្វតាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោជ្ជតាយតនៈ ជាបច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរោជាតប្បច្ឆ័យ ។
ឯវត្តបុរោជាត គឺ ចត្តាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) ខែកាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាបច្ច័យ ខែក្នុងខ្លួន ដែលមិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរោជាតប្បច្ឆ័យ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរោជាតប្បច្ឆ័យ
បានដល់ការម្មណបុរោជាត ទិនិត្តបុរោជាត ។ ការម្មណបុរោជាត

ចក្កំ . . . វត្ថុ អធិប្បន្តា . . . ធាយេនស្សំ ឧប្បជ្ជិតំ
 តុសលាតុសលេ ធិន្ត្រេ នរោតុ សរោតុតោ
 វិហារោ កណាប្បណនា ឧប្បជ្ជិតំ ធិន្ត្រេន ចក្កបា
 រូបំ បស្សតិ ធិន្ត្រាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាទំ ។
 វត្ថុបុរោចារំ វត្ថុ នរោតុសរោតុតានំ ឧប្បាជំ បុរោ
 ជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[១៥០] នរោតុ សរោតុតោ ធិន្ត្រា នរោតុ-
 អរោតុតស្ស ធិន្ត្រស្ស បញ្ញាជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 នរោតុ សរោតុតោ ឧប្បា បុរោជានស្ស ភីមស្ស
 កាយស្ស បញ្ញាជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ នរោតុ
 អរោតុតោ ធិន្ត្រា នរោតុអរោតុតស្ស ធិន្ត្រស្ស
 បញ្ញាជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ នរោតុ អរោតុតោ
 ឧប្បា បុរោជានស្ស ភីមស្ស កាយស្ស បញ្ញាជាន-
 ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[១៥២] នរោតុ សរោតុតោ ធិន្ត្រា នរោតុ
 សរោតុតស្ស ធិន្ត្រស្ស អាសេវនប្បច្ចុយេន បច្ចុ-
 យោ បុរិមា បុរិមា នរោតុ សរោតុតោ ឧប្បា

គី ឡូចកុ . . . ឡូវកុ ពោបេវេជ្ជិ . . . ពោបេស្ស កើតឡើង
 កាលកុសលនិងកុសល លេតំហិយ វិបាក ដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសលនិងកុសលនោះ ជា
 ការដ្ឋាន បុគ្គល ឃើញ ឡូប្ប ដោយវិញ្ញាណ ឬ ឡូសំឡើង
 ដោយវិញ្ញាណតាម ។ ឯវត្ថុបុរោជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃតួកម្ម
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរោជានប្បច្ច័យ ។

[១៥១] ធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 បញ្ញាជានប្បច្ច័យ គឺ តួកម្ម ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាន-
 ប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ដោយបញ្ញាជានប្បច្ច័យ គឺ តួកម្ម ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញា-
 ជានប្បច្ច័យ ។

[១៥២] ធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយការស-
 វនប្បច្ច័យ គឺ តួកម្ម មុន ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ

បដិដានំ បដិដានំ នហេតុសហេតុកានំ ខត្តានំ អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេនានស្ស តោត្រកុ មត្តស្ស វេនានំ
 មត្តស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ
 អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុអហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធុរិមា ធុរិមា នហេតុ
 អហេតុកា ខត្តា បដិដានំ បដិដានំ នហេតុអហេ-
 តុកានំ ខត្តានំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] នហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុ-
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
 ហេតុកា វេនាន សម្បយុត្តកានំ ខត្តានំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ វេនាន នហេតុ សហេតុ-
 កា វេនាន វិចារានំ នហេតុសហេតុកានំ ខត្តានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ
 នហេតុអហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ជាបច្ច័យ កែប្រែកម្ម ក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ ដោយការសរុបច្បង បណ្តាល (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកុ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេនាន គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) នៃមត្ត វេ-
 នាន ជាបច្ច័យ នៃមត្ត ដោយការសរុបច្បង ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយការសរុបច្បង គឺ
 ត្បូងខ្លួន មុន ។ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃត្បូងខ្លួន ក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ដោយការសរុបច្បង ។

[១៥៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ខិននានាណិក ។ សហជាត គឺ
 រេតនា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃត្បូង
 សម្បយុត្តកុក្ខ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាណិក គឺ រេតនា
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃត្បូងវិបុ-
 កុក្ខ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ

សហជានា នាណាខណិកា ។ សហជានា នហេតុ
 សហេតុកា ចេតនា ចិត្តសមុត្តាណំ ទ្វាណំ កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា នហេតុ សហេ-
 តុកា ចេតនា វិចារណំ នហេតុអហេតុកាណំ ទ្វាណំ
 កដត្តា ច ទ្វាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ
 សហេតុកា ធម្មោ នហេតុសហេតុកស្ស ច នហេ-
 តុអហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជានា នាណាខណិកា ។ សហជានា នហេតុ ស-
 ហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទ្វាណំ ចិត្តសមុត្តា-
 នានក្ខ ទ្វាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិ-
 កា នហេតុ សហេតុកា ចេតនា វិចារណំ នហេតុស-
 ហេតុកាណំ ទ្វាណំ កដត្តា ច ទ្វាណំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នហេតុ អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុអហេ-
 តុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានា
 នហេតុ អហេតុកោ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទ្វាណំ

បានដល់សហជាន គឺនិពោទពពិត ។ សហជាន គឺ ចេតនា
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់ នៃភូតចិត្ត-
 សមុត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម្មោនាខណិកា គឺ ចេតនា ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់ នៃភូតវិបាកកម្ម
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង នៃភូតកដត្តារូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម្មិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាប់ជំពាក់ នៃធម្មិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុផង ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន គឺនិពោទពពិត ។ សហជាន
 គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់
 នៃភូតសម្បយុត្តកកម្មផង នៃភូតចិត្តសមុត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម្មោនាខណិកា គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់ នៃភូតវិបាកកម្ម ដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុផង នៃភូតកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម្មិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់
 នៃធម្មិ ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាប់ជំពាក់ នៃភូតសម្បយុត្តកកម្ម

ចិត្តសមុប្បាទានាណា រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្កុណោ នហេតុ អហេតុកា ទេកថា សម្ប-
យុត្តកាណំ ទន្ធាណំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៥២] នហេតុ អហេតុកោ នម្មោ នហេតុ-
សហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភីណី ។ នហេតុ អហេតុកោ នម្មោ នហេតុអហេ-
តុកស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

[១៥៣] នហេតុ សហេតុកោ នម្មោ នហេតុ-
សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភីណី ។ នហេតុ អហេតុកោ នម្មោ នហេតុអហេ-
តុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ
អហេតុកា អាហារា សម្បយុត្តកាណំ ទន្ធាណំ ចិត្ត-
សមុប្បាទានាណា រូបាណំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្កុណោ កតត្បិកាវោ អាហារោ វេទស្ស
កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ខៃត្តកចិត្តសមុប្បាទានាណា ដោយកម្មប្បច្ចយេ ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ ចេ-
កថា ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
ខៃត្តកសម្បយុត្តកក្នុងផង ខៃត្តកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៥៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
ហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានករណ៍ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានករណ៍ ។

[១៥៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ មានករណ៍ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ត្រូវអាហារ ដែល
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃត្តកសម្ប-
យុត្តកក្នុងផង ខៃត្តកចិត្តសមុប្បាទានាណា ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
ខៃបដិសន្ធិ កតត្បិកាវោ ជាបច្ច័យ ខៃកាយវិចារ ដោយអាហារ-
ប្បច្ច័យ ។

[១៥៦] និហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ និហេតុ-
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស វត្ថុយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 តីណិ ។ និហេតុ អហេតុកោ ធម្មោ និហេតុអហេ-
 តុកស្ស ធម្មស្ស វត្ថុយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និហេតុ
 អហេតុកា វត្ថុយា សម្បយុត្តកាចំ ខន្ធាចំ មិទ្ធ-
 សម្មដ្ឋាបាទក្ក ក្កាចំ វត្ថុយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បដិសន្ធិត្តរណោ រូបនីវត្ថុយំ កដត្តារូទាចំ វត្ថុ-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៥៧] និហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ និហេតុ-
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស ណានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ចត្តារិមិ កាតក្កាចំ ។ មន្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[១៥៨] និហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ និហេតុ-
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 និហេតុ សហេតុកោ វិកោ ខន្ធា តីណិច្ចំ ... បដិ-
 សន្ធិត្តរណោ ... ។ និហេតុ អហេតុកោ ធម្មោ និហេតុ-
 អហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

[១៥៦] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 វត្ថុយប្បដ្ឋយេន គឺ មានវារៈព ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ពុំ
 មិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ពុំ
 មិនប្រកបដោយហេតុ ដោយវត្ថុយប្បដ្ឋយេន គឺ ក្នុងវត្ថុយ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ ពុំមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែក្នុងសម្បយុត្ត-
 កក្កដនី ខែក្នុងសម្បយុត្តកក្កដនី ដោយវត្ថុយប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈខែ
 បដិសន្ធិ រូបនីវត្ថុយ ជាបច្ច័យ ខែកដត្តារូប ដោយវត្ថុយប្បដ្ឋយេន ។

[១៥៧] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 ណានប្បដ្ឋយេន គឺ បទទាំង៤ បណ្ឌិត កប្បវត្តនីតិច្ឆៈ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយមន្តប្បដ្ឋយេន គឺ មានវារៈព ។

[១៥៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន គឺ ខន្ធា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ (ជាបច្ច័យ) ខែខន្ធា ... ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ ពុំមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ ពុំមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន

នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ ខន្ធនំ តិរិយា ធម៌សន្តិ ។

(១៩៧) នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ នរោត្តម អរោត្តម ធម៌សន្តិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរោជាតំ ។ សហជាតា នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ ខន្ធនំ តិរិយា ធម៌សន្តិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធម៌សន្តិ ត្រៃលោក ។ បុរោជាតា នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ បុរោជាតស្ស ធម៌សន្តិ កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ នរោត្តម អរោត្តម ធម៌សន្តិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរោជាតំ បុរោជាតំ ។ សហជាតា នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ ខន្ធនំ តិរិយា ធម៌សន្តិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វត្ត ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរោជាតំ តត្តាយតនំ តត្តាយតនាណស្ស កាយស្ស វត្ត នរោត្តម អរោត្តម ឯកោ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

គឺ ខន្ធនំ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធនំ . . . ធម៌សន្តិ ។

(១៩៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្តម តែប្រកបដោយរោត្តម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរោជាតំ សហជាតំ និងបុរោជាតំ ។ សហជាតំ គឺ ពួកខន្ធនំ ដែលមិនមែនជារោត្តម តែប្រកបដោយរោត្តម ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុប្បាទ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃធម៌សន្តិ . . . ។ ឯបុរោជាតំ គឺ ពួកខន្ធនំ ដែលមិនមែនជារោត្តម តែប្រកបដោយរោត្តម ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលគឺតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរោជាតំ សហជាតំ បុរោជាតំ និងបុរោជាតំ ។ សហជាតំ គឺ ពួកខន្ធនំ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុប្បាទ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃធម៌សន្តិ ពួកខន្ធនំ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធនំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ បុរោជាតំ គឺ តត្តាយតនេះ (ជាបច្ច័យ) នៃតត្តាយតនាណកាយតនេះ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយតត្តាយតនាណ វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធនំ ដែលមិនមែនជារោត្តម តាំងមិនប្រកបដោយរោត្តម ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

បន្ទាត់នា ឧបេតុ អបេតុកា ខន្ធ បុរេជានស្ស
 ឥសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 ឧបេតុ អបេតុកោ ធម្មោ ឧបេតុសហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
 បុរេជានំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្កុណេ វត្ថុ ឧបេតុ
 សហេតុកានំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 បុរេជានំ វត្ថុ ឧបេតុសហេតុកានំ ខន្ធនំ វិប្ប
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២០] ឧបេតុ សហេតុកោ ធម្មោ ឧបេតុ
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧ
 បេតុ សហេតុកោ ឋកោ ខន្ធនំ តិណ្ណាត្ថំ... បដិ
 សន្ធិក្កុណេ ... ។ ឧបេតុ សហេតុកោ ធម្មោ ឧ
 បេតុសហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតំ បន្ទាត់នា ។ មេយ្យាលំ ។ ឧបេតុ សហេ
 តុកោ ធម្មោ ឧបេតុសហេតុកស្ស ច ឧបេតុ
 អហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧបេតុ សហេតុកោ ឋកោ ខន្ធនំ តិណ្ណាត្ថំ ខន្ធនំ
 ចិត្តសម្មាសម្ពាទាទា រូបាទំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

ឧបេតុជាត គឺ ខន្ធខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងពីប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតឡើង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងពីប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បានដល់សហជាត ខិនបុរេជាន ។ សហជាត គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិ
 សន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឧបេតុជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធខន្ធ
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[១២០] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អត្ថប្បដ្ឋយេន គឺ ខន្ធខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធខន្ធ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តាំងពីប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត
 ខិនបុរេជាន ។ មេយ្យាលៈ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុផង ដែលមិនមែនជាហេតុ តាំងពីប្រកបដោយហេតុផង
 ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន គឺ ខន្ធខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធខន្ធផង នៃខន្ធខន្ធសម្ពាទាទាផង ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន

អភិប្បដិសន្ធិ អនុលោមបុព្វប្បដិសន្ធិ

បដិសន្ធិត្តិក្កិណោ ... ។ នរោត្តម អរោត្តមៈកា ធម្មោ
 នរោត្តមៈអរោត្តមៈកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដិសន្ធិយេន បច្ចុយោ
 សហជាតំ បុរោជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វត្ថុយំ ។ ស.
 ហជាតោ នរោត្តម អរោត្តមៈកោ ឯកោ ឧច្ឆោ វិញ្ញាណំ
 ឧច្ឆាណំ វិញ្ញាណបុព្វាណាណា រូតាណំ អត្តិប្បដិសន្ធិយេន បច្ចុ-
 យោ យេន អសញ្ញាសញ្ញា ។ បុរោជាតំ ធម្មំ ... វត្ថុ
 អនិច្ចតោ ... នោបទស្សំ ឧប្បដ្ឋិតំ រូតាយនំ បត្តិ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋតាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ធម្មា-
 យនំ ... កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
 នរោត្តមៈអរោត្តមៈកាណំ ឧច្ឆាណំ អត្តិប្បដិសន្ធិយេន បច្ចុយោ ។
 បច្ឆាជាតា នរោត្តម អរោត្តមៈកា ឧច្ឆោ បុរោជាតស្ស
 វត្ថុស្ស កាយស្ស កាតជ្ឈីកាពេ អាហារេ វត្ថុស្ស
 កាយស្ស រូបជីវិតិវត្ថុយំ កាតត្តារូតាណំ អត្តិប្បដិសន្ធិយេន
 បច្ចុយោ ។ នរោត្តម អរោត្តមៈកោ ធម្មោ នរោត្តមៈស-
 រោត្តមៈកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដិសន្ធិយេន បច្ចុយោ សហ-
 ជាតំ បុរោជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិត្តិក្កិណោ វត្ថុ ន-
 រោត្តមៈអរោត្តមៈកាណំ ឧច្ឆាណំ អត្តិប្បដិសន្ធិយេន បច្ចុយោ ។

អភិប្បដិសន្ធិ អនុលោមបុព្វប្បដិសន្ធិ

ក្នុងខណៈវាយវិសេដ្ឋិ ... ។ ធម៌ វិវេកវិបាកវិបាកោ ធម៌ធម៌
 ប្រកបដោយរោត្ត ជាបច្ច័យ វាយវិ វិវេកវិបាកវិបាកោ ធម៌
 មិនប្រកបដោយរោត្ត ជាបច្ច័យ វាយវិ វិវេកវិបាកវិបាកោ ធម៌
 បច្ឆាជាត កហារ មិនវត្ថុយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ដែល
 មិនមែនជារោត្ត ធម៌មិនប្រកបដោយរោត្ត ជាបច្ច័យ ខន្ធត្បដិ
 ខន្ធត្បដិក្នុងសម្បជានុបដិ ដោយអត្តិប្បដិសន្ធិ ហេតុផលក្នុងអសញ្ញាសញ្ញា
 (ក៏ដូចគ្នាដែរ) ។ បុរោជាត គឺ ខន្ធវត្ថុ ... ខន្ធវត្ថុ ជាមិនទៀត
 ... រោមទស្ស កើតឡើង រូតាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខន្ធវត្ថុវិញ្ញាណ
 ដោដ្ឋតាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខន្ធកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយនៈ ...
 កាយាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខន្ធកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខន្ធកន្ធន
 ដែលមិនមែនជារោត្ត ធម៌មិនប្រកបដោយរោត្ត ដោយអត្តិប្បដិសន្ធិ ។
 បច្ឆាជាត គឺ ក្នុងខន្ធ ដែលមិនមែនជារោត្ត ធម៌មិនប្រកបដោយ
 រោត្ត (ជាបច្ច័យ) ខន្ធកាយនៈ ដែលកើតមុន កត្សវិភាវិញ្ញាណ
 (ជាបច្ច័យ) ខន្ធកាយនៈ រូបជីវិតិវត្ថុយ ជាបច្ច័យ ខន្ធក្នុងក្នុងសម្បជានុបដិ
 ដោយអត្តិប្បដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្ត ធម៌មិនប្រកប
 ដោយរោត្ត ជាបច្ច័យ ខន្ធម៌ ដែលមិនមែនជារោត្ត តែប្រកប
 ដោយរោត្ត ដោយអត្តិប្បដិសន្ធិ បានផលសហជាត មិនបុរោជាត ។
 សហជាត គឺ ក្នុងខណៈវាយវិសេដ្ឋិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខន្ធកន្ធន
 ដែលមិនមែនជារោត្ត តែប្រកបដោយរោត្ត ដោយអត្តិប្បដិសន្ធិ ។

បុរេជាន់ . . . វត្ត អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្ស
 ឧប្បជ្ជនំ កុសលាកុសលេ ឱវុទ្ធ ឧហេតុ សហេតុ
 កោ វិហាកោ គណាប្បណតា ឧប្បជ្ជនំ ។ ឧហេតុ
 សហេតុកោ ច ឧហេតុ អហេតុកោ ច ធម្មា ឧហេតុ
 សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស
 ហជាតំ បុរេជានំ ។ សហជាតា ឧហេតុ សហេតុ
 កោ ឃីកោ ខន្ធ ច វត្ត ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធជំ . . .
 បដិសន្ធិកុរុណា ឧហេតុ សហេតុកោ ឃីកោ ខន្ធ
 ច វត្ត ច តិណ្ណាដ្ឋំ . . . ។ ឧហេតុ សហេតុកោ ច
 ឧហេតុ អហេតុកោ ច ធម្មា ឧហេតុអហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ
 អាហារំ វត្តច្ចយេ ។ សហជាតា ឧហេតុ សហេតុកោ
 ខន្ធ ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុប្បាទាចំ រូបាចំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា ឧហេតុ
 សហេតុកោ ខន្ធ ច កកាដ្ឋីកាណេ អាហារណេ
 ច វត្តស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ឯបុរេជាន់ គឺ . . . ប្បវត្ត ជាបរិវេណ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង
 កាលកុសលនិងអកុសល លេត់ហើយ វិបាក ដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង ព្រោះកុសលនិងអកុសលនោះ ជា
 អាម្មណ៍ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី ធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី ជាចម្លើយ នៃធម៌
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្តិប្បច្ចយ បាន
 ដល់សហជាត និងបុរេជាន់ ។ សហជាត គឺ ខន្ធទ ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី វត្តក្តី (ជាចម្លើយ) នៃខន្ធទ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ខន្ធទ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី វត្តក្តី
 (ជាចម្លើយ) នៃខន្ធទ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី
 ជាចម្លើយ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ដោយអត្តិប្បច្ចយ បានដល់សហជាត បញ្ញាជាត អាហារ និងវត្តច្ចយ ។
 សហជាត គឺ ក្នុងខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី
 ក្នុងមហាក្បក្តី ជាចម្លើយ នៃភូតចិត្តសមុប្បាទរូប ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។
 បញ្ញាជាត គឺ ក្នុងខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុក្តី កកាដ្ឋីកាណេក្តី ជាចម្លើយ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ចយ

បញ្ញាជាតា ឧបោត្ត សហោត្តកា ទន្ធា ច រូបជីវិត្រ្ន្និ-
យញ្ច កាដត្តារូបាធំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[១៦១] អាម្មណោ ចត្តារិ អធិបតីយា ចត្តារិ
អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ សន្ត
អញ្ញាមញ្ញោ ធនិស្សយេ សន្ត ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ
បុរេជាតេ ទ្វេ បញ្ញាជាតេ ទ្វេ អាសវេន ទ្វេ កាម្ម
ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ វេទ្ធិយេ
ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មន្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ
វិច្ចយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សន្ត ធន្តិយា ចត្តារិ វិគតេ
ចត្តារិ អវិគតេ សន្ត ។ ឯវំ ករណាតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។

[១៦២] ឧបោត្ត សហោត្តកោ ធម្មោ
ឧបោត្តសហោត្តកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចិ-
យេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

បញ្ញាជាត គី ពួកទ្ប វែលវិទវែលវាហេតុ វែប្រកបដោយហេតុក្តី
ប្រជីវិត្រ្ន្និយក្តី ជាបច្ច័យ វែពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[១៦១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ
មានវារៈ៤ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៦ ក្នុងធនិស្សប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឧបនិស្សប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៤ ក្នុងកាសវេនប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងកាម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៤
ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុង
វេទ្ធិយប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងមន្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងវិច្ចយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងធន្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១៦២] ធិដ្ឋិត វែលវិទវែលវាហេតុ វែប្រកបដោយ
ហេតុ ជាបច្ច័យ វែធិដ្ឋិត វែលវិទវែលវាហេតុ វែប្រកបដោយ
ហេតុ ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ នរោត្ត សហោតុកោ ច នរោត្ត
 អរោតុកោ ច ធម្មា នរោត្តអរោតុកស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វគ្គិយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។

[១៦៣] នរោត្តយា សត្ត នរោត្តលោ សត្ត ។

សត្តិភ្នំ ។ សត្តុត្ត សត្ត នសហជាតេ ធម្ម នអនាមញ្ញោ
 ធម្ម ននិស្សយេ ធម្ម សត្តុត្ត សត្ត នសម្បយុត្តិ ធម្ម
 បរិប្បយុត្តិ បញ្ច ហោតត្តិយេន បញ្ច ហោតត្តិយា សត្ត
 ហោតិកេតេ សត្ត ហោតិកេតេ បញ្ច ។ ឯវំ ករណេតត្ថំ ។
 បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៦៤] អរោត្តលោប្បដ្ឋយោ នអធិបតិយា ចត្តារិ
 ... នអនន្តបេ ចត្តារិ សត្តុត្ត ចត្តារិ ហោតត្តិយា ចត្តារិ

ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេ ។ ធម្ម ដែល
 មិនមែនជារោតុ កែប្រកថដោយរោតុក្តី ធម្ម ដែលមិនមែនជារោតុ
 ទាំងមិនប្រកថដោយរោតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម្ម ដែលមិនមែនជារោតុ
 ទាំងមិនប្រកថដោយរោតុ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយ
 វគ្គិយប្បដ្ឋយេ ។

[១៦៥] ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៧ ក្នុងនរោត្តលោប្បដ្ឋយេ
 មានវារៈ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុខុតិមានវារៈ៧
 ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៦ ក្នុងនអនាមញ្ញប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៦
 ក្នុងននិស្សយប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុខុតិមានវារៈ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៥
 ក្នុងនោតត្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៥ ក្នុងនោតត្តិប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៧ ក្នុង
 នោតិកប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៧ ក្នុងនោតិកតប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៥ ។
 បណ្ឌិត ភយ្យកថំ យំនិទេចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

[១៦៦] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៤ ប្រការអរោត្ត-
 លោប្បដ្ឋយេ . . . ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៤ ក្នុងបច្ច័យ
 ទាំងអស់ សុខុតិមានវារៈ៤ ក្នុងនោតត្តិប្បដ្ឋយេ មានវារៈ៤

សប្បុរ្មយុទ្ធព បដិច្ចវិវា

យោវិតតេ ចត្តារិ យោអវិតតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
គណេតត្វំ ។
អនុណេប្បច្ឆន្តិយំ និដ្ឋិតំ ។

(១៦៥) ឧហេតុប្បច្ឆយោ អារម្មណេ ចត្តារិ ...
អធិបតិយា ចត្តារិ អវិតតេ សត្ត ។ ឯវំ គណេតត្វំ ។
បច្ឆនិយានុណេមំ និដ្ឋិតំ ។
ឧហេតុសយោតុតទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សប្បុរ្មយុទ្ធព
បដិច្ចវិវា

(១៦៦) សប្បុរ្មយុ ធម្មំ បដិច្ច សប្បុរ្មយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយោ សប្បុរ្មយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ ... បដិ-
សង្កត្តណោ ខន្ធទេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
តេ ដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។

សប្បុរ្មយុទ្ធព បដិច្ចវិវា

ក្នុងនោវិតតប្បច្ឆ័យ មានព្រះ ៤ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ឆ័យ មានព្រះ ៤ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប យ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់ អនុណេប្បច្ឆន្តិយៈ ។

(១៦៥) ក្នុងនោប្បច្ឆ័យ មានព្រះ ៤ ក្រោមហេតុប្បច្ឆ័យ
... ក្នុងនោអវិតតប្បច្ឆ័យ មានព្រះ ៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ឆ័យ មានព្រះ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប យ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់ បច្ឆនិយានុណេម ។
ចប់ ឧហេតុសយោតុតទុកៈ ។

សប្បុរ្មយុទ្ធព
បដិច្ចវិវា

(១៦៦) ធម៌ ដែលប្រកបដោយច្រើន អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែល
ប្រកបដោយច្រើន រើបើកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បច្ឆ័យ គឺ ខន្ធតា
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានោ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទេ ដែលប្រកបដោយច្រើន
ខ្ញុំខន្ធទេ ... វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុខន្ធទេ ក្នុងនោវិវាបដិសន្ធិ ពួក
ខន្ធទេ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ មហាក្ខតេ ... ចិត្តសមុដ្ឋានោ កដត្តារូប
និងមហាក្ខតោ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុមហាក្ខតេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៦៧] សប្បទ្ធកម្មំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បទ្ធកម្មោ
នោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បទ្ធកម្មោ ។ សង្ខតំ ។
អវិភត្តប្បទ្ធកម្មោ ។

[១៦៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ ។
សង្ខតំ ។ អវិភតេ ឯកំ ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[១៦៧] សប្បទ្ធកម្មំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បទ្ធកម្មោ
នោ ឧប្បជ្ជតិ ឯហេតុប្បទ្ធកម្មោ អហេតុតំ សប្បទ្ធកម្មំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តាយោ ខន្ធា វិញ្ញសប្បដ្ឋានោ រូបំ
ទ្វេ ទន្ធា ... អហេតុតាប្បដិសន្ធិត្តណោ ... យោ
អសញ្ញាសញ្ញា វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ធសហតតោ
ខន្ធា បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ធសហតតោ
នោហោ ។ សង្ខតំ ។

[១៧០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ
នអធិបតីយោ ឯកំ នោវិភតេ ឯកំ ។

ចច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៦៧] ធមិ ដែលប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
ដែលប្រកបដោយច្នៃយ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្សុណាប្បទ្ធកម្ម ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។ ព្រោះអវិភតប្បទ្ធកម្ម ។

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បទ្ធកម្ម មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធកម្ម
មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិភតប្បទ្ធកម្ម មានវារៈ ១ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១៦៧] ធមិ ដែលប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
ដែលប្រកបដោយច្នៃយ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទ្ធកម្ម គឺ ខន្ធ
តាភិ ចិត្តសម្មដ្ឋានប្រតិ អាស្រ័យ ខ្ញុំនហេតុកក្ខន្ធន ដែលប្រកបដោយ
ច្នៃយ ខ្ញុំខន្ធធ ... ក្នុងនោះវិនិច្ឆ័យសម្មិ ... ដល់ដល់
ពួកអសញ្ញាសញ្ញា ហេតុៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ
អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បទ្ធកម្ម មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បទ្ធកម្ម
មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតីប្បទ្ធកម្ម មានវារៈ ១ ក្នុងនោវិភតប្បទ្ធកម្ម
មានវារៈ ១ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

សប្បទ្វយទុក្ខេ បច្ចយវារោ

[១៧១] ហេតុប្បច្ចយា ន អារម្មណេ ឯកំ ...
 ន អធិបតិយោ ឯកំ សង្ខតំ លោកិកតេ ឯកំ ។
 អនុលោមប្បច្ចេនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧២] ហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ...
 អនុលោម ឯកំ សង្ខតំ ... អភិកតេ ឯកំ ។
 បច្ចនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[១៧៣] សប្បច្ចយំ ធម្មំ បច្ចយា សប្បច្ចយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សប្បច្ចយំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថ រូបំ បដិសន្ធិ-
 ត្តលោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ
 មហាក្ខតំ ... វត្ថុំ បច្ចយា សប្បច្ចយោ ខន្ធ ។

[១៧៤] សប្បច្ចយំ ធម្មំ បច្ចយា សប្បច្ចយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។

សប្បទ្វយទុក្ខេ បច្ចយវារោ

[១៧៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
 ... ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ១ សេចក្តីបំប្រញ ក្នុងភោគ-
 ភប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។
 ចប់ អនុលោមប្បច្ចេនិយៈ ។

[១៧៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
 ... ក្នុងអនុលោមប្បច្ចយ មានវារៈ ១ សេចក្តីបំប្រញ ... ក្នុងភោគ-
 ភប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។
 ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សហជាតវារោ ប្រិហេតុនិដិបដិច្ចការវែង ។

បច្ចយវារោ

[១៧៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយច្ចយ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយច្ចយ រើចក្ខុឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធតក្កិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្រតិ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលប្រកបដោយច្ចយ វត្ថុ
 ពឹងផ្អែក នឹងត្ថកខន្ធ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ត្ថកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 មហាក្ខតទ ... ត្ថកខន្ធ ដែលប្រកបដោយច្ចយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[១៧៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយច្ចយ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលប្រកបដោយច្ចយ រើចក្ខុឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។

ឯវំ បច្ចុយវកោមិ និស្សយវកោមិ សំសង្កវកោមិ
សម្បយុត្តវកោមិ វិគ្គាបតត្វា ។ សត្វត្ត ឯតា-
យេវ មគ្គា ។

បញ្ញាវិវា

[១៧៥] សច្ចច្ចយោ ធម្មោ សច្ចច្ចយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុច្ចយេន បច្ចយោ សច្ចច្ចយោ ហេតុ
សម្បយុត្តកាមំ ខត្វាមំ មិច្ឆាសមុដ្ឋាទាមត្វា រូទាមំ
ហេតុច្ចយេន បច្ចយោ វជិសន្តិក្កយោ . . . ។

[១៧៦] សច្ចច្ចយោ ធម្មោ សច្ចច្ចយស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពណាច្ចយេន បច្ចយោ នាមំ នត្វា សំលំ
សមាទិយិត្វា ខតោសេកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុត្វ
សុតិណ្ណាមិ បច្ចវេក្ខតិ យាហ វុដ្ឋហិត្វា យាមំ បច្ច-
វេក្ខតិ អវិយោ មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ផលំ
បច្ចវេក្ខតិ បដិវេ កំលេសេ . . . វិក្ខម្ពិតេ កំលេ-
សេ បច្ចវេក្ខតិ បុត្វេ សមុទាទិណ្ណោ កំលេសេ ជាទន្តិ
ចក្កំ . . . វត្តំ . . . សច្ចច្ចយេ ខន្ទេ វជិដ្ឋតោ . . .
នោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និទ្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ

បច្ចយវកោមិ និស្សយវកោមិ សំសង្កវកោមិ សម្បយុត្តវកោមិ
បណ្ឌិត អប្បវិទូស្ថា យ៉ាងខេត្ត ។ ក្នុងវិវាចនា
មានប្រសាសន៍យូរអង្វែង ។

បញ្ញាវិវា

[១៧៥] ធមិ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយ
បច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង នៃពួកចក្កសមុដ្ឋាខ្សែផង
ដោយហេតុច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[១៧៦] ធមិ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុច្ច័យ គឺ បុគ្គល ទ្វេតាន
សមាទិយិត្វា ខតោសេកម្ម . . . វិចារណា ទ្រុកុសលនោះ វិចា-
រណា ទ្រុកុកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពី
ឈាន ហើយវិចារណា ទ្រុឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញពីមគ្គ
ហើយវិចារណា ទ្រុមគ្គ វិចារណា ទ្រុផល ទ្រុពួកកំលេស ដែលលះ
បង់ហើយ . . . វិចារណា ទ្រុកុកុសល ដែលសន្តិសន្តិខៈហើយ
ដឹង ទ្រុកុកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ទ្រុចក្ក
. . . ទ្រុវត្ត . . . ទ្រុកុខន្ទ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាមិនខ្សែ
. . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ទ្រុរូប ដោយទិវុត្តកុ

បច្ចុប្បន្ននឹង ដល់ ក្នុង . . . បច្ចុប្បន្ន . . . ក្នុង . . .
 សម្បទ្ធយោ ទទេ ក្នុង កត្តា អស្សនេនិ អតិបន្តតិ
 តំ ក្នុង កត្តា ព្រះនា ឧប្បន្នតិ ជិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ ។ សហ-
 ជាតាធិបតិ សម្បទ្ធយោធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ទទ្ធាធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាធានា រូបាធិ អធិបតិប្បទ្ធយោធិ បច្ចុ-
 យោ ។ អប្បទ្ធយោ ឆម្មោ សម្បទ្ធយោស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បទ្ធយោធិ បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ អរិយា
 ធិប្បាធិ ក្នុង កត្តា បច្ចុប្បន្ននឹង ធិប្បាធិ គោត្រកុស្ស
 ពោនាធិស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បទ្ធយោធិ
 បច្ចុយោ ។

[១៧៦] សម្បទ្ធយោ ឆម្មោ សម្បទ្ធយោស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បទ្ធយោធិ បច្ចុយោ ។ សង្ខតំ ។ ឧប-
 និស្សយប្បទ្ធយោធិ បច្ចុយោ ទ្វេ បញ្ញា ឧបនិស្សយ-
 ម្យលំ ។ បុរោហិតប្បទ្ធយោធិ បច្ចុយោ ។ សង្ខតំ ។
 អវិភតប្បទ្ធយោធិ បច្ចុយោ សត្វតុ ឯកាយោ បញ្ញា ។

[១៧៧] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ទ្វេ អធិបតិយា
 ទ្វេ អនន្តរា ឯតំ សហធិបតិ ឯតំ សហជាតោ ឯតំ

ហើយពិចារណា ឲ្យផល ឲ្យជាវិភារណ . . . ឲ្យបុក . . . ឲ្យវិក្ក . . .
 បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យភ្នកទទ្ធិ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ឲ្យជាវិភារណ
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រកៈ ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យទទ្ធិដោះ
 ឲ្យជាវិភារណ ចិដ្ឋិ ភើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ
 ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែភ្នកសម្បយុត្តកុក្ខន្តផនិ ខែភ្នក
 ចិត្តសមុដ្ឋាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បទ្ធយោធិ ។ ធមិ ដែលមិនមែនជាបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអធិបតិប្បទ្ធយោធិ ចុះ
 ដល់អាម្មណាធិបតិ គឺ ក្នុងគ្រូដោយ ធ្វើ ឲ្យព្រះទិវ្យាន ឲ្យជាវិ-
 គោរណ ហើយពិចារណា ព្រះទិវ្យាន ជាបច្ច័យ ខែគោត្រកុ ពោនា
 មត្ត ខ័នផល ដោយអធិបតិប្បទ្ធយោធិ ។

[១៧៨] ធមិ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែធមិ
 ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអនន្តរាប្បទ្ធយោធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បទ្ធយោធិ គឺ មានបញ្ញា ២ ជាមូល ខែ
 ឧបនិស្សយប្បទ្ធយោធិ ។ ជាបច្ច័យ ដោយបុរោហិតប្បទ្ធយោធិ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអវិភតប្បទ្ធយោធិ ក្នុងបច្ច័យពិភីកសំ សុទ្ធ
 ខែមានបញ្ញាមួយ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បទ្ធយោធិ មានព្រះ ១ ក្នុងអាម្មណាប្បទ្ធយោធិ
 មានព្រះ ២ ក្នុងអធិបតិប្បទ្ធយោធិ មានព្រះ ២ ក្នុងអនន្តរាប្បទ្ធយោធិ មាន
 ព្រះ ១ ក្នុងសហធិបតិប្បទ្ធយោធិ មានព្រះ ១ ក្នុងសហជាតោប្បទ្ធយោធិ

សម្បទ្ធសយុក បច្ឆាវាហ

អញ្ញាមត្តោ ឯកំ ធិស្សយេ ឯកំ ឧបធិស្សយេ ទ្វេ
បុរេជាតេ ឯកំ សត្វត្ថ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។
ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ឆិដ្ឋំ ។

[១៧០] សម្បទ្ធសយុក ចន្ទោ សម្បទ្ធសយស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បទ្ធសយេន បច្ឆយោ ឧបធិស្សយប្បទ្ធសយេន
បច្ឆយោ បុរេជាតប្បទ្ធសយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជាតប្បទ្ធស-
យេន បច្ឆយោ កម្មប្បទ្ធសយេន បច្ឆយោ ។ អប្បទ្ធសយោ
ចន្ទោ សម្បទ្ធសយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បទ្ធសយេន
បច្ឆយោ ឧបធិស្សយប្បទ្ធសយេន បច្ឆយោ ។

[១៧១] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ឯកំ
នអធិបតីយា ទ្វេ នអនន្តរេ ទ្វេ នសមនន្តរេ ទ្វេ ។
សង្ខតំ ។ នឧបធិស្សយេ ទ្វេ នបុរេជាតេ ទ្វេ ។
សង្ខតំ ។ នោវិគតេ ទ្វេ នោអវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនិយំ ឆិដ្ឋំ ។

សម្បទ្ធសយុកៈ បច្ឆាវាហៈ

ក្នុងអត្ថកថាប្បទ្ធសយ មានពៈ ១ ក្នុងធិស្សយប្បទ្ធសយ មានពៈ ១
ក្នុងឧបធិស្សយប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បទ្ធសយ មានពៈ ១
ក្នុងបច្ឆាយតាំងអស់ សុខ្នតែមានពៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បទ្ធសយ មានពៈ ១ ។
បណ្ឌិត ភប្បិរាបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចម្លំ អនុលោម ។

[១៧០] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយច្រើន ជាច្រើន នៃធម៌
ដែលប្រកថាដោយច្រើន ដោយអារម្មណាប្បទ្ធសយ ជាច្រើន ដោយឧប-
ធិស្សយប្បទ្ធសយ ជាច្រើន ដោយបុរេជាតប្បទ្ធសយ ជាច្រើន ដោយបច្ឆា-
ជាតប្បទ្ធសយ ជាច្រើន ដោយកម្មប្បទ្ធសយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាច្រើន
ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលប្រកថាដោយច្រើន ដោយអារម្មណាប្បទ្ធសយ
ជាច្រើន ដោយឧបធិស្សយប្បទ្ធសយ ។

[១៧១] ក្នុងនហេតុប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ក្នុងនអារម្មណាប្បទ្ធសយ
មានពៈ ១ ក្នុងនអធិបតីប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ក្នុងនសមន្តរប្បទ្ធសយ មាន
ពៈ ២ ក្នុងនសមនន្តរប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ ក្នុង
នឧបធិស្សយប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ។
សេចក្តីបំប្រញា ។ ក្នុងនោវិគតប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ក្នុងនោអវិគត-
ប្បទ្ធសយ មានពៈ ២ ។ បណ្ឌិត ភប្បិរាបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចម្លំ បច្ឆនិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ

[១៧២] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ឯកំ ...

ន អធិបតិយា ឯកំ ន អនន្តរេ ឯកំ ន សមនន្តរេ ឯកំ

ន អញ្ញាមញ្ញា ឯកំ ន ឧបទិស្សយេ ឯកំ សន្តិភំ ...

ន សម្មយុត្តេ ឯកំ ន វិប្បយុត្តេ ឯកំ នោ នតិយា

ឯកំ នោវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោភត្វំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៣] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...

អធិបតិយា ទ្វេ អនន្តរេ ឯកំ សន្តិភំ ... ឧប-

ទិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ឯកំ សន្តិភំ ... អវិគតេ

ឯកំ ។ ឯវំ កណោភត្វំ ។

បច្ចុទ្ទយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សប្បច្ចយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋានំ

[១៧៤] ក្នុងន អារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

... ក្នុងន អធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន អនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

ក្នុងន សមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន អញ្ញាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង

ន ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីបំប្រួញ ... ក្នុងន សម្ម-

យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន នោ-

នតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន នោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត

ភប្បិកបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានិយៈ ។

[១៧៥] ក្នុងន អារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនោហេតុប្បដ្ឋយ

... ក្នុងន អធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងន អនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

សេចក្តីបំប្រួញ ... ក្នុងន ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងន បុរេជា-

តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីបំប្រួញ ... ក្នុងន វិគតប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ១ ។ បណ្ឌិត ភប្បិកបំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ប្បដ្ឋានុលោម ។

ចប់ សប្បច្ចយទុកៈ ។

សង្ខតទុក្ខំ

បដិច្ចវិវាហ

[១៨២] សង្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច សង្ខតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
ខន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខត្តា ឯកំ មហាក្កតំ
... មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កតត្តារូបំ
ឧបាទារូបំ ។ ឥមំ ទុក្ខំ យថា សម្បទ្ធយទុក្ខំ ឯវិ
កាតត្ថំ^(១) ដិដ្ឋានា ករណំ ។

សង្ខតទុក្ខំ ធម្មំ ។

សនិទស្សនទុក្ខំ

បដិច្ចវិវាហ

[១៨៥] អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខត្តា អនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ
ខន្ទេ ខន្ទេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ អនិទស្សនំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខត្តា អនិទស្សនំ កតត្តា ច រូបំ

១ ម គណេត្តត្ថំ ទិស្សតិ ។

លង្កិតទុក្ខំ

បដិច្ចវិវាហ

[១៨២] សង្ខតធម៌ (ធម៌ ដែលមានបច្ច័យតាក់តែង) អាស្រ័យ
នូវសង្ខតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិញ្ចក្កំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានប្បក្កំ អាស្រ័យ នូវសង្ខតក្ខន្ធទ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនិ វត្ថុ
អាស្រ័យ នូវភ្នកខន្ធ ភ្នកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្កត ។ . . .
ចិត្តសមុដ្ឋានប្ប កតត្តារូប ឱដិឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវភ្នកមហាក្កត ។
សប្បច្ចយទុក្ខៈ ដូចទុក្ខៈនេះដែរ ចណ្ឌិត គប្បីធ្វើ នូវទុក្ខៈនេះ ឲ្យដួល
សប្បច្ចយទុក្ខៈចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ។

ធម្មំ សង្ខតទុក្ខំ ។

សនិទស្សនទុក្ខំ

បដិច្ចវិវាហ

[១៨៥] អនិទស្សនធម៌ (ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយការឃើញ)
អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធិញ្ចក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានប្ប ជាអនិទស្សនៈក្កំ អាស្រ័យ នូវ
អនិទស្សនក្ខន្ធទ ខន្ទេខន្ទេ . . . ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនិ ខន្ធិញ្ច
ក្កំ កតត្តារូប ជាអនិទស្សនៈក្កំ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនក្ខន្ធទ ។

ទ្រូង ទ្រូង . . . ទ្រូង បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទ្រូង ឯក
 មហាក្សត្រ . . . មហាក្សត្រ បដិច្ច អនិទស្សន៍ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាន រូប កងត្រារូប ឧបាទារូប ។ អនិទស្សន៍ ធម្ម
 បដិច្ច សនិទស្សនោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អនិទស្សនេ ទ្រូង បដិច្ច សនិទស្សន៍ ចិត្តសមុដ្ឋាន
 រូប បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្សត្រ បដិច្ច សនិទស្សន៍
 ចិត្តសមុដ្ឋាន រូប កងត្រារូប ឧបាទារូប ។ អនិ-
 ទស្សន៍ ធម្ម បដិច្ច សនិទស្សនោ ច អនិទស្សនោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សន៍ ឯក ទន្ធុ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធុ សនិទស្សនញ្ច អនិទស្សនញ្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូប ទ្រូង ទ្រូង . . . បដិសន្ធិក្កុណោ
 មហាក្សត្រ បដិច្ច សនិទស្សនញ្ច អនិទស្សនញ្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋាន រូប កងត្រារូប ឧបាទារូប ។

(១៨៦) អនិទស្សន៍ ធម្ម បដិច្ច អនិទស្សនោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ការម្មណាប្បដ្ឋយា អនិទស្សន៍ ឯក
 ទន្ធុ បដិច្ច តយោ ទន្ធុ ទ្រូង ទ្រូង . . . បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធុ ។

ទ្រូង ទ្រូង . . . វត្ថុ អស្រ័យ វត្ថុ វត្ថុ ទ្រូង អស្រ័យ ទ្រូង
 មហាក្សត្រ . . . ចិត្តសមុដ្ឋាន ជាសនិទស្សនៈ កងត្រារូប និង
 ឧបាទារូប អស្រ័យ ម្យត្រាមហាក្សត្រ ។ សនិទស្សនេមិ (ធម៌
 ដែលច្រកបដាយការឃើញ) អស្រ័យ ទ្រូងនិទស្សនេមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន ជាសនិទស្សនៈ
 អស្រ័យ ទ្រូងទន្ធុ ជាសនិទស្សនៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋាន ជាសនិទស្សនៈ កងត្រារូប និងឧបាទារូប អស្រ័យ ទ្រូង
 ត្រាមហាក្សត្រ ។ សនិទស្សនេមិក្តី អនិទស្សនេមិក្តី អស្រ័យ ទ្រូង
 អនិទស្សនេមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធុ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋាន ជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈក្តី អស្រ័យ ទ្រូង
 អនិទស្សនេមិ ទ្រូង ទ្រូង . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋាន
 ជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈ កងត្រារូប និងឧបាទារូប អស្រ័យ
 ទ្រូងត្រាមហាក្សត្រ ។

(១៨៦) អនិទស្សនេមិ អស្រ័យ ទ្រូងនិទស្សនេមិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធុ អស្រ័យ ទ្រូងនិទស្ស-
 នេមិ ទ្រូង ទ្រូង . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ត្រាមហាក្សត្រ អស្រ័យ
 ទ្រូង ។

[១៨៧] អនិទស្សន៍ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា អនិទស្សនំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ អនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ ... ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា
 ទ្វេ មហាក្កតេ ... មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទាទារូបំ ។ អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច
 សនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា អនិ-
 ទស្សនេ ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មហាក្កតេ បដិច្ច សនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទា-
 ទារូបំ ។ អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនោ ច
 អនិទស្សនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា អនិ-
 ទស្សនំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តហោ ខន្ធ សនិទស្សនត្វ
 អនិទស្សនត្វ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... មហា-
 ក្កតេ បដិច្ច សនិទស្សនត្វ អនិទស្សនត្វ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ឧទាទារូបំ ។ សន្តិវត្តំ ។ សត្វ កាតត្វ ។

[១៨៨] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ ឯកំ អនិ-
 បតិយា តីណិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ស
 ហោតេ តីណិ អញ្ញមៈត្វ ឯកំ ជិស្សយេ តីណិ

[១៨៧] អនិទស្សនោ ពស្រ្តីយ ខ្ញុំអនិទស្សនេមិ រើរ
 តើតរឿន ព្រោះអនិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធគត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ ជា
 អនិទស្សនៈក្តី ពស្រ្តីយ ខ្ញុំអនិទស្សនេក្នុង ខ្ញុំខន្ធ៤ ... មហា-
 ក្កតេ ពស្រ្តីយ ខ្ញុំមហាក្កតេ ខ្ញុំមហាក្កតេ ... ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ត្វ ជាអនិទស្សនៈ និងឧទារូប ពស្រ្តីយ ខ្ញុំឧទារូប ។
 សនិទស្សនេមិ ពស្រ្តីយ ខ្ញុំសនិទស្សនេមិ រើរតើតរឿន ព្រោះ
 អនិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ ជាសនិទស្សនៈ ពស្រ្តីយ
 ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ជាអនិទស្សនៈ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ ជាសនិទស្សនៈ និង
 ឧទារូប ពស្រ្តីយ ខ្ញុំឧទារូប ។ សនិទស្សនេក្តី អនិ-
 ទស្សនេក្តី ពស្រ្តីយ ខ្ញុំអនិទស្សនេមិ រើរតើតរឿន ព្រោះ
 អនិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធគត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ ជាសនិទស្សនៈ និង
 អនិទស្សនៈក្តី ពស្រ្តីយ ខ្ញុំអនិទស្សនេក្នុង ខ្ញុំខន្ធ៤ ... ចិត្តស-
 មុដ្ឋានត្វ ជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈ និងឧទារូប ពស្រ្តីយ
 ខ្ញុំឧទារូប ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ចណ្ឌិត គប្បីក្តី ឱ្យគ្រប់
 បច្ច័យព័ន្ធអស់ចុះ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហោតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងជិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ឧបទិស្សយេ ឯកំ ឫហជាតេ ឯកំ អាសេវេ ឯកំ
 កក្កេ តិណិ វិចារតេ តិណិ សត្វត្ត តិណិ មត្ត
 តិណិ សឡយុត្តេ ឯកំ វិឡយុត្តេ តិណិ អត្តិយា
 តិណិ ធន្តិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ តិណិ ។
 ឯកំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោម វិចិត្រ ។

[១៨៧] អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិទស្ស-
 នំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា អនិទស្សនំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... អហេតុកប្បនិស្សិត្តណោ
 ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ
 ... មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧចារារូបំ ពាហិវំ ... អាហារស-
 មុដ្ឋានំ ឧត្តសមុដ្ឋានំ អសញ្ញាសត្តានំ ... វិចិត្តិញ្ញាស-
 ហេតេ ឧទ្ធច្ចសហេតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 តតោ ឧទ្ធច្ចសហេតតោ មោហោ ។ អនិទស្សនំ ធម្មំ
 បដិច្ច សនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា

ក្នុងឧបទិស្សយច្បថ្នយ មានពៈ ១ ក្នុងឫហជាតប្បថ្នយ មានពៈ ១
 ក្នុងអាសេវេច្បថ្នយ មានពៈ ១ ក្នុងកក្កេច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុង
 វិចារតេច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងមត្តច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងសឡយុត្ត
 ច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងវិឡយុត្តច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងអត្តិយា
 ច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងធន្តិយាច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ក្នុងវិគតេ
 ច្បថ្នយ មានពៈ ១ ក្នុងអវិគតេច្បថ្នយ មានពៈ ១ ក្នុងកណោតត្ថំ
 ច្បថ្នយ មានពៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

រាប់ អនុលោម ។

[១៨៧] អនិទស្សនេមិ អាស្រ័យ ទ្វេអនិទស្សនេមិ វេច
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាគន្លឹះ
 ទស្សនក្តី អាស្រ័យ ទ្វេអហេតុកត្តខន្ធា ជាអនិទស្សនៈ ទ្វេខន្ធា ...
 ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បនិស្សិត្ត វត្ថុ អាស្រ័យ ទ្វេវត្ថុខន្ធា ពួកខន្ធា
 អាស្រ័យ ទ្វេវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនៈ
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ទ្វេវត្ថុមហាក្ខត ពាហិវៈ ...
 អាហារសមុដ្ឋាន ឧត្តសមុដ្ឋាន របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មោហា
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ ទ្វេវត្ថុខន្ធា
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សនិទស្សនេមិ
 អាស្រ័យ ទ្វេអនិទស្សនេមិ វេចកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ

អហេតុកេ អនិទស្សនេ ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ បដិច្ច
 សនិទស្សនំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទា-
 រូបំ ពាហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ
 ... អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច សនិទស្សនំ
 កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច
 សនិទស្សនេ ច អនិទស្សនេ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ឧហេតុប្បដូហេ អហេតុកំ អនិទស្សនំ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច សនិទស្សនេ អនិទស្សនេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ន្ធ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ បដិច្ច
 ... ពាហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ
 ... អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច សនិទស្សនេ
 អនិទស្សនេ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ ឯវំ
 សព្វេ កាតញ្ច ។

[១៧០] ឧហេតុយា តីណិ នអាម្មណេ តីណិ
 នអធិបតីយា តីណិ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ មអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុ-
 រេជាតេ តីណិ នបន្ទាជាតេ តីណិ នអាសវនេ តីណិ
 នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ តីណិ នអាហារេ តីណិ

ចិត្តសមុដ្ឋានេ ឯសនិទស្សនេ អាស្រ័យ ឧត្តកមហាក្កតេ វា
 អនិទស្សនេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានេ ឯសនិទស្សនេ
 កដត្តារូបំ ខន្ធជាតារូបំ អាស្រ័យ ឧត្តកមហាក្កតេ ពាហិវា ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... កដត្តារូបំ ឯសនិទស្សនេ
 ខន្ធជាតារូបំ អាស្រ័យ ឧត្តកមហាក្កតេ របស់ក្នុងអសញ្ញាសត្ត ។ សនិ-
 ទស្សនេធម្មិក្កំ អនិទស្សនេធម្មិក្កំ អាស្រ័យ ឧត្តកនិទស្សនេធម្មិ វិបកើត
 រឿង ព្រោះនោះហេតុប្បដូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេ ឯសនិទស្សនេ ខន្ធជាតារូបំ
 អនិទស្សនេ អាស្រ័យ ឧត្តកនិទស្សនេ ឯសនិទស្សនេ ឧត្តកនិទស្សនេ ...
 អាស្រ័យ ឧត្តកមហាក្កតេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ពាហិវា ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... កដត្តារូបំ ឯសនិទស្សនេ
 ខន្ធជាតារូបំ អាស្រ័យ ឧត្តកមហាក្កតេ របស់ក្នុង
 អសញ្ញាសត្ត ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្តែត កប្បិដ្ឋិ យ៉ាងនេះចុះ ។

[១៧០] ក្នុងនោះហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអាម្មណប្បដូយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអធិបតីប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអនន្តរេប្បដូយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះសមនន្តរេប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអញ្ញមញ្ញប្បដូយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះឧបនិស្សយេប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះបុ-
 រេជាប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះបន្ទាជាប្បដូយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោះអាសវនេប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះកម្មប្បដូយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោះវិហាកប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអាហារេប្បដូយ មានវារៈ ៧

អភិប្រតិបត្តិ អនុលោមប្បដិសន្ធិ

នស្ស្រិយេ តីណិ នយានេ តីណិ នមត្តេ តីណិ
នសម្មយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ចោនត្តិយា
តីណិ ចោវិគតេ តីណិ ។

ចូនិយំ និដ្ឋិតំ ។

(១៧០) ហេតុប្បដិសន្ធិ អនុលោម តីណិ ...

ននិមិត្តិយា តីណិ សព្វត្ត តីណិ នកម្មេ ឯកំ
នវិចារេ តីណិ នសម្មយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
ឯកំ ចោនត្តិយា តីណិ ចោវិគតេ តីណិ ។

អនុលោមប្បដិសន្ធិ និដ្ឋិតំ ។

(១៧២) នហេតុប្បដិសន្ធិ អនុលោម ឯកំ ...

អនន្តរេ ឯកំ សននន្តរេ ឯកំ សហជាតេ តីណិ
អញ្ញមញ្ញេ ឯកំ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ ឯកំ
បុរេជាតេ ឯកំ អាសវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ សន្តិកំ
... នយានេ តីណិ មត្តេ ឯកំ សម្មយុត្តេ ឯកំ

អភិប្រតិបត្តិ អនុលោមប្បដិសន្ធិ

ក្នុងនក្រម្លិយប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣
ក្នុងនមត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្មយុត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនចោនត្តិប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣
ក្នុងនចោវិគតប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ។

ចប់ ចូនិយៈ ។

(១៧១) ក្នុងនការម្មណប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្រោយហេតុប្បដិសន្ធិ

... ក្នុងនអនិមិត្តិយប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសព្វត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣
ក្នុងននកម្មប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិចារេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣
ក្នុងនសម្មយុត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១
ក្នុងនចោនត្តិប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនចោវិគតប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ។

ចប់ អនុលោមប្បដិសន្ធិ ។

(១៧២) ក្នុងនការម្មណប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្រោយហេតុប្បដិសន្ធិ

... ក្នុងននន្តរេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុងនសននន្តរេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១
ក្នុងនសហជាតេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុង
និស្សយេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុង
បុរេជាតេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាសវនេប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុង
កម្មប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ សេចក្តីបំប្រុង ... ក្នុងនយានេប្បដិសន្ធិ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនមត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្មយុត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ១

វិប្បយុត្តេ តិណំ អត្តិយា តិណំ ជន្តិយា ឯកំ វិគតេ
ឯកំ អវិគតេ តិណំ ។

បច្ចុប្បន្នស្រាវ ទិដ្ឋិតំ ។

បច្ចុប្បន្ន

[១៧៣] អនិទស្សន្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អនិទស្សនា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សន្តំ ឯកំ ទន្ធិ
បច្ចុយា តយោ ខន្ធា អនិទស្សន្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ ទទ្វេ បច្ចុយា
វត្ថុ វត្ថុ បច្ចុយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចុយា ...
មហាក្ខតេ បច្ចុយា អនិទស្សន្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កកត្តារូបំ ឧបាទារូបំ វត្ថុ បច្ចុយា អនិទស្សនា ខន្ធា ។
ឥតរាមិ ទ្វេ បច្ចុយា តាតញ្ច ។

[១៧៤] អនិទស្សន្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អនិទស្សនា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បដ្ឋយា អនិទស្សន្តំ ឯកំ
ទន្ធិ ... ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុលោ វត្ថុ បច្ចុយា
ខន្ធា បក្ខាយតនំ បច្ចុយា តក្កវិញ្ញាណំ តាយា-
យតនំ បច្ចុយា តាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បច្ចុយា អនិ-
ទស្សនា ខន្ធា ។ សន្ធិត្តុំ ។

ក្នុងវិប្បយុត្តេ មាន៣ៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ៣ ក្នុង
នត្តិប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ
មាន៣ៈ ៣ ។

ឯប្ប បច្ចុប្បន្នស្រាវ ។

បច្ចុប្បន្ន

[១៧៥] អនិទស្សន្តមិ ពិនិវដ្តក ទិនិទនិទស្សន្តមិ រោប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធិត្តុ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច ជាអនិ-
ទស្សន្តិ ពិនិវដ្តក ទិនិទនិទស្សន្តុខ ទិនិទន្ធិ ... ក្នុងខណៈ
វៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ពិនិវដ្តក ទិនិទន្ធិ ពួកទន្ធិ ពិនិវដ្តក ទិនិវត្ថុ ពិនិ
វដ្តក ទិនិមហាក្ខត ។ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច ជាអនិទស្សន្តិ កដ្ឋានញ្ច
ទិនិទន្ធិ ពិនិវដ្តក ទិនិទន្ធិមហាក្ខត ពួកអនិទស្សន្តុខ ពិនិវដ្តក
ទិនិវត្ថុ ។ ឯប្រសាស្ត ព្រោះខេ បណ្ឌិត ធម្មវិទូចុះ ។

[១៧៦] អនិទស្សន្តមិ ពិនិវដ្តក ទិនិទនិទស្សន្តមិ រោបកើត
ឡើង ព្រោះអាម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ទិនិទនិទស្សន្តុខ ។ ទិនិទន្ធិ
... ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ពួកទន្ធិ ពិនិវដ្តក ទិនិវត្ថុ ចក្កវិញ្ញាណ ពិនិ
វដ្តក ទិនិចក្កាយតនៈ តាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ទិនិកាយាយតនៈ ពួក
អនិទស្សន្តុខ ពិនិវដ្តក ទិនិវត្ថុ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[១៧៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ភីណិ ។ មេ ។ អវិគតេ ភីណិ ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៦] អនិទស្សនំ ធម្មំ បច្ចុយា អនិទស្សនោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិទស្សនំ
ឯកំ ខនំ បច្ចុយា តយោ ខន្ធ អនិទស្សនំ ចិត្ត-
សុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខ-
ណោ ... យាវ អសញ្ញាសន្តា ចក្កាយតនំ បច្ចុយា
ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ
វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកា អនិទស្សនោ ខន្ធ វិចីកំច្ឆា-
សហតតេ ឧទ្ធច្ចុសហតតេ ខទ្វេ ប វត្ថុញ បច្ចុយា
វិចីកំច្ឆាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោហោ ។
នតរេមំ ទ្វេ កាតត្វា ។ សន្ធិតំ ។

[១៧៧] នហេតុយា ភីណិ នអារម្មណេ ភីណិ
នាវិគតេ ភីណិ ។

បច្ចុនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ...

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
មានពៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ។ មេ ។ ក្នុងវិនិគប្បច្ចយ
មានពៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១៧៦] អនិទស្សនធមិ ពិនិវដ្តក និទនិទស្សនធមិ រើប
កើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធគត្តិ ចិត្តសម្មាដ្ឋានបូ ជាអនិ-
ទស្សនៈក្តី ពិនិវដ្តក និទនហេតុកក្នុង ១ ជាអនិទស្សនៈ និទនខន្ធ ២ ...
ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ... រហូតដល់តួកអសញ្ញាសន្ត ចក្ក-
វិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក និទនតាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក និទន
តាយតនៈ តួកអហេតុកក្នុង ជាអនិទស្សនៈ ពិនិវដ្តក និទន
មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ពិនិវដ្តក និទន
តួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈផង វត្ថុផង ។
ឯច្រសាទាំង២ព្រោះនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ មេចក្តីបំប្រាញ ។

[១៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ចយ
មានពៈ ៧ ក្នុងនវិនិគប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចុនិយៈ ។

[១៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ...

សនិទស្សនទុក្ខេ សំសង្ករិកោ

ឧកកម្មេ ឯកំ ធម៌ច្បឃ្មត្តេ ឯកំ ធានន្តិយា ភិណ្ឌិ
ធាវិគតេ ភិណ្ឌិ ។

អនុណោមប្បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៧] ឧហេតុច្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ ...

ឧកកម្មេ ឯកំ អវិគតេ ភិណ្ឌិ ។

បច្ចនិយានុណោមំ និដ្ឋិតំ ។

និស្សយវំកោមិ ឯវំ កាតត្វោ ។

សំសង្ករិកោ

[២០០] អនិទស្សនំ ធម្មំ សំសង្ការោ អនិទស្សនោ
ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ ហេតុច្បច្ចយា អនិទស្សនំ ឯកំ ទន្ធិ
សំសង្ការោ តយោ ទត្វា ទេ ទន្ធិ ... បដិសន្ធិ ។

[២០១] អនិទស្សនំ ធម្មំ សំសង្ការោ អនិ-
ទស្សនោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ អាម្មណោច្បច្ចយា ។ ឯវំ
សន្ធិ សច្ចច្ចយតណាណាហិ សន្ធិ កាតត្វំ ។

សច្ចច្ចយត្តវំកោមិ សំសង្ការិកោសនិទស្សនោ ។

សនិទស្សនទុក្ខេ សំសង្ករិកោ

កុណិកម្មប្បច្ចិយ មានវារៈ ១ កុណិកវិច្ឆយុក្ខប្បច្ចិយ មានវារៈ ១ កុណិ
ខោនិក្ខិប្បច្ចិយ មានវារៈ ៣ កុណិខោនិក្ខប្បច្ចិយ មានវារៈ ៣ ។

ចប់ អនុណោមប្បច្ចនិយេ ។

[១៧៧] កុណិកាម្មណាច្បច្ចិយ មានវារៈ ១ ព្រោះខេហេតុច្បច្ចិយ

... កុណិមន្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ១ កុណិកវិគតប្បច្ចិយ មានវារៈ ៣ ។

ចប់ បច្ចនិយានុណោម ។

និទស្សយវារៈ បណ្ឌិត គប្បត្វិ យ៉ាង នៃវិវារ ។

សំសង្ករិកោ

[២០០] អនិទស្សនធមិ ច្រវៀង និទិអនិទស្សនធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុច្បច្ចិយ គឺ ទន្ធិ ៣ ច្រវៀង និទិទន្ធិ ១ ជាអនិទស្សនៈ
និទិទន្ធិ ២ ... មានបដិសន្ធិវិវារ ។

[២០១] អនិទស្សនធមិ ច្រវៀង និទិអនិទស្សនធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអាម្មណាច្បច្ចិយ ។ បទវិនិកសំ បណ្ឌិត គប្បត្វិ
មួយអន្លើ ដោយការព្រមព្រៀងសច្ចច្ចយៈទាំងឡាយ យ៉ាងនេះចុះ ។

សម្បយុក្ខវារៈ ដូចសំសង្ការិកោវិវារ ។

[២០២] អនិទស្សនា ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនិទស្សនា
 ហេតុ សម្បយុត្តកាធំ ទ្វារំ អនិទស្សនាធំ ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានាទក្ខ រូបាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។ អនិទស្សនា ធម្មោ សនិ-
 ទស្សនស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនិ-
 ទស្សនា ហេតុ សនិទស្សនាធំ ចិត្តសម្មដ្ឋានាធំ រូបា-
 ធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។
 អនិទស្សនា ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ធម្ម អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្ម ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនិ-
 ទស្សនា ហេតុ សម្បយុត្តកាធំ ទ្វារំ សនិទស្ស-
 នាទក្ខ អនិទស្សនាទក្ខ ចិត្តសម្មដ្ឋានាទក្ខ រូបាធំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុណោ . . . ។

[២០៣] សនិទស្សនា ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សនិទស្សនំ
 រូបំ អនិទស្សនា . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជិតំ

[២០២] អនិទស្សនមិ ជាបច្ច័យ វៃអនិទស្សនមិ ហោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយេ គី ពួកអនិទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យ វៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង
 វៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ក្នុងទណៈ
 វៃបដិសន្ធិ . . . ។ អនិទស្សនមិ ជាបច្ច័យ វៃសនិទស្សនមិ
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ គី ពួកអនិទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យ វៃពួកចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ
 . . . ។ អនិទស្សនមិ ជាបច្ច័យ វៃសនិទស្សនមិផង វៃអនិទស្សន-
 មិផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ គី ពួកអនិទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យ វៃពួក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង វៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិ-
 ទស្សនផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ . . . ។

[២០៣] សនិទស្សនមិ ជាបច្ច័យ វៃអនិទស្សនមិ ដោយអារម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេ គី រូបសនិទស្សនរូប ជាទិវរៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង

និទ្ទេស ចក្កុយា . . . រូបាយនិង ចក្កុយា ណស្ស
 អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សនិទស្សនា ទត្ថា ឥន្ទ្រិ-
 ធិញ្ញាណស្ស បុត្តនិកសាទុស្សនិញ្ញាណស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋបាយ អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ទុច្ចោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចុវេក្ខតិ បុត្រ កុម្មុល្លានិ
 បច្ចុវេក្ខតិ ណាណ វុដ្ឋហិត្វា ណាណំ បច្ចុវេក្ខតិ
 អរិយោ មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ដលំ បច្ចុ-
 វេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ត វេទា-
 នស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អាវុដ្ឋបាយ អាម្មណប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា បហិទេ តិលេសេ បច្ចុ-
 វេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិទេ តិលេសេ . . . បុត្រេ . . . ចក្កុ
 . . . កាយំ សទ្ធិ វត្ថុំ . . . អនិទស្សនេ ទទ្ធិ
 អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្ស ទប្បជ្ជនិ និព្វាយ
 សោតនាគុយា សន្តំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 អនិទស្សនេនិគ្គសមន្តិស្ស និគ្គំ ជាតតិ អាតាសា-
 នញ្ញាយននំ វិញ្ញាណញ្ញាយននស្ស អាតញ្ញញ្ញា-
 យននំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននស្ស សន្តាយននំ

ដោយទិព្វចក្ក . . . រូបាយនិង បច្ចុយោ វិ ចក្កុយា ណស្ស រូបាយ
 អាម្មណប្បច្ចយេន ត្ថសនិទស្សនក្ខម្ម ជាបច្ចុយេ នៃការពិចារណា ប្រ
 ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ បុត្តនិកសាទុស្សនិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយអាម្មណប្បច្ចយេ ។ អនិទស្សនេន ជាបច្ចុយេ នៃអនិទស្សនេន
 ដោយអាម្មណប្បច្ចយេ គឺ ទាន . . . សីល . . . ទុច្ចោសថកម្ម . . .
 ពិចារណា ខ្សែកុសលនោះ ពិចារណា ខ្សែកុសល ដែលព្រប់សន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីលាង ពិចារណា ខ្សែលាង ត្រូវត្រូវ
 អាយៈ ចេញអំពីមត្ត ពិចារណា ខ្សែមត្ត ពិចារណា ខ្សែដល ពិចា-
 រណា ខ្សែព្រះខ័ន្ទាន ឯព្រះខ័ន្ទាន ជាបច្ចុយេ នៃការពិចារណា ខ្សែតា-
 ត្រកុ វេទានៈ មត្ត និងដល ដោយអាម្មណប្បច្ចុយេ ត្រូវត្រូវអាយៈ
 ពិចារណា ខ្សែកុសលនោះ ដែលលះដើហើយ ខ្សែកុសលនោះ ដែល
 សន្តតំសន្តិទេហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . ខ្សែចក្ក . . . ខ្សែកាយ
 ខ្សែកុសលខ្សែ ខ្សែវត្ថុ . . . ខ្សែកុសលនៃទស្សនក្ខម្ម ជាបិទខ្សែ . . .
 ភោមនស្ស កើតឡើង ឬ ខ្សែសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាគុ ដឹង
 នូវចិត្ត របស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយអនិទស្សនចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ពោសានញ្ញាយននៈ (ជាបច្ចុយេ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយននៈ ពា-
 តិញ្ញាញ្ញាយននៈ (ជាបច្ចុយេ) នៃទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននៈ សន្តាយននៈ

អធិប្បនិទ្ទេស អនុលោមប្បវត្តន៍

សោតវិញ្ញាណស្ស ដោយដ្ឋានយេនធិំ ភោយវិញ្ញាណស្ស
អនិទស្សនា ខន្ធលា វិញ្ញាណស្ស ទេវតាបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិភិសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាគម្ម-
បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ
អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២០២] សនិទស្សនា ធម្មា អនិទស្សនស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណាធិបតិ
អនិទស្សនំ រូបំ កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិទទ្ទតិ តំ
កុំ កត្វា រាគា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អនិទស្ស-
នោ ធម្មា អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្ម-
ណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ ... ឧចោសថកាធម្មំ ... តំ
កុំ កត្វា ... បុព្វេ កុំ ចិល្លានិ ... ណាយ វុដ្ឋហិត្វា
... អវិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា ... ដលំ
កុំ កត្វា ... ទិញាទំ កោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស
ដលស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចក្កំ ... វត្តំ
... អនិទស្សនេ ខន្ធលា កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិទទ្ទតិ
តំ កុំ កត្វា រាគា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អធិប្បនិទ្ទេស អនុលោមប្បវត្តន៍

(ជាបច្ច័យ) ខែសោតវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋានយេនធិំ (ជាបច្ច័យ) ខែកាយ-
វិញ្ញាណ ក្នុងអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខែការតិចារណា ខ្យងខ្យី-
ធនាណ ទេវតាបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិភិសានុស្សតិញ្ញាណ យថាគម្ម-
បកញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអាម្មណាប្បដ្ឋយេន ។

[២០២] សនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខែអនិទស្សនធមិ ដោយ
អធិបតិប្បដ្ឋយេន បានដល់អាម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំអនិ-
ទស្សនរូប ឲ្យជាទីគោរព ហើយក្រែកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ ខ្ញុំរូប
នោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ អនិទស្ស-
នធមិ ជាបច្ច័យ ខែអនិទស្សនធមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយេន បានដល់
អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល
ឲ្យខាន សីល ... ឧបាសថកម្ម ... ធ្វើ ខ្ញុំកម្មនោះ ឲ្យជាទី
គោរព ... ខ្ញុំក្នុងកុសល ដែលធ្លាប់សម្បូរហើយ ក្នុងកាលមុន ...
ចេញអំពីឈាម ... ក្នុងព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមត្ត ធ្វើ ខ្ញុំមត្ត
ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ ខ្ញុំដល ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះខ័ន្ធន
ជាបច្ច័យ ខែគោត្រកុ វេទានៈ មត្ត និងដល ដោយអធិបតិប្ប-
ដ្ឋយេន ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំវត្ត ... បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំក្នុងអនិ-
ទស្សនក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយក្រែកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ
ខ្ញុំវន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

សហជាតាធិបតី អនិទស្សនាធិបតី សម្បយុត្តកាន់
 ទទ្ធានំ អនិទស្សនាធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានិកា រូបាណំ
 អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ
 សនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 សហជាតាធិបតី អនិទស្សនាធិបតី សនិទស្សនាធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានិកា រូបាណំ អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ច អនិទស្សនស្ស
 ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជាតា-
 ធិបតី អនិទស្សនាធិបតី សម្បយុត្តកាន់ ទទ្ធានំ
 សនិទស្សនានិកា អនិទស្សនានិកា ចិត្តសមុដ្ឋានានិកា
 រូបាណំ អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[២០៥] អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា អនិ-
 ទស្សនា ទទ្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អនិទស្សនាធិ ទទ្ធានំ
 អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អនុលោមំ គោត្រកុស្ស
 គោត្រកុ ឧត្តស្ស ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ផលស-
 មាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[២០៦] អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស

សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីបិ ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ ខែក្នុង
 សម្បយុត្តកក្កន្ធនំ ខែក្នុងចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាអនិទស្សនៈផង ដោយ
 អធិបតីប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខែសនិទស្សនធមិ ដោយ
 អធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធមិ ជាអនិទស្ស-
 នៈ ជាបច្ច័យ ខែក្នុងចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាសនិទស្សនៈ ដោយអធិបតី-
 ប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខែសនិទស្សនធមិផង ខែអនិទស្ស-
 នធមិផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធមិ
 ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ ខែក្នុងសម្បយុត្តកក្កន្ធនំ ខែក្នុងចិត្តសមុដ្ឋានប្រ
 ជាសនិទស្សនៈ ខិតជាអនិទស្សនៈផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

[២០៧] អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខែអនិទស្សនធមិ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ក្នុងអនិទស្សនក្កន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ ខែក្នុងអនិទស្ស-
 នក្កន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខែ
 គោត្រកុ គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) ខែមគ្គ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជា
 បច្ច័យ ខែផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២០៨] អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខែអនិទស្សនធមិ

សមនន្តោប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សំហោជាតប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ តីណិ ។ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
ឯកំ ។ ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[២០៧] សនិទស្សនោ នន្តោ អនិទស្សនស្ស
នម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណ្យប-
ទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបទិស្ស-
យោ វណ្ណសម្មជំ បត្តយមារោ ទានំ ... សីលំ ...
ឧចោសថកម្មំ ករោតិ វណ្ណសម្មទា សទ្ធាយ
។ បេ ។ បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ ។ អនិទស្សនោ នន្តោ អនិទស្សនស្ស
នម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណ្យប-
ទិស្សយោ អនន្ត្របទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ
។ បេ ។ បកក្ខបទិស្សយោ សន្នំ ឧបទិស្សយ ទានំ
ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាណំ ជម្រេតិ
ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ... ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧប-
ទិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សន្នំ កិណ្ឌតិ សទ្ធា
។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ផលសមា-
បត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

ដោយសមនន្តោប្បច្ចយេន ។ ជាបច្ចុយោ វេលេសយោវោកប្បច្ចុយេ គី មាន
វារៈ ។ ជាបច្ចុយោ វេលេអនាមញ្ញាប្បច្ចុយេ គី មានវារៈ ។ ជា
បច្ចុយោ ដោយទិស្សយប្បច្ចុយេ គី មានវារៈ ។

[២០៧] សនិទស្សនមិ ជាបច្ចុយោ ទៃអនិទស្សនមិ ដោយ
ឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ បានផលំអាម្មណ្យបទិស្សយេន ទិវបកក្ខបទិស្សយេន
។ បេ ។ ឯបកក្ខបទិស្សយេន គី បុគ្គល ប្រាថ្នា ទ្វេវណ្ណសម្មទា
ទាន ... សីល ... ធ្វើឧបាសថកម្ម វណ្ណសម្មទា ជាបច្ចុយោ
ទៃសទ្ធា ។ បេ ។ ទៃសេបក្កិប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ
ទិវផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ ។ អនិទស្សនមិ ជា
បច្ចុយោ ទៃអនិទស្សនមិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ បានផលំអាម្ម-
ណ្យបទិស្សយេន អនន្ត្របទិស្សយេន ទិវបកក្ខបទិស្សយេន ។ បេ ។ ឯបក-
ក្ខបទិស្សយេន គី បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេវសទ្ធា ហើយទ្យទាន ។ បេ ។
ញាណិសមាបត្តិ ទ្យកេតវរ្យិណិ ដម្បិណិទានំ ប្រកានំទិដ្ឋិ ទ្វេវសីល ...
។ បេ ។ អាស្រ័យ ទ្វេវសមាសនៈ ហើយទ្យទាន ។ បេ ។ បំបែក
សន្និ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ចុយោ ទៃសទ្ធា ។ បេ ។
ទៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ ។

(២០៨) សនិទស្សនេតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សនិទស្សនំ
 រូបំ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិក្ខុន ធហ្ម-
 ណា រូបំ បស្សតិ រូបាយននំ ធហ្មវិញ្ញាណស្ស បុរេជាន-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ធហ្មំ ...
 វត្ថុំ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិក្ខុន
 សោតវាគុយា សម្ពំ សុណាតិ សទ្ធាយេននំ សោត-
 វិញ្ញាណស្ស ទោមនស្សាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេ-
 ជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជានំ ធហ្មាយននំ
 ធហ្មវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
 អនិទស្សនានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
 សនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្ម-
 ណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ រូបាយនននា វត្ថុ ធម្ម អនិ-
 ទស្សនានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 រូបាយនននា ធហ្មាយនននា ធហ្មវិញ្ញាណស្ស បុរេ-
 ជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) សនិទស្សនេតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សនិទស្សនំ
 រូបំ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិក្ខុន ធហ្ម-
 ណា រូបំ បស្សតិ រូបាយននំ ធហ្មវិញ្ញាណស្ស បុរេជាន-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ធហ្មំ ...
 វត្ថុំ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិក្ខុន
 សោតវាគុយា សម្ពំ សុណាតិ សទ្ធាយេននំ សោត-
 វិញ្ញាណស្ស ទោមនស្សាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេ-
 ជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជានំ ធហ្មាយននំ
 ធហ្មវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
 អនិទស្សនានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
 សនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្ម-
 ណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ រូបាយនននា វត្ថុ ធម្ម អនិ-
 ទស្សនានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 រូបាយនននា ធហ្មាយនននា ធហ្មវិញ្ញាណស្ស បុរេ-
 ជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អនិទស្សនា ទេតនា វិបាកានំ អនិទស្សនាមំ ទន្ធាមំ
 អនិទស្សនាមត្តា កុដត្តារូទានំ កុដ្ឋប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 កុដ្ឋប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា ជាតាទណិកា ។
 វិគ្គារេតតំ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ច
 អនិទស្សនស្ស ច ធម្មស្ស កុដ្ឋប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតា ជាតាទណិកា ។ វិគ្គារេតតំ ។

[២១២] អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស វិបាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ...
 អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ តីសុមិ កតតន្ត្រិ-
 កាហោ អាហារោ កាតតោ ។ ... វិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ តីណិ តីសុមិ រូបនីវិនិច្ឆ័យំ ។ ...
 ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ... មគ្គប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ... សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឯកំ ។

គឺ អនិទស្សនេតនា ជាបច្ច័យ វិបាកវិបាកប្បដ្ឋ ជាអនិទស្សនេន វៃ
 កុដ្ឋកុដ្ឋតាច ជាអនិទស្សនេន វិបាកប្បដ្ឋប្បដ្ឋ ។ អនិទស្សនេន ជា
 បច្ច័យ វៃសនិទស្សនេន វោយកម្មប្បដ្ឋប្បដ្ឋ បានដល់សហជាត ខិន
 នាខាទណិកៈ ។ បណ្ឌិត ភប្បិទ្ធិវិស្ណាចុះ ។ អនិទស្សនេន ជា
 បច្ច័យ វៃសនិទស្សនេន វៃអនិទស្សនេន វោយកម្មប្បដ្ឋប្បដ្ឋ
 បានដល់សហជាត ខិននាខាទណិកៈ ។ បណ្ឌិត ភប្បិទ្ធិវិស្ណាចុះ ។

[២១២] អនិទស្សនេន ជាបច្ច័យ វៃអនិទស្សនេន វោយ
 វិបាកប្បដ្ឋប្បដ្ឋ គឺ មានវារៈព ។ ... ជាបច្ច័យ វោយអាហារ-
 ប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈព កតតន្ត្រិកហោ បណ្ឌិត ភប្បិទ្ធិ កុដ្ឋករៈ
 តាំងពុចុះ ។ ... ជាបច្ច័យ វោយវិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈព
 រូបនីវិនិច្ឆ័យ (បណ្ឌិត ភប្បិទ្ធិ) កុដ្ឋករៈតាំងពុចុះ ។ ... ជា
 បច្ច័យ វោយឈានប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈព ។ ... ជាបច្ច័យ វោយ
 មគ្គប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈព ។ ... ជាបច្ច័យ វោយសម្មយុត្តប្បដ្ឋប្បដ្ឋ
 មានវារៈព ។

[២០៧] អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សនា ទត្វា
 អនិទស្សនាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាតាធំ រូទាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ អនិទស្សនា ទត្វា
 អនិទស្សនាធំ កាដត្តារូទាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ទត្វា វត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ត
 ទត្វាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ
 ចក្កាយនធំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយនធំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ត អនិទស្សនាធំ ទត្វាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនា ទត្វា
 បុរេជាតស្ស ឥន្ទស្ស អនិទស្សនស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ
 សនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សនា
 ទត្វា សនិទស្សនាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាតាធំ រូទាធំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ បច្ឆាជាតា
 អនិទស្សនា ទត្វា បុរេជាតស្ស ឥន្ទស្ស សនិទស្ស-
 នស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២០៧] អនិទស្សនេមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនេមិ ហើយ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហ-
 ជាតំ គឺ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
 អនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកអនិ-
 ទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនៈ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន ពួកទទ្ធិ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន វត្ត
 ជាបច្ច័យ នៃពួកទទ្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ បុរេជាតំ គឺ ចក្កាយ-
 នៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។
 ឯបច្ឆាជាតំ គឺ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ អនិទស្សនេមិ ជាបច្ច័យ
 នៃសនិទស្សនេមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បុរេជាតំ ឯឯ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតំ គឺ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ បច្ឆាជាតំ គឺ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃសនិទស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

អនិទស្សនា ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ច អនិទស្សនស្ស
 ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សនា ខត្តា សា-
 និទស្សនានត្ថា អនិទស្សនានត្ថា ចិច្ចសមុដ្ឋាណំ
 រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ
 បច្ឆាជាតា អនិទស្សនា ខត្តា បុរេជាតស្ស វេទស្ស
 សនិទស្សនស្ស ច អនិទស្សនស្ស ច កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២១២] សនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សនិទស្សនំ រូបំ
 អនិច្ចតោ ... ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចត្តុតា
 រូបំ បស្សតិ រូបាយតំ ចត្តុវិញ្ញាណស្ស អត្ថិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វេទ្ធិយំ ។ សហជាតោ
 អនិទស្សនោ ឯកោ ខត្តោ តិណ្ណំ ខត្តាណំ អនិ-
 ទស្សនានត្ថា ចិច្ចសមុដ្ឋាណំ រូបាណំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខត្តា ... សន្ធិត្ថំ យាវ អសញ្ញា-
 សត្តា ។ បុរេជាតំ ចត្តុំ ... វត្តំ អនិច្ចតោ ...

អនិទស្សនេមិ ជាបច្ច័យ វៃសខិទស្សនេមិផង វៃអនិទស្សនេមិផង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត
 គឺ តួអនិទស្សនក្នុង ជាបច្ច័យ វៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសខិទស្សនៈ
 និងជាអនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ៦
 បច្ឆាជាត គឺ តួអនិទស្សនក្នុង ជាបច្ច័យ វៃសខិទស្សនកាយ និង
 អនិទស្សនកាយនេះ ដែលភិក្ខុមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[២១២] សនិទស្សនេមិ ជាបច្ច័យ វៃអនិទស្សនេមិ ដោយ
 អត្ថិប្បដ្ឋយ គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំសខិទស្សនរូប ជាមិនទៀង ... ទោម-
 នស្ស ភើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ខ្ញុំរូប ដោយទិវុច្ចុ រូបាយគនៈ
 ជាបច្ច័យ វៃចត្តុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។ អនិទស្សនេមិ ជា
 បច្ច័យ វៃអនិទស្សនេមិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេ-
 ជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងវេទ្ធិយំ ។ សហជាត គឺ អនិទស្សនក្នុង ១
 ជាបច្ច័យ វៃខន្ធ ៣ ផង វៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនៈផង
 ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ១១២ ... សេចក្តីបំប្រុង រហូតដល់តួអសញ្ញា-
 សត្វ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំចត្តុ ... ខ្ញុំវត្ត ជាមិនទៀង ...

ហេតុនិស្សំ ធម្មប្បដិសំ បិទ្ធាយ គោតតតតុយា សន្តិ
 សុណាតិ សន្តាយនំ គោតតិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញា-
 យនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ឧទ្ធាយនំ តត្តវិញ្ញា-
 ណស្ស កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
 អនិទស្សនាមំ ខត្តាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អនិទស្សនា ខត្តា បុរោជាតស្ស ឥមស្ស
 អនិទស្សនស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កតតធិកាហោ អាហារោ ឥមស្ស អនិទស្សនស្ស
 កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបដិវិតិទ្រ្គិយំ
 អនិទស្សនាមំ កតតត្តាទ្ធាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥទ្រ្គិយំ ។ សហជាតា អនិទស្សនា ខត្តា
 សនិទស្សនាមំ ចិត្តសមុដ្ឋាទាមំ រូទាមំ អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មជិសន្តិកុណោ មហាក្ខតា សនិទស្សនាមំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាទាមំ រូទាមំ កតតត្តាទ្ធាមំ ឧបាទារូទាមំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ . . . អាហារស-
 មុដ្ឋាមំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋាមំ . . . អសញ្ញាសត្តាមំ មហា-
 ក្ខតា សនិទស្សនស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុនិស្សំ កើតឡើង បុគ្គល ឬ ប្លង់ស្បែង ដោយចំពូលគោត-
 តតុ សទ្ធាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វិបសោកវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋញ្ញាយនៈ
 (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យវិញ្ញាណ បុញ្ញាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យវិញ្ញាណ
 កាយាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
 អនិទស្សនក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ តួអនិទស្ស-
 នក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វិនិទស្សនកាយនៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ កតទ្យុត្តិកហារ ជាបច្ច័យ វិនិទស្សនកាយនៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ឧប្បដិវិតិទ្រ្គិយ ជាបច្ច័យ វិនិទស្សនកាយនៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សននមិ ជាបច្ច័យ វិនិទស្សន-
 ននមិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បុរោដលំសហជាត បច្ឆាជាត អាហារ ខិន
 ឥទ្រ្គិយ ។ សហជាត គឺ តួអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វិនិទស្សន-
 សមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈវិនិទស្សន
 តួមហាក្ខត ជាបច្ច័យ វិនិទស្សនសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ
 តួកតត្តារូប ខិនតួឧបាទារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . .
 អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . តួមហាក្ខត របស់
 តួអសញ្ញាសត្ត ជាបច្ច័យ វិនិទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

បញ្ចជាតា អនិទស្សនា ទន្ធា ឡុបជាតស្ស ឥមស្ស
 សនិទស្សនស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 កតត្ថិកាយោ អាហារោ ឥមស្ស សនិទស្សនស្ស
 កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ រូបដីវិត្រ្រិយំ ស-
 និទស្សនាធំ កតត្ថិកាយោធំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 អនិទស្សនោ ចម្ពោ សនិទស្សនស្ស ច អនិទស្សនស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បញ្ច-
 ជាតំ អាហារំ ឥន្រ្ទិយំ ។ សហជាតោ អនិទស្សនា
 ដៈកោ ទន្ធា តិណ្ណិដ្ឋំ ទន្ធាធំ សនិទស្សនាពញ
 អនិទស្សនាពញ ចំត្តសមុដ្ឋាថាធំ រូបាធំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិត្តុណោ មហា-
 ក្ខតា សនិទស្សនាពញ អនិទស្សនាពញ ចំត្តស-
 មុដ្ឋាថាធំ រូបាធំ កតត្ថិកាយោធំ ឧបាទារាថាធំ អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋាធំ
 ... ឧត្តសមុដ្ឋាធំ ... អសញ្ញាសត្តាធំ មហាក្ខតា
 សនិទស្សនាពញ អនិទស្សនាពញ កតត្ថិកាយោធំ ឧ-
 បាទារាថាធំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សនិទស្សនោ
 ច អនិទស្សនោ ច ធម្មា អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ឡុបជាតំ រូបាយតពញ

បញ្ចជាត ភី ត្ថកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វៃសនិទស្សនកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កតត្ថិកាយោ ជាបច្ច័យ វៃស-
 និទស្សនកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ឯរូបដីវិត្រ្រិយ ជាបច្ច័យ វៃ
 ត្ថកកតត្ថារូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធមិ
 ជាបច្ច័យ វៃសនិទស្សនធមិផង វៃអនិទស្សនធមិផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត បញ្ចជាត អាហារ និងឥន្រ្ទិយ ។ សហជាត
 ភី អនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វៃខន្ធភជង វៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធធ ...
 កងខណៈវៃបដិសន្ធិ ត្ថកមហាក្ខត ជាបច្ច័យ វៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈ ត្ថកកតត្ថារូប និងត្ថកឧបាទារូប
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្ត-
 សមុដ្ឋាន ... ត្ថកមហាក្ខត របស់ត្ថកអសញ្ញាសត្ថ ជាបច្ច័យ វៃ
 ត្ថកកតត្ថារូប ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈ និងត្ថកឧបាទារូប
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សនិទស្សនធមិក្តិ អនិទស្សនធមិក្តិ ជាបច្ច័យ វៃ
 អនិទស្សនធមិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត ភី រូបាយតនៈក្តិ

វត្ត ៦ អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ
 យោ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១
 អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១
 វត្ត ១ ប្រជុំ ១ អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១

(២០៥) ហេតុយា តិណិ អារម្មណេ ទ្វេ អង្គ-

បតិយា បត្តាវិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហ
 យាតេ តិណិ អត្តាមត្តេ ឯកំ និស្សយេ តិណិ
 ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរាជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ
 អារសវេន ឯកំ កម្មេ តិណិ វិចារតេ តិណិ
 អាហារេ តិណិ វេទ្ធិយេ តិណិ ឈារេ តិណិ
 មត្តេ តិណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ តិណិ
 អត្តិយា បញ្ច ធម្មិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ
 បញ្ច ។ ឯវិ គណេតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធម្មិយំ ។

វត្ត ១ អង្គប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១
 ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១
 ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១
 ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១ ប្រជុំ ១

(២០៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ២ ក្នុងអង្គប្រជុំ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអត្តាមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវេទ្ធិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈារ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិយា មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងធម្មិយា មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត ធម្មិយំ យានីខេត្តេ ។

ចម្លើយ អនុលោម ។

[២១២] សនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្ស-
 នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនិទស្សនោ ធម្មោ សនិទស្សនស្ស ច អនិទស្ស-
 នស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សនិទស្សនោ ច អនិទស្សនោ ច ធម្មោ អនិ-
 ទស្សនស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៧] នហោតុយា បញ្ច នអារម្មណោ ចត្តារិ
 នអនិបតិយោ បញ្ច នអនត្តរោ បញ្ច នសមនត្តរោ បញ្ច

[២១៦] សនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអនិទស្សនធមិ វោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-
 ធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអនិទស្សនធមិ វោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 វោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 វោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 វោយកក្កប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខៃសនិទស្សនធមិ
 វោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 វោយកក្កប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធមិ ជាបច្ច័យ ខៃសនិទស្សនធមិផ្គ ខៃ
 អនិទស្សនធមិផ្គ វោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយបច្ឆាជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយកក្កប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ វោយអាហារប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ វោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ សនិទស្សនធមិក្កំ អនិទស្សនធមិក្កំ
 ជាបច្ច័យ ខៃអនិទស្សនធមិ វោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ក្កនិទហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្កនិទអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្កនិទអនិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្ក
 នអនត្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្កនិទសមនត្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

នសហនាតេ បញ្ច នអញ្ញមន្តោ បញ្ច ននិស្សយេ
 ចត្តារិ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ ចត្តារិ
 នបច្ឆាជាតេ បញ្ច សត្វត្ថ បញ្ច នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ លោកត្ថិយា ចត្តារិ លោកត្ថិយា បញ្ច
 លោកិតេ បញ្ច លោកិតេ ចត្តារិ ។

បច្ចុទ្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២១៨] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណោ តីណិ ...

នអធិបតិយោ តីណិ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នអញ្ញមន្តោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 សម្ពិទ្ធីត្ថំ ... នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ
 លោកត្ថិយោ តីណិ លោកិតេ តីណិ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍ និដ្ឋិតំ ។

[២១៩] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ ទ្វៃ
 ... អធិបតិយោ ចត្តារិ អនន្តរេ ឯកំ

ក្នុងនសហនាតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងនអញ្ញមន្តោប្បច្ច័យ មានវារៈ៥
 ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ៥ ក្នុងនបុរោជាតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតេប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ៥ ក្នុងនសត្វត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ សុទ្ធតែមានវារៈ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងនលោកត្ថិយាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ៤ ក្នុងនលោកិតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងនលោកិតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៥
 ក្នុងនលោកិតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[២១៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៣
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនអញ្ញមន្តោប្បច្ច័យ មានវារៈ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ សេចក្តីប្រែប្រួល ... ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ១
 ក្នុងនលោកត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនលោកិតេប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

ចប់ អនុលោមប្បវត្តន៍ ។

[២១៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ១

សម្បជ័យទុក បដិច្ចវិហារ

សមទន្ធករ ឯកំ សហជាតេ ភីណិ អញ្ញមញ្ញេ ឯកំ
 ធិស្សយេ ភីណិ ឧបធិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ភីណិ
 បច្ឆាជាតេ ភីណិ អាសេវនេ ភីណិ កខ្មេ ភីណិ
 សម្ពុត្តំ ... មគ្គេ ភីណិ សម្មយុត្ត ឯកំ វិប្បយុត្ត
 ភីណិ អត្តិយា បញ្ច ធាតុយោ ឯកំ វិតតេ ឯកំ
 អវិតតេ បញ្ច ។

បច្ឆនិយានុលាមំ និម្មិតំ ។

សនិរស្សទុកំ និម្មិតំ ។

សម្បជ័យទុកំ
បដិច្ចវិហារ

[២២០] សម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បជ័យោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សម្បជ័យំ ឯកំ
 មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ឯកំ ... សម្បជ័យេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
 សម្បជ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កងត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 វោជ្ជកាយតនំ បដិច្ច មត្តកាយតនំ រសាយតនំ ។

សម្បជ័យទុកៈ បដិច្ចវិហារៈ

ក្នុងសមទន្ធករ មានព្រះ ១ ក្នុងសហជាតករ មានព្រះ ១
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញករ មានព្រះ ១ ក្នុងធិស្សយករ មានព្រះ ៣ ក្នុង
 ឧបធិស្សយករ មានព្រះ ២ ក្នុងបុរេជាតករ មានព្រះ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតករ មានព្រះ ៣ ក្នុងអាសេវនករ មានព្រះ ៣ ក្នុង
 កខ្មេករ មានព្រះ ៣ រសេចក្តីបំប្រញូញ ... ក្នុងមគ្គករ មាន
 ព្រះ ៣ ក្នុងសម្មយុត្តករ មានព្រះ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តករ មាន
 ព្រះ ៣ ក្នុងអត្តិករ មានព្រះ ៥ ក្នុងនិម្មិតករ មានព្រះ ១ ក្នុង
 វិតតករ មានព្រះ ១ ក្នុងអវិតតករ មានព្រះ ៥ ។

ចប់ បច្ឆនិយានុលាម ។

ចប់ សនិរស្សទុកៈ ។

សម្បជ័យទុកៈ
បដិច្ចវិហារៈ

[២២០] សម្បជ័យធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកចងាយការបំបាត់)
 អាស្រ័យ ខ្ញុំសម្បជ័យធម៌ ទើបភិក្ខុឡើង ព្រោះហេតុច្បាប់ គឺ
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ ខ្ញុំមហាក្ខត ១ ដែលជាសម្បជ័យៈ (មហាក្ខត)
 ១ អាស្រ័យ ខ្ញុំមហាក្ខត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដែលជាសម្បជ័យៈ
 កងត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងមហាក្ខត ដែលជាសម្ប-
 ជ័យៈ ចកាយតនៈ និងរសាយតនៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំវោជ្ជកាយតនៈ ។

សប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា សប្បដិយេ មហាកូតេ បដិច្ច អាថោ-
 ធាតុ សប្បដិយេ មហាកូតេ បដិច្ច អប្បដិយេ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កង្ការូបំ ឧបាទារូបំ ដោជ្ជក្លា-
 យនំ បដិច្ច អាថោធាតុ ឥន្ទ្រិយំ កតធឿក្ការោ
 អាហារោ ។ សប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិយោ
 ច អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
 សប្បដិយេ ឯកំ មហាកូតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាកូតា
 អាថោធាតុ ច ទ្វេ មហាកូតេ ... សប្បដិយេ
 មហាកូតេ បដិច្ច សប្បដិយេ កា អប្បដិយេ កា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កង្ការូបំ ឧបាទារូបំ ដោជ្ជក្លាយនំ
 បដិច្ច ចក្ខុយនំ វសាយនំ អាថោធាតុ ឥន្ទ្រិយំ
 កតធឿក្ការោ អាហារោ ។ អប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច
 អប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា អប្បដិយេ
 ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា អប្បដិយេ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិកុណោ ទន្ធា
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធា អាថោធាតុ បដិច្ច
 អប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កង្ការូបំ ឧបាទារូបំ

អប្បដិយេ ធម្មិ (ធម្មិ វេលិវេលិក្រុកមេវេ កាលិវេកាលំ) អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 សប្បដិយេ ធម្មិ វេលិវេលិក្រុកមេវេ កាលិវេកាលំ គឺ អាថោធាតុ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំ ក្នុងមហាកូត ដែលជាសប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ដែល
 ជាអប្បដិយេ កង្ការូបំ និងឧបាទារូបំ អាស្រ័យ ខ្ញុំ ក្នុងមហាកូត ជា
 សប្បដិយេ អាថោធាតុ ឥន្ទ្រិយំ និងកតធឿក្ការោ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ដោជ្ជក្លាយនៈ ។ សប្បដិយេ ធម្មិក្កំ អប្បដិយេ ធម្មិក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំ សប្ប-
 ដិយេ ធម្មិ វេលិវេលិក្រុកមេវេ កាលិវេកាលំ គឺ មហាកូត ២ គឺ អា-
 ថោធាតុក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំ មហាកូត ១ ជាសប្បដិយេ ខ្ញុំ មហាកូត ២ ...
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ជាសប្បដិយេ និងជាអប្បដិយេ កង្ការូបំ និងឧបាទា-
 រូបំ អាស្រ័យ ខ្ញុំ ក្នុងមហាកូត ជាសប្បដិយេ ចក្ខុយនៈ វសាយ-
 នៈ អាថោធាតុ ឥន្ទ្រិយំ និងកតធឿក្ការោ អាស្រ័យ ខ្ញុំ ដោជ្ជក្លា-
 យនៈ ។ អប្បដិយេ ធម្មិ អាស្រ័យ ខ្ញុំ អប្បដិយេ ធម្មិ វេលិវេលិក្រុកមេវេ
 កាលិវេកាលំ គឺ ទន្ធាក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ជាអប្បដិយេ ក្កំ អា-
 ស្រ័យ ខ្ញុំ ទន្ធា ១ ជាអប្បដិយេ ខ្ញុំ ទន្ធា ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ក្នុងទន្ធា ១ ជាអប្បដិយេ ក្កំ វត្ថុ ១ អាស្រ័យ ខ្ញុំ វត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ជាអប្បដិយេ កង្ការូបំ និងឧបាទារូបំ អាស្រ័យ ខ្ញុំ អាថោធាតុ

សម្បទានុក បដិវារោ

អាចោទាតុំ បដិច្ច ឥត្តិទ្រ្ទិយំ កតត្ថិញ្ញាហោ អាហារោ ។
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អប្បដិយេ ទទេ បដិច្ច សប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ អាចោទាតុំ បដិច្ច
 សប្បដិយោ មហាក្កតា អាចោទាតុំ បដិច្ច សប្បដិយំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កតត្ថារូបំ ឧបាទារូបំ អាចោទាតុំ
 បដិច្ច ចក្កាយតទំ ដោដ្ឋញ្ចាយតទំ ។ អប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អប្បដិយំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តណោ ទត្ថា
 សប្បដិយញ្ច អប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទេ ទទេ
 ... បដិសន្ធិក្កុណោ អាចោទាតុំ បដិច្ច សប្បដិយញ្ច
 អប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កតត្ថារូបំ ឧបាទារូបំ
 អាចោទាតុំ បដិច្ច ចក្កាយតទំ ដោដ្ឋញ្ចាយតទំ ឥត្តិទ្រ្ទិ-
 យំ កតត្ថិញ្ញាហោ អាហារោ ។ សប្បដិយញ្ច អប្ប-
 ដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា សប្បដិយេ ទទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ សប្បដិយំ
 ឯកំ មហាក្កតញ្ច អាចោទាតុញ្ច បដិច្ច ទេ មហាក្កតា

សម្បទានុក បដិវារោ

ឥត្តិទ្រ្ទិយំ បដិសប្បដិយោ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ។ សប្បដិ-
 យេនិ អស្រ័យ អ្នកប្បដិយោ ទើបតែឆ្លើង ព្រោះហេតុប្បដិយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ជាអប្បដិយៈ ពួក
 មហាក្កត ជាសប្បដិយៈ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ កតត្ថារូប និងឧបាទារូប អស្រ័យ ទ្រ្ទិ-
 កាប្បទាតុ ចក្កាយតទៈ និងដោដ្ឋញ្ចាយតទៈ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ។
 សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ទើបតែ
 ឆ្លើង ព្រោះហេតុប្បដិយ គឺ ទន្ធិក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ
 និងជាអប្បដិយៈក្តី អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ជាអប្បដិយៈ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ...
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ កតត្ថារូប និងឧបាទារូប
 អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្កាយតទៈ ដោដ្ឋញ្ចាយ-
 តទៈ ឥត្តិទ្រ្ទិយំ និងកតត្ថិញ្ញាហោ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ។ សប្ប-
 ដិយធម៌ អស្រ័យ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ទើបតែ
 ឆ្លើង ព្រោះហេតុប្បដិយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ អស្រ័យ
 ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ជាសប្បដិយៈផង ទ្រ្ទិកាប្បទាតុផង មហាក្កត៦ អស្រ័យ
 ទ្រ្ទិកាប្បទាតុ ជាសប្បដិយៈផង ទ្រ្ទិកាប្បទាតុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

សប្បដិយេ មហាក្កតេ ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច
 សប្បដិយេ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 ដោដ្ឋញ្ចាយតទញ្ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច ចក្កាយតទំ
 រសាយតទំ ។ សប្បដិយេញ អប្បដិយេញ ធម្មំ បដិច្ច
 អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈិតិ ហេតុប្បទូយា សប្ប-
 ដិយេ ទទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អប្បដិយេ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ អប្បដិយេ ទទេ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អប្បដិយេ កដត្តារូបំ
 ដោដ្ឋញ្ចាយតទញ្ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច អប្បដិយេ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចាយ
 តទញ្ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច វត្ថុត្រ្និយំ កតត្ថិញ្ញិកោ
 អាហារោ ។ សប្បដិយេញ អប្បដិយេញ ធម្មំ បដិច្ច
 សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈិតិ ហេ-
 តុប្បទូយា អប្បដិយេ ទទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 សប្បដិយេញ អប្បដិយេញ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិក្កណោ អប្បដិយេ ទទេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច សប្បដិយេញ អប្បដិយេញ កដត្តារូបំ ដោដ្ឋញ្ច-
 យតទញ្ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច សប្បដិយេញ អប្ប-
 ដិយេញ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ

ចិត្តសមុដ្ឋារូប ជាសប្បដិយេ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ក្នុងមហាក្កតេ ជាសប្បដិយេផង ខ្ញុំក្នុងអាទោនាតុផង ចក្កាយតទៈ និង
 រសាយតទៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំដោដ្ឋញ្ចាយតទៈផង ខ្ញុំអាទោនាតុផង ។
 អប្បដិយេធមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំសប្បដិយេធមិផង ខ្ញុំអប្បដិយេធមិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋារូប ជាអប្បដិយេ អា-
 ស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ជាសប្បដិយេផង ខ្ញុំក្នុងមហាក្កតេផង កដត្តារូប ជា
 អប្បដិយេ អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ជាអប្បដិយេផង ខ្ញុំក្នុងមហាក្កតេផង
 ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋារូប ជាអប្បដិយេ កដត្តារូប និងឧ-
 បាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំដោដ្ឋញ្ចាយតទៈផង ខ្ញុំអាទោនាតុផង វត្ថុត្រ្និយ
 និងកតត្ថិញ្ញិកហោ អាស្រ័យ ខ្ញុំដោដ្ឋញ្ចាយតទៈផង ខ្ញុំអាទោនាតុ
 ផង ។ សប្បដិយេធមិក្កំ អប្បដិយេធមិក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំសប្បដិយេធមិ
 ផង ខ្ញុំអប្បដិយេធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តស-
 មុដ្ឋារូប ជាសប្បដិយេ និងជាអប្បដិយេ អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ជាអប្ប-
 ដិយេផង ខ្ញុំក្នុងមហាក្កតេផង កដត្តារូប ជាសប្បដិយេ និងជាអប្បដិយេ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធ ជាអប្បដិយេផង ខ្ញុំក្នុងមហាក្កតេផង ក្នុងខណៈ
 វៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋារូប ជាសប្បដិយេ និងជាអប្បដិយេ កដត្តា-
 រូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំដោដ្ឋញ្ចាយតទៈផង ខ្ញុំអាទោនាតុផង

ដោយដ្ឋកាយភពនា អាចោទានុកា បដិច្ច ចត្តាយននំ
សោយននំ ឥត្តិច្ឆ័យំ កតត្ថវិញ្ញាណ អាហារោ ។

[២២១] អប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បជ័យោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ អាម្ពណប្បច្ចយា អប្បជ័យំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច គយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិត្តាលោ
វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

[២២២] សប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បជ័យោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ អធិបតីប្បច្ចយា បដិសន្ធិ វដ្ឋនក្ខា
កតត្ថវិញ្ញាណ ច ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា
សហជាតប្បច្ចយា សរេន្ធ មហាកូតា កាតក្ខា ។

[២២៣] ... អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា សប្បជ័យំ ឯកំ
មហាកូតំ បដិច្ច ទេ មហាកូតា ទេ មហាកូតេ ... ។
សប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា សប្បជ័យេ មហាកូតេ បដិច្ច
អាចោទានុ ។ សប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បជ័យោ ច
អប្បជ័យោ ច ធម្មោ ឧប្បន្នតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
សប្បជ័យំ ឯកំ មហាកូតំ បដិច្ច ទេ មហាកូតា
ច អាចោទានុ ច ទេ មហាកូតេ ... ។

ចត្តាយភពៈ សោយភពៈ ឥត្តិច្ឆ័យំ ឯកតវិញ្ញាណហារ អាស្រ័យ
នូវដោយដ្ឋកាយភពៈនំ នូវអាចោទានុផលំ ។

[២២១] អប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអប្បជ័យធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអាម្ពណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាសប្បជ័យៈ
នូវខន្ធល ។ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈវិចបដិសន្ធិ ។

[២២២] សប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវសប្បជ័យធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ និងពួកកតត្ថវិញ្ញាណ បណ្ឌិត
គប្បីរៀន ។ ព្រោះអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ និងសហជាត-
ប្បច្ច័យ គឺ មហាកូតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីទ្រើចុះ ។

[២២៣] ... ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មហាកូត២ អា-
ស្រ័យ នូវមហាកូត១ ជាសប្បជ័យៈ នូវមហាកូត២ ... ។ អប្ប-
ជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវសប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញ-
ប្បច្ច័យ គឺ អាចោទានុ អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ជាសប្បជ័យៈ ។
សប្បជ័យធម៌ក្តី អប្បជ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវសប្បជ័យធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មហាកូត២ ក្តី អាចោទានុក្តី
អាស្រ័យ នូវមហាកូត១ ជាសប្បជ័យៈ នូវមហាកូត២ ... ។

អវិច្ឆិកា អនុលោមបុព្វដ្ឋាន

អប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា អប្បដិឃំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តាយោ
 ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ ទទ្វេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធា ។ អប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច សប្ប-
 ដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា អាចោដាតុ
 បដិច្ច សប្បដិឃោ មហាក្ខតា វេទេ អជ្ឈត្តិកតាហិរា
 មហាក្ខតា កាតត្វា ។ សប្បដិឃត្វា អប្បដិឃត្វា
 ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញា-
 មញ្ញាប្បច្ចយា សប្បដិឃំ ឯកំ មហាក្ខតត្វា អាចោ-
 ដាតត្វា បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ។ និស្សយប្បច្ចយា
 អវិកតប្បច្ចយា ។

[២២២] ហេតុយា នវ អាម្ពុណោ ឯកំ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា ធន និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ឯកំ
 បុរេជាតេ ឯកំ អាសវនេ ឯកំ កាម្មេ នវ វិទាកេ
 នវ អាហារេ នវ វិជ្ជាយេ នវ ឈានេ នវ មត្តេ នវ

អវិច្ឆិកា អនុលោមបុព្វដ្ឋាន

អប្បដិឃំ អស្រ័យ ម្លូវប្បដិឃំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៧ អស្រ័យ ម្លូវខន្ធ ១ ជាអប្បដិឃៈ
 នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អស្រ័យ ម្លូវត្ថុខន្ធ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ត្ថុ
 ខន្ធ អស្រ័យ ម្លូវត្ថុ ។ សប្បដិឃធម៌ អស្រ័យ នូវអប្បដិឃធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ គឺ ត្ថុមហាក្ខត ជាសប្ប-
 ដិឃៈ អស្រ័យ នូវការបាណតុ ត្ថុមហាក្ខត ទាំងក្នុងទាំងក្រៅនេះ
 ចណ្ឌិត តច្បឡើង ។ សប្បដិឃធម៌ អស្រ័យ នូវសប្បដិឃធម៌ផង
 នូវអប្បដិឃធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ គឺ មហា-
 ត្ថុ ២ អស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាសប្បដិឃៈផង នូវការបាណតុ
 ផង ។ ព្រោះនិស្សយប្បច្ចយ និងអវិកតប្បច្ចយ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ពណប្បច្ចយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 ការសវនប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាក-
 ប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជាយប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧

សម្បជ័យទុក បដិច្ចាហ

សម្បយុត្តេ ឯកំ វិច្ឆយុត្តេ ទវ អត្តិយា ទវ ទត្តិយា
ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ ទវ ។

អនុលោមំ ធិដ្ឋិតំ ។

[២២៥] សម្បជ័យំ ធិដ្ឋំ បដិច្ចំ សម្បជ័យោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បត្តយា តីណំ ។ អប្បជ័យំ
ធិដ្ឋំ បដិច្ចំ អប្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ត្តយា អហេតុកំ អប្បជ័យំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ចំ តយោ
ទន្ធិ អប្បជ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ...
អហេតុកប្បជ័យសន្និក្ខណោ ទទ្វេ បដិច្ចំ វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ចំ ទន្ធិ អាចោទាតុំ បដិច្ចំ អប្បជ័យំ ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាចោទាតុំ បដិច្ចំ
ឥត្តិទ្រ្ទិយំ កតត្ថិកាពោ អាហារោ ពាហិវំ ... អា-
ហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
អាចោទាតុំ បដិច្ចំ អប្បជ័យំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ ទទ្វេ បដិច្ចំ
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ។
អប្បជ័យមូលកំ ឥតរេបិ ទ្វេ បញ្ញា កាតក្ខា

សម្បជ័យទុក បដិច្ចាហ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងវិច្ឆយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧
ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋិយ
មានព្រះ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២៥] សម្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ ខ្ញុំសម្បជ័យធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ។ អប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ
ខ្ញុំអប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ទទ្ធិពាក្យ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បជ័យក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំសហគុកក្នុង ១ ជា
អប្បជ័យ: ខ្ញុំទទ្ធិ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុទទ្ធិ ក្នុងទណៈ
វៃអហេតុកប្បជ័យសន្និ ក្នុងទទ្ធិ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាអប្បជ័យ: កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំអាចោទាតុ
ឥត្តិទ្រ្ទិយ និងកតត្ថិកាពោ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាចោទាតុ ពាហិវ: ...
អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... កដត្តារូប ជា
អប្បជ័យ: និងឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំអាចោទាតុ របស់ក្នុង
អសញ្ញាសត្ត មោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ:
អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុកទទ្ធិ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ: ។
អប្បជ័យមូលក: និងបញ្ញា ២ ប្រការ ក្រៅនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ

យដទេមិ តំណិ បង្កា កាតត្វា អស្មិត្តិកា

តាហិក បហាត្វតា សទ្ធ ជាទិត្វា កាតត្វា ។

[២២២] សប្បដិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ សប្បដិយោ

នទ្ធ ឧប្បន្នតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។ សត្វំ

សត្វិត្តំ ។ លោកិតតប្បច្ចយា ។

[២២៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ

នកតិបតិយា នវ នអនន្តរេ នវ នសមនន្តរេ នវ

នអភាមញ្ញោ នវ នឧបទិស្សយេ នវ នបុរេជាតេ

នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកាម្មេ នវ

នវិហានេ នវ នអាហារេ នវ នស្រ្តិយេ នវ

នណារេ នវ នមត្តេ នវ នសម្បយុត្តេ នវ

នវិប្បយុត្តេ នវ នោទតិយា នវ នោកិតេ នវ ។

បច្ចុទ្ទិយំ មិគ្គំ ។

ពរេ ឲ្យ ក្នុងកំលោះ ដឹងច្បាស់ បង្កើត របៀបរៀបរយ បែបបទ ទាំងអស់
ទាំងនាទីក្នុងនាទីគ្រប់ បង្កើត ដឹងចោយ គប្បីធ្វើចុះ ។

[២២៦] សប្បដិយធមិ អស្រ័យ ខូវិសប្បដិយធមិ វេបកិត
ឡើង ព្រោះនកាម្មណប្បច្ចយ ។ គឺ សេចក្តីប្រែប្រួល ទាំងអស់ ។
ព្រោះនាវិតតប្បច្ចយ ។

[២២៧] ក្នុងនេហតុប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនកាម្មណប្បច្ចយ
មានព្រះ ក្នុងនអតិបតិប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនអភាមញ្ញប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ក្នុងនឧបទិស្សប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ចយ
មានព្រះ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនអាសវនប្បច្ចយ
មានព្រះ ក្នុងនកាម្មប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនវិហានប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ក្នុងនអាហារប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនស្រ្តិយប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ក្នុងនណារប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនមត្តប្បច្ចយ មានព្រះ
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ
ក្នុងនោទតិប្បច្ចយ មានព្រះ ក្នុងនោកិតប្បច្ចយ មានព្រះ ។

ចប់ ច្បាប់ ។

[២២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នការម្មណោ ឯក ...
 នអធិបតិយា ឯក នអនន្តរេ ឯក នសមនន្តរេ ឯក
 នអញ្ញាមញ្ញោ ឯក នឧបនិស្សយេ ឯក នបុរេជានេ ឯក
 នបច្ឆាជានេ ឯក នអាសវនេ ឯក នកម្មេ ឯក
 នវិចារេ ឯក នសម្បយុត្តេ ឯក នវិប្បយុត្តេ ឯក
 ចោនត្ថិយា ឯក ពោវិតតេ ឯក ។

អនុលោមប្បច្ឆន្តិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២២៧] នហេតុប្បដ្ឋយា ការម្មណោ ឯក ...
 អនន្តរេ ឯក សមនន្តរេ ឯក សហជានេ ឯក
 អញ្ញាមញ្ញោ ន និស្សយេ ឯក ឧបនិស្សយេ ឯក
 បុរេជានេ ឯក អាសវនេ ឯក កម្មេ ឯក ។
 សន្តិភ័ន្តំ ... មត្តេ ឯក សម្បយុត្តេ ឯក វិប្បយុត្តេ
 ឯក អត្ថិយា ឯក នត្ថិយា ឯក វិតតេ ឯក
 អវិតតេ ឯក ។

បច្ឆន្តិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[២២៥] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ប្រការហេតុប្បដ្ឋិយ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧
 ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនបុរេជានប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជានប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧
 ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនវិចារប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុង
 ចោនត្ថិប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនពោវិតតប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្តិយៈ ។

[២២៧] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ត្រាវនហេតុប្បដ្ឋិយ
 ... ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១
 ក្នុងនសហជានប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៦ ក្នុង
 ននិស្សយប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុង
 បុរេជានប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុង
 នកម្មប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ... ក្នុងនមត្តប្បដ្ឋិយ
 មានព័រៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ
 មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអត្ថិប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងននត្ថិប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១
 ក្នុងនវិតតប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ១ ក្នុងនអវិតតប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ។

ចប់ បច្ឆន្តិយានុលោម ។

សរសេរជាតំណាង បដិច្ចការសនិសោ ។

បច្ចុយវិវា

[២៣០] សម្បជ័យំ ធម្មំ បច្ចុយោ សម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។ អម្បជ័យំ ធម្មំ បច្ចុយោ អម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ អម្បជ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយោ តយោ ខន្ធា អម្បជ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុលោ អាចោបាតុំ បច្ចុយោ អម្បជ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដក្ការូបំ ឧបាបារូបំ អាចោបាតុំ បច្ចុយោ ឥន្ទ្រិទ្ធិយំ កតទ្បិកាហោ អាហារហោ វត្ថុំ បច្ចុយោ អម្បជ័យោ ខន្ធា ។ អវសេសា បត្យា បត្យា បដិច្ចការសនិសោ ។

[២៣១] សម្បជ័យំ ធម្មំ បច្ចុយោ អម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បច្ចយោ ធន្យាយតនំ បច្ចុយោ ធន្យវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយោ កាយវិញ្ញាណំ ។ អម្បជ័យំ ធម្មំ បច្ចុយោ អម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បច្ចយោ អម្បជ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុលោ វត្ថុំ បច្ចុយោ អម្បជ័យោ ខន្ធា ។

ឯសហជាតករៈ ប្រវហលត្ថានីតបដិច្ចការវិវា ។

បច្ចុយវិវា:

[២៣០] អម្បជ័យធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនិសម្បជ័យធម៌ វេចកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានករៈ ៣ ។ អម្បជ័យធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនិសម្បជ័យធម៌ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអម្បជ័យ ក្តី ពិនិវដ្តក ខិនិវដ្ត ១ ជាអម្បជ័យៈ ខិនិវដ្ត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអម្បជ័យៈ កដក្ការូប ខិនិវដ្ត ៣ រូប ពិនិវដ្តក ខិនិសាបាបាតុ ក្នុងខណៈវៃខបដិសន្ធិ ឥន្ទ្រិទ្ធិយ ខិនិវដ្ត ៤ កាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ខិនិសាបាបាតុ ក្នុងខន្ធ ជាអម្បជ័យៈ ពិនិវដ្តក ខិនិវដ្ត ៥ ។ បញ្ហា ៥ យ៉ាង ដ៏សេសសល់ ប្រវហលត្ថានីតបដិច្ចការវិវា ។

[២៣១] អម្បជ័យធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនិសម្បជ័យធម៌ វេចកើត ឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ខិនិវដ្ត ១ យតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ខិនិសាយាយតនៈ ។ អម្បជ័យធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនិសម្បជ័យធម៌ វេចកើតឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ពិនិវដ្តក ខិនិវដ្ត ១ ជាអម្បជ័យៈ ខិនិវដ្ត ២ ... ក្នុងខន្ធ ជាអម្បជ័យៈ ពិនិវដ្តក ខិនិវដ្ត ៣ ក្នុងខណៈវៃខបដិសន្ធិ ។

សម្បជ័យខុរ បច្ចយវាយ

សម្បជ័យត្ថា អប្បជ័យត្ថា ធម្មំ បច្ចយោ អប្បជ័យោ
 ធម្មោ ខុប្បជ្ឈតិ អាម្ពណាប្បច្ចយោ ចក្កវិញ្ញាណសហ-
 គតំ ឯកំ ខន្ធត្ថា ចក្កាយតនន្ធត្ថា បច្ចយោ តយោ
 ខន្ធត្ថា កាយវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធត្ថា កាយា-
 យតនន្ធត្ថា បច្ចយោ តយោ ខន្ធត្ថា ។ អធិបតិប្បច្ចយា ។
 សន្និទ្ធតំ ។ អវិគតប្បច្ចយា ។

[២៣២] ហេតុយោ ធម៌ អាម្ពណោ តីណិ
 អធិបតិយោ ធម៌ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
 សហជាតេ ធម៌ កញ្ញាមញ្ញោ ធម៌ ទិស្សយេ ធម៌ ខុប-
 ទិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ ឯកំ
 តន្រ្តេ ធម៌ អវិគតេ ធម៌ ។ ឯវំ បច្ចជ័យតណាបាបិ
 កាតត្ថា ។

ទិស្សយវារោបិ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោបិ សត្វត្ថ ឯកំ សន្និទ្ធតំ ។ អវិគតប្ប-
 ច្ចយោ ឯកាយេវ បញ្ញា ។ ធ្វេបិ វារ កាតត្ថា ។

សម្បជ័យខុរ បច្ចយវាយ

អប្បជ័យធម៌ ពិនិវ្រ្តក ទិស្សយវារោបិ ធម៌ អប្បជ័យធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត្ថា ពិនិវ្រ្តក ទិស្សខន្ធត្ថា ដែល
 ច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណផង ទិស្សតកាយតនៈផង ខន្ធត្ថា ពិនិវ្រ្តក ទិស្ស
 ខន្ធត្ថា ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណផង ទិស្សកាយាយតនៈផង ។
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាម្ពណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
 ក្នុងកញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
 ខុបទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
 ការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។ ឯការរាប់ នូវបច្ចនិយៈ បណ្ឌិត គប្បធ្វើ
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ទិស្សយវារៈ ប្រវេហលគ្នាទិស្សបច្ចយវារៈដែរ ។

ឯក្នុងសំសដ្ឋវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ មានបញ្ញាតែ១គត់ ។
 វារៈទាំង៦ បណ្ឌិត គប្បធ្វើចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[២៣៣] អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អប្បជ័យោ ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អប្បជ័យោ ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋាណាណំ
 រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។ អប្ប-
 ជ័យោ ធម្មោ សប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អប្បជ័យោ ហេតុ សប្បជ័យោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាណាណំ រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។
 អប្បជ័យោ ធម្មោ សប្បជ័យស្ស ត អប្បជ័យស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អប្បជ័យោ
 ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ សប្បជ័យោ ធម្មា
 អប្បជ័យោ ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋាណាណំ រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[២៣៤] សប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 ការម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចក្កំ ... តោដ្ឋព្វ
 អនិច្ចតោ ... តោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ ទិព្វេន ចក្កុយ
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតតាតុយា សន្ធិ សុណាតិ

បញ្ញាវិវា

[២៣៣] អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យធម៌ ដោយហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ តួកហេតុ ជាអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃតួកសម្បយុត្តកក្នុងផង
 នៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បជ័យៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានបដិ-
 សន្ធិ ។ អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បជ័យធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ តួកហេតុ ជាអប្បជ័យ ជាបច្ច័យ នៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
 សប្បជ័យៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានបដិសន្ធិ ... ។ អប្បជ័យធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសប្បជ័យធម៌ផង នៃអប្បជ័យធម៌ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ តួកហេតុ ជាអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃតួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃតួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បជ័យៈ និងជាអប្បជ័យៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៣៤] សប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ (ចុក្កល) ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំតួកជាដ្ឋានៈ
 ជាមិនខៀង ... តោមនស្ស កើតខៀង ចុក្កល ឃើញ
 ខ្ញុំរូប ដោយទិព្វចក្ក ព្វ ខ្ញុំសំខៀង ដោយទិព្វសោតតុ

រូតាយនធំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោយឡែកយនធំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស សម្បជ័យោ ខត្តា ឥន្ទ្រិយវិញ្ញាណស្ស
 បុរោហិតសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អាវជ្ជនាយ អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បជ័យោ
 ចាត្តា អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នាធំ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ កត្តា
 តំ បច្ចវេក្កុតិ បុត្រេ សុចិណ្ណាធំ បច្ចវេក្កុតិ លាហ
 វុដ្ឋហិត្តា លាធំ បច្ចវេក្កុតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្តា
 មត្តំ បច្ចវេក្កុតិ ផលំ បច្ចវេក្កុតិ ធិត្តាធំ តោត្រកុស្ត
 រោណាធស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយោ បហិរេ កិលេសេ បច្ច-
 វេក្កុតិ វិក្កម្ពិរេ កិលេសេ បច្ចវេក្កុតិ បុត្រេ សមុទា-
 ចិណ្ណ កិលេសេ ជាធន្តិ វត្តំ ... ឥត្តិទ្រិយំ បុរិសិទ្រិ-
 យំ ជីវិតិទ្រិយំ អាចោនាត្តំ ... កតាធិការំ អាហារំ
 អនិច្ចតោ ... នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតំ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណោ អប្បជ័យនិគ្គសម្ពុត្តិស្ស ចិត្តំ ជាបាតិ អាតា-
 សាធិត្តាយនធំ វិញ្ញាណញ្ញាយនធស្ស អាតិញ្ញាណ-
 យនធំ លេសញ្ញាណសញ្ញាយនធស្ស អប្បជ័យោ ខត្តា

រូតាយនធំ (ជាបច្ច័យ) វិញ្ញាណស្ស យនធិត្តាយនធំ (ជាបច្ច័យ)
 វិញ្ញាណស្ស រូតាយនធំ ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណស្ស
 វិញ្ញាណស្ស បុរោហិតសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស និងអនាគតសញ្ញាណ
 ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ។ អប្បជ័យនមិ ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណស្ស
 ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ខាង ... សីល ... ធ្វើទេវា-
 សថកម្ម ពិចារណា ទ្រុកុសលនោះ ពិចារណា ទ្រុកុសល ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណា ទ្រុយាន
 ពួកព្រះអរិយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណា ទ្រុមគ្គ ពិចារណា ទ្រុផល
 ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណស្ស ទ្រុតោត្រកុ រោតនៈ មគ្គ
 និងផល ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ទ្រុកុ
 កិលេស ដែលលះចំហើយ ពិចារណា ទ្រុកុកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ដឹង ទ្រុកុកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
 ទ្រុវត្ត ... ទ្រុវត្តិទ្រិយ បុរិសិទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ អាចោនាត្ត ... ទ្រុ
 កតាធិការិកា ជាមិនទៀង ... ចោមនស្ស រោតនៈ ដឹង ទ្រុ
 ចិត្ត របស់បុគ្គលអកប្រកបដោយវប្បជ័យចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 អាតាសានញ្ញាយនធំ (ជាបច្ច័យ) វិញ្ញាណញ្ញាយនធំ អាតិញ្ញាណ-
 យនធំ (ជាបច្ច័យ) វិញ្ញាណសញ្ញាយនធំ ពួកអប្បជ័យកុខ

ឧប្បត្តិកត្តា ណា ស្ស ចេតនា បរិយត្តា ណា ស្ស បុរោ-
 ជិតសាទុស្សត្តិកត្តា ណា ស្ស យថា កម្មបតកត្តា ណា ស្ស
 អនាគតំសត្តា ណា ស្ស ការវដ្តនាយ ការម្មណា ប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៣៩] សប្បដិយយោ ចន្ទោ អប្បដិយស្ស ចម្មស្ស
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណា ធិបតិ ចតុំ ...
 យោ ដូច្នោះ គុំ កត្តា អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតិ តំ គុំ
 កត្តា រកោ ឧប្បន្តតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បន្តតិ ។ អប្បដិយោ
 ចន្ទោ អប្បដិយស្ស ចម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ការម្មណា ធិបតិ សហជាតា ធិបតិ ។ ការម្ម-
 ណា ធិបតិ នាទំ ... សីលំ ... ទុច្ចោសថកម្មំ ...
 តំ គុំ កត្តា ... បុរោ សុចិណ្ណានិ ... ណា ជា
 វដ្តហិក្ខា ណា ធិ គុំ កត្តា បច្ចុវក្ខតិ អរិយា មត្តា
 វដ្តហិក្ខា មត្តំ គុំ កត្តា ... ដលំ គុំ កត្តា ...
 ធិក្ខានំ កោត្រកុស្ស រោនាទស្ស មត្តស្ស ដលស្ស
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុំ ... វត្ថុំ ត្រៀម
 បុរិសត្រៀម ធិវត្ថុត្រៀម អាចោនាតុំ ... កាតាធិដ្ឋិ-
 ការំ អាហារំ គុំ កត្តា អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតិ តំ
 គុំ កត្តា រកោ ឧប្បន្តតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បន្តតិ ។

ជាបច្ច័យ ខៃការិចារណា ខ្លត្តិវិចារណា យោ ហេតិយណា យ
 បុរោជិតសាទុស្សត្តិកត្តា ណ យថា កម្មបតកត្តា ណ ធិអនាគតំសត្តា ណ
 ដោយការម្មណា ប្បច្ច័យ ។

[២៣៩] សប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 អនិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា ធិបតិ គី (បុគ្គល) ខ្លត្តុ ...
 ធ្វើ ខ្លត្តុ ក្នុងដង្ការ ឲ្យជាទីគារព ហើយក្រេតអរ រីករាយ រកៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លត្តុ ក្នុងដង្ការនោះ ឲ្យជាទីគារព ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង ។ អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអប្បដិយធមិ ដោយអនិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា ធិបតិ ធិសហជាតា ធិបតិ ។ ការម្ម-
 ណា ធិបតិ គី (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ទុច្ចោសថកម្ម
 ... ធ្វើ ខ្លត្តុ សុលានោះ ឲ្យជាទីគារព ... ខ្លត្តុ កុសល ដែល
 គ្រប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ធ្វើ ខ្លត្តុ ឈាន
 ឲ្យជាទីគារព ហើយពិចារណា ត្បិតព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមត្ត ធ្វើ
 ខ្លត្តុ ឲ្យជាទីគារព ... ធ្វើ ខ្លត្តុ ដែល ឲ្យជាទីគារព ... ព្រះ
 ចិញ្ចាខ ជាបច្ច័យ ខៃកោត្រកុ រោទានៈ មត្ត ធិដល ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ
 ខ្លត្តុ ... ខ្លត្តុ ត្រៀម បុរិសត្រៀម ធិវត្ថុត្រៀម កាបោនាតុ ...
 ធ្វើ ខ្លត្តុ ក្នុងដង្ការហារ ឲ្យជាទីគារព ហើយក្រេតអរ រីករាយ រកៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លត្តុ ធម៌នោះ ឲ្យជាទីគារព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

សហជាតាធិបតិ អប្បជ័យាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ទុដ្ឋានំ អប្បជ័យាធានុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ សម្បជ័-
 យស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បជ័យា-
 ធិបតិ អប្បជ័យានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ សម្បជ័យស្ស
 ច អប្បជ័យស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតាធិបតិ អប្បជ័យាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ទុដ្ឋានំ សម្បជ័យាធានុ អប្បជ័យាធានុ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣២] អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អប្បជ័យា
 ទុដ្ឋា ... ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[២៣៣] អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៤] សម្បជ័យោ ធម្មោ សម្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធា ។ អត្តាមញ្ញាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ធា ។ វិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធា ។

ធាសហជាតាធិបតិ គី អធិបតិធមិ ជាអប្បជ័យោ ជាស្ប័យ ខែត្តក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បជ័យោផង ដោយអធិប-
 តិប្បច្ចយេ ។ អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខែសម្បជ័យធមិ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ចយេ គី អធិបតិធមិ ជាអប្បជ័យោ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ជាអប្បជ័យោ ដោយអធិបតិប្បច្ចយេ ។ អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ
 ខែសម្បជ័យធមិផង ខែអប្បជ័យធមិផង ដោយអធិបតិប្បច្ចយេ ពុទ្ធសីល
 សហជាតាធិបតិ គី អធិបតិធមិ ជាអប្បជ័យោ ជាបច្ច័យ ខែត្តក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បជ័យោ ធិបតិអប្ប-
 ជ័យោផង ដោយអធិបតិប្បច្ចយេ ។

[២៣៦] អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខែអប្បជ័យធមិ ដោយ
 អនន្តរាប្បច្ចយេ គី ត្តកអប្បជ័យក្នុង មុខ ។ ... ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
 ខែផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ចយេ ។

[២៣៧] អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខែអប្បជ័យធមិ ដោយ
 សមនន្តរាប្បច្ចយេ ។

[២៣៨] សម្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខែសម្បជ័យធមិ ដោយ
 សហជាតាប្បច្ចយេ មានករៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមញ្ញាប្បច្ចយេ
 មានករៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិស្សយេប្បច្ចយេ មានករៈ ៧ ។

(២៣៧) សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបទិស្សយោ
 បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ ឧត្ត
 ... សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ ឧត្ត ... សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបទិស្សយោ អនន្តរូបទិ-
 ស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 សង្កំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ តណ្ហាតិ
 សីលំ ... ។ បេ ។ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ
 ឧត្តំ ... កោដលំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។ កោដលំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៤០] សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 បុរោជិតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរោជិតំ វត្ត
 បុរោជិតំ ។ អារម្មណ្ឌបុរោជិតំ ចក្កំ ... ដោដ្ឋិទ្ធ
 អនិច្ចរតា ... ពោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋិតិ ទិព្វេន ចក្កុបា
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតតាតុយា សង្កំ សុណាតិ

[២៣៧] សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបទិស្សយោ
 បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ ឧត្ត
 ... សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ ឧត្ត ... សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបទិស្សយោ អនន្តរូបទិ-
 ស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 សង្កំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ តណ្ហាតិ
 សីលំ ... ។ បេ ។ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ
 ឧត្តំ ... កោដលំ ឧបទិស្សយោ ណាធំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។ កោដលំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៤០] សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 បុរោជិតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរោជិតំ វត្ត
 បុរោជិតំ ។ អារម្មណ្ឌបុរោជិតំ ចក្កំ ... ដោដ្ឋិទ្ធ
 អនិច្ចរតា ... ពោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋិតិ ទិព្វេន ចក្កុបា
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតតាតុយា សង្កំ សុណាតិ

កាយនេះ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយនេះ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ចក្ខុយនេះ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយនេះ
 កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
 អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចុយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ ... វត្ថុស្រ្តីយំ បុរិស្រ្តីយំ
 ជីវិត្រ្តីយំ អាចោជាតំ ... តតធិដ្ឋុវិ វាហាវិ
 អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ទុប្បន្តតំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ អប្បជ័យានំ ទន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
 សម្បជ័យោ ច អប្បជ័យោ ច ធម្មោ អប្បជ័យស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អារម្មណបុរេជាតំ
 វត្ថុបុរេជាតំ ។ ចក្ខុយននក្ខ វត្ថុ ច ដោដ្ឋញ្ញាយន-
 ក្ខ វត្ថុ ច អប្បជ័យានំ ទន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចុយោ ។

២២០) អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បច្ឆាជាតា អប្បជ័យា
 ទន្ធា បុរេជាតស្ស វត្ថុស្ស អប្បជ័យស្ស កាយស្ស

ក្រាយនេះ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យនិកាយ ដោដ្ឋញ្ញាយនេះ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុ-
 យនេះ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យនិកាយ កាយាយនេះ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអប្បជ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន បានដល់ការម្មណបុរេជាត និង
 វត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ ខ្ញុំវត្ថុ ... ខ្ញុំវត្ថុស្រ្តីយំ បុរិ-
 ស្រ្តីយំ ជីវិត្រ្តីយំ អាចោជាតុ ... ខ្ញុំវត្ថុធិដ្ឋុវិវាហាវ ជាមិនទៀត
 ... ទោមនស្ស កើតឡើង ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃតួអប្បជ័យក្នុង ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ សម្បជ័យធម៌ក្តី អប្ប-
 ជ័យធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន បាន
 ដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ គឺ ចក្ខុយននក្តី វត្ថុក្តី
 ដោដ្ឋញ្ញាយនក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃតួអប្បជ័យក្នុង ដោយបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋយេន ។

[២២១] អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យធម៌
 ដោយបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បានដល់បច្ឆាជាត គឺ តួអប្បជ័-
 យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យកាយនេះ ដែលកើតមុន

បច្ឆាជាតប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្បដិយា
 ទច្ឆា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស សប្បដិយស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្បដិយា
 ទច្ឆា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស សប្បដិយស្ស ច អប្បដិ
 យស្ស ច កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។
 ទ្ធិន្ទ្រម្យំ មូលា កាកត្វា ។

[២២២] អប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 អាសេវនប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ បុរិមា បុរិមា អប្បដិយា
 ទច្ឆា . . . វេទានំ មត្តស្ស អាសេវនប្បច្ឆាយេន
 បច្ឆាយោ ។

[២២៣] អប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ សហជាតា នាណាណិ-
 កា ។ សហជាតា អប្បដិយា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ
 ទច្ឆានំ សប្បដិយានត្យ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្ម-
 ប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ នាណាណិកា អប្បដិយា
 ចេតនា វិចារកានំ ទច្ឆានំ អប្បដិយានត្យ កដត្តា-
 រូបានំ កម្មប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ អប្បដិយោ
 ធម្មោ សប្បដិយស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ឆាយេន
 បច្ឆាយោ សហជាតា នាណាណិកា ។ សហជាតា

អរិយប្បច្ឆាយេន ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃសប្បដិយស្ស ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។
 បច្ឆាជាត គឺ ពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយកាយ និង
 អប្បដិយាយោ : ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ ឯមូល
 នៃបច្ច័យ ហ្នឹងហើ លោក ភយ្យិរ្ទិច្ឆុះ ។

[២២២] អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកអប្បដិយក្ខន្ធ មុនៗ . . . វេទាន ជា
 បច្ច័យ នៃមត្ត ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[២២៣] អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាណាណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 អប្បដិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប ជាសប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាណាណិកៈ គឺ អប្ប-
 ដិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិចារក្ខន្ធដង នៃពួកកដត្តារូប ជាអប្បដិយៈ
 ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយធមិ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាណាណិកៈ ។ សហជាត

សម្បជ័យវុទ្ធ បញ្ចករិយ

អប្បជ័យា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ សប្បជ័យា ធនា ចិត្តសមុដ្ឋា ធានំ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធានាខណិកា អប្បជ័យា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ សប្បជ័យា ធនា កដត្តារូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ សប្បជ័យស្ស ច អប្បជ័យស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ចាណាខណិកា ។ បេ ។

[២២២] អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា អប្បជ័យោ ... តិណំ ។

[២២៥] អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បជ័យា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អប្បជ័យា ធនា ចិត្តសមុដ្ឋា ធានំ រូបាទំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ វេទស្ស អប្បជ័យស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អវសេសា ធម្មិ បញ្ញា កាតត្វា បដិសន្ធិ កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ ទ្បិស្សិមំ កាតត្វោ អត្ត ។

សម្បជ័យវុទ្ធ បញ្ចករិយ

គី អប្បជ័យចេតនា ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកក្ខន្ធវេន បៃច្ចកិច្ចសមុដ្ឋាឡប ជាសប្បជ័យៈផេន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធមាទាខណិកា គី អប្បជ័យចេតនា ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកវិបាកក្ខន្ធវេន ខៃត្ថកកដត្តារូប ជាសប្បជ័យៈផេន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខៃសប្បជ័យធមិផេន ខៃអប្បជ័យធមិផេន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់ សហជាត និធិនាខណិកា ។ បេ ។

[២២២] អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអប្បជ័យធមិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គី វិបាក ជាសប្បជ័យៈ ... មានពៈ ៣ ។

[២២៥] អប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអប្បជ័យធមិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គី ត្ថកអាហារ ជាសប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកក្ខន្ធវេន ខៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋាឡប ជាសប្បជ័យៈផេន ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ កតទ្បិញ្ញារោ ជាបច្ច័យ ខៃអប្បជ័យកាយទេ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ប្រស្នា ពំនិ ២ ដិសេស ខិនបដិសន្ធិ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើចុះ កតទ្បិញ្ញារោ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើ ក្នុងប្រស្នាពំនិ ២ គ្រងពំនិចុះបំផុតចុះ ។

[២២២] សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 វិន្ទិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចក្កុវិន្ទិយំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយវិន្ទិយំ កាយវិញ្ញាណស្ស វិន្ទិយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ អប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស វិន្ទិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ តីសុចិ
 ដិវិន្ទិយំ អន្ត កាតតំ ។ សប្បដិយោ ច អប្ប-
 ដិយោ ច ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិន្ទិយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ចក្កុវិន្ទិយញ្ច ចក្កុវិញ្ញាណញ្ច ចក្កុវិញ្ញា-
 ណសហគតានំ ខន្ធានំ វិន្ទិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 កាយវិន្ទិយញ្ច កាយវិញ្ញាណញ្ច កាយវិញ្ញាណស-
 ហគតានំ ខន្ធានំ វិន្ទិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២២៣] ណាទប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។
 មគ្គប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ សម្មយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[២២៤] សប្បដិយោ ធម្មោ អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរោជិតំ ចក្កាយតនំ
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អប្បដិយោ ធម្មោ
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

[២២៥] សប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 វិន្ទិយប្បដ្ឋយ គឺ ចក្កុវិន្ទិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កុវិញ្ញាណ កាយវិន្ទិយ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិន្ទិយប្បដ្ឋយ ។ អប្បដិយធមិ
 ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយវិន្ទិយប្បដ្ឋយ គឺ មានវិញ្ញាណ
 ដិវិន្ទិយ ក្នុងវិញ្ញាណ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ គ្រឿងធម្មតិបដ្ឋន្តរៈ ។
 សប្បដិយធមិត្តិ អប្បដិយធមិត្តិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 វិន្ទិយប្បដ្ឋយ គឺ ចក្កុវិន្ទិយត្តិ ចក្កុវិញ្ញាណត្តិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយចក្កុវិញ្ញាណ ដោយវិន្ទិយប្បដ្ឋយ កាយវិន្ទិយត្តិ
 កាយវិញ្ញាណត្តិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ
 ដោយវិន្ទិយប្បដ្ឋយ ។

[២២៦] ជាបច្ច័យ ដោយណាទប្បដ្ឋយ មានវិញ្ញាណ ។ ជា
 បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បដ្ឋយ មានវិញ្ញាណ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្ម-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវិញ្ញាណ ។

[២២៧] សប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បុរោជិតបុរោជិត គឺ ចក្កាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កុ-
 វិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយ ។ អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ

សម្បជ័យក្នុង បច្ចុប្បន្ន

សហជាន់ បុរេជាន់ បច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ អប្បជ័យ
 យោ ទន្ទា អប្បជ័យានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូបានំ វិញ្ញ-
 យុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន បដិសន្ធិក្កណោ ទន្ទា វត្តស្ស
 វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន វត្ត ទន្ទានំ វិញ្ញយុត្តប្បន្ន-
 យេន បច្ចុប្បន្ន ។ បុរេជាន់ វត្ត អប្បជ័យានំ ទន្ទានំ
 វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន ។ បច្ចុប្បន្ន អប្បជ័យោ
 ទន្ទា បុរេជានស្ស ឥមស្ស អប្បជ័យស្ស កាយស្ស
 វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ
 សម្បជ័យស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន
 សហជាន់ បច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ អប្បជ័យោ
 ទន្ទា សម្បជ័យានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូបានំ វិញ្ញយុត្ត-
 ប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន បដិសន្ធិក្កណោ ... ។ បច្ចុ-
 ប្បន្ន អប្បជ័យោ ទន្ទា បុរេជានស្ស ឥមស្ស សម្ប-
 ជ័យស្ស កាយស្ស វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន ។
 អប្បជ័យោ ធម្មោ សម្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អប្បជ័យស្ស
 ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្ន សហជាន់
 បច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ អប្បជ័យោ ទន្ទា សម្បជ័-
 យោ ធម្មោ អប្បជ័យោ ធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូបានំ

សម្បជ័យក្នុង បច្ចុប្បន្ន

បុរេជាន់សហជាន់ បុរេជាន់ និងបច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ គឺ ពួក
 អប្បជ័យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្យោ ជាអប្បជ័យៈ ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បន្នយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកទន្ទ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បន្នយ វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ទ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ ។
 បុរេជាន់ គឺ វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ទ ជាអប្បជ័យៈ ដោយវិញ្ញយុត្ត-
 ប្បន្នយ ។ ឯបច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកអប្បជ័យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃអប្បជ័យ-
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ ។ អប្បជ័យធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បជ័យធម៌ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ បុរេជាន់សហជាន់
 និងបច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ គឺ ពួកអប្បជ័យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋាន្យោ ជាអប្បជ័យៈ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ... ។ ឯបច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកអប្បជ័យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
 ជ័យកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ ។ អប្បជ័យធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បជ័យធម៌ផង នៃអប្បជ័យធម៌ផង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បន្នយ
 បុរេជាន់សហជាន់ និងបច្ចុប្បន្នជាន់ ។ សហជាន់ គឺ ពួកអប្បជ័-
 យក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្យោ ជាអប្បជ័យៈ និងជាអប្បជ័យៈ

វិញ្ញយុត្តប្បដិឃេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។
បច្ចាជាតា អប្បដិឃេន ខត្តា បុរេជាតស្ស វេទស្ស
សប្បដិឃេនស្ស ច អប្បដិឃេនស្ស ច កាយស្ស
វិញ្ញយុត្តប្បដិឃេន បច្ចុយោ ។

[២២៧] សប្បដិឃេន ធម្មោ សប្បដិឃេនស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បដិឃេន បច្ចុយោ វេកំ បដិច្ចសនិសា បវេស-
ប្បដិឃេន ។ សប្បដិឃេន ធម្មោ អប្បដិឃេនស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បដិឃេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ-
ជាតា សប្បដិឃេន បហាក្ខតា អាតោនាតុយោ អត្ថប្បដិ-
ឃេន បច្ចុយោ សប្បដិឃេន បហាក្ខតា អប្បដិឃេន
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កង្ការុណំ ឧបាទានំ
អត្ថប្បដិឃេន បច្ចុយោ ដោដ្ឋតាយនំ វត្ថុទ្រិយស្ស
កតទ្ធិញ្ញាស្ស អាហារស្ស អត្ថប្បដិឃេន បច្ចុយោ
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ ឧត្តសមុដ្ឋានំ អសញ្ញា-
សន្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ . . . ចក្កំ . . . ដោដ្ឋតោ
អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ និច្ចេន ចក្កុយ រូបំ
បស្សតិ និច្ចាយ សោតនាតុយោ សន្តំ សុណាតំ រូបា-
យនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋតាយនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស ចត្តាយនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយនំ

ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិឃេន ក្នុងឯកនិច្ចេន . . . ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
តួកអប្បដិឃេន ជាច្រើន ខែសប្បដិឃេនកាយ និងអប្បដិឃេនកាយ
ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដិឃេន ។

[២២៧] សប្បដិឃេន ជាច្រើន ខែសប្បដិឃេន ដោយ
អត្ថប្បដិឃេន គឺ មានៈ ១ ប្រសាវិ ១ ដូចដំបូកៈ វេទ ។ សប្ប-
ដិឃេន ជាច្រើន ខែអប្បដិឃេន ដោយអត្ថប្បដិឃេន មានដល់សហ-
ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ តួកមហាក្ខត ជាសប្បដិឃេន
ជាច្រើន ខែអាទោនាតុ ដោយអត្ថប្បដិឃេន តួកមហាក្ខត ជាសប្ប-
ដិឃេន ជាច្រើន ខែតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិឃេន តួកកង្ការុប
និងតួកឧបាទានរូប ដោយអត្ថប្បដិឃេន ដោដ្ឋតាយនៈ ជាច្រើន ខែ
វត្ថុទ្រិយ និងកតទ្ធិញ្ញាស្ស ដោយអត្ថប្បដិឃេន ពាហិរៈ . . .
អាហារសមុដ្ឋាន ឧត្តសមុដ្ឋាន របស់តួកអសញ្ញាស្ស . . . ។
ឯបុរេជាត . . . គឺ (បុគ្គល) ទូរចក្ក . . . ទូរតួកដោដ្ឋតោ ថាមិន
ទៀន . . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ទូររូប
ដោយវិញ្ញចក្ក ឬ ទូរសំឡេង ដោយវិញសោតនាតុ រូបាយនៈ
(ជាច្រើន) ខែចក្កុវិញ្ញាណ ដោដ្ឋតាយនៈ (ជាច្រើន) ខែកាយ-
វិញ្ញាណ ចត្តាយនៈ (ជាច្រើន) ខែចក្កុវិញ្ញាណ កាយាយនៈ

កាយវិញ្ញាណស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សប្បជ័យោ ធម្មោ សប្បជ័យស្ស ច អប្បជ័យស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សប្បជ័យំ ឯកំ មហាក្ខតំ ទ្ធិន្តំ មហាក្ខតានំ អាចោទាតុយា ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសនិសំ យោវ អសញ្ញសត្តា ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ អប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ វេទ្ធិយំ ។ សហជាតោ អប្បជ័យោ ឯកោ ទេវោ តំណ្ហន្តំ ... យោវ អសញ្ញសត្តា ។ បុរេជាតំ វេទ្ធិ ... វេទ្ធិវេទ្ធិយំ បុរិសិវេទ្ធិយំ ជីវិតិវេទ្ធិយំ អាចោទាតុ ... កតទ្ធិញ្ញំ អាហារំ អនិច្ចតោ ... គោមនស្សំ ទុប្បជ្ជតិ វេទ្ធិ អប្បជ័យានំ ទទ្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា អប្បជ័យា ទទ្ធា បុរេជាតស្ស វេទ្ធិស្ស អប្បជ័យស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កតទ្ធិញ្ញំ អាហារោ វេទ្ធិស្ស អប្បជ័យស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិតិវេទ្ធិយំ អប្បជ័យានំ កតទ្ធិញ្ញំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បជ័យោ ធម្មោ សប្បជ័យស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ

ជាបច្ច័យ វៃកាយវិញ្ញាណ លោកុត្តិប្បច្ច័យ ។ សម្បជ័យោ ជាបច្ច័យ វៃសប្បជ័យធម៌ផង វៃអប្បជ័យធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ១ ជាសប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ វៃមហាក្ខត ២ ផង វៃអាវុទ្ធាតុ ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដូចបដិច្ចការវែង រហូតដល់ពួកអសញ្ញសត្វ ។ អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ វៃអប្បជ័យធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បន្ទាជាត អាហារ វិទ្ធិវេទ្ធិយ ។ សហជាត គឺ អប្បជ័យក្នុង ១ (វៃទទ្ធិ) ៣ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញសត្វ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) ទ្វេវេទ្ធិ ... ទ្វេវេទ្ធិវេទ្ធិយ បុរិសិវេទ្ធិយ ជីវិតិវេទ្ធិយ អាវុទ្ធាតុ ... ទ្វេវេទ្ធិវិញ្ញាណហារ ជាមិនខ្សែផង ... ពោមនស្ស កើតទ្វេវេទ្ធិ វេទ្ធិ ជាបច្ច័យ វៃពួកអប្បជ័យក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បន្ទាជាត គឺ ពួកអប្បជ័យក្នុង ជាបច្ច័យ វៃអប្បជ័យកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កតទ្ធិញ្ញំ ហារ ជាបច្ច័យ វៃអប្បជ័យកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតិវេទ្ធិយ ជាបច្ច័យ វៃពួកកតទ្ធិញ្ញំ ជាអប្បជ័យៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ វៃសប្បជ័យធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បន្ទាជាត អាហារ

អប្បដិយោ ទន្ធា បុរោជិតស្ស ឥមស្ស សប្បដិយស្ស
 ច អប្បដិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កតត្ថិវុទ្ធានំ អាហារោ ឥមស្ស សប្បដិយស្ស
 ច អប្បដិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ រូបដិវិត្ត្រិយំ សប្បដិយានត្ថា អប្បដិយានត្ថា
 កតត្ថិវុទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សប្ប-
 ដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មា សប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា ។ សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មា
 អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជានំ បុរោជានំ ។ សហជានតា អប្បដិយា ទន្ធា ច
 បហាក្ខតា ច អប្បដិយានំ ធិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ ...
 បដិច្ចសទិសំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ សហជានតា ធកុ-
 រិញ្ញាលសហគរតា វិកោ ទន្ធា ច ចក្កាយតទត្ថា
 តិណ្ណដ្ឋំ ទន្ធានំ ... ទ្វេ ទន្ធា ... កាយវិញ្ញាល-
 សហគរតា វិកោ ទន្ធា ច កាយាយតទត្ថា តិណ្ណដ្ឋំ
 ទន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

គី ត្ថកាប្បដិយក្ខ្យ ជាបច្ច័យ វៃសប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតត្ថិវុទ្ធានោ ជាបច្ច័យ វៃ
 សប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបដិវិត្ត្រិយ-
 ជាបច្ច័យ វៃត្ថកកដក្ការូប ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ វៃសប្បដិយធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ដូចបដិច្ចវិវិដា ហេតុផលវត្ថុកអសញ្ញាសត្វ ។
 សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ វៃអប្បដិយធម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាន និងបុរោជាន ។ សហជាន គឺ ត្ថក
 អប្បដិយក្ខ្យក្តី ត្ថកមហាក្ខតក្តី វៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈ
 ... ដូចបដិច្ចវិវិដា ហេតុផលវត្ថុកអសញ្ញាសត្វ ។ សហជាន គឺ
 ទន្ធា ដែលប្រកបដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កាយតទត្តិ វៃទន្ធា ...
 ទន្ធា ... ទន្ធា ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណក្តី កាយាយ-
 តទត្តិ ជាបច្ច័យ វៃទន្ធា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ទន្ធា ... ។

សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មា សប្បដិយស្ស
ច អប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ បដិច្ចសនិសំ ។

[២៥០] ហេតុយា តីណិ ការម្មណោ ទ្វេ អនិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
សហជាតេ ធរ អត្តាមញ្ញោ ធម៌ិស្សយេ ធរ ឧប-
ដិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ឯកំ កកម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ
អាហារេ តីណិ ក្ស័រិយេ បញ្ច ណារេ តីណិ មក្ខ-
តីណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ អត្តិយា
ធរ ធម្មិយោ ឯកំ វិគតេ ធរ ។ ឯវំ ករណាតតំ ។

អនុលោមំ ធម្មិកំ ។

[២៥១] សប្បដិយោ ធម្មា សប្បដិយស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សប្បដិ-
យោ ធម្មា អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ

សប្បដិយធម៌ិក្ខំ អប្បដិយធម៌ិក្ខំ ជាបច្ចុយ វៃសប្បដិយធម៌ិក្ខំ វៃ
អប្បដិយធម៌ិក្ខំ វោយកត្តិប្បច្ចុយេ ភិ ដូចធម៌ិក្ខំវៃ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ចុយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអនិបតិប្បច្ចុយ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ចុយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ចុយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតាប្បច្ចុយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអត្តាមញ្ញាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧបដិស្សយាប្បច្ចុយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបដិស្សយាប្បច្ចុយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ចុយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆាជាតិប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនាប្បច្ចុយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងកកម្មប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារកាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាហារាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងក្ស័រិយាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៥ ក្នុងណា-
នាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមក្ខត្តប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ចុយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចុយ មានវារៈ ២ ក្នុងត្តិប្បច្ចុយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មិក្ខិប្បច្ចុយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតាប្បច្ចុយ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត ភប្បិកម្មំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២៥១] សប្បដិយធម៌ិ ជាបច្ចុយ វៃសប្បដិយធម៌ិ វោយ
សហជាតាប្បច្ចុយ ។ សប្បដិយធម៌ិ ជាបច្ចុយ វៃអប្បដិយ-
ធម៌ិ វោយការម្មណាប្បច្ចុយ ជាបច្ចុយ វោយសហជាតាប្បច្ចុយ

សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច ធម្មា អប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សប្បដិយោ ច អប្បដិយោ ច
 ធម្មា សប្បដិយស្ស ច អប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៥២] ឧបោត្តយា នវ ។ សង្ខត្តំ ។ ឧអនន្តរ
 នវ ឧសមនន្តរ នវ ឧសហជាតេ ចត្តារិ ឧអញ្ញាមញ្ញា
 នវ ឧចិស្សយេ ចត្តារិ ឧឧបដិស្សយេ នវ ឧបុរេជាតេ
 នវ ។ សង្ខត្តំ ។ ឧសម្បយុត្តេ នវ នវិប្បយុត្តេ
 នវ លោកតិយោ ចត្តារិ លោកតិយោ នវ លោកិកតេ នវ
 លោកិកតេ ចត្តារិ ។

បច្ចុទ្ទិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២៥៣] ហេតុប្បច្ចយា ឧអាម្មណោ តីណិ
 សង្ខត្តំ . . . ឧអនន្តរ តីណិ ឧសមនន្តរ
 តីណិ ឧអញ្ញាមញ្ញា តីណិ ឧឧបដិស្សយេ តីណិ
 សង្ខត្តំ . . . ឧសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ

សប្បដិយោក្កំ អប្បដិយោក្កំ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយោកិ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយោកិ
 ក្កំ អប្បដិយោកិក្កំ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយោកិកិ នៃអប្បដិយោកិកិ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២៥៤] ក្នុងឧបោត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

ក្នុងឧអនន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧសមនន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
 ក្នុងឧសហជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ ក្នុងឧអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
 ក្នុងឧចិស្សប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ ក្នុងឧឧបដិស្សប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
 ក្នុងឧបុរេជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងឧសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 លោកតិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ ក្នុងលោកិកប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 លោកិកប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងលោកិកប្បច្ច័យ មានព្រះ ៤ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[២៥៥] ក្នុងឧអាម្មណប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ សេចក្តីបំប្រែញ . . . ក្នុងឧអនន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 ឧសមនន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧសហជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
 ក្នុងឧអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ សេចក្តីបំប្រែញ . . . ក្នុង
 ឧឧបដិស្សប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 ឧនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧលោកតិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 ឧលោកិកប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។

គោតមភិក្ខុយោ ភិក្ខុណា គោតមភិក្ខុតេ ភិក្ខុណា ។

អនុលោមប្បវត្តន៍ ធីត្តិកំ ។

[២៩២] ធម្មោតុប្បវត្តន៍យោ អាមម្មណោ ទ្វេ ...

អធិបតីយោ វត្តារិ ។ អនុលោមមមាតិកា គណោ-
តត្វា ។ ... អភិក្ខុតេ លវ ។

បច្ចុទ្ទយានុលោមំ ធីត្តិកំ ។

សប្បដិយទុកំ ធីត្តិកំ ។

រូបិទុកេ

បដិប្បវិញ្ញា

[២៩៩] រូបី ធម្មំ បដិច្ច រូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បវត្តន៍យោ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហា-
ក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ រូបី ធម្មំ បដិច្ច
អរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បវត្តន៍យោ បដិសន្ធិត្តន្តណោ
វត្តំ បដិច្ច អរូបិលោ ទន្ធា ។ រូបី ធម្មំ បដិច្ច រូបី ច
អរូបី ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បវត្តន៍យោ បដិសន្ធិត្តន្តណោ
វត្តំ បដិច្ច អរូបិលោ ទន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តា-
រូបំ ។ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច អរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បវត្តន៍យោ អរូបី ឯកំ ទន្ធា បដិច្ច តយោ ទន្ធា

ក្នុងនោះភិក្ខុប្បវត្តន៍យោ មានពីរៈ ៧ ក្នុងនោះភិក្ខុប្បវត្តន៍យោ មានពីរៈ ៧

បំ អនុលោមប្បវត្តន៍យោ ។

[២៩២] ក្នុងនោះភិក្ខុប្បវត្តន៍យោ មានពីរៈ ២ ព្រោះនោះហេតុប្បវត្តន៍យោ

... ក្នុងនោះភិក្ខុប្បវត្តន៍យោ មានពីរៈ ២ ។ អនុលោមមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ចុះ ។ ... ក្នុងនោះភិក្ខុប្បវត្តន៍យោ មានពីរៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទយានុលោម ។

ចប់ សប្បដិយទុកៈ ។

រូបិទុកេ

បដិប្បវិញ្ញា

[២៩៩] រូបិធម្មិ (ធម្មិ ដែលមានរូប) អាស្រ័យ ខ្ញុំរូបិធម្មិ

រើបតីតទៀត ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍យោ គឺ មហាក្ខត ៧ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
មហាក្ខត ១ ខ្ញុំមហាក្ខត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និង
ឧបាទារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងមហាក្ខត ។ អរូបិធម្មិ (ធម្មិ ដែល
មិនមានរូប) អាស្រ័យ ខ្ញុំរូបិធម្មិ រើបតីតទៀត ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍យោ
គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ត ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ។ រូបិធម្មិ
ក្តី អរូបិធម្មិក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំរូបិធម្មិ រើបតីតទៀត ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍យោ
គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ត ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប
អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងមហាក្ខត ។ អរូបិធម្មិ អាស្រ័យ ខ្ញុំអរូបិធម្មិ
រើបតីតទៀត ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍យោ គឺ ទន្ធា ៧ អាស្រ័យ ខ្ញុំអរូបិក្ខន្ធ ១

ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិ ។ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច រូបំ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អរូបិលោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច រូបំ ច
 អរូបី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អរូបី ឯកំ
 ទង្គំ បដិច្ច តយោ ទទ្វា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
 ទទ្វេ ... បដិសន្ធិ ។ រូបី ច អរូបី ច ធម្មំ បដិច្ច
 រូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អរូបិលោ ទទ្វេ
 ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ-
 ក្កាលោ ... ។ រូបី ច អរូបី ច ធម្មំ បដិច្ច អរូបី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កាលោ អ-
 រូបី ឯកំ ទទ្ធការុ វត្ថុញ បដិច្ច តយោ ទទ្វា ទ្វេ
 ទទ្វេ ... ។ រូបី ច អរូបី ច ធម្មំ បដិច្ច រូបី ច
 អរូបី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កា-
 លោ អរូបី ឯកំ ទទ្ធការុ វត្ថុញ បដិច្ច តយោ ទទ្វា
 ទ្វេ ទទ្វេ ... អរូបិលោ ទទ្វេ ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច
 តតត្តារូបំ ។ សន្ធិត្តំ ។

[២៥៦] ហេតុយា លវ អាម្មណោ តិណិ អធិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ តិណិ សមនន្តរេ តិណិ
 សហជាតេ លវ អនាមតោ ច និស្សយេ លវ

ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិ ។ រូបិលោ អស្រ័យ ទ្វេ អរូបិលោ
 វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ទ្វេ
 ត្រូវអរូបិក្កន្ធិ មានបដិសន្ធិដែរ ។ រូបិលោ អរូបិលោ អស្រ័យ ទ្វេ
 អរូបិលោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធការុ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូបក្កិ អស្រ័យ ទ្វេ អរូបិក្កន្ធិ ទ្វេ ទទ្វេ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។
 រូបិលោ អស្រ័យ ទ្វេ អរូបិលោ ទ្វេ អរូបិលោ វេចកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ទ្វេ ត្រូវអរូបិក្កន្ធិ ទ្វេ ត្រូវ
 មហាក្កតតត ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ... ។ អរូបិលោ អស្រ័យ ទ្វេ
 រូបិលោ ទ្វេ អរូបិលោ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធការុ
 អស្រ័យ ទ្វេ អរូបិក្កន្ធិ ទ្វេ ត្រូវ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ទ្វេ ទទ្វេ
 ... ។ រូបិលោ អរូបិលោ អស្រ័យ ទ្វេ រូបិលោ ទ្វេ អរូបិលោ
 វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធការុ អស្រ័យ ទ្វេ អរូបិក្កន្ធិ
 ទ្វេ ត្រូវ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ទ្វេ ទទ្វេ ... ក្នុងកាល អ-
 ស្រ័យ ទ្វេ ត្រូវអរូបិក្កន្ធិ ទ្វេ ត្រូវមហាក្កតតត ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

[២៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សោយប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៨ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអនាមតាប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ៧

ឧបនិស្សយេ តីណិ បុរេជានេ ឯកំ អាសេវេន ឯកំ
 ករម្ម ធរ វិចារេក ធរ អាហារេ ធរ វ័ទ្ធិយេ ធរ
 ណារេន ធរ មត្តេ ធរ សម្មយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ
 ធរ អភ័យា ធរ ធន្តិយា តីណិ វិគតេ តីណិ
 អវិគតេ ធរ ។

អនុលោម ខ្ញុំផង ។

[២៥៧] រូបី ធម្មំ បដិច្ច រូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច អរូបី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អរូបី
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខត្វា ទ្វេ ខម្លេ ...
 អហេតុកប្បជិសន្តិក្កុណោ វិចីកំញាសហាតតោ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហាតតោ ខទ្ធវ បដិច្ច វិចីកំញាសហាតតោ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហាតតោ មោហោ ។ នហេតុប្បច្ចយា ធរ បញ្ញា
 អហេតុកន្តិ ធិយាមេតត្វំ ។

[២៥៨] នហេតុយេ ធរ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយេ ធរ នអនន្តរេ តីណិ នសបនន្តរេ តីណិ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជានេប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងអាសេវនេប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វ័ទ្ធិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងណារេនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្ត
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអភ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធន្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ចប់ អនុលោម ។

[២៥៧] រូបធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំរូបធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ អរូបធម៌ អស្រ័យ ខ្ញុំអរូបធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធព អស្រ័យ ខ្ញុំអរូបកន្ធទ
 ជាអហេតុកៈ ខ្ញុំខន្ធ ២ ... មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ អស្រ័យ ខ្ញុំត្វកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ។ មានបញ្ជាក់ ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ តែបណ្ឌិត តប្បវិណតំថា ជាអហេតុកៈ ដូច្នោះចុះ ។

[២៥៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
 នន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសបនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

បច្ចុយវិវា

[២៦០] ធិបោតុប្បដ្ឋយា អាមន្តណោ ភីណិ ...

អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហជាតេ ធី

អញ្ញាមញ្ញោ ធី ជិស្សយេ ធី ឧបជិស្សយេ ភីណិ

ធី ឧបជាតេ ឯតំ អាសេវេ ឯតំ កុរុ ធី វិទាតេ

ធី អាហារេ ធី វេទ្រិយេ ធី ណារេ ធី មត្តេ

ឯតំ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ ធី អត្ថិយា ធី

ធី អត្ថិយា ភីណិ វិគតេ ភីណិ អវិគតេ ធី ។

បច្ចុយវិវា ធី ធី ។

សហជាតករោមិ បដិច្ចវាសនិសា ។

បច្ចុយវិវា

[២៦១] រូបិ ធម្មំ បច្ចុយា រូបិ ធម្មោ ឧប្ប

ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ មហាកូតំ ... បដិច្ច

សនិសំ ។ រូបិ ធម្មំ បច្ចុយា អរូបិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ប្រិយុត បច្ចុយវិវា

[២៦០] ក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រិយុត មាន៖ ៣ ប្រការ៖ ហេតុប្បដ្ឋយ

... ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយ មាន៖ ៣ ក្នុងសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មាន

៖ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ មាន

៖ ៦ ក្នុងឧបជិស្សយប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងឧបជាតប្បដ្ឋយ មាន

៖ ៣ ក្នុងអាសេវាប្បដ្ឋយ មាន៖ ១ ក្នុងកុរុប្បដ្ឋយ មាន

៖ ១ ក្នុងវិទាតប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងវិទាតប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុង

អាហារប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងវេទ្រិយប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុង

ណារេប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងមត្តេប្បដ្ឋយ មាន៖ ១ ក្នុងសម្ប

យុត្តប្បដ្ឋយ មាន៖ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុង

អត្ថិប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មាន៖ ៣ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ

មាន៖ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ។

ចប់ បច្ចុយវិវា ។

ឯសហជាតករោមិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវាសនិសា ។

បច្ចុយវិវា

[២៦១] រូបិ ធម្មំ តីរិវិដ្ឋក ធម្មិ រូបិ ធម្មិ វេហកេតុឡិវិ

ប្រិយុត ភី មហាកូត ១ ... ដូចបដិច្ចវាសនិសា

វិវា ។ អរូបិ ធម្មិ តីរិវិដ្ឋក ធម្មិ រូបិ ធម្មិ វេហកេតុឡិវិ

ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុ បទ្ទយា អរូបិណោ ទន្ធា
 បដិសន្ធិ ។ រូបី ធម្មំ បទ្ទយា រូបី ច អរូបី ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុ បទ្ទយា អរូបិណោ
 ទន្ធា មហេតុនោ បទ្ទយា ចិត្តសមុប្បាធំ រូបី បដិ-
 សន្ធិ ។ ឯវំ អវសេសា បញ្ញា បវត្តិ បដិសន្ធិ
 វិភជិតញា ។

[២៦២] រូបី ធម្មំ បទ្ទយា អរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បដ្ឋយា ចក្កាយតនំ បទ្ទយា ចក្កវិញ្ញាណំ
 តាយាយតនំ បទ្ទយា តាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បទ្ទយា
 អរូបិណោ ទន្ធា បដិសន្ធិ ។ អរូបី ធម្មំ បទ្ទយា អរូបី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា អរូបី ឯតំ ទន្ធា
 ... ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិ ។ រូបី ច អរូបី ច ធម្មំ
 បទ្ទយា អរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា
 ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯតំ ទទ្ធា ចក្កាយតនទ្ធា
 បទ្ទយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... តាយវិញ្ញាណ-
 សហគតំ ... អរូបី ឯតំ ទទ្ធា វត្ថុញា បទ្ទយា
 តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... ។ សម្ពុត្តំ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក ពឹងផ្អែក មានបដិសន្ធិ
 ដែរ ។ រូបិធម្មិក្ខ អរូបិធម្មិក្ខ ពឹងផ្អែក ខឹងរូបិធម្មិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អរូបិក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក ខឹងវត្ថុ ចិត្តសមុប្បាធ
 ពឹងផ្អែក ខឹងពួកមហាក្ខត មានបដិសន្ធិដែរ ។ ប្រសា ដ៏សេស
 ខឹងបវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៦២] អរូបិធម្មិ ពឹងផ្អែក ខឹងរូបិធម្មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក ខឹងចក្កាយតនៈ តាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក ខឹងតាយាយតនៈ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក ខឹងវត្ថុ
 មានបដិសន្ធិដែរ ។ អរូបិធម្មិ ពឹងផ្អែក ខឹងអរូបិធម្មិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ខឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ... ខឹងទទ្ធា ២ ... មាន
 បដិសន្ធិដែរ ។ អរូបិធម្មិ ពឹងផ្អែក ខឹងរូបិធម្មិផង ខឹងអរូបិធម្មិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធា ពឹងផ្អែក ខឹងទទ្ធា
 ដែលប្រកបដោយចក្កវិញ្ញាណផង ខឹងចក្កាយតន ផង ខឹងទទ្ធា ...
 ដែលប្រកបដោយតាយវិញ្ញាណ ... ទទ្ធា ពឹងផ្អែក ខឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ផង
 ខឹងវត្ថុផង ខឹងទទ្ធា ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញា ។

ប្រិទ្ធព បច្ចុយវាទ

[២២៣] ហេតុយា ឈ អាម្មណេ តីណិ អធិប-
 តិយា ឈ អនន្តរ តីណិ សមនន្តរ តីណិ សហ-
 ជាតេ ឈ អញ្ញាប្រញ ធន ធិស្សយេ ឈ ឧបធិស្ស-
 យេ តីណិ ឫវជាតេ តីណិ អាសវនេ តីណិ តរម្ម-
 ឈ ។ សន្តិភ័ ។ មក្កេ ឈ សម្មយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
 យុត្តេ ឈ អត្តិយា ឈ ធនិយា តីណិ វិគតេ តីណិ
 អវិគតេ ឈ ។

អនុលោម ធិដ្ឋិត ។

[២២៤] រូបិ ធម្មំ បច្ចុយា រូបិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នហេតុប្បច្ចុយា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ រូបិ ធម្មំ បច្ចុយា អរូបិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា ចត្តាយេតនំ បច្ចុយា
 ចត្តវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុតា អរូបិយោ ទត្តា អហេតុក-
 ប្បជ្ជិសន្ធិត្តណោ វត្ថុំ បច្ចុយា វិចេតិក្ខាសហគតោ
 ទន្ធាសហគតោ មោហោ ។ រូបិ ធម្មំ បច្ចុយា
 រូបិ ច អរូបិ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចុយោ

ប្រិទ្ធព បច្ចុយវាទ

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ
 មានវាវ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ចុយ មានវាវ ៧
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ចុយ មានវាវ ៧
 ក្នុងអញ្ញាប្រញាប្បច្ចុយ មានវាវ ៦ ក្នុងធិស្សយប្បច្ចុយ មានវាវ ៧
 ក្នុងឧបធិស្សយប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងឫវជាតប្បច្ចុយ មានវាវ ៧
 ក្នុងអាសវនប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងតរម្មប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងមក្កប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ចុយ
 មានវាវ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ចុយ មាន
 វាវ ៧ ក្នុងធនិប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ចុយ មានវាវ ៧
 ក្នុងអវិគតប្បច្ចុយ មានវាវ ៧ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២៦] រូបិធម្មំ ពិនិវដ្តក និនិរូបិធម្មំ វេបកេតទ្បឿន ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ចុយ តិ មហាក្ខត ១ . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្ត . . . ។ អរូបិធម្មំ ពិនិវដ្តក និនិរូបិធម្មំ វេបកេតទ្បឿន
 ព្រោះនហេតុប្បច្ចុយ តិ ចត្តវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក និនិចត្តាយតនៈ
 កាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក និនិកាយាយតនៈ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ
 ពិនិវដ្តក និនិវត្ត មោហា វិសេច្រឡំដោយវិចេតិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធា ពិនិវដ្តក និនិវត្ត ក្នុងទណៈវិនិចេតិក្ខាប្បជ្ជិសន្ធិ ។ រូបិធម្មិក្ខ
 អរូបិធម្មិក្ខ ពិនិវដ្តក និនិរូបិធម្មំ វេបកេតទ្បឿន ព្រោះនហេតុប្បច្ចុយ

បដិសន្ធិ បដិសន្ធិ កាតត្វា ។ អរូមិ ធម្មំ បច្ចយា អរូមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរោត្តមប្បច្ចយា អរោត្តមំ អរូមិ ឯតំ
 ខន្ធំ ... បដិសន្ធិក្កុណោ វិចិត្តិញ្ញាសហគរត ឧទ្ធច្ច-
 សហគរត ខន្ធំ បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគរតា ឧទ្ធច្ច-
 សហគរតា មោហោ ។ អរូមិ ធម្មំ បច្ចយា រូមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរោត្តមប្បច្ចយា អរូមិ ខន្ធំ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ បដិសន្ធិ ។ អរូមិ ធម្មំ
 បច្ចយា រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរោត្តមប្បច្ចយា
 អរូមិ ឯតំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ
 រូមំ ទ្វេ ខន្ធំ ... បដិសន្ធិ ។ រូមិញ្ច អរូមិញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរោត្តមប្បច្ចយា អរូមិ-
 លោ ខន្ធំ ធម្មហាក្ករតេ ធម្ម បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូមំ បដិសន្ធិ ។ រូមិញ្ច អរូមិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អរូមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នរោត្តមប្បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណសហ-
 គតំ ឯតំ ខន្ធា ចក្កាយតនញ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធំ ... កាយវិញ្ញាណសហគតំ ...

គឺ បរិក្ខេប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត អរូមិញ្ចុះ ។ អរូមិធម្មិ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិអរូមិ-
 ធម្មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ចយ គឺ ខិន្ទិអរូមិក្នុងខ ជាអរោត្តមៈ
 ... មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ច ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពិនិវេទន្ត
 ខិន្ទិក្នុងខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ច ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈខ
 បដិសន្ធិ ។ រូមិធម្មិ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិអរូមិធម្មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោ-
 ត្តមប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូម ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិក្នុងអរូមិក្នុង មានបដិសន្ធិ
 ដែរ ។ រូមិធម្មិក្កំ អរូមិធម្មិក្កំ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិអរូមិធម្មិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នរោត្តមប្បច្ចយ គឺ ខន្ធាក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូមក្កំ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិអរូមិក្នុងខ
 ខិន្ទិខន្ធល ។ មានបដិសន្ធិដែរ ។ រូមិធម្មិ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិរូមិធម្មិផង
 ខិន្ទិអរូមិធម្មិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូម
 ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិក្នុងអរូមិក្នុងផង ខិន្ទិក្នុងមហាក្ករតផង មានបដិសន្ធិដែរ ។ អរូមិ-
 ធម្មិ ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិរូមិធម្មិផង ខិន្ទិអរូមិធម្មិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោ-
 ត្តមប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ពិនិវេទន្ត ខិន្ទិខន្ធា ដែលប្រកបដោយចក្កវិញ្ញាណផង
 ខិន្ទិចក្កាយតនផង ខន្ធល ... ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ ...

[២២៦] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។
សង្កតំ សទ្ធោ កាតញ្ចា ។ ... ន កម្មេ តីណិ
នវិចារេតេ នវ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
ឯតំ ចោនតិយា តីណិ ចោវិគេតេ តីណិ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២២៧] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ សទ្ធោ
កាតញ្ចា ... ណារេ នវ មត្តេ តីណិ សង្កតំ ...
អវិគេតេ នវ ។

បច្ចនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

ចិស្សយវារកេមិ បច្ចយវារសនិសោ ។

សំសង្ការិកា

[២២៨] អរូមិ នម្មំ សំសង្ខារោ អរូមិ នម្មោ
ឧប្បដ្ឋតំ ហេតុប្បដ្ឋយា អរូមិ ឯតំ ទន្ធគំ សំសង្ខារោ
នយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធូ ... បដិសន្ធិ ។

[២២៩] ហេតុហោ ឯតំ អវិគេតេ ឯតំ

[២២៦] ក្នុងន អារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
សេចក្តីបំប្រញា បច្ចយពាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បវិធ្វី ឲ្យដូចគ្នាចុះ ។ ...
ក្នុងន កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ន បម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងន ចោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន ចោវិគេតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋនិយៈ ។

[២២៧] ក្នុងន អារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះន ហេតុប្បដ្ឋយ
បច្ចយពាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បវិធ្វី ឲ្យដូចគ្នាចុះ ... ក្នុងន ឈានប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងន មត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីបំប្រញា ... ក្នុង
ន អវិគេតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ឯនិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ការិកា

[២២៨] អរូមិ ច្រវៀង នឹងអរូមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធា ច្រវៀង នឹងអរូមិ ទន្ធា ១ នឹងទន្ធា ២
... មានបដិសន្ធិដែរ ។

[២២៩] ក្នុងន ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន អវិគេតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

ឯវំ បច្ចុយេ មន្ទិ តិណិ គណា ធាបិ សម្បយុត្ត-
ភារោបិ សត្វេ កាតត្វា ឯកាយេវ បណ្ណា(១) ។

បណ្ណាវិទ្យា

[២៧០] អរូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចុយោ អរូបិ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទត្ថានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិ ។ អរូបិ ធម្មោ
រូបិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អរូបិ ហេតុ
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ
បដិសន្ធិ ។ អរូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ច អរូបិស្ស ច
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អរូបិ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ទត្ថានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូចានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិ ។

[២៧១] រូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស ការម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ វត្ថុំត្រ្និយំ បុរិ-
សិត្រ្និយំ ជីវិត្រ្និយំ ការោបាតតុំ . . . កតាធម្មិវិញ្ញា
អាហារំ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ធម្មជ្ជតិ

១ម. ឯកាយេវ បណ្ណា ។

បច្ចុយេវុត្តិ វេ. បច្ចុ វុត្តិ ការាប័ក្កិ សម្បយុត្តភារក្កិ

វាំងអស់នៃ បណ្ឌិត អប្បិច្ចិ យ៉ាងនេះចុះ មានបណ្ណា

តែ ១ ប៉ុណ្ណោះទេ ។

បណ្ណាវិទ្យា

[២៧០] អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ នៃអរូបិធមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ពួកអរូបិហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
មានបដិសន្ធិវិដេ ។ អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ នៃរូបិធមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ពួកអរូបិហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
មានបដិសន្ធិវិដេ ។ អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ នៃរូបិធមិផង នឹងអរូបិធមិផង
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកអរូបិហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត
ផង នឹងពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានបដិសន្ធិវិដេ ។

[២៧១] រូបិធមិ ជាបច្ច័យ នៃអរូបិធមិ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ
គឺ ឡូចកុំ . . . ឡូវត្ថុំ វត្ថុំត្រ្និយំ បុរិសិត្រ្និយំ ជីវិត្រ្និយំ ការោបាតតុំ
. . . ឡូកតាធម្មិវិញ្ញាហារ ជាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង

អរូបិយោ ខន្ធោ ឥន្ទ្រិយន្ត្រាណាស្ស ខេតោបរិយក្ខណ-
 ណាស្ស ធុទ្រេនិកសាទុស្សតិក្ខាណាស្ស យេវាកម្ម-
 បតក្ខាណាស្ស អនាគតិសញ្ញាណាស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[២៧២] រូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស អនិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ ចក្កំ ... កត-
 ជ្ឈិវ្យាវំ កាយាវំ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទ្ធន្តិ តំ
 កុំ កត្វា វាតោ ធុប្បដ្ឋតិ ធិដ្ឋិ ធុប្បដ្ឋតិ ។ អរូបិ ធម្មោ
 អរូបិស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ទានំ
 ... ។ សន្និទ្ធី ។ វិញ្ញាវំ ធម្មស្ស ផលស្ស អនិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ អរូបិយោ ខន្ធោ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 ... វាតោ ធុប្បដ្ឋតិ ធិដ្ឋិ ធុប្បដ្ឋតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 អរូបិ អនិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធាវំ អនិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ។ អរូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អរូបិ អនិបតិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូទានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

ត្ថករូបិកុន្ធ ជាបច្ច័យ ខៃតារិយាណា ខ្មុវិទ្ធិវេញ្ញេណ ធម្ម-
 បរិយញ្ញាណ បុរេនិកសាទុស្សតិក្ខាណ យេវាកម្មបតក្ខាណ ខិន
 អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៧២] រូបិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិធមិ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អាម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ខ្មុវិទ្ធិ ... ធ្វើ ខ្មុវិទ្ធិ-
 ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ ហើយក្រេតកា វិភយ វគ្គៈ ធ្វើ ខ្មុវិទ្ធិ
 ខោរ ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ ។ អរូបិធមិ
 ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិធមិ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ
 ខិនសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ខ្មុវិទ្ធិ
 ... ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ក្រវិនិក្ខាន ជាបច្ច័យ ខៃមគ្គ ខិនផល
 ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ ខ្មុវិទ្ធិករូបិកុន្ធ ខ្មុវិទ្ធិវិញ្ញាណ
 ហើយក្រេតកា ... វគ្គៈ កើតឡើង ចំដួ កើតឡើង ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អរូបិធមិ ជាអនិបតិ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្ម-
 យុត្តកុន្ធ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ ។ អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ ខៃរូបិធមិ
 ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អរូបិធមិ ជា
 អនិបតិ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានុប ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ ។

អរូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ច អរូបិស្ស ច ធម្មស្ស
អនិច្ចិច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតានិច្ចិច្ចិ អរូបិ
អនិច្ចិ សម្មយុត្តកានំ ទន្ធានំ ចិត្តសម្មជ្ជាហនត្ត
រូបានំ អនិច្ចិច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[២៧៣] អរូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
រូបច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា អរូបិចោ ទន្ធា-
បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ អរូបិធំ ទន្ធានំ ផលសមាបត្តិយក
អនន្តរូបច្ចយេន បច្ចុយោ សមនន្តរូបច្ចយេន បច្ចុ-
យោ ។ សហជាតរូបច្ចយេន បច្ចុយោ សត្ត មិមា
យដហ នត្តិ ។ អញ្ញាមញ្ញាបច្ចយេន បច្ចុយោ ធ ។
និស្សយរូបច្ចយេន បច្ចុយោ សត្ត វត្តា មិមា
យដហ នត្តិ ។

[២៧៤] រូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ បកត្តប-
និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ ឧត្តុ ... ភោជនំ
... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃ
កិណ្ឌតិ ឧត្តុ ភោជនំ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ផល-
សមាបត្តិយោ ឧបនិស្សយច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អរូបិ
ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយច្ចយេន បច្ចុយោ

អរូបិមិ ជាបច្ច័យ ខៃរូបិមិផតិ ខៃអរូបិមិវេ វេយយេវិចិត្តច្ច័យ
បានផលសហជាតានិច្ចិ គី អរូបិមិ ជាវេយយេវិ ជាបច្ច័យ ខៃត្តក
សម្មយុត្តកទ្ធានំ ខៃត្តកចិត្តសម្មជ្ជាហនត្ត ដោយអនិច្ចិច្ច័យ ។

[២៧៥] អរូបិមិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិមិ ដោយអនន្តរូបច្ច័យ
គី ត្តកអរូបិច្ច មុន ។ ជាបច្ច័យ ខៃត្តកអរូបិច្ច ក្រោយ ។ ផល ខៃផល-
សមាបត្តិផតិ ដោយអនន្តរូបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរូបច្ច័យ ។
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតរូបច្ច័យ គី មានវិវេ ៧ គំណា មិនមាន
ក្នុងវិវេនេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញាច្ច័យ គី មានវិវេ ៦ ។
ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយច្ច័យ គី មានបញ្ញា ៧ គំណា មិនមាន
ក្នុងវិវេនេ ។

[២៧៦] រូបិមិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិមិ ដោយឧបនិស្សយច្ច័យ
បានផលសម្មណ្ឌូបនិស្សយ និស្សយកត្តបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្តប-
និស្សយ គី (បុគ្គល) ខ្ញុំវេ ឬ ខ្ញុំវេភោជន ... ភាស្រីយ ខ្ញុំវេសនា-
សនៈ ហើយទ្យទាន ។ បេ ។ ចំបែកសង្ឃ វេ ភោជន សេនាសនៈ
ជាបច្ច័យ ខៃសព្វ ។ បេ ។ ខៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយច្ច័-
យ ។ អរូបិមិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិមិ ដោយឧបនិស្សយច្ច័យ

អាម្មណ្ឌបដិស្សយោ អនន្តរុបដិស្សយោ បកតុប-
 ដិស្សយោ ។ មេ ។ បកតុបដិស្សយោ សន្តំ ឧប-
 ដិស្សយោ ពានំ ទេតិ ... សីលំ ... ។ មេ ។
 កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបដិស្សយោ ពានំ ទេតិ ។ មេ ។ សន្តំ
 គិល្ឈំ សទ្ធា ។ មេ ។ កាយិកំ ទុក្ខំ សទ្ធាយ ។ មេ ។
 ផលសមាបត្តិយា ឧបដិស្សយោ បច្ចុយេន មច្ចុយេន ។

[២៧៥] រូបំ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណ្ឌបុរេជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។
 អាម្មណ្ឌបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្តំ ... កតទ្បិញ្ញំ
 អហារំ អនិច្ចតោ ... នោមនស្សំ ឧប្បវ្មតិ ទិក្ខេន
 ចក្កុនា រូបំ មស្សតិ ទិញ្ញាយ សោតជាតុយោ សម្ពំ
 សុណាតិ រូកាយនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋត្វាយេ-
 តំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្តបុរេជាតំ ចក្កុយនំ
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 វត្ត អរូបិ ទុក្ខំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[២៧៦] អរូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ បច្ចាជាតា អរូបិ ទុក្ខំ បុរេជាតស្ស
 វត្តស្ស កាយស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

បានដល់ការប្រណិប្បិក្ខន្ធស្សីយ អនន្តរុប្បិក្ខន្ធស្សីយ បិណ្ឌកុប្បិក្ខន្ធស្សីយ
 ។ មេ ។ ឯបកតុបដិស្សយោ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្ញុំសក្ខា
 ហើយទ្បិកាខ ... ខ្ញុំសីល ... ។ មេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 កាយិកទុក្ខ ហើយទ្បិកាខ ។ មេ ។ បិណ្ឌកុប្បិក្ខន្ធស្សីយ ។ មេ ។
 កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យ ខែសក្ខា ។ មេ ។ ខែផលសមាបត្តិ ដោយ
 ឧបដិស្សយោបច្ច័យ ។

[២៧៧] រូបិចមិ ជាបច្ច័យ ខែអរូបិចមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ការប្រណិប្បិក្ខន្ធស្សីយ ឯវត្តបុរេជាត ។ អាម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ
 ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំវត្ត ... ខ្ញុំវត្តទ្បិញ្ញាណហារ ជាមិនទ្បិញ្ញំ ...
 គោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល យើង ខ្ញុំរូប ដោយខិតខំ គួរ ខ្ញុំ
 សំឡេង ដោយខិតខំសាគនាគ រូកាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ
 ដោដ្ឋត្វាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្តបុរេជាត គឺ
 ចក្កុយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ កាយាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែ
 កាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាបច្ច័យ ខែតួកអរូបិកុន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] អរូបិចមិ ជាបច្ច័យ ខែរូបិចមិ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់បច្ចាជាត គឺ តួកអរូបិកុន ជាបច្ច័យ ខែកាយនៈ ផល
 កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] អរូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស វិចារ-
កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៧៨] រូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កកម្មិដ្ឋានេ អាហារោ សមស្ស
កាយស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អរូបិ ធម្មោ
អរូបិស្ស ធម្មស្ស អាហារកម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៧៩] រូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស វត្តិយ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ រូបនីវត្តិយំ កកម្មិដ្ឋានេ វត្តិ-
យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ រូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស
វត្តិយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចក្កុវត្តិយំ ចក្កុវត្តិយាណស្ស
កាយវត្តិយំ កាយវត្តិយាណស្ស វត្តិយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ អរូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស វត្តិយប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។ រូបិ ច អរូបិ ច ធម្មោ អរូ-
បិស្ស ធម្មស្ស វត្តិយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចក្កុវត្តិ-
យញ្ច ចក្កុវត្តិយាណញ្ច ចក្កុវត្តិយាណសមាគតានំ ទទ្ធា-
នំ វត្តិយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កាយវត្តិយញ្ច ... ។

[២៨០] អរូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស ណនប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ មត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

[២៧៧] អរូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃអរូបិធម៌ ដោយកាយប្បដ្ឋយ
គី មានករៈ ព ។

[២៧៨] រូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃរូបិធម៌ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ គី
កកម្មិដ្ឋានហោ ជាច្ច័យ វៃកាយនេះ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ។
អរូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃអរូបិធម៌ ដោយកាយប្បដ្ឋយ គី មាន
ករៈ ព ។

[២៧៩] រូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃរូបិធម៌ ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ គី
រូបិវត្តិយ ជាច្ច័យ វៃពួកកកម្មិដ្ឋាន ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ ។
រូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃអរូបិធម៌ ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ គី ចក្កុវត្តិយ
(ជាច្ច័យ) វៃចក្កុវត្តិយាណ កាយវត្តិយ ជាច្ច័យ វៃកាយវត្តិយាណ
ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ ។ អរូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃអរូបិធម៌ ដោយ
វត្តិយប្បដ្ឋយ គី មានករៈ ព ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជាច្ច័យ
វៃអរូបិធម៌ ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ គី ចក្កុវត្តិយក្តី ចក្កុវត្តិយាណក្តី ជា
ច្ច័យ វៃពួកទទ្ធា ដែលប្រកបដោយចក្កុវត្តិយាណ ដោយវត្តិយប្បដ្ឋយ
កាយវត្តិយក្តី ... ។

[២៨០] អរូបិធម៌ ជាច្ច័យ វៃអរូបិធម៌ ដោយណា-
នប្បដ្ឋយ គី មានករៈ ព ។ ជាច្ច័យ ដោយមត្តប្បដ្ឋយ

តីណិ ។ សម្បយុត្តប្បដិសេធ បច្ចុយោ ឯកំ ។

[២៨៧] រូបិ ធម្មោ អរូបិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
ប្បដិសេធ បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ
បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ អរូបិមំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដិសេធ
បច្ចុយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អរូបិមំ ខន្ធានំ
វិប្បយុត្តប្បដិសេធ បច្ចុយោ ។ អរូបិ ធម្មោ រូបិស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដិសេធ បច្ចុយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អរូបិណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
ណំ រូដានំ វិប្បយុត្តប្បដិសេធ បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្កុ-
ណោ អរូបិ ខន្ធា កេដត្តារូដានំ វិប្បយុត្តប្បដិសេធ
បច្ចុយោ ។ បច្ឆាជាតា អរូបិណោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
វត្ថុស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដិសេធ បច្ចុយោ ។

[២៨៨] រូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដិ-
សេធ បច្ចុយោ សហជាតំ អាហារំ វិនិច្ឆ័យំ ។
សហជាតំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... យាវ អសញ្ញា-
សត្តា កាតធិដ្ឋានោ អាហារោ វេសស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បដិសេធ បច្ចុយោ រូបវិនិច្ឆ័យំ កេដត្តារូដានំ

តី មានព្រះ ព្យ ។ ជាច្រើន ដោយសម្បយុត្តប្បដិសេធ វិ
មានព្រះ ព្យ ។

[២៨៩] រូបិធម្មិ ជាច្រើន ខែអរូបិធម្មិ ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ
បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាច្រើន
ខែពួកអរូបិក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។ ឯ
បុរេជាត គឺ ចក្កាយននៈ (ជាច្រើន) ខែចក្កវិញ្ញាណ កាយាយននៈ
(ជាច្រើន) ខែកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាច្រើន ខែពួកអរូបិក្ខន្ធ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ ។ អរូបិធម្មិ ជាច្រើន ខែរូបិធម្មិ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដិសេធ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ
ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាច្រើន ខែកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ ក្នុងខណៈ
ខែបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាច្រើន ខែកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដិសេធ ។

[២៩០] រូបិធម្មិ ជាច្រើន ខែរូបិធម្មិ ដោយអត្ថិប្បដិសេធ បាន
ដល់សហជាត អាហារ និងវិនិច្ឆ័យ ។ សហជាត គឺ មហាក្ខត ១
... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ កតធិដ្ឋានោហារ ជាច្រើន ខែកាយ
នេះ ដោយអត្ថិប្បដិសេធ រូបវិនិច្ឆ័យ ជាច្រើន ខែពួកកដត្តារូប

អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។ អរិយំ ធម្មោ អរិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតំ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ អរិយំ ទទ្ធានំ
 អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ ... កត-
 ត្បិញ្ញាវំ អាហារំ អនិច្ចតោ ... ដោមនស្សំ ធុប្បដ្ឋតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា ... ទិញាយ សោតនាតុយា ...
 រូបាយននំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស ចក្កុយននំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយ-
 យននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អរិយំ ទទ្ធានំ
 អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។ អរិយំ ធម្មោ អរិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ អរិយំ ឋិតោ ទទ្ធា
 តិណ្ណានំ ទទ្ធានំ ទ្វេ ទទ្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។
 អរិយំ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អរិយំ ទទ្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបានំ អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ... ។ បច្ឆាជាតា អរិយំ ទទ្ធា បុរេ-
 ជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស អត្ថប្បវត្តយេន បច្ចុយោ ។

ដោយអត្ថប្បវត្តយ ។ រូបិធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិធមិ ដោយអត្ថប្បវត្តយ
 បាទដល់សហជាត និនិច្ចរេជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 ខៃភ្នកអរូបិក្ខន្ធ ដោយអត្ថប្បវត្តយ ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត
 គឺ (បុគ្គល) ទូចក្កុ ... ទូកតវ្យុត្តិកាហារ ជាមិទៀន ...
 ទោមនស្ស កើតឡើង ដោយវិញ្ញចក្កុ ... ដោយទិញសោតនាតុ ...
 រូបាយននៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្កុវិញ្ញាណ ដោជ្ជញាយននៈ (ជាបច្ច័យ)
 ខៃកាយវិញ្ញាណ ចក្កុយននៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្កុវិញ្ញាណ កាយយ
 ននៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃភ្នកអរូបិក្ខន្ធ
 ដោយអត្ថប្បវត្តយ ។ អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិធមិ ដោយ
 អត្ថប្បវត្តយ គឺ អរូបិក្ខន្ធទ (ជាបច្ច័យ) ខៃខន្ធភ ខន្ធល ... ក្នុង
 ខណៈខៃបដិសន្ធិ ... ។ អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ ខៃរូបិធមិ ដោយ
 អត្ថប្បវត្តយ បាទដល់សហជាត និនិច្ចរេជាត ។ សហជាត គឺ
 ភ្នកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បវត្តយ
 ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបុរេជាត គឺ ភ្នកអរូបិក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យ ខៃកាយ ននៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បវត្តយ ។

អរូបិ ធម្មា រូបិស្ស ច អរូបិស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយេន អរូបិ ឯកោ ខន្ធនា តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធនំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាធានេវ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ទ្វេ
 ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្កុលោ ... ។ រូបិ ច អរូបិ
 ច ធម្មា រូបិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វិញ្ញាយំ ។ សហ-
 ជាតា អរូបិចោ ខន្ធនា ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 ធាណំ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ។ បច្ឆាជាតា
 អរូបិចោ ខន្ធនា ច កតវិញ្ញាណោ អាហារោ ច វិមស្ស
 កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន បច្ឆាជាតា អរូបិ-
 ចោ ខន្ធនា ច រូបវិញ្ញាយោ កតវិញ្ញាយោ អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយេន ។ រូបិ ច អរូបិ ច ធម្មា អរូបិស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន សហជាតំ បុរេជា-
 តំ ។ សហជាតោ ចក្កុវិញ្ញាណសហកតោ ឯកោ
 ខន្ធនា ច បក្កាយតនេវ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយេន ទ្វេ ខន្ធនា ... កាយវិញ្ញាណសហ-
 កតា អរូបិ ឯកោ ខន្ធនា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ
 ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ទ្វេ ខន្ធនា ...

អរូបិធមិ ជាបច្ច័យ នៃរូបិធមិវេទនំ នៃរូបិធមិវេទនំ វេទនាបច្ច័យ វិ
 អរូបិក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនា ផលំ នៃភូតិក្ខន្ធសមុដ្ឋានរូបិ ហេតុ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធនា ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ រូបិធមិក្ខ
 អរូបិធមិក្ខ ជាបច្ច័យ នៃរូបិធមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត បច្ឆាជាត អាហារ វិញ្ញាយំ ។ សហជាត គឺ ពួកអរូ-
 បិក្ខន្ធទ មហាក្កតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបិ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធទ កតវិញ្ញាណោ ជា
 បច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកអរូបិក្ខន្ធទ
 រូបវិញ្ញាយោ ជាបច្ច័យ នៃពួកកតវិញ្ញាយោ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 រូបិធមិក្ខ អរូបិធមិក្ខ ជាបច្ច័យ នៃអរូបិធមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត វិញ្ញាយោ ។ សហជាត គឺ ខន្ធនា ដែលប្រកប
 ដោយចក្កុវិញ្ញាណក្ខិ ចក្កាយតនៈក្ខិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនា ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធនា ... អរូបិក្ខន្ធទ ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ
 ក្ខិ វត្ថុក្ខិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធនា ...

បដិសន្ធិត្តរណោ អរិយំ ឯកោ ខន្ធាច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋ
ខន្ធាដំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។ ធម្មិយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ វិគ-
តយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ អវិគតយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ ។

[២៨៥] ហេតុយា តិណ្ណំ ការម្មណោ ទ្វេ
អធិបតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
សហជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញោ ធនំ ធីស្សយេ សត្ត
ធម្មិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ ឯកំ
អារសរេន ឯកំ កម្ម តិណ្ណំ វិចារេត តិណ្ណំ
ការណេ ចត្តារិ វគ្គិយេ ធន ណារេ តិណ្ណំ កត្ត
តិណ្ណំ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ អត្តយោ សត្ត
ធម្មិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ សត្ត ។ ឯវំ
តំណាតត្ថំ ។

អនុលោមំ ធីដ្ឋិកំ ។

[២៨៦] រូបិ ធម្មោ រូបិស្ស ធម្មស្ស
សហជាតយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ អាហារយ្យត្ថយេន
បច្ចុយោ វគ្គិយយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ ។ រូបិ ធម្មោ
អរូបិស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាយ្យត្ថយេន បច្ចុយោ

អរូបិក្ខន្ធខត្តិ វត្ថុតិ (ជាបច្ច័យ) ខៃខន្ធា ក្នុងខណៈវិបលីសន្សៃ ខន្ធា
... ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧត្តិយ្យត្ថយេន ជាបច្ច័យ ដោយវិគតយ្យត្ថយេន
ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតយ្យត្ថយេន ។

[២៨៧] ក្នុងវិបាកយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុងការម្មណាយ្យត្ថយេន
មានវិវា ២ ក្នុងអធិបតិយ្យត្ថយេន មានវិវា ២ ក្នុងអនន្តរយ្យត្ថយេន មានវិវា ១
ក្នុងសមនន្តរយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុងសហជាតយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧
ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាយ្យត្ថយេន មានវិវា ៦ ក្នុងធីស្សយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុង
ធម្មិស្សយ្យត្ថយេន មានវិវា ២ ក្នុងបុរេជាតយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុង
បច្ឆាជាតយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុងអារសរិខយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុង
កម្មយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុងវិបាកយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុងអាហា-
រយ្យត្ថយេន មានវិវា ២ ក្នុងវគ្គិយយ្យត្ថយេន មានវិវា ៦ ក្នុងណារ-
យ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុងត្រៃយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ក្នុងសម្បយុត្តយ្យត្ថយេន
មានវិវា ១ ក្នុងវិប្បយុត្តយ្យត្ថយេន មានវិវា ២ ក្នុងអត្តយ្យត្ថយេន មាន
វិវា ៧ ក្នុងឧត្តិយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុងវិគតយ្យត្ថយេន មានវិវា ១ ក្នុង
អវិគតយ្យត្ថយេន មានវិវា ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២៨៨] រូបិធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃរូបិធម្មិ ដោយសហជាតយ្យត្ថយេន
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារយ្យត្ថយេន ជាបច្ច័យ ដោយវគ្គិយយ្យត្ថយេន ។
រូបិធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃអរូបិធម្មិ ដោយការម្មណាយ្យត្ថយេន

ប្រិទ្ធាន បច្ចុប្បន្ន

សត្វ ឧសម្បយុត្ត ឆ ឆវិប្បយុត្ត បញ្ច បោអត្តិយា
ចត្តារិ បោធន្តិយា សត្វ បោវិគតេ សត្វ បោអវិគតេ
ចត្តារិ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បច្ចុនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២៨៨] បោតុប្បច្ចយា នរោម្មណោ តីណំ ...
ឧអធិបតិយោ តីណំ ឧអធិបតិយោ តីណំ ឧសមនន្តរា
តីណំ ឧអញ្ញមញ្ញោ ឯកំ ឧទុបទិស្សយេ តីណំ
សត្វត្ថ តីណំ ឧសម្បយុត្ត ឯកំ ឆវិប្បយុត្ត ឯកំ
បោធន្តិយា តីណំ បោវិគតេ តីណំ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២៨៩] ឧបោតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ ទ្វេ ...
អធិបតិយោ ចត្តារិ អនុលោមមាតិកា កាកត្វា ...
អវិគតេ សត្វ ។

បច្ចុនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

ប្រិទ្ធានំ និដ្ឋិតំ ។

ប្រិទ្ធាន បច្ចុប្បន្ន

មានព័រៈ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងឆវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានព័រៈ៥ ក្នុងបោធន្តិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៤ ក្នុងបោវិគតិប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ៧ ក្នុងបោអវិគតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងបោអវិគតិប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនិយៈ ។

[២៨៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ព្រោះបោតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧
ក្នុងឧសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានព័រៈ១
ក្នុងឧទុបទិស្សយប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងសត្វត្ថប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧
ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ១ ក្នុងឆវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ១ ក្នុងបោធន្តិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ក្នុងបោវិគតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ
៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុនិយៈ ។

[២៨៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានព័រៈ៤ ព្រោះនរោម្មណប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៤ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើចុះ ... ក្នុងអវិគតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ៧ ។

ចប់ បច្ចុនិយានុលោម ។

ចប់ ប្រិទ្ធាន ។

[២៧០] លោកិយធម៌ ធម៌ បដិច្ច លោកិយោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោកិយធម៌ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្រេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិត្តលោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្តុ វត្តុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កដត្តារូបំ ឧបាណារូបំ ។ លោក្កត្តរំ ធម៌ បដិច្ច
 លោក្កត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោ-
 ក្កត្តរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្រេ ខន្ធេ ... ។
 លោក្កត្តរំ ធម៌ បដិច្ច លោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា លោក្កត្តរោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ លោក្កត្តរំ ធម៌ បដិច្ច លោកិយោ ច លោ-
 ក្កត្តរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោក្កត្តរំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 ទ្រេ ខន្ធេ ... ។ លោកិយញ លោក្កត្តរញ ធម៌
 បដិច្ច លោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

[២៧០] លោកិយធម៌ អាស្រ័យ ខ្យលោកិយធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធកត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យ
 ខ្យលោកិយក្នុងខ ខ្យខន្ធល ។ វត្ត អាស្រ័យ ខ្យក្នុងខន្ធ កដ
 ខណ ខន្ធនិសន្ធិ ក្នុងខន្ធ អាស្រ័យ ខ្យវត្ត មហាក្ខត ខ ...
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូ កដត្តារូប ឧបាណារូប អាស្រ័យ ខ្យក្នុងមហាក្ខត ។
 លោក្កត្តរធម៌ អាស្រ័យ ខ្យលោក្កត្តរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធកត្ត អាស្រ័យ ខ្យលោក្កត្តក្នុងខ ខ្យខន្ធល ... ។
 លោកិយធម៌ អាស្រ័យ ខ្យលោក្កត្តរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានបូ អាស្រ័យ ខ្យក្នុងលោក្កត្តក្នុង ។
 លោកិយធម៌ក្តី លោក្កត្តរធម៌ក្តី អាស្រ័យ ខ្យលោក្កត្តរធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធកត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យ
 ខ្យលោក្កត្តក្នុងខ ខ្យខន្ធល ... ។ លោកិយធម៌ អាស្រ័យ ខ្យ
 លោកិយធម៌ផង ខ្យលោក្កត្តរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

យោវ វសន្តាសន្តា វិចិត្តិញ្ញាសហគរោ ឧប្បច្ចុសហគរោ
ឧទ្ធូ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហគរោ ឧទ្ធូច្ចុសហគរោ
មោហោ ។ សន្តិភ័ ។

[២៧៣] ឧបេតុយោ ឯកំ ឧហារម្មណោ តីណិ
ឧអធិបតិយា ទ្វេ ឧអធិបតិយា តីណិ ឧសមធិបតិយា តីណិ
ឧអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ ឧឧបដិស្សយេ តីណិ ឧបុរេជានេ
ចន្តាវិ ឧបញ្ញាជានេ បញ្ច ឧអាសេវនេ បញ្ច ។
ឧអាសេវនម្មលានេ លោកុត្តរេ សុទ្ធកេ អរូបេ
វិចារកាតិ ឯយាមេតត្ថំ អវសេសា បតតិកា-
យេវ ។ ឧកម្មេ ទ្វេ ឧវិចារកេ បញ្ច ឧអហារេ
ឯកំ ឧស្រ្តិយេ ឯកំ ឧណារេ ឯកំ ឧមត្តេ ឯកំ
ឧសស្សយុត្តេ តីណិ ឧវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ឧទានត្ថិយា តីណិ
លោកេតេ តីណិ ។

បច្ចុទ្ទិយំ ឧទ្ធូ ។

[២៧៤] ឧបេតុយោ ឧហារម្មណោ តីណិ ...

រេត្តុដល់ភូតវសន្តាប្ប រោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធូច្ចុ អាស្រ័យ ខ្ញុំភូតខ្លួន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធូច្ចុ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២៧៥] ក្នុងនេហកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេហកុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអធិបតិច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនេអធិបតិច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនេសមធិបតិច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអញ្ញាមញ្ញច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនេឧបដិស្សយេច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេបុរេជានេ-
តច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនេបញ្ញាជានេច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនេអា-
សេវនច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណិក តប្បិកណាភំថា វិបាក ក្នុង
លោកុត្តរោ មាននេអាសេវនម្មលោ ក្នុងនេអរូបសុទ្ធ ដូច្នោះ ត្រូវច្នៃយដ៏សស
ទៅជាប្រក្រតីដដែល ។ ក្នុងនេកម្មច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនេវិបាកច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនេអាហារច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេស្រ្តិយច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនេណាមច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេមត្តច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនេសម្បយុត្តច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេវិប្បយុត្តច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនេទានត្ថិច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេវិចារកច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[២៧៦] ក្នុងនេហកុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហកុប្បច្ច័យ ...

លោកិយសុខ បច្ចុប្បន្ន

នគរិយតិយោ ទ្វេ នគរន្តរមនាសិ បច្ចុប្បន្នសិសា
... នវិចារតោ បញ្ច នសម្បយុត្តោ តិណិ នវិច្ចយុត្តោ
ទ្វេ នោនត្តិយា តិណិ នោវិគតោ តិណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[២៧៤] នោហតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ...
អនុន្តរ ឯកំ ។ សន្និទ្ធី ។ ... អវិគតោ ឯកំ ។

បច្ចុនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សហជានិវារោ បដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចុប្បន្ន

[២៧៥] លោកិយំ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន លោកិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកិយំ ឯកំ ទន្ធី
បច្ចុប្បន្ន ។ សន្និទ្ធី ។ ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហា-
ក្ខតោ បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធិ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបា-
នារូបំ វត្ថុំ បច្ចុប្បន្ន លោកិយោ ទន្ធី ។ លោកិយំ
ធម៌ បច្ចុប្បន្ន លោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចុប្បន្ន លោកុត្តរោ ទន្ធី ។

លោកិយសុខ បច្ចុប្បន្ន

ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ២ (បច្ចុប្ប) លោកិយសុខប្បច្ចយវាជិយ
ដូចបច្ចុនិយវារវិជរ ... ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ៥ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ២
ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ក្នុងនាមវិគតប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ។

ចម្លំ អនុលោមប្បច្ចនិយោ ។

[២៧៦] ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ១ ព្រោះនោះហេតុប្បច្ចយ
... ក្នុងនាមវិចិត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ...
ក្នុងនាមវិគតប្បច្ចយ មានព្រះ ១ ។

ចម្លំ បច្ចុនិយានុលោម ។

សហជានិវារោ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចុប្បន្ន

[២៧៧] លោកិយធម៌ ពិនិវដ្តក នឹងលោកិយធម៌ វេបកេត
ទៀង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ពិនិវដ្តក នឹងលោកិយក្ខន្ធទ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធិ កដត្តារូប
និងឧបាសារូប ពិនិវដ្តក នឹងពួកមហាក្ខត ពួកលោកិយក្ខន្ធន ពិនិវដ្តក
នឹងវត្ថុ ។ លោកុត្តរធម៌ ពិនិវដ្តក នឹងលោកិយធម៌ វេបកេតទៀង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ពួកលោកុត្តរក្ខន្ធន ពិនិវដ្តក នឹងវត្ថុ ។

លោកិយំ ធម្មំ បច្ចយា លោកិយោ ច លោកុត្តរោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា លោ-
 កុត្តរោ ខន្ធា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 លោកុត្តរំ ធម្មំ បច្ចយា លោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណាំ ។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា លោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា លោកុត្តរោ ខន្ធោ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា លោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា លោកុត្តរំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា លោកិយោ ច លោកុត្តរោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា លោកុត្តរំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធោ ... លោកុត្តរោ ខន្ធោ ច
 មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និទ្ធី ។

[២៩៧] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណេ ចត្តារិ
 អធិបតិយា ធម៌ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ ធម៌ អញ្ញមញ្ញោ ចត្តារិ វិស្សយេ ធម៌

លោកិយធម៌ក្តិ លោកុត្តរធម៌ក្តិ ពិនិវ្រ្តក ពិនិលោកិយធម៌ វេបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ពួកលោកុត្តរក្នុង ពិនិវ្រ្តក ខិនវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពិនិវ្រ្តក ខិនពួកមហាក្ខត ។ លោកុត្តរធម៌ ពិនិវ្រ្តក
 ខិនលោកុត្តរធម៌ វេបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ មានវារៈ ៗ
 លោកិយធម៌ ពិនិវ្រ្តក ខិនលោកិយធម៌ផង ខិនលោកុត្តរធម៌ផង វេប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពិនិវ្រ្តក ខិនពួក
 លោកុត្តរក្នុងផង ខិនពួកមហាក្ខតផង ។ លោកុត្តរធម៌ ពិនិវ្រ្តក ខិន
 លោកិយធម៌ផង ខិនលោកុត្តរធម៌ផង វេបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
 គឺ ខន្ធា ពិនិវ្រ្តក ខិនលោកុត្តរក្នុងខផង ខិនវត្ថុផង ខិនខន្ធ២ ... ។
 លោកិយធម៌ក្តិ លោកុត្តរធម៌ក្តិ ពិនិវ្រ្តក ខិនលោកិយធម៌ផង ខិន
 លោកុត្តរធម៌ផង វេបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ពិនិវ្រ្តក
 ខិនលោកុត្តរក្នុងខផង ខិនវត្ថុផង ខិនខន្ធ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពិនិ
 វ្រ្តក ខិនពួកលោកុត្តរក្នុងផង ខិនពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រញា ។

[២៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
 មានវារៈ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ចយ មានវារៈ៤
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ចយ មានវារៈ៤ ក្នុងសហជាតាប្បច្ចយ មានវារៈ៧
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយ មានវារៈ៤ ក្នុងវិស្សយាប្បច្ចយ មានវារៈ៧

លោកិយុត្ត ព្រះបិណ្ឌ

ឧបដិស្សយេ ចត្តារិ ចុរេវេតេ ចត្តារិ ណសេវេន
ចត្តារិ តេឡេ ឈរិ វិចារេតេ ឈរិ ។ សង្កឹត្តំ ។ មន្តេ
ឈរិ សម្បយុត្តេ ចត្តារិ វិប្បយុត្តេ ឈរិ អត្ថិយា ឈរិ
ឈត្ថិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ឈរិ ។

អនុលោមំ និទ្ទិកំ ។

[២៩៧] លោកិយំ ធម្មំ បច្ចយា លោកិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា អរោតុកំ លោកិ-
យំ វិភំ ខន្ធំ ... យាវ អសញ្ញាសត្តា ចត្តាយតនំ
បច្ចយា ចត្តុវិញ្ញាណំ តាយាយតនំ បច្ចយា តាយ-
វិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អរោតុតោ លោកិយា ខន្ធា
វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុសហតតោ ខន្ធព វត្តតា
បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោ-
ហោ ។ សង្កឹត្តំ ។

[២៩៨] ធម្មោតុយា វិភំ ធម្មោឡលោ តិណិ

ធម្មិបតិយា ចត្តារិ ធម្មធម្មោ តិណិ ។ សង្កឹត្តំ ។ ធម-
ឧបដិស្សយេ តិណិ ធម្ម រេវេតេ ចត្តារិ ធម្មច្ឆារេតេ ឈរិ

លោកិយុត្ត ព្រះបិណ្ឌ

ក្នុងឧបដិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងចុរេវេតេប្បច្ច័យ មានព្រះ ២
ក្នុងណសេវេនប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងតេឡេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិចារេតេ-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងមន្តេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងឈត្ថិប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងវិគតេប្បច្ច័យ
មានព្រះ ២ ក្នុងអវិគតេប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។

ធម្ម អនុលោម ។

[២៩៨] លោកិយធម្មិ ពិនិវដ្តក ធម្មិលោកិយធម្មិ ទេវកេត

ទ្រើត ព្រោះទេវកេតុប្បច្ច័យ គឺ ខ្ញុំលោកិយក្នុងខ ជាអរោតុកៈ ...
ហេតុដល់តួអសញ្ញាសត្ត ចត្តុវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធម្មិចត្តាយតនៈ តាយ-
វិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធម្មិកាយាយតនៈ តួករលោកិយក្នុង ជាអរោតុកៈ
ពិនិវដ្តក ធម្មិវត្ត មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ
ពិនិវដ្តក ធម្មិតួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផង
ធម្មិតួកផង ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២៩៩] ក្នុងទេវកេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ១ ក្នុងអសញ្ញាប្បច្ច័យ

មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងធម្មធម្មោប្បច្ច័យ មាន
ព្រះ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងឧបដិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
ក្នុងមន្តេប្បច្ច័យ មានព្រះ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧

អភិធម្មវិធាន អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋាន

នអាសវេនេ ធនំ ។ លោកុត្តរេ អនុមេ វិចារកង្ខិ
និយមេតត្ថំ ។ នគម្មេ ចត្តារិ ធនិកោ ធនំ នអា-
ហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមន្ត-
ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ ធនិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនត្ថិ-
យា តីណិ ធនិកោតេ តីណិ ។

បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[៣០០] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអាម្មណោ តីណិ ...

នអនិបតិយោ ចត្តារិ នអនន្តរមនាទិ(១) បច្ចនិយសនិ-
សា ... ធនិកោតេ ធនំ នសម្បយុត្តេ តីណិ ធនិប្ប-
យុត្តេ ទ្វេ លោនត្ថិយា តីណិ ធនិកោតេ តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[៣០១] នហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ឯកំ ...

អនន្តរេ ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឫ. នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរមហាទិ ។

អភិធម្មវិធាន អនុលោមបុព្វប្បដ្ឋាន

ក្នុងនអាសវេនេប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៧ ។ លោកុត ធនិកំធនំថា វិចារក
មានក្នុងលោកុត្តរៈ ធនិកំប្បដ្ឋិច្ឆេច្ឆៈ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៤
ក្នុងនវិចារកប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនភាហារប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុង
នន្ទ្រិយប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុង
នមន្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ២ ក្នុងនានត្ថិប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ក្នុង
នោវិភកប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

[៣០០] ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ

... ក្នុងនអនិបតិប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ២ ក្នុងនវិចារកប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៧
... ក្នុងនភាហារប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងនន្ទ្រិយប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១
ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងនមន្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ២
ក្នុងនានត្ថិប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ក្នុងនោវិភកប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៣ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយៈ ។

[៣០១] ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយោ

... ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងនវិភកប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សីលវិញ្ញាណ

[៣០២] លោកិយំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ លោកិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកិយំ ឯតំ ខន្ធ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុណោ
... ។ លោកុត្តរោ ធម្មំ សំសដ្ឋោ លោកុត្តរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកុត្តរំ ឯតំ ខន្ធ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ សំសដ្ឋវិញ្ញាណំ វិ
វិញ្ញាណោ សហ កណ្ណាណំ ទ្វេ បញ្ញា ។ សម្ម
យុត្តវិញ្ញាណំ សំសដ្ឋវិញ្ញាណំ ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

[៣០៣] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកិយោ ហេតុ
សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុត្តាណាណា រូបាណំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។
លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស ធម្មស្ស ហេតុ
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣០៤] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
ការម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ណាណំ ... សីលំ ...

លីលាប្បវិញ្ញាណ

[៣០៥] លោកិយោ ច្រឡំ វិនិលោកិយធម៌ វេបកិ
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធភ ច្រឡំ វិនិលោកិយក្នុង ខ
ន្តិខន្តិ ... ក្នុងខណៈវេបកិសន្តិ ... ។ លោកុត្តរធម៌ ច្រឡំ
វិនិលោកុត្តរធម៌ វេបកិឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធភ
ច្រឡំ វិនិលោកុត្តរក្នុង ខ ន្តិខន្តិ ... ។ សំសដ្ឋវិញ្ញា
ណំ កម្មវិញ្ញាណំ យ៉ាងនេះ ជាមួយ នឹងការរាប់ទាំងឡាយ
មានបញ្ហា ២ ។

សម្មយុត្តកាណំ ដូចគ្នានឹងសំសដ្ឋវិញ្ញាណំ ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

[៣០៦] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ វៃលោកិយធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ចយ គឺ ពួកលោកិយហេតុ ជាបច្ច័យ វៃពួកសម្មយុត្តកក្នុងផង
វៃពួកចិត្តសមុត្តាណាណា ដោយហេតុប្បច្ចយ ក្នុងខណៈវេបកិសន្តិ ... ។
លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ វៃលោកុត្តរធម៌ ដោយហេតុប្បច្ចយ គឺ
មានវិញ្ញាណ ២ ។

[៣០៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ វៃលោកិយធម៌
ដោយការម្មណាប្បច្ចយ គឺ (ចុក្កល) ខាង ... សីល ...

ឧទាសថកង្កំ កត្តា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុ-
 ចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ លា លា . . . អវិយោ តោត្រកុ
 បច្ចវេក្ខតិ វេណិ បច្ចវេក្ខតិ បរិយេ តិលេសេ
 បច្ចវេក្ខតិ វិក្ខត្តិ តិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សុតាចិណ្ណ តិលេសេ ជា ទង្គិ ទត្តិ . . . វត្ត
 . . . លោកិយេ ទទ្ធវ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេ ចក្កុយ រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោ-
 តនាតុយា សទ្ធិ សុណាតិ ទេតោបរិយញ្ញាលោ ទ
 លោកិយចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជា ទាតិ អកាសា ទ
 ញាយនំ វិញ្ញាលញ្ញាយនំ ទស្ស អតិញ្ញាយនំ
 ទេវសញ្ញា ទសញ្ញាយនំ ទស្ស រូបាយនំ ចក្កវិញ្ញា-
 លាស្ស ដោជ្ជញ្ញាយនំ កាយវិញ្ញាលាស្ស លោកិយា
 ទទ្ធវ វត្តិវិញ្ញាលាស្ស ទេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេ
 ទិវសាទុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថា កម្មបតញ្ញាលាស្ស
 អនាគតសញ្ញាលាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរេ ទម្មា លោកុត្ត-
 រស្ស ទម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វានំ
 មត្តស្ស ផលស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ធ្វើ ខ្ញុំឧទាសថកង្កំ ហើយពិចារណា ខ្ញុំកុសលនោះ ពិចារណា ប្រ
 ត្តកុសល ដែលសន្សំខ្ញុំហើយ ក្នុងកាលមុន អំពីលាន . . . ពួក
 ព្រះអរិយៈ ពិចារណា ខ្ញុំតោត្រកុ ពិចារណា ខ្ញុំវេទនៈ ពិ-
 ចារណា ខ្ញុំត្រកុលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា ខ្ញុំត្រកុ
 កិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង ខ្ញុំត្រកុលេស ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវត្ត . . . ខ្ញុំត្រកុ
 លោកិយក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតទៀង បុគ្គល
 យើង ខ្ញុំរូប ដោយទិព្វចក្ក ឬ ខ្ញុំសំរិទ្ធិ ដោយទិព្វសាតតាតុ
 ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយលោកិយចិត្ត ដោយទេ-
 វតោបរិយញ្ញាលា អកាសា ទញ្ញាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វៃវិញ្ញាលាញ្ញា-
 យនៈ អតិញ្ញាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វៃទេវសញ្ញា ទសញ្ញាយនៈ
 រូបាយនៈ (ជាបច្ច័យ) វៃចក្កវិញ្ញាលា ដោជ្ជញ្ញាយនៈ (ជាបច្ច័យ)
 វៃកាយវិញ្ញាលា ត្រកុលោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វៃភារិចារណា ខ្ញុំ
 វត្តវិញ្ញាលា ទេតោបរិយញ្ញាលា បុព្វេទិវសាទុស្សតិញ្ញាលា យថា
 កម្មបតញ្ញាលា និងអនាគតសញ្ញាលា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 លោកុត្តរធមិ ជាបច្ច័យ វៃលោកុត្តរធមិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ វៃមត្ត និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

លោកគ្រូហោ ឆម្មោ លោកយាយស្បៀ ធម្មស្បៀ អាម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្តា មត្តំ
 បដ្ឋវេក្ខន្ធិ ដលំ បដ្ឋវេក្ខន្ធិ និព្វានំ បដ្ឋវេក្ខន្ធិ និព្វានំ
 តោត្រកុស្ម វេណានស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អរិយា ចេតោបរិយញ្ញាណន លោ-
 ក្កត្តាធិត្តសម្មីស្ស មិត្តំ ជាទន្តិ លោក្កត្តក ទន្ធា
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិក្ខាទុស្សតិញ្ញាណស្ស
 អនាគតិសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។

[៣០៥] លោកយាយ ឆម្មោ លោកយាយស្បៀ ធម្មស្បៀ
 អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ជាធំ ទន្ធា សីលំ ...
 ទុច្ចោសថកម្មំ ... បុព្វេ ... យាបា ... មេត្តា
 តោត្រកុស្ម កុស្ម កត្តា ... វេណានំ កុស្ម កត្តា បដ្ឋវេក្ខន្ធិ
 មត្តំ ... វត្តំ ... លោកយាយ ឆម្មោ កុស្ម កត្តា
 មស្សនទេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ កុស្ម កត្តា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ លោកយាយធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ទន្ធានំ ធិត្តសមុដ្ឋាយានត្ថ រូបានំ
 អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោកគ្រូហោ ឆម្មោ

លោកគ្រូធម៌ ជាបដ្ឋយ វៃលោកិយធម៌ ដោយលោកយាយ ឆម្មោ គឺ
 ត្រូវត្រូវអាយៈ ចេត្តាអធិបតិ ហើយនិព្វាន ខ្ញុំវេក្ខ តិព្វាន
 ខ្ញុំវេក្ខ តិព្វាន ខ្ញុំវេក្ខ តិព្វាន ធិត្រូវត្រូវ ជាបដ្ឋយ វៃលោ
 តិព្វាន ខ្ញុំវេក្ខ ធិត្រូវត្រូវ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ត្រូវ
 ត្រូវអាយៈ ដឹង ខ្ញុំវេក្ខ របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបរបរដោយលោកគ្រូធម៌
 ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ត្រូវលោកគ្រូធម៌ ជាបដ្ឋយ វៃការតិព្វ-
 ណា ខ្ញុំវេក្ខ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិក្ខាទុស្សតិញ្ញាណ ធិត្រូវត្រូវ
 សញ្ញាណ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៣០៥] លោកយាយ ឆម្មោ ជាបដ្ឋយ វៃលោកិយធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់អាម្មណាធិបតិ ធិត្រូវត្រូវ ។ តា-
 ម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សីល ... ឧបាសវកម្ម
 ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីយាន ... ត្រូវសេតុបុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំ
 តោត្រកុស្ម ឲ្យជាទីគារព ... ធ្វើ ខ្ញុំវេក្ខ ឲ្យជាទីគារព ហើយ
 តិព្វាន ខ្ញុំវេក្ខ ... ខ្ញុំវេក្ខ ... បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំវេក្ខ លោកិយក្នុ
 ឲ្យជាទីគារព ហើយត្រូវអាយ វិភាយ ពតៈ ធ្វើ ខ្ញុំវេក្ខ លោកិយក្នុ
 នោះ ឲ្យជាទីគារព ទើបតែឡើង ចំនុំ កើតឡើង ។ ធិត្រូវត្រូវ
 ជាតាធិបតិ គឺ លោកិយធិបតិធម៌ ជាបដ្ឋយ វៃត្រូវត្រូវអាយ ត្រូវ
 ដឹង វៃត្រូវត្រូវអាយ ត្រូវត្រូវ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ ។ លោកគ្រូធម៌

លោកុត្តរាធិបតិ ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 វិទ្ធានំ មគ្គស្ស វេលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សហជាតាធិបតិ លោកុត្តរាធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ
 ទុដ្ឋានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ
 ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អា-
 រម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ កុំ ...
 ដលំ កុំ ... វិទ្ធានំ កុំ កត្វា បច្ចវេត្តន្តំ វិទ្ធានំ
 កោត្រកុស្ស វោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សហជាតាធិបតិ លោកុត្តរាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាទានំ
 រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ
 ធម្មោ លោកិយស្ស ច លោកុត្តរស្ស ច ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ លោ-
 កុត្តរាធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ទុដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋាទា-
 នក្ខ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៦] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា លោកិ-
 យា ទុដ្ឋា បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិមាណំ លោកិយានំ ទុដ្ឋានំ

ជាបច្ច័យ នៃលោកុត្តរាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណា-
 ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះវិញ្ញាណ ជា
 បច្ច័យ នៃមគ្គ និងវេល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 លោកុត្តរាធិបតិធមិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ ។ លោកុត្តរាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃលោកិយធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអភិមគ្គ (រឿ) ខ្ញុំមគ្គ ឲ្យជាវិភាគាវេ ... ខ្ញុំវេល
 ឲ្យជាវិភាគាវេ ... ធ្វើ ខ្ញុំព្រះវិញ្ញាណ ឲ្យជាវិភាគាវេ ហើយវិចារណា ឯ
 ព្រះវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃកោត្រកុ និងវោទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺ លោកុត្តរាធិបតិធមិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តស-
 មុដ្ឋានប្ប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃ
 លោកិយធមិផល នៃលោកុត្តរាធិបតិផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺ លោកុត្តរាធិបតិធមិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កន្ធផល នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្បផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣០៦] លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃលោកិយធមិ ដោយអនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ពួកលោកិយក្កន្ធ មុនៗ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកលោកិយក្កន្ធ ក្រោយៗ

... អនុលោមំ គោត្រកុស្ណុ អនុលោមំ វេទានស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ លោកិយោ ធម្មោ
 លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកុត្តរាស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា លោកុត្តរា ឧទ្ធា-
 បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ លោកុត្តរានំ ឧទ្ធានំ អនន្តរាប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ មត្តោ ផលស្ស ផលំ ផលស្ស អនន្ត-
 រាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ លោ-
 កិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ផលំ
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ លោកិយោ
 ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ សមាជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ មក្ក មញ្ញា
 យដនា នត្ថំ ។ អត្តាមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ។
 ធិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សត្ត ។

[៣០៧] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណ្ឌឧបនិស្សយោ

... អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខែៈគោត្រកុស្ណុ អនុលោម ជាបច្ច័យ វិបាក-
 បាន ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខែៈលោកុត្តរាធម៌
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) ខែៈមត្ត វេទានៈ (ជា
 បច្ច័យ) ខែៈមត្ត អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខែៈផលសមាបត្តិ ខែៈវិសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយនៈ ខែៈវេស្សន្តល កាលាចញ្ញ អំពីខែៈនេះ ជាបច្ច័យ ខែៈផល-
 សមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរាធម៌ ជាបច្ច័យ ខែៈលោ-
 កុត្តរាធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ លោកុត្តរកុត្ត មុខ ។ ជាបច្ច័យ
 ខែៈក្នុងលោកុត្តរកុត្ត ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ មត្ត (ជាបច្ច័យ)
 ខែៈផល ផល ជាបច្ច័យ ខែៈផល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ លោកុត្ត-
 រាធម៌ ជាបច្ច័យ ខែៈលោកិយធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ផល ជា
 បច្ច័យ ខែៈវុដ្ឋានៈ (កាលាចញ្ញ) ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ លោកិយ-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ ខែៈលោកិយធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសមាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានបញ្ញា ៥ ការជាប់ទាក់ទង មិនមាន
 ទេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មានពីរៈ ២ ។ ជា
 បច្ច័យ ដោយធិស្សយប្បច្ច័យ គឺ មានពីរៈ ៧ ។

[៣០៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខែៈលោកិយ-
 ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពុទ្ធសំណាមន្តប្បច្ចិស្សយ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកតតូបនិស្សយោ ។ មេ ។ បកត-
 តូបនិស្សយោ លោកិយំ សន្តំ ទុបនិស្សយោ នានំ
 ទេតិ ។ មេ ។ វិបស្សនំ ទុប្បទេតិ អភិញ្ញំ ទុប្បទេតិ
 សមាបត្តិ ទុប្បទេតិ មាណំ ជម្លេតិ ធិដ្ឋំ កណ្ណាតិ
 លោកិយំ សីលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសនំ ទុបនិស្ស-
 យោ នានំ ទេតិ ។ មេ ។ សន្តំ កិច្ចតិ លោកិយោ សន្តា
 ។ មេ ។ សេនាសនំ លោកិយោយ សន្តាយ ។ មេ ។
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ទុបនិស្សយោប្បច្ចយេន មច្ចយោ
 កុសលាកុសលំ កម្មំ វិហាកស្ស ទុបនិស្សយោប្បច្ច-
 យេន មច្ចយោ ។ លោកិយោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស
 ធម្មស្ស ទុបនិស្សយោប្បច្ចយេន មច្ចយោ អនន្តរូបនិស្ស-
 យោ បកតតូបនិស្សយោ ។ មេ ។ បកតតូបនិស្សយោ
 បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មគ្គស្ស ទុប-
 និស្សយោប្បច្ចយេន មច្ចយោ ។ មេ ។ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស
 បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ទុបនិស្សយោប្បច្ចយេន
 មច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស ធម្មស្ស
 ទុបនិស្សយោប្បច្ចយេន មច្ចយោ ការម្មណ្ឌបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតតូបនិស្សយោ ។ មេ ។

អនន្តរូបនិស្សយោ មិនិកេកុបនិស្សយោ ។ មេ ។ ឯបកតតូបនិស្សយោ
 គី បុគ្គល កាស្រ័យ ខ្យលោកិយសន្តា ហើយទ្យទាន ។ មេ ។
 ញ្ញានិវេស្សនា ទ្យកើតឡើង ញ្ញានិកតិញ្ញា ទ្យកើតឡើង ញ្ញាសមាបត្តិ
 ទ្យកើត ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់វិដ្ឋំ លោកិយសីល . . . ។ មេ ។
 បុគ្គល កាស្រ័យ ខ្យលោកិយសន្តា ហើយទ្យទាន ។ មេ ។
 បិវេកសន្តិ លោកិយសន្តា ។ មេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
 ខែលោកិយសន្តា ។ មេ ។ ខែកាយិកទុក្ខ ដោយទុបនិស្សយោ
 ប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ ខែវិបាក ដោយទុបនិស្ស-
 យោប្បច្ច័យ ។ លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ ខែលោកុត្តរធមិ ដោយ
 ទុបនិស្សយោប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយោ មិនិកេកុបនិស្សយោ
 ។ មេ ។ ឯបកតតូបនិស្សយោ គី បរិកម្ម ខែបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ ខែ
 បឋមមគ្គ ដោយទុបនិស្សយោប្បច្ច័យ ។ មេ ។ បរិកម្ម ខែចតុត្ថមគ្គ
 ជាបច្ច័យ ខែចតុត្ថមគ្គ ដោយទុបនិស្សយោប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធមិ
 ជាបច្ច័យ ខែលោកុត្តរធមិ ដោយទុបនិស្សយោប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ មិនិកេកុបនិស្សយោ ។ មេ ។

បតកត្ថបទិស្សយេ បថវោ អាម្ពុន ធុតិយស្ស បត្តស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ តតិយោ បត្តោ
 ធលុក្ខស្ស មត្តស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាម្ពុណបទិស្សយោ អនន្តរ-
 បទិស្សយោ បតកត្ថបទិស្សយោ ។ បេ ។ បតកត្ថប-
 ទិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបទិស្សាយ អនុប្បដ្ឋំ
 សមាបដ្ឋិ ឧប្បនេដ្ឋិ ឧប្បដ្ឋិ សមាបដ្ឋិ សម្ពារ-
 អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ តេសំ បត្តោ
 ។ បេ ។ ថាណាថាណេតោសល្លស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ ផលសមាបដ្ឋិ កាយិកស្ស សុខស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(៣០៧) លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាម្ពុណបុរេ-
 ជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។ អាម្ពុណបុរេជាតំ ធុត្តំ . . . វត្តំ
 អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ . . . តោមនស្ស
 ឧប្បដ្ឋិតិ វិញ្ញេន បត្តុណា រូបំ បស្សតិ និព្វាយ
 គោតជាតុយា សន្តំ សុណាតិ រូបាយតនំ បត្តុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។

ឯបកត្ថបទិស្សយ គី បថវោ ជាបច្ច័យ វៃចក្កម្ពុត្ត ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ គតិយបុត្ត ជាបច្ច័យ វៃចក្កម្ពុត្ត ដោយឧប-
 ទិស្សយប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរេមិ ជាបច្ច័យ វៃនលោកិយធមិ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានផលការម្ពុណបទិស្សយ អនន្តរ្យបទិស្សយ និង
 បតកត្ថបទិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបទិស្សយ គី ពួកព្រះអរិយៈ អា-
 ស្រ័យ ឧបមត្ត ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនចាត់កេរ្តិ៍ ឲ្យកេរ្តិ៍
 ហើយចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកេរ្តិ៍ហើយ ឃើញច្បាស់ ឲ្យពួក
 សត្វៈ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មត្ត របស់ពួកព្រះអរិយៈ
 នោះ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ វៃការវណ្ណស ក្នុងវិវាទនិងអដ្ឋនៈ
 (ហេតុក្ករ និងហេតុមិនក្ករ) ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ
 ជាបច្ច័យ វៃកាយិកសុខ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៨) លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ វៃនលោកិយធមិ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ បានផលការម្ពុណបុរេជាត និងវត្តបុរេជាត ។ អាម្ពុណ-
 បុរេជាត គី (បុគ្គល) ឲ្យចក្ក . . . ឲ្យវត្ត ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន . . . ភោមនស្ស កេរ្តិ៍ បុគ្គល ឃើញ ឲ្យរួប
 ដោយទិព្វចក្ក ឮ ឲ្យវិស័ទៀង ដោយទិព្វសោតណតុ រូបាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) វៃចក្កវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ ។

វត្តបុរេជានំ ឧត្តាយននំ ឧត្តវិញ្ញាណស្ស កាយាយន
នំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត លោកិយានំ ខន្ធនំ បុរេជាន-
តប្បន្នយេន បន្ទយោ ។ លោកិយោ ធម្មោ លោកុត្ត-
រស្ស ធម្មស្ស បុរេជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ វត្តបុរេជានំ
វត្ត លោកុត្តរានំ ខន្ធនំ បុរេជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

[៣០៩] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស
ធម្មស្ស បន្ទាជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ បន្ទាជាន
លោកិយា ខន្ធនំ បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
បន្ទាជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ
លោកិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ
បន្ទាជាន លោកុត្តរោ ខន្ធនំ បុរេជានស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស បន្ទាជានតប្បន្នយេន បន្ទយោ ។

[៣១០] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
ការសវនប្បន្នយេន បន្ទយោ បុរិមា បុរិមា លោកិយា
ខន្ធនំ វច្ឆិមា វច្ឆិមា លោកិយានំ ខន្ធនំ
ការសវនប្បន្នយេន បន្ទយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេទានស្ស ការសវនប្បន្នយេន បន្ទ-
យោ ។ លោកិយោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស ធម្មស្ស
ការសវនប្បន្នយេន បន្ទយោ តោត្រកុ មត្តស្ស

វត្តបុរេជានំ គី ចត្តាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃចត្តវិញ្ញាណ កាយាយននៈ
(ជាបច្ច័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាបច្ច័យ វៃត្ថុកលោកិយក្ខន្ធ ដោយ
បុរេជានប្បច្ច័យ ។ លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ វៃលោកុត្តរធមិ ដោយ
បុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់វត្តបុរេជាន គី វត្ត ជាបច្ច័យ វៃត្ថុកលោ-
កុត្តរក្ខន្ធ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[៣១១] លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ វៃលោកិយធមិ ដោយ
ចត្តាជានប្បច្ច័យ បានដល់ចត្តាជាន គី ត្ថុកលោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
វៃកាយនៈ វៃលោកិយមុន ដោយចត្តាជានប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធមិ
ជាបច្ច័យ វៃលោកិយធមិ ដោយចត្តាជានប្បច្ច័យ បានដល់ចត្តាជាន
គី ត្ថុកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ វៃកាយនៈ វៃលោកិយមុន ដោយ
ចត្តាជានប្បច្ច័យ ។

[៣១២] លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ វៃលោកិយធមិ ដោយ
ការសវនប្បច្ច័យ គី ត្ថុកលោកិយក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ វៃត្ថុក
លោកិយក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយការសវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជា
បច្ច័យ) វៃតោត្រកុ អនុលោម ជាបច្ច័យ វៃវេទានៈ ដោយ
ការសវនប្បច្ច័យ ។ លោកិយធមិ ជាបច្ច័យ វៃលោកុត្តរធមិ
ដោយការសវនប្បច្ច័យ គី តោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) វៃមត្ត

[៣១២] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
 វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារោ លោកិយោ ឯកោ
 ខន្ធលោ តិណ្ណន្តំ ខន្ធលោ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទេវា រូបាចំ វិចា-
 កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធលោ . . . បដិសន្ធិត្តុលោ
 . . . ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស ធម្មស្ស
 វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣១៣] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកិយា អាហារា
 សម្មយុត្តកាចំ ខន្ធលោ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទេវា រូបាចំ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុលោ កត-
 ត្សិវ្តុរោ អាហារោ សមស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស
 ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣១៤] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស
 វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ កាតត្វា ចក្កុវ្រ្តិ-
 យំ ធកុវិញ្ញាណស្ស កាយវ្រ្តិយំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបដីវត្ថុវ្រ្តិយំ កដត្តារូបាចំ
 វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ ធម្មោ លោ-
 កុត្តរស្ស ធម្មស្ស វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣១៥] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកិយធម៌ ដោយវិបា-
 កប្បច្ច័យ គឺ លោកិយវិបាកក្នុងខ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធលោ ផង ខែភូត
 ចិត្តសមុដ្ឋាប្បវេណី ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធលោ . . . ក្នុងខណៈខែ
 បដិសន្ធិ . . . ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកុត្តរធម៌ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវិវាទ ។

[៣១៦] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកិយធម៌ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកលោកិយាហារ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្ត-
 កក្នុងផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្បវេណី ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតត្សិវ្តុរោ
 ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។
 លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកុត្តរធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ
 មានវិវាទ ។

[៣១៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកិយធម៌ ដោយ
 វត្ថុយប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ បណ្ឌិត កប្បវេណីផងចុះ ចក្កុវ្រ្តិយ (ជា
 បច្ច័យ) ខែចក្កុវិញ្ញាណ កាយវ្រ្តិយ ជាបច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 វត្ថុយប្បច្ច័យ រូបដីវត្ថុវ្រ្តិយ ជាបច្ច័យ ខែពួកកដត្តារូប ដោយ
 វត្ថុយប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ ខែលោកុត្តរធម៌ ដោយ
 វត្ថុយប្បច្ច័យ គឺ មានវិវាទ ។

[៣០៥] លោកិយយោ ធម្មស្ស លោកិយស្ស ធម្មស្ស ណាមប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯតំ ។ លោកុត្តរោ ... តីណិ ។ មន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកិយេ ឯតំ លោកុត្តរោ តីណិ ។ លោកិយោ ធម្មស្ស លោកិយស្ស ធម្មស្ស កម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯតំ ។ លោកុត្តរោ ... ឯតំ ។

[៣០៦] លោកិយោ ធម្មស្ស លោកិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា លោកិយា ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយននំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ លោកិយានំ ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា លោកិយា ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកិយោ ធម្មស្ស លោកុត្តរស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ លោកុត្តរានំ ខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃលោកិយធម៌ ដោយ ណាមប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ លោកុត្តរធម៌ ... គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមន្តប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងលោកិយៈ មានវារៈ ១ ក្នុងលោកុត្តរៈ មានវារៈ ៣ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃលោកិយធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ លោកុត្តរ ... គឺ មានវារៈ ១ ។

[៣០៨] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃលោកិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត ឯនិបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកលោកិយក្នុង ជាបច្ច័យ ខៃពួកវិទ្ធសមុដ្ឋានបូ ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋាន ជាបច្ច័យ ខៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈខៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកខន្ធវិទ្ធសមុដ្ឋាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ ចក្ខាយននៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយននៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកលោកិយក្នុង ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ និបច្ឆាជាត គឺ ពួកលោកិយក្នុង ជាបច្ច័យ ខៃ កាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ ខៃលោកុត្តរធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកលោកុត្តរក្នុង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

លោកុត្តរោ ធម្មោ លោកិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
លោកុត្តរា ខន្ធា ចំត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា លោកុត្តរា ខន្ធា
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣១៧] លោកិយោ ធម្មោ លោកិយស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ វិជ្ជ្ជិយំ ។ សហជាតោ លោកិ-
យោ ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណំ ខន្ធានំ ចំត្តសមុដ្ឋានា-
នក្ខ ... យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ បុរេជាតំ ចក្កំ ...
វត្ថុំ ... បុរេជាតសទិសំ វត្ថុ លោកិយានំ ខន្ធានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា លោកិយា
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ កតទ្ធិញ្ញា អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិត្រិយំ កធន្តារនានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកិយោ ធម្មោ លោ-
កុត្តរស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ
វត្ថុ លោកុត្តរានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

លោកុត្តរេមិ ជាបច្ច័យ នៃលោកិយេមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បុរេ
ដល់សហជាត និវេច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត
គឺ ពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយ នេះ ដែលកើតមុន
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣១៧] លោកិយេមិ ជាបច្ច័យ នៃលោកិយេមិ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ វិជ្ជ
វិជ្ជ្ជិយ ។ សហជាត គឺ លោកិយក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣
ដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដង ... ហេតុដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បុរេ-
ជាត គឺ វត្ថុ ១ ... វត្ថុ ១ ... ដូចបុរេជាតប្បច្ច័យដែរ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកលោកិយក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួក
លោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ កតទ្ធិញ្ញា អាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយ នេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
រូបជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកធន្តារប្រដង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
លោកិយេមិ ជាបច្ច័យ នៃលោកុត្តរេមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក វិសុទ្ធសូតបិដក

លោកិយោ ម លោកុត្តរោ ម ធម្មា លោកុត្តរស្សី
ធម្មស្សី សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ មុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២០) នហេតុយា សត្ត ។ សង្ខតំ ។ នសម-
នន្តរេ សត្ត នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច
ននិស្សយេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេនិកេ
ន នបច្ឆាជានេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។ នមគ្គេ សត្ត
នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ ពោអត្ថិយា
ចត្តារិ ពោនត្ថិយោ សត្ត ពោវិគតេ សត្ត ពោអវិគតេ
ចត្តារិ ។

បច្ចុទ្ធិយំ និដ្ឋិតំ ។

(៣២១) ហេតុប្បច្ចយោ នការម្ហលោ ចត្តារិ ។
សង្ខតំ ។ ... នសមនន្តរេ ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ
នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។ ... នមគ្គេ
ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ពោនត្ថិយា
ចត្តារិ ពោវិគតេ ចត្តារិ ។

អនុលោមប្បច្ចយេនំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក វិសុទ្ធសូតបិដក

លោកិយោក្កិ លោកុត្តរោក្កិ ជាបច្ច័យ នៃលោកុត្តរោក្កិ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេនិកប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
ក្នុងនសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៥
ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនបុរេនិកប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុង
នោត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ។

ចប់ បច្ចុទ្ធិយេ ។

[៣២១] ក្នុងនការម្ហលាប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ... ក្នុងនសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៦ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្នុងនោត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ។

កង អនុលោមប្បច្ច័យេនំ ។

កេនចិ វិញ្ញាយ្យទុក្ខំ បដិច្ចវិហា

[៣២២] នហេតុប្បដូយា អនុស្សាណា ភីណិ ...

អនិច្ចតិយា ចត្តាវិ អនុស្សាណាមមាតិកា កាកត្វា ...

អវិភតេ សុត្ត ។

បច្ឆនិយានុលាមំ ធិដ្ឋិតំ ។

លោកិយេទុកំ ធិដ្ឋិតំ ។

កេនចិ វិញ្ញាយ្យទុក្ខំ

បដិច្ចវិហា

[៣២៣] កេនចិ វិញ្ញាយ្យំ ចន្ទំ បដិច្ច កេនចិ

វិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដូយោ កេនចិ

វិញ្ញាយ្យំ ឯកំ ខន្ទំ បដិច្ច កយោ ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋា-

នក្ខ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... បដិសន្ធិកុលោ ខទ្វេ

បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ទា ឯកំ អហាក្ខតំ បដិច្ច

កយោ មហាក្ខតា អហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា រូបំ

កេនត្តារូបំ ខតាធារូបំ ។ កេនចិ វិញ្ញាយ្យំ ចន្ទំ បដិច្ច

កេនចិ វិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដូយោ

កេនចិ វិញ្ញាយ្យទុក្ខំ បដិច្ចវិហា

[៣២៤] កុដិអភិច្ចតិប្បដូយ ហាខវា ហ ព្រោះហេតុប្បដូយ

... កុដិអភិច្ចតិប្បដូយ ហាខវា ហ អនុស្សាណាមមាតិកា បណ្ឌិត គប្ប

ធ្វើចុះ ... កុដិអភិច្ចតិប្បដូយ ហាខវា ហ ។

ចប់ បច្ឆនិយានុលាម ។

ចប់ លោកិយេទុក្ខ ។

កេនចិ វិញ្ញាយ្យទុក្ខំ

បដិច្ចវិហា

[៣២៥] ធមិ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ

(មានចក្ខុវិញ្ញាណ ជាដើម) អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលបុគ្គល

ត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ

គឺ ខន្ធកុក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានុបក្កិ អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធខ ដែលបុគ្គលត្រូវ

ដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ខ្ញុំខន្ធល ។ វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំ

ពួកខន្ធកុក្កិ កុដិទណវិទេបដិសន្ធិ ពួកខន្ធកុក្កិ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ មហាកុក្ក

ក អាស្រ័យ ខ្ញុំមហាកុក្ក ១ ចិត្តសមុដ្ឋានុប កដក្ខប ឱង

ទុបាធារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំកុក្កមហាកុក្ក ។ ធមិ ដែលបុគ្គលត្រូវ

ដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលបុគ្គលត្រូវ

ដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ

គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស ធម្មំ បដិច្ច
 គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស អយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ ... បដិសន្ធិត្ថានោ ខន្ធទេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។
 គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស ធម្មំ បដិច្ច
 គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 គេនង វិញ្ញាយ្យក្ស គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច គេនង ធន វិញ្ញាយ្យក្ស អយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នត្ថា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ ... បដិសន្ធិត្ថានោ ខន្ធទេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

ធម៌ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ អស្រ័យ ឬធម៌
 ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ឬធម៌ ដែលបុគ្គល
 មិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អស្រ័យ ឬខន្ធភ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង
 ឬខន្ធភ . . . វត្ថុ អស្រ័យ ឬវត្ថុខន្ធភ ក្នុងខណៈវេលាដ៏សន្តិ-
 ភ័យខន្ធភ អស្រ័យ ឬវត្ថុ ឬមហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានបូក
 កដត្តារូប ធនឧបាទារូប អស្រ័យ ឬក្នុងមហាក្ខត ។ ធម៌
 ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ អស្រ័យ ឬ
 ធម៌ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវ
 ដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធភ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយគឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូក អស្រ័យ ឬខន្ធភ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ឬ
 ខន្ធភ . . . វត្ថុ អស្រ័យ ឬវត្ថុខន្ធភ ក្នុងខណៈវេលាដ៏សន្តិ-
 ភ័យខន្ធភ អស្រ័យ ឬវត្ថុ ឬមហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 បូក កដត្តារូប ធនឧបាទារូប អស្រ័យ ឬក្នុងមហាក្ខត ។

បច្ចុយេកំវេ វត្ថុ ច បញ្ចាយនតទានិ ច ធនេយ្យនត្វានិ ។
យថា យថា លត្តនិ តំ តំ កាតត្ថំ ។

បច្ច្យាវាណ

[៣២២] កេនចិ វិញ្ញាយោ ធម្មោ កេនចិ
វិញ្ញាយេស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
កេនចិ វិញ្ញាយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទត្វានំ
ចិត្តសមុត្តានានត្ថា ទត្វានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
មជ្ជិមត្ថំ ។ សម្មិត្តំ ។

[៣២៣] ហេតុយា ធរ ការម្មណោ ធរ ។
សម្មិត្តំ ។ អវិគតេ ធរ ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[៣២៤] ធមោតុយា ធរ ពោវិគតេ ធរ ។
បច្ចុនីយំ និដ្ឋិតំ ។

ជវំ ចត្តវិចិ កណាទា បវប្បណ្ណា ។
ពេនចិ វិញ្ញាយុកំ និដ្ឋិតំ ។

វត្ថុកំ ពាយននៈ វត្ថុ បណ្ឌិត ភប្បិសំវេនិ (៣២) ក្នុងច្បាប់នោះ
ផងចុះ ។ (លោកិយទុក) បណ្ឌិត ទុរេ (យេវ) យ៉ាងណាៗ កេន
ចិ វិញ្ញាយុកៈ) បណ្ឌិត ភប្បិធ្វើ យ៉ាងនោះៗ ផងចុះ ។

បច្ច្យាវាណៈ

[៣២៥] ធមិ វេលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ
ជាបច្ច្យ វៃធមិ វេលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ
ដោយហេតុប្បច្ច្យ គឺ ពួកហេតុ វេលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ ជាបច្ច្យ វៃពួកសម្បយុត្តកន្ធផង វៃពួកចិត្តសមុត្តានុប
ផង ដោយហេតុប្បច្ច្យ មានបដិសន្ធិវែរ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[៣២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច្យ
មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ។
ចប់ អនុលោម ។

[៣២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច្យ
មានវារៈ ៧ ។
ចប់ បច្ចុនីយៈ ។

ពរៈ ៤ ក្តី ការពប់ក្តី (ចប់) បរិបូណិ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។
ចប់ ពេនចិ វិញ្ញាយុកៈ ។

[៣២៩] អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមាសវំ បដិច្ច ធិដ្ឋាសវោ
 អវិជ្ជាសវោ ធិដ្ឋាសវំ បដិច្ច កាមាសវោ អវិជ្ជាសវោ
 អវិជ្ជាសវំ បដិច្ច កាមាសវោ ធិដ្ឋាសវោ ភវសវំ
 បដិច្ច អវិជ្ជាសវោ ធិដ្ឋាសវំ បដិច្ច អវិជ្ជាសវោ ឯតោ-
 កម្មំ ចក្កំ តាតតំ ។ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច លោកា-
 សវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវំ បដិច្ច
 អាសវសម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។
 អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោ ច លោកាសវោ(១) ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមាសវំ បដិច្ច ធិដ្ឋា-
 សវោ អវិជ្ជាសវោ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ចក្កំ តាតតំ ។ លោកាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច លោកាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 លោកាសវំ ឯតំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធិ ... បដិសន្ធិត្រលោ ខន្ធិ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធិ ឯតំ មហាក្ខតំ ...

១ ម. តំលោ ។ ឯតំ សត្វ ។

[៣២៩] អាសវំធម្មំ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវំធម្មំ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ចិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំកាមាសវៈ
 កាមាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំចិដ្ឋាសវៈ កាមាសវៈ ចិដ្ឋាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំអវិជ្ជាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំភវសវៈ អវិជ្ជាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំចិដ្ឋាសវៈ បណ្ឌិត គប្បីចង ចក្កៈ ម្តងមួយ ៗ ផងចុះ ។
 លោកាសវំធម្មំ (ធម្មំ ដែលមិនមានអាសវៈ) អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវំធម្មំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ពួកអាសវៈសម្បយុត្តកុខក្តិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តិ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវៈ ។ អាសវំធម្មំក្តិ លោកាសវៈ-
 ធម្មំក្តិ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវំធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ
 គឺ ចិដ្ឋាសវៈក្តិ អវិជ្ជាសវៈក្តិ ពួកសម្បយុត្តកុខក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តិ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំកាមាសវៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចង ជាចក្កៈចុះ ។
 លោកាសវំធម្មំ អាស្រ័យ ខ្ញុំលោកាសវំធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធិ ពក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តិ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 លោកាសវំកន្ធិ ១ ខ្ញុំវន្ធិ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ ខ្ញុំកន្ធិ ១ កន្ធិ
 ខណៈវេលាដ៏សន្ធិ ពួកខន្ធិ អាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ មហាក្ខត ១ ...

មហានិក្ខេប បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាមត្ថារូបំ ឧបា-
 នារូបំ ។ លោកាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវេ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកាសវេ ទន្ទេ បដិច្ច
 ចត្តារេ អាសវំ ។ លោកាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវេ
 ច លោកាសវេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 លោកាសវំ ឯកំ ទន្ទំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា អាសវំ
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទន្ទេ ... ។ អាសវញ
 លោកាសវញ ធម្មំ បដិច្ច អាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កាមាសវញ សម្មយុត្តកេ ច ទន្ទេ
 បដិច្ច ទិដ្ឋាសវេ អវិជ្ជាសវេ ។ ចក្កំ តន្តិកត្ថំ ។
 អាសវញ លោកាសវញ ធម្មំ បដិច្ច លោកាសវេ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកាសវំ ឯកំ ទន្ធា
 អាសវេ ច បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 ទ្វេ ទន្ទេ ... ។ អាសវញ លោកាសវញ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវេ ច លោកាសវេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា លោកាសវំ ឯកំ ទន្ធា កាមាសវញ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទិដ្ឋាសវេ អវិជ្ជាសវេ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទន្ទេ ... ។ ចក្កំ ។ សទ្ធិត្ថំ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានេ កដក្ការូប ខិន្យនាបារូប អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកមហា-
 និក្ខេប ។ អាសវធមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំនោអាសវធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ អាសវៈ ២ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកនោកាស-
 វក្ខុ ។ អាសវធមិក្កំ នោអាសវធមិក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំនោអាសវធមិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ អាសវក្ខុទ្ធាក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូបក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំនោអាសវក្ខុទ្ធា ខ្ញុំទន្ធា ២ ... ។ អា-
 សវធមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវធមិផង ខ្ញុំនោអាសវធមិផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំកាមា-
 សវៈផង ខ្ញុំពួកសម្បយុត្តកត្តុផង ។ ចក្កិក គប្បីផង ជាចក្កុះ ។
 នោអាសវធមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវធមិផង ខ្ញុំនោអាសវធមិផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទន្ធាក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំនោអាសវក្ខុទ្ធាផង ខ្ញុំពួកអាសវៈផង ខ្ញុំទន្ធា ២ ... ។ អាសវធមិក្កំ
 នោអាសវធមិក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំអាសវធមិផង ខ្ញុំនោអាសវធមិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ទន្ធាក្កំ ទិដ្ឋាសវៈក្កំ អវិជ្ជាសវៈ
 ក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ ខ្ញុំនោអាសវក្ខុទ្ធាផង ខ្ញុំកាមាសវៈផង
 ខ្ញុំទន្ធា ២ ... ។ ចក្កុះ ។ សេចក្តីចម្រុញ ។

[៣៣០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សត្វត្ថ
នវ វិចារតេ ឯកំ អាហារេ នវ អវិគារតេ នវ ។

អនុលោមំ ខិដ្ឋិតំ ។

[៣៣១] នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវេ
នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ នោអា-
សវំ ឯកំ ទង្គំ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ទ្វេ ទទ្ធា ... អហេតុកប្បដិសន្ធិត្ថុណោ ទទ្ធា
បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទទ្ធា ឯកំ មហាក្កនំ ...
យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
សវេ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាស-
ហតតេ ឧទ្ធចូសហតតេ ទទ្ធា បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាស-
ហតតោ ឧទ្ធចូសហតតោ មោហោ ។

[៣៣២] អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវេ នម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា អាសវេ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវេ នម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា នោអាសវេ ទទ្ធា បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្ថុណោ ទទ្ធា បដិច្ច វត្ថុ

[៣៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ពានវេ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា
ពានវេ ៧ ក្នុងបដិច្ច ចានវេ ៧ សុខ្ហតោពានវេ ៧ ក្នុងវិចារប្បដ្ឋយា
ពានវេ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយា ពានវេ ៧ ក្នុងអវិគារប្បដ្ឋយា
ពានវេ ៧ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣៣១] នោអាសវំធមិ កាស្រ័យ ទ្វេនោអាសវំធមិ វេប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ទទ្ធាក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ចក្តី អា-
ស្រ័យ ទ្វេនោអាសវំក្នុង ១ ជាអហេតុកៈ ទ្វេទទ្ធា ... វត្ថុ កាស្រ័យ
ទ្វេក្នុងទទ្ធា ក្នុងណវេនហេតុកប្បដិសន្ធិ ក្នុងទទ្ធា កាស្រ័យ ទ្វេក្នុ
ទ្វេមហាក្កន ១ ... ហេតុផលក្នុងអសញ្ញាសត្ត ។ អាសវំធមិ កា-
ស្រ័យ ទ្វេនោអាសវំធមិ វេបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយា គឺ
មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តញ្ច ច្រឡំដោយទទ្ធា កាស្រ័យ ទ្វេ
ក្នុងទទ្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តញ្ច ច្រឡំដោយទទ្ធា ។

[៣៣២] នោអាសវំធមិ កាស្រ័យ ទ្វេអាសវំធមិ វេបកើត
ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយា គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច កាស្រ័យ ទ្វេ
ក្នុងអាសវំ ។ នោអាសវំធមិ កាស្រ័យ ទ្វេនោអាសវំធមិ វេបកើត
ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយា គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច កាស្រ័យ ទ្វេ
ក្នុងនោអាសវំក្នុង វត្ថុ កាស្រ័យ ទ្វេក្នុងទទ្ធា ក្នុងណវេនហេតុក

ឯក មហាភូត ។ យាវ អាសាញាសត្ត ។ អាសាវញ្ញ
នោអាសាវញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសាវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នការម្មណប្បច្ចយា អាសាវេ ច សម្បយុត្តកេ ច
ទទ្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។

[៣៣៣] នហេតុយា ទ្វេ នការម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញាមញ្ញេ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសាវេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិហារេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នន្រ្ទិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមាត្ត ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនតិយោ
តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

បច្ចុទ្ទយំ និទ្ទិពំ ។

[៣៣៤] ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណេ តីណិ ...
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ

ន្ទវមហាភូត ។ យាវ អាសាញាសត្ត ។ នោអាសាវេធម្ម
ពាស្រ័យ ន្ទវអាសាវេធម្មេ ន្ទវមហាសាវេធម្មេ ទើបកេតវឌ្ឍិនី ព្រោះ
នការម្មណប្បច្ចយេ ភី ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មោ ពាស្រ័យ ន្ទវភូតអាសាវេន្ទុផន
ន្ទវភូតសប្បយុត្តកក្កន្ទផន ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[៣៣៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ចយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនឧបទិស្សប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ចយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសាវេប្បច្ចយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិហារប្បច្ចយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនន្រ្ទិយប្បច្ចយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនយានប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនមាត្តប្បច្ចយ មានវារៈ៧
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ៧
ក្នុងនោនតិប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ។
ចប់ បច្ចុទ្ទយៈ ។

[៣៣៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នអនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ៧

ឧអញ្ញាមត្រា តីណិ ឧឧបទិស្សយេ តីណិ ឧប្បយដា-
តេ ធរ ឧបទ្ធាដាតេ ធរ ឧអាសេវនេ ធរ ឧត្តប្បេ
តីណិ ធរវិទាតេ ធរ ឧសម្បយុត្តេ តីណិ ឧ វិប្ប-
យុត្តេ ធរ ធានតិយា តីណិ ធាវិគតេ តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[៣៣៥] ឧហតុប្បច្ចយា អាម្មណេ ទ្វេ ...
អនុត្តរេ ទ្វេ វិចារតេ ឯតំ មត្តេ ឯតំ អវិគតេ ទ្វេ ។

បច្ចុយវារៈ ឧត្តិយំ ។

សហជាតករោ បដិច្ចវារសនិសា ។

បច្ចុយវារៈ

[៣៣៦] អាសវំ ធម្មំ បច្ចយា អាសវេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវមូលតំ តីណិ បដិច្ច
សនិសា ។ ធាអាសវំ ធម្មំ បច្ចយា ធាអាសវេ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ធាអាសវំ ឯតំ
ទទ្ធិ បច្ចយា តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
ទទ្វេ ... បដិសទ្ធិត្តណោ ទទ្វេ បច្ចយា វត្ត

ក្នុងអនាមតាប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧
ក្នុងបុរាជាកប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបទ្ធាជាកប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាសេវនប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ខិប្បាកប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុងធានតិយប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ធាវិគតប្បច្ចយំ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយំ ។

[៣៣៧] ក្នុងការម្មណប្បច្ចយំ មានវារៈ ២ ព្រោះនោះហេតុប្បច្ចយំ

... ក្នុងកន្លងប្បច្ចយំ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បាកប្បច្ចយំ មានវារៈ ១
ក្នុងមត្តប្បច្ចយំ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ចយំ មានវារៈ ២ ។

ចប់ បច្ចុយវារៈ ។

សហជាតករោ ដ្ឋត្តានិដិបដិច្ចវារៈវដេ ។

បច្ចុយវារៈ

[៣៣៨] អាសវំធម្មំ ពិនិវដ្តក មិនិអាសវំធម្មំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយំ គឺ អាសវមូលកៈ និងវារៈ ៧ ដ្ឋត្តានិដិបដិច្ចវារៈ
វដេ ។ នោអាសវំធម្មំ ពិនិវដ្តក មិនិវោអាសវំធម្មំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយំ គឺ ទទ្ធាត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្បត្តិ ពិនិវដ្តក និងវោអា-
សវំក្នុងទ មិនិទទ្ធា ... វត្ត ពិនិវដ្តក មិនិព្រក្នុង ក្នុងវារៈ ៧ បដិសទ្ធិ

លោកាសវំ ឯកំ បុត្តំ កោមាសវំ បច្ចុប្បន្នំ ឧបាយ ឧបាយ
 ខន្ធ ធិដ្ឋាសវំ អវិដ្ឋាសវំ ធិដ្ឋសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ
 ខន្ធ . . . ។ ចន្តំ ។ កោមាសវំ បុត្តំ បច្ចុប្បន្នំ
 ធិដ្ឋាសវំ អវិដ្ឋាសវំ សម្បយុត្តកា ឬ ខន្ធ ។
 ចន្តំ ។ សង្ខតំ ។

[៣៣៩] ហេតុយា ធរ អារម្មណេ ធរ អធិប-
 តិយា ធរ ។ សង្ខតំ ។ វិចារកេ ឯកំ អវិភាតេ ធរ ។
 អនុលោមំ ធិដ្ឋំ ។

[៣៤០] លោកាសវំ ធិដ្ឋំ បច្ចុប្បន្នំ លោកាសវំ
 ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ឧហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ លោកាសវំ
 ឯកំ ខន្ធ បច្ចុប្បន្នំ ឧបាយ ខន្ធ ធិដ្ឋសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទ្រេ ខន្ធ . . . អហេតុកប្បជ្ជិតំ យាវ អសម្មា-
 សន្តា ។ ចត្តាយតទំ បច្ចុប្បន្នំ ចក្កវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតទំ បច្ចុប្បន្នំ កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បច្ចុប្បន្នំ អហេតុ-
 កា លោកាសវំ ខន្ធ ។ លោកាសវំ ធិដ្ឋំ បច្ចុប្បន្នំ
 កាសវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ឧហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តា-
 សហគរតេ ឧម្មុច្ចសហគរតេ ខន្ធ ច វត្ថុតា បច្ចុប្បន្នំ
 វិចិត្តាសហគរតេ ឧម្មុច្ចសហគរតេ ហោហោ ។

[៣៤១] ឧហេតុយា ទ្រេ ឧហារម្មណេ

គី ខន្ធចក្កំ ធិដ្ឋសវំ អវិដ្ឋាសវំ ធិដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធិដ្ឋ
 នីវនោកាសវំ ខន្ធខន្ធ នីវនោកាសវំ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧប្ប . . . ។ ចក្ក ។
 ធិដ្ឋសវំ អវិដ្ឋាសវំ ត្ថកសម្បយុត្តកន្ធិ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ
 កាមាសវំ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ។ ចក្ក: ។ សេចក្តីបច្ច្រាញ ។

[៣៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
 មានពៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានពៈ៧ ។ សេចក្តីបច្ច្រាញ ។
 ក្នុងវិញ្ញាប្បច្ចយ មានពៈ១ ក្នុងអវិភាតប្បច្ចយ មានពៈ៧ ។
 ធិដ្ឋ អនុលោម ។

[៣៣៨] លោកាសវំ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋ នីវនោកាសវំ ធិដ្ឋ វេប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គី ខន្ធចក្កំ ធិដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធិដ្ឋ
 វដ្ឋក នីវនោកាសវំ ខន្ធខ នីវនោកាសវំ ធិដ្ឋ ឧប្ប . . . មានអហេតុ-
 កប្បជ្ជិតំ ហេតុដល់ត្ថកអសញ្ញត្ត ។ ចក្កវិញ្ញាណ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ
 ចក្កយតទ: កាយវិញ្ញាណ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ កាយាយតទ: ត្ថកលោកា
 សវំ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ។ កាសវំ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ
 នីវនោកាសវំ វេបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គី ហេតុ:
 វដ្ឋកប្បជ្ជិតំ ប្រឡំដោយចិត្ត ប្រឡំដោយខ្លួន: ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ
 វដ្ឋកប្បជ្ជិតំ ប្រឡំដោយចិត្ត ប្រឡំដោយខ្លួន: ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ។

[៣៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពៈ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ

គណនាថា សម្បយុត្តកំពើថា សំសង្ខារសនិសោ ។

បញ្ញាវិប

[៣៤៣] អាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តាមាសវេ ទិដ្ឋាសវស្ស អវិជ្ជាសវស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភវិសវេ អវិជ្ជាសវស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចន្តី ។ អាសវេ ធម្មោ លោកាសវស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវេ ហេតុ សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធាមំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ រូបាមំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ច លោកាសវស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តាមាសវេ ទិដ្ឋាសវស្ស អវិជ្ជាសវស្ស សម្បយុត្ត កាមញ ទទ្ធាមំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ រូបាមំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកាសវេ ធម្មោ លោកាសវស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកាសវេ ហេតុ សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធាមំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ រូបាមំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចដិសន្តិ ។

ការពង្រីក សម្បយុត្តកំពើថា ដូចគ្នាថា សំសង្ខារសនិសោ ។

បញ្ញាវិប

[៣៤៣] អាសវេនិ ជាច្ច័យ ខៃអាសវេនិ ដោយហេតុ ច្ប័យ គឺ តាមាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃទិដ្ឋាសវៈ ខៃអវិជ្ជាសវៈ ដោយ ហេតុច្ប័យ ភវិសវៈ ជាច្ច័យ ខៃអវិជ្ជាសវៈ ដោយហេតុច្ប័យ ។ ចក្កៈ ។ អាសវេនិ ជាច្ច័យ ខៃនោកាសវេនិ ដោយហេតុ ច្ប័យ គឺ តួកអាសវេហេតុ ជាច្ច័យ ខៃតួកសម្បយុត្តកក្កុដនិ ខៃតួកចិត្តសមុដ្ឋាធានញដនិ ដោយហេតុច្ប័យ ។ អាសវេនិ ជាច្ច័យ ខៃអាសវេនិដនិ ខៃនោកាសវេនិដនិ ដោយហេតុ ច្ប័យ គឺ តាមាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃទិដ្ឋាសវៈដនិ ខៃអវិជ្ជាសវៈ ដនិ ខៃតួកសម្បយុត្តកក្កុដនិ ខៃតួកចិត្តសមុដ្ឋាធានញដនិ ដោយ ហេតុច្ប័យ ។ នោកាសវេនិ ជាច្ច័យ ខៃនោកាសវេនិ ដោយ ហេតុច្ប័យ គឺ តួកនោកាសវេហេតុ ជាច្ច័យ ខៃតួកសម្បយុត្តកក្កុដនិ ខៃតួកចិត្តសមុដ្ឋាធានញដនិ ដោយហេតុច្ប័យ មានចដិសន្តិវិដា ។

នោភាសវេនំ ធម្មោ ភាសវស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នោភាសវំ ហេតុ សម្មយុត្តកានំ
 ភាសវំនំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោភាសវេនំ
 ធម្មោ ភាសវស្ស ច នោភាសវស្ស ច ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោភាសវំ ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធនំ ភាសវំនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូនានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាសវេនំ ច
 នោភាសវេនំ ច ធម្មោ នោភាសវស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាសវំ ច នោភាសវំ ច
 ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូនានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៤] ភាសវេនំ ធម្មោ ភាសវស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាសវេ អាត្ត ភាសវំ
 ខប្បវដ្ឋន្តិ ។ ភាសវេនំ ធម្មោ នោភាសវស្ស ធម្មស្ស អា-
 ម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាសវេ អាត្ត នោភាសវំ
 ខន្ធនំ ខប្បវដ្ឋន្តិ ។ ភាសវេនំ ធម្មោ ភាសវស្ស ច នោ
 ភាសវស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភាសវេ អាត្ត ភាសវំ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធនំ
 ខប្បវដ្ឋន្តិ ។ នោភាសវេនំ ធម្មោ នោភាសវស្ស ធម្មស្ស

នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនា-
 ភាសវេហតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិផន្តិ នៃនោភាសវេនិផន្តិ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនាភាសវេហតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុដ្ឋ
 ផន្តិ នៃពួកភាសវេផន្តិ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្បផន្តិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ភាសវេនិក្កំ នោភាសវេនិក្កំ ជាបច្ច័យ នៃនោភាសវេនិ ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ពួកភាសវេហតុក្កំ ពួកនោភាសវេហតុក្កំ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកកុដ្ឋផន្តិ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្បផន្តិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិ ដោយការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកភាសវេ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំពួកភាសវៈ ។
 ភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃនោភាសវេនិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 នោភាសវកុដ្ឋ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំពួកភាសវៈ ។ ភាសវេនិ
 ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិផន្តិ នៃនោភាសវេនិផន្តិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកភាសវកុដ្ឋក្កំ ពួកសម្បយុត្តកកុដ្ឋក្កំ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ
 ខ្ញុំពួកភាសវៈ ។ នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃនោភាសវេនិ

អាម្ពណប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ មាតំ . . . សីលំ
 . . . ទោសាធិកម្មំ . . . ណាមា . . . អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចុវេក្ខន្តំ ផលំ បច្ចុវេក្ខន្តំ
 និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តំ និព្វានំ តោត្រកុស្សំ កេតាទស្ស
 មត្តស្ស ផលស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្ពណប្បច្ច័យេន
 បច្ចុយោ អរិយា លោកាសវេ បហិទេ កិលេសេ . . .
 វិក្ខម្ពំតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុបាចិណ្ណោ កិលេ-
 សេ ជាទន្តំ ចក្កំ . . . វត្តំ . . . លោកាសវេ ទទ្ទេ
 អនិព្វតោ . . . លោមទស្សំ ឧប្បវ្មនំ និព្វេន ចក្កុយ
 ប្លំ បស្សតិ និព្វាយ ភេតតាតុយោ សន្នំ សុណាតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាលោទ លោកាសវេវុសមន្តិស្ស ចិន្ត
 ជាតាតិ អាតាសាទញ្ញាយតនំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតទស្ស
 អាតិញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញាយតទស្ស
 រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាលាស្ស វោធិញ្ញាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាលាស្ស លោកាសវេ ទត្វា វត្តិវិញ្ញាលាស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាលាស្ស
 យថាភម្មបកញ្ញាលាស្ស អនាតតិសញ្ញាលាស្ស អា-
 វុដ្ឋនាយ អាម្ពណប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ លោកាសវេ
 ទទ្ទេ អាសវស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ

ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ គឺ ទ្រវិទ្ធា . . . ទ្រវិសីល . . . ទ្រវិទោសាធិកម្ម
 . . . អំពិយាទ . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយនិព្វារណា
 ទ្រវិមគ្គ និព្វារណា ទ្រវិសីល និព្វារណា ទ្រវិព្រះនិព្វាន និព្រះនិព្វាន
 ជាប់ច្នៃ វិទោកានិព្វារណា ទ្រវិតាត្រកុ រោទានៈ មត្ត និងផល ដោយ
 អាម្ពណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ និព្វារណា ទ្រវិពួកនោកាសវៈ ទ្រវិពួក
 កិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . ទ្រវិពួកកិលេស ដែលសន្តតិសន្តិទ
 ហើយ . . . ដឹង ទ្រវិពួកកិលេស ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ទ្រវិ
 ចក្ក . . . ទ្រវិចក្ក . . . ទ្រវិពួកនោកាសវក្នុង ជាទិដ្ឋទៀង . . . ខោម-
 ទស្ស កើតទៀង បុគ្គល ឃើញ ទ្រវិច្ឆ ដោយទិព្វចក្ក ឬ ទ្រវិសំឡេង
 ដោយទិព្វសោគនាតុ ដឹង ទ្រវិចក្ក របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោកា-
 សវចក្ក ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាតាសាទញ្ញាយតនៈ (ជាប់ច្នៃ)
 វិនិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាតិញ្ញាយតនៈ (ជាប់ច្នៃ) វិនិទេវសញ្ញាតា-
 សញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាប់ច្នៃ) វិនិចក្កវិញ្ញាណ វេជ្ជញ្ញាយតនៈ
 (ជាប់ច្នៃ) វិនិកាយវិញ្ញាណ ពួកនោកាសវក្នុង ជាប់ច្នៃ វិទោកានិព្វា-
 ណា ទ្រវិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាណ
 យថាភម្មបកញ្ញាណ និងអនាតតិសញ្ញាណ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ ។
 ខោកាសវធម៌ ជាប់ច្នៃ វិទោកាសវធម៌ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដក អនុណាមកប្បដ្ឋានំ

នាង ឧត្តា ភំ អស្សុនេតិ អភិទទ្ទតិ ភំ អារត្ត
 អាសវា ឧប្បដ្ឋន្តិ សីលំ . . . ទោសាថកម្ម
 . . . ឈានំ . . . ចត្តិ . . . វត្តិ . . . លោកាសវេ
 ទទ្ទេ អស្សុនេតិ អភិទទ្ទតិ ភំ អារត្ត អាសវា
 ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ លោកាសវេ ធម្មា អាសវស្ស ច លោ
 កាសវស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយេ
 នាង . . . តុតិយតមំ លោកាសវេ ទទ្ទេ អស្សុនេតិ
 អភិទទ្ទតិ ភំ អារត្ត អាសវា ច សម្បយុត្តកា ច
 ឧត្តា ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ អាសវេ ច លោកាសវេ ច ធម្មា
 អាសវស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយេ
 អាសវេ ច សម្បយុត្តកា ច ទទ្ទេ អារត្ត អាសវា
 ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ អាសវេ ច លោកាសវេ ច ធម្មា
 លោកាសវស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយេ
 អាសវេ ច សម្បយុត្តកា ច ទទ្ទេ អារត្ត លោកា
 សវា ឧត្តា ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ អាសវេ ច លោកាសវេ ច
 ធម្មា អាសវស្ស ច លោកាសវស្ស ច ធម្មស្ស អា
 ម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយេ អាសវេ ច សម្បយុត្តកា
 ច ទទ្ទេ អារត្ត អាសវា ច សម្បយុត្តកា ច ឧត្តា
 ឧប្បដ្ឋន្តិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមកប្បដ្ឋានំ

គី បុគ្គល ឲ្យទាន ហើយត្រេកអរ រីករាយ នឹងត្រកោលលោះ ពួកអា
 សវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យត្រកោលលោះ ឲ្យសីល . . . ឲ្យទោ
 សាថកម្ម . . . ឲ្យឈាន . . . ឲ្យចក្ក . . . ឲ្យវត្ត . . . ត្រេកអរ
 រីករាយ នឹងត្រកោលលោះ ពួកអាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ
 ឲ្យត្រកោលលោះ ។ លោកាសវេ ជាបច្ច័យ នៃអាសវេផង នៃ
 លោកាសវេផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ឲ្យទាន . . . ដូចដំណើរ
 ទំ២៤ដែរ ត្រេកអរ រីករាយ នឹងត្រកោលលោះ ពួកអាសវៈក្តី ពួក
 សម្បយុត្តកក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យទទ្ទេនោះ ។ អាសវ
 េក្តី លោកាសវេក្តី ជាបច្ច័យ នៃអាសវេ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកអាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យត្រកោលលោះផង ឲ្យត្រក
 ោលលោះ ។ អាសវេក្តី លោកាសវេក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 លោកាសវេ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកលោកាសវៈក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ ឲ្យត្រកោលលោះផង ឲ្យត្រកោលលោះ ។ អាសវ
 េក្តី លោកាសវេក្តី ជាបច្ច័យ នៃអាសវេផង នៃលោកាសវេផង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យត្រកោលលោះផង ឲ្យត្រកោលលោះ ។

[៣២៩] នោភាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ អាសវេ
កុំ កត្វា អាសវេ ឧប្បជ្ឈន្តិ តិណិ ។ អាម្មណា-
សាទិសា កុកាម្មណា កាតត្វា ។ យោអាសវេ
ធម្មោ យោអាសវស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណា-
ធិបតិ ណារំ ... សីលំ ... ទុរោសធិកម្មំ ... បុត្វ
... អវិយោ មត្តា ... ផលំ ... ធិត្វាធិ កុំ ...
ធិត្វាធិ គោត្រគុស្ស វេណាទស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចកុំ ... វត្តំ ... យោ-
អាសវេ ទន្ទេ កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិទទ្ធតិ តំ កុំ
កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតា-
ធិបតិ យោអាសវេធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ទត្វាធិ ធិត្ត-
សមុដ្ឋាបាទក្ស ទ្វាធិ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
យោអាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អាម្មណាធិបតិ ណារំ ... យោអាសវេ ទន្ទេ កុំ កត្វា
អស្សនេតិ អភិទទ្ធតិ តំ កុំ កត្វា អាសវេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

[៣២៩] នោភាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ អាសវេ
កុំ កត្វា អាសវេ ឧប្បជ្ឈន្តិ តិណិ ។ អាម្មណា-
សាទិសា កុកាម្មណា កាតត្វា ។ យោអាសវេ
ធម្មោ យោអាសវស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណា-
ធិបតិ ណារំ ... សីលំ ... ទុរោសធិកម្មំ ... បុត្វ
... អវិយោ មត្តា ... ផលំ ... ធិត្វាធិ កុំ ...
ធិត្វាធិ គោត្រគុស្ស វេណាទស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចកុំ ... វត្តំ ... យោ-
អាសវេ ទន្ទេ កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិទទ្ធតិ តំ កុំ
កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតា-
ធិបតិ យោអាសវេធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ទត្វាធិ ធិត្ត-
សមុដ្ឋាបាទក្ស ទ្វាធិ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
យោអាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អាម្មណាធិបតិ ណារំ ... យោអាសវេ ទន្ទេ កុំ កត្វា
អស្សនេតិ អភិទទ្ធតិ តំ កុំ កត្វា អាសវេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

ព្រឹត្តិប្រតិបត្តិ អនុលោមបុព្វប្បដិដ

សហជាតាធិបតី លោកាសវតិបតី សម្បយុត្តកាធិ
 កាសវតិ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកាសវត
 ធម្មោ កាសវស្ស ច លោកាសវស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិ-
 បតី ។ អារម្មណាធិបតី នាម ... លោកាសវេ ខន្ធ
 កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា ពតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតី លោកា-
 សវតិបតី សម្បយុត្តកាធិ ខន្ធនំ កាសវតិ ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានានត្ថ រូបាធិ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កាសវេ ច លោកាសវេ ច ធម្មោ កាសវស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី កាសវេ
 ច សម្បយុត្តកោ ច ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សនេតិ ...
 កាសវតិ ឧប្បជ្ជន្តំ ។ តិណិ កុក្ការម្មណា ។

[៣២៦] កាសវតិ ធម្មោ កាសវស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កាសវតិ
 បច្ចិមាធិ បច្ចិមាធិ កាសវតិ អនន្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កាសវតិ ធម្មោ លោកាសវស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 កាសវតិ បច្ចិមាធិ បច្ចិមាធិ លោកាសវតិ ខន្ធនំ

ព្រឹត្តិប្រតិបត្តិ អនុលោមបុព្វប្បដិដ

សហជាតាធិបតី គឺ លោកាសវតិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្ប-
 យុត្តកាសវតិ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ លោកាសវតិ ជាបច្ច័យ ខែ
 កាសវតិធម៌ធិ ខែនាគាសវតិធម៌ធិ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បុរេវេលា
 ម្មណាធិបតី មិនសហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី គឺ (បុគ្គល)
 ឲ្យខាន ... ធ្វើ ឲ្យភ្នែកលោកាសវតិ ឲ្យដាច់គោរព ហើយក្រេកអរ
 រីករាយ ពន្លះ ធ្វើ ឲ្យកាសវតិលោក ឲ្យដាច់គោរព ទើបកើតឡើង
 ខ្ញុំធិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ លោកាសវតិបតីធម៌ ជា
 បច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកន្តធម៌ ខែត្តកកាសវតិធម៌ ខែត្តកចិត្តសម្មដ្ឋាន-
 រូបធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ កាសវតិក្តិ លោកាសវតិក្តិ ជា
 បច្ច័យ ខែកាសវតិធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បុរេវេលាម្មណាធិបតី
 គឺ បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យភ្នែកកាសវតិធម៌ ឲ្យភ្នែកសម្បយុត្តកន្តធម៌ ឲ្យដាច់
 គោរព ហើយក្រេកអរ ... ភ្នែកកាសវតិ កើតឡើង ។ មាន
 ព្រះ៧ មានគុក្ការម្មណំ ។

[៣២៦] កាសវតិ ជាបច្ច័យ ខែកាសវតិធម៌ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ
 គឺ ភ្នែកកាសវតិ មុនៗ ជាបច្ច័យ ខែត្តកកាសវតិ ក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តប្បច្ច័យ ។ កាសវតិ ជាបច្ច័យ ខែនាគាសវតិធម៌ ដោយអនន្ត-
 ប្បច្ច័យ គឺ ភ្នែកកាសវតិ មុនៗ ជាបច្ច័យ ខែនាគាសវតិក្តិ ក្រោយៗ

អាសាវេនី ធម្មោ អាសាវេស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ ។ សហជាតយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ នវ ។ អន្តរមន្តរយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ នវ ។ ធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន ឥច្ចុយោ នវ វត្ថុ ត ធិស្សេត្តំ ។

[៣២៧] អាសាវេនី ធម្មោ អាសាវេស្ស ធម្មស្ស ទុបធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ អាម្មណ្យបធិស្សយោ អនន្តរុបធិស្សយោ បតត្ថុបធិស្សយោ ។ បេ ។ បតត្ថុបធិស្សយោ អាសាវេនី អាសាវេនី ទុបធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ តិណិ ។ តោអាសាវេនី ធម្មោ តោអាសាវេស្ស ធម្មស្ស ទុបធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ អាម្មណ្យបធិស្សយោ អនន្តរុបធិស្សយោ បតត្ថុបធិស្សយោ ។ បេ ។ បតត្ថុបធិស្សយោ សម្ពំ ទុបធិស្សយោ ទានំ ទេតំ ។ បេ ។ សហបត្តិ ទុប្បនេតំ ទានំ ជិញ្ជតំ ធិដ្ឋំ តណ្ហាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ទុបធិស្សយោ ទានំ ទេតំ ។ បេ ។ សម្ពំ តិណ្ឌតំ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ធលសហាបត្តិយា ទុបធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ ។ តោអាសាវេនី ធម្មោ អាសាវេស្ស ធម្មស្ស ទុបធិស្សយយ្យច្ចុយោ ន បច្ចុយោ អាម្មណ្យបធិស្សយោ អនន្តរុបធិស្សយោ

អាសាវេនី ជាបច្ច័យ ខែអាសាវេនី តោយសបទ្កស្ស័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតយ្យច្ច័យ គឺ មានព្រះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអន្តរមន្តរយ្យច្ច័យ គឺ មានព្រះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយធិស្សយយ្យច្ច័យ គឺ មានព្រះ ។ ឯវត្ថុ បណ្ឌិត គប្បីសំដែនិច្ចះ ។

[៣២៧] អាសាវេនី ជាបច្ច័យ ខែអាសាវេនី ដោយឧបធិស្សយយ្យច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យបធិស្ស័យ អនន្តរុបធិស្ស័យ និងបតត្ថុបធិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបតត្ថុបធិស្ស័យ គឺ តួភាសាវេនី ជាបច្ច័យ ខែភាសាវេនី ដោយឧបធិស្សយយ្យច្ច័យ ហើយមានព្រះ ។ តោអាសាវេនី ជាបច្ច័យ ខែតោអាសាវេនី ដោយឧបធិស្សយយ្យច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យបធិស្ស័យ អនន្តរុបធិស្ស័យ និងបតត្ថុបធិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបតត្ថុបធិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ ខ្ញុំសព្វ ហើយទ្យាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសាមបត្តិ ឱក្រឹតទ្រីន ជំឿនមានប្រកាន់ធិដ្ឋំ ខ្ញុំសីល . . . ។ បេ ។ កាស្រ័យ ខ្ញុំសេនាសនៈ ហើយទ្យាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សព្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ ខែសព្វ ។ បេ ។ ខែផលសាមបត្តិ ដោយឧបធិស្សយយ្យច្ច័យ ។ តោអាសាវេនី ជាបច្ច័យ ខែអាសាវេនី ដោយឧបធិស្សយយ្យច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យបធិស្ស័យ អនន្តរុបធិស្ស័យ

បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចត្តា-
 យតនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស កាយយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ លោកាសវតំ ខត្តានំ បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ លោកាសវតំ ធម្មោ អាសវស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណបុរ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណបុរេជាតំ ចត្តំ ...
 វត្ថុ អស្សាទេតំ អភំទទ្គតំ តំ អាវុត្ត អាសវំ ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អាសវតំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ លោកាសវតំ ធម្មោ អាសវស្ស ច លោ-
 កាសវស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អាម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណបុរេជាតំ
 ចត្តំ អស្សាទេតំ អភំទទ្គតំ តំ អាវុត្ត អាសវំ
 សម្បយុត្តតា ច ខត្តា ឧប្បជ្ឈន្តំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ
 អាសវតំ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តតា ធម្មោ ខត្តានំ បុរេជា-
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣២៧] អាសវតំ ធម្មោ លោកាសវស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតា
 អាសវំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោកាសវតំ ធម្មោ

ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ ឯវត្ថុបុរេជាតំ គឺ ពត្តាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 ខៃចត្តវិញ្ញាណ កាយយតនៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ ខៃពួកលោកាសវត្ថុ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ លោកាសវតមិ
 ជាបច្ច័យ ខៃកាសវតមិ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន បានដល់ការម្មណបុរេ-
 ជាត ខឹងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ ខ្ញុំចត្តុ ... ត្រេកអរ
 រីករាយ ខឹងវត្ថុ ពួកកាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំវត្ថុនោះ ។
 ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកកាសវៈ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។
 លោកាសវតមិ ជាបច្ច័យ ខៃកាសវតមិផង ខៃលោកាសវតមិផង
 ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន បានដល់ការម្មណបុរេជាត ខឹងវត្ថុបុរេជាត ។
 ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ខឹងចត្តុ ពួកកាសវៈ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្តខត្តិ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំចត្តុនោះ ។ ឯ
 វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃពួកកាសវៈផង ខៃពួកកាសវសម្ប-
 យុត្តកត្តខត្តិ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។

[៣២៨] កាសវតមិ ជាបច្ច័យ ខៃលោកាសវតមិ ដោយ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បានដល់បុរេជាត គឺ ពួកកាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃ
 កាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយេន ។ លោកាសវតមិ

អាសវៈ បញ្ញាវិញ

នោអាសវៈស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ
បញ្ញាជានិ ។ នោអាសវៈ ខន្ធា បុរោជានិស្ស វេទស្ស
កាយស្ស បញ្ញាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អាសវៈ
ច នោអាសវៈ ច ធម្មា នោអាសវៈស្ស ធម្មស្ស បញ្ញា-
ជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ បញ្ញាជានិ អាសវៈ ច សម្ម-
យុត្តកា ច ខន្ធា បុរោជានិស្ស វេទស្ស កាយស្ស
បញ្ញាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

[៣៩០] អាសវៈ ធម្មា អាសវៈស្ស ធម្មស្ស
អាសវៈនិប្បត្តយេន បច្ចយោ នវ ។

[៣៩១] នោអាសវៈ ធម្មា នោអាសវៈស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បត្តយេន បច្ចយោ សហជានិ នាណិកា ។
សហជានិ នោអាសវៈ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានិ រូបានំ កម្មប្បត្តយេន
បច្ចយោ ។ នាណិកា នោអាសវៈ ចេតនា
វិហានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បត្តយេន
បច្ចយោ ។ នោអាសវៈ ធម្មា អាសវៈស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បត្តយេន បច្ចយោ នោអាសវៈ ចេតនា សម្ម-
យុត្តកានំ អាសវៈនំ កម្មប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

អាសវៈ បញ្ញាវិញ

ជាបច្ច័យ នៃនោអាសវៈនិ ដោយបញ្ញាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ
នី ក្នុងនោអាសវៈនិ ជាបច្ច័យ នៃកាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយ
បញ្ញាជានិប្បត្តយេន ។ អាសវៈនិ ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃនោ-
អាសវៈនិ ដោយបញ្ញាជានិប្បត្តយេន បច្ចយោ នី ក្នុងនោអាសវៈ-
និ ក្នុងសម្មយុត្តកម្មនិ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
បញ្ញាជានិប្បត្តយេន ។

[៣៩០] អាសវៈនិ ជាបច្ច័យ នៃអាសវៈនិ ដោយអាសវៈ-
និប្បត្តយេន នី មានវិសេស ។

[៣៩១] នោអាសវៈនិ ជាបច្ច័យ នៃនោអាសវៈនិ ដោយ
កម្មប្បត្តយេន បច្ចយោសហជានិ ចិន្ដានាណិកា ។ សហជានិ នី
នោអាសវៈចេតនា ជាបច្ច័យ នៃក្នុងសម្មយុត្តកម្មនិ នៃក្នុងចិត្តសម្មដ្ឋា-
និប្បត្តយេន ដោយកម្មប្បត្តយេន ។ នាណិកា នី នោអាសវៈចេតនា
ជាបច្ច័យ នៃក្នុងវិហានិប្បត្តយេន នៃក្នុងកដត្តានិ ដោយកម្មប្បត្តយេន ។
នោអាសវៈនិ ជាបច្ច័យ នៃអាសវៈនិ ដោយកម្មប្បត្តយេន នី នោអា-
សវៈចេតនា ជាបច្ច័យ នៃក្នុងសម្មយុត្តកម្មនិ ដោយកម្មប្បត្តយេន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

នោភាសវេនិ ធម្មោ អាសវស្ស ច នោភាសវស្ស ច
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោភាសវំ នេតទា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាសវំនក្ខ ចិត្តសមុដ្ឋាបា
នក្ខ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩២] នោភាសវេនិ ធម្មោ នោភាសវស្ស
ធម្មស្ស វិចាកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិតំ ។

[៣៩៣] នោភាសវេនិ ធម្មោ នោភាសវស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោភាសវំ អាហារក សម្ប
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបា នក្ខ រូបាទំ អាហារ
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តរណ កតន្ធិត្តរោ
អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នោភាសវេនិ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោភាសវំ អាហារក
សម្បយុត្តកានំ អាសវំនំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ច
យោ ។ នោភាសវេនិ ធម្មោ អាសវស្ស ច នោភាសវស្ស
ច ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោភាសវំ
អាហារក សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាសវំនក្ខ ចិត្ត
សមុដ្ឋាបា នក្ខ រូបាទំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិផនំ នៃនោភាសវេនិផនំ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ គឺ នោភាសវេតតោ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកត្តផនំ
នៃភូតភាសវៈផនំ នៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាប្បច្ចនំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៩៤] នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃនោភាសវេនិ ដោយ
វិចាកប្បច្ច័យ គឺ មានវៈ ១ ។

[៣៩៥] នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃនោភាសវេនិ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ តួកនោភាសវំហារ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកត្ត
ផនំ នៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាប្បច្ចនំ ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតន្ធិត្តរោហារ
ជាបច្ច័យ នៃកាយខេរ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ តួក
នោភាសវំហារ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកត្តាសវៈ ដោយអាហារ
ប្បច្ច័យ ។ នោភាសវេនិ ជាបច្ច័យ នៃភាសវេនិផនំ នៃនោភាសវ
េនិផនំ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ តួកនោភាសវំហារ ជាបច្ច័យ
នៃភូតសម្បយុត្តកត្តផនំ នៃភូតភាសវៈផនំ នៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាប្បច្ចនំ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តរោណ ខន្ទា
 វត្តស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ វត្ត ខន្ទា
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ម័យ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ម័យ
 វត្ត ចោអាសវំ ខន្ទា វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជានា ចោអាសវំ ខន្ទា បុរេជានស្ម័យ វត្តស្ម័យ
 កាយស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។ ចោអា-
 សវំ ចម្មោ អាសវស្ម័យ ចម្មស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចយោ បុរេជានំ វត្ត អាសវំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចយោ ។ ចោអាសវំ ចម្មោ អាសវស្ម័យ ច ចោ-
 អាសវស្ម័យ ច ចម្មស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ
 បុរេជានំ វត្ត អាសវំ សម្មយុត្តកោណ្ឌ ខន្ទា
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។ អាសវំ ច ចោអា-
 សវំ ច ចម្មោ ចោអាសវស្ម័យ ចម្មស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋា-
 នយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា
 អាសវំ ច សម្មយុត្តកោ ច ខន្ទា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 វត្ត វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា
 អាសវំ ច សម្មយុត្តកោ ច ខន្ទា បុរេជានស្ម័យ
 វត្តស្ម័យ កាយស្ម័យ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បច្ចយោ ។

ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន វត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន
 ក្នុងខណៈវេលាវិសម្មិ វត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។
 បុរេជាន គឺ ចក្កាយតនៈ (ដោយវិញ្ញ) ខៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 (ដោយវិញ្ញ) ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ត ដោយវិញ្ញ ខៃក្ករោមោហវិញ្ញ
 ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ បច្ឆាជាន គឺ ក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញ
 ខៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ ចោអាសវំ គឺ
 ដោយវិញ្ញ ខៃអាសវំ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន បានដល់បុរេជាន
 គឺ វត្ត ដោយវិញ្ញ ខៃក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ ចោ-
 អាសវំ ដោយវិញ្ញ ខៃអាសវំ ខៃចោអាសវំ ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ត ដោយវិញ្ញ ខៃក្ករោមោហវិញ្ញ
 គឺ ខៃក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ អាសវំ គឺ
 ចោអាសវំ ដោយវិញ្ញ ខៃចោអាសវំ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន
 បានដល់សហជាន គឺ បច្ឆាជាន ។ សហជាន គឺ ក្ករោមោហវិញ្ញ
 ក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញ ខៃក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន
 បានដល់សហជាន គឺ ក្ករោមោហវិញ្ញ ក្ករោមោហវិញ្ញ ដោយវិញ្ញ
 ខៃកាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។

[២៥៦] អាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាមាសវេ និដ្ឋាសវស្ស
 អវិជ្ជាសវស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចត្តំ ។
 អាសវេ ធម្មោ នោអាសវស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ចយោ ។ សហជាតា អាស-
 វេ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា រូបាណំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចយោតា អាសវេ បុរេ-
 ជាតស្ស ភេសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ច នោអាស-
 វស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាមាស-
 វេ និដ្ឋាសវស្ស អវិជ្ជាសវស្ស សម្បយុត្តកាណត្ថា
 ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នោអាសវេ ធម្មោ នោអាសវស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចា-
 ជាតំ អាហារំ វិជ្ជិយំ ។ សហជាតោ នោអាសវេ
 ឋិតោ ខន្ធាណំ តិណ្ណាណំ ខន្ធាណំ យាវ អសត្តាសត្តា ។
 បុរេជាតំ ចត្តំ ... វត្តំ អនិច្ចតោ ... នោ-
 មនស្សំ ឧប្បន្នតំ និទ្ធលេន ចត្តុនា រូបំ បស្សតិ
 និទ្ធាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូបាយនំ

[២៥៦] ព្រះបរម ប្បវត្តន៍ យោយអត្ថិប្បច្ចយ
 គី កាមាសវេ វាចច្ចយ ខៃវិជ្ជាសវេ ខៃអវិជ្ជាសវេ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ចយ ។ ចត្តំ ។ អាសវេនិ វាចច្ចយ ខៃនោអាសវេនិ
 ដោយអត្ថិប្បច្ចយ បុរេដល់សហជាត ខៃបច្ចយោត ។ សហ-
 ជាត គី ភូតអាសវេ វាចច្ចយ ខៃភូតសម្បយុត្តកក្កដនិ ខៃ
 ភូតចិត្តសមុដ្ឋានប្បដនិ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ ។ បច្ចយោត គី ភូត
 អាសវេ វាចច្ចយ ខៃកាយនេ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ចយ ។
 អាសវេនិ វាចច្ចយ ខៃអាសវេនិដនិ ខៃនោអាសវេនិដនិ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ចយ គី កាមាសវេ វាចច្ចយ ខៃវិជ្ជាសវេ ខៃអវិជ្ជាសវេដនិ
 ខៃភូតសម្បយុត្តកក្កដនិ ខៃភូតចិត្តសមុដ្ឋានប្បដនិ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ ។
 នោអាសវេនិ វាចច្ចយ ខៃនោអាសវេនិ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ
 បុរេដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចយោត អាហារ ខៃវិជ្ជិយំ ។
 សហជាត គី នោអាសវេនិ (វាចច្ចយ) ខៃខន្ធាណំ រូបកដល់
 ភូតសម្បយុត្តក ។ បុរេជាត គី (ចត្តុន) ឧប្បន្ន ... ឧប្បន្ន
 វាចច្ចយ ... នោមនស្ស កើតឡើង ចត្តុន យើង ឧប្បន្ន
 ដោយវិជ្ជាចក្ក ឬ ឧប្បន្ន ដោយវិជ្ជាសោតនាតុ រូបាយនេ

អង្គប្រជុំដំបូង អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ចតុរិញ្ញាណស្ស ដោយដ្ឋានយន្តនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 ចត្វាយន្តនំ ចតុរិញ្ញាណស្ស កាយាយន្តនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ លោកាសវនំ ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតា លោកាសវនំ ខន្ធ ចុបជា-
 តស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តននន្សីន្តរោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ រូបដីវិត្តិយំ កាដត្តារូបាណំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ លោកាសវនំ ធម្មោ អាសវស្ស
 ចម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ ចុប-
 ជាតំ ។ សហជាតា លោកាសវនំ ខន្ធ អាសវនំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចុបជាតំ ចត្តំ ... វត្ថុ
 អស្សនេតិ វារិទ្ធន្តិ តិ អាវត្ត អាសវនំ ខប្បដ្ឋានំ
 វត្ថុ អាសវនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកាស-
 វនំ ធម្មោ អាសវស្ស ច លោកាសវស្ស ច ចម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ ចុបជាតំ ។
 សហជាតោ លោកាសវនំ ធម្មោ តិណ្ណន្តំ
 ខន្ធនំ អាសវនំ ធម្មោ ចិញ្ចសធម្មជាតាធម្មោ រូបាណំ អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនំ ... ។ ចត្តំ ។

អង្គប្រជុំដំបូង អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

(ជាច្ច័យ) ខៃចតុរិញ្ញាណ ដោយដ្ឋានយន្តនៈ (ជាច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ
 ចត្វាយន្តនៈ (ជាច្ច័យ) ខៃចតុរិញ្ញាណ កាយាយន្តនៈ (ជាច្ច័យ)
 ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាច្ច័យ ខៃត្ថករោតាសវត្ថុន្ត ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត តិ ត្ថករោតាសវត្ថុន្ត ជាច្ច័យ ខៃកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កតវ្យាគីរាហារា ជាច្ច័យ ខៃ
 កាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបដីវិត្តិយ ជាច្ច័យ ខៃត្ថកកដត្តារូប
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ លោកាសវនិ ជាច្ច័យ ខៃអាសវនិ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បុរេដល័សហជាត ទិដ្ឋិបុរេជាត ។ សហជាត តិ ត្ថក
 រោតាសវត្ថុន្ត ជាច្ច័យ ខៃត្ថកអាសវៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ធម្មា-
 ជាត តិ (ចុត្តល) ខ្យវចត្តំ ... ត្រេតកា រិកាយ ទិដ្ឋិវត្ថុ ត្ថកអាសវៈ
 កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្យវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាច្ច័យ ខៃត្ថកអាសវៈ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ លោកាសវនិ ជាច្ច័យ ខៃអាសវនិផង ខៃ
 លោកាសវនិផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បុរេដល័សហជាត ទិដ្ឋិបុរេជាត ។
 សហជាត តិ លោកាសវត្ថុន្ត ជាច្ច័យ ខៃខន្ធពុផង ខៃត្ថកអាសវៈផង
 ខៃត្ថកចិញ្ចសធម្មជាតិរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធនំ ... ។ ចត្តំ ។

ពោលវិញ្ញាណ បញ្ចករណ៍

ភាសាដទៃ ២ ខោណាសាដទៃ ២ ធម្មា ភាសាសាស្ត្រ ធម្មសាស្ត្រ
 អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ
 ជាតោ ភាសាសាដទៃ ២ ខោណាសាសាស្ត្រ សម្បយុត្តភោ
 ២ ខោណា ធិដ្ឋាសាសាស្ត្រ អវិដ្ឋាសាសាស្ត្រ អន្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ។ បន្តិ ។ ភាសាសាដទៃ ២ វត្ថុ ២ ធិដ្ឋាសា
 សាស្ត្រ អវិដ្ឋាសាសាស្ត្រ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ភាសាសាដ
 ២ ខោណាសាសាដទៃ ២ ធម្មា ខោណាសាសាស្ត្រ ធម្មសាស្ត្រ អន្តិ
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុយោតំ
 អហារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតោ ខោណាសាសាសាស្ត្រ ឃីតោ
 ខោណា ២ ភាសាសា ២ ធិដ្ឋាសាសាស្ត្រ ខោណា ២ ធិដ្ឋាសាសាស្ត្រ
 ធម្មា រូបាណំ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតោ
 ភាសាសា ២ បហាក្ខតា ២ ធិដ្ឋាសាសាសាស្ត្រ រូបាណំ អន្តិ
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភាសាសា ២ វត្ថុ ២ ខោណាសាសាស្ត្រ
 ខោណា អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ បច្ចុយោតា ភាសាសា ២
 ២ ធិដ្ឋាសាសាស្ត្រ ភាសាសា ២ វត្ថុស្ស កាយស្ស
 អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បច្ចុយោតា ភាសាសា ២ រូបាណំ
 វត្ថុយំ ។ កសត្តារូបាណំ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 ភាសាសា ២ ខោណាសាសាស្ត្រ ២ ធម្មា ភាសាសាស្ត្រ ២
 ខោណាសាសាស្ត្រ ២ ធម្មសាស្ត្រ អន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

ពោលវិញ្ញាណ បញ្ចករណ៍

ភាសាដទៃ ២ ខោណាសាសាស្ត្រ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ
 បាខដល់សហជាត ធិដ្ឋាសាសាស្ត្រ ។ សហជាត គឺ ភាសាសាស្ត្រ
 តួកខោណាសាស្ត្រ តួកសម្បយុត្តភោ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ធិដ្ឋ
 អវិដ្ឋាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ ។ បច្ចុយោ ។ ភាសាសាស្ត្រ វត្ថុ ២ ជា
 បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ធិដ្ឋអវិដ្ឋាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ ។ ភាសាសាស្ត្រ
 ខោណាសាស្ត្រ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ បាខ
 ដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុយោតា អហារំ ធិដ្ឋវត្ថុយំ ។ សហជាត
 គឺ ខោណាសាស្ត្រ ២ តួកភាសាស្ត្រ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ធិដ្ឋ
 ធិដ្ឋសម្បយុត្តភោ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ សហជាត គឺ តួកភាសាស្ត្រ
 តួកមហាក្ខតា ២ បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ធិដ្ឋសម្បយុត្តភោ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ
 តួកភាសាស្ត្រ វត្ថុ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ ។
 បច្ចុយោតា គឺ តួកភាសាស្ត្រ កសត្តារូបាណំ ២ បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ
 ដោយអន្តិប្បច្ចយេ បច្ចុយោតា គឺ តួកភាសាស្ត្រ រូបាណំ វត្ថុយំ ២ ជា
 បច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ ។ ភាសាសាស្ត្រ ខោណាសាស្ត្រ
 គឺ ជាបច្ចុយោ ខោណាសាស្ត្រ ធិដ្ឋ ខោណាសាស្ត្រ ដោយអន្តិប្បច្ចយេ

សហជាតំ ធុរជាតំ ។ សហជាតោ តោ ភាសាភំ
 ឯកោ ទោ ច កាមាសាភំ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ទន្ធនំ
 ទិដ្ឋាសវស្ស អវិជ្ជាសវស្ស ចិត្តសម្មដ្ឋាណទត្ថ រូតានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទន្ធា ... ។ ចក្កំ
 តន្តិកត្ថំ ។ សហជាតោ កាមាសាភំ ច វត្ថុ ច
 ទិដ្ឋាសវស្ស អវិជ្ជាសវស្ស សម្មយុត្តកាណទត្ថ ទន្ធនំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ តន្តិកត្ថំ ។

[៣៩៧] ហេតុយា សត្ត អាម្មណោ លវ អធិ-
 បតិយា លវ អនន្តរេ លវ សមនន្តរេ លវ សហជាតេ
 លវ អញ្ញាមញ្ញោ លវ ជិស្សយេ លវ ឧបជិស្សយេ លវ
 ធុរជាតេ តិណ្ណំ បញ្ញាជាតេ តិណ្ណំ ភាសាវនេ លវ
 កាមេ តិណ្ណំ វិចារេត ឯកំ អាណារេ តិណ្ណំ ។
 សង្ខតំ ។ មក្កេ លវ សម្មយុត្តេ លវ វិប្បយុត្តេ
 បញ្ច អត្ថិយា លវ វិកតេ លវ អវិកតេ លវ ។

ពានដល់សហជាត ខឹងប្រជាន ។ សហជាត គឺ ភាសាសវត្តន្ត ត្ត
 កាមាសវត្ត ជាបច្ច័យ ខែខន្ធត ទិដ្ឋាសវ ខឹងតវិជ្ជាសវជន ខែពួក
 ចិត្តសម្មដ្ឋាណទត្ថ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធល ... ។ បណ្ឌិត គប្ប
 ចន្ត ជាចក្កចុះ ។ សហជាត គឺ កាមាសវត្ត វត្ត ជាបច្ច័យ
 ខែទិដ្ឋាសវ ខឹងអវិជ្ជាសវជន ខែពួកសម្មយុត្តកត្តន្តជន ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បចន្ត ជាចក្កចុះ ។

[៣៩៧] ក្កនៈហត្ថប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានពៈ ៧ ក្កនៈអធិបតិប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈអនន្តរេប្បច្ច័យ មានពៈ ៧
 ក្កនៈសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈសហជាតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧
 ក្កនៈអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈជិស្សយប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈ
 ឧបជិស្សយប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈធុរជាតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈ
 បញ្ញាជាតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈភាសាវនេប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈ
 កាមេប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈវិចារេតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈអាណា-
 រេប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ។ សេចក្តីចម្រុញ ។ ក្កនៈមក្កប្បច្ច័យ មាន
 ពៈ ៧ ក្កនៈសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 ពៈ ៧ ក្កនៈអត្ថិប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈវិកតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្កនៈ
 អវិកតប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ។

អាសវស្ស ច លោអាសវស្ស ច ធម្មស្ស អាវុណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អាសវេន ច លោអាសវេន ច ធម្ម
 អាសវស្ស ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ (១) ។ អាសវេន
 ច លោអាសវេន ច ធម្ម លោអាសវស្ស ធម្មស្ស
 អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវេន
 ច លោអាសវេន ច ធម្ម អាសវស្ស ច លោអាសវស្ស
 ច ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
 នអធិបតីយា នវ សព្វក្កេ នវ លោអវិភតេ នវ ។

ច្រើនបំ ខ្ពង់តំ ។

១ ម. បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ត្ថិ ។

ជាបច្ច័យ ខៃភាសវធម៌ធនំ ខៃលោភាសវធម៌ធនំ ដោយ អាវុណាប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្កំ លោភាសវធម៌ក្កំ ជា
 បច្ច័យ ខៃភាសវធម៌ ដោយ អាវុណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្កំ លោភាសវធម៌ក្កំ ជាបច្ច័យ ខៃលោ-
 ភាសវធម៌ ដោយ អាវុណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្កំ លោភាសវធម៌ក្កំ
 ជាបច្ច័យ ខៃភាសវធម៌ធនំ ខៃលោភាសវធម៌ធនំ ដោយ អាវុណាប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៧] ក្កនិទាហកុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្កនិទាហកុប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ៧ ក្កនិទាហកុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្កនិទាហកុប្បច្ច័យ
 [គមានព្រះ ៧ (ផ្ចូចគ្នា) ក្កនិទាហកុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។

សាសវិទ្យា បដិច្ចវិហារ

[៣៦០] ហេតុប្បដ្ឋយោ ននារម្មណេ សត្ត ...
នគិបតិយោ សត្ត នគនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ សត្ត
នកញ្ញមត្តោ តិណំ នឧបទិស្សយេ សត្ត សត្តត្ត
សត្ត នបរត្តេ សត្ត នសម្បយុត្តោ តិណំ ឈិប្បយុត្តោ
សត្ត ខោនត្តិយោ សត្ត ខោវិគតេ សត្ត ។

អនុណមប្បច្ឆនិយំ និដ្ឋិតំ ។

[៣៦១] នហេតុប្បដ្ឋយោ ននារម្មណេ ធម៌ ...
អតិបតិយោ ធម៌ អនុណមបទា បរិប្បណ្ណោ ...
អវិគតេ ធម៌ ។

បច្ឆនិយោនុណេនំ និដ្ឋិតំ ។

នាសវិទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សាសវិទុកំ

បដិច្ចវិហារ

[៣៦២] សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច សាសវេ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សាសវំ ឯតំ ទន្ធិ បដិច្ច
តាយោ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទេ ទទេ ...

សាសវិទ្យា បដិច្ចវិហារ

[៣៦០] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ
... ក្នុងនកតិបតិយោ មានករៈ៧ ក្នុងនកន្តរាប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧
ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ក្នុងនកញ្ញមត្តាប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧
ក្នុងនឧបទិស្សយោប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ក្នុងនបច្ឆនិយោនំ ក្នុងនសុទ្ធិក
មានករៈ៧ ក្នុងនមត្តប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មាន
ករៈ៧ ក្នុងនឈិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ក្នុងនខោនត្តិប្បដ្ឋយោ មាន
ករៈ៧ ក្នុងនខោវិគតប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ។

ចប់ អនុណមប្បច្ឆនិយៈ ។

[៣៦១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយោ មានករៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ
... ក្នុងនកតិបតិយោ មានករៈ៧ អនុណមបទាវាងឡាយ (ចប់)
បរិប្បណ្ណំ (តែប៉ុណ្ណោះ) ... ក្នុងនកតិបតិយោ មានករៈ៧ ។

ចប់ បច្ឆនិយោនុណេនំ ។

ចប់ នាសវិទុកំ ។

សាសវិទុកំ

បដិច្ចវិហារ

[៣៦២] សាសវធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកបដោយនាសវៈ) នា-
ស្រីយ នូវនាសវធម៌ រើហេតុនៈខ្លាំង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ ទទេ ធា
ត្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានបក្តិ អាស្រ័យ នូវនាសវក្នុង ទ ទ្យុទទេ ២ ...

អភិធម្មចិន្តា អនុលោមវុកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្តុ វត្តុ បដិច្ច ខន្ធ
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ . . . ។
 អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច សាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច សាសវេ ច អនាស-
 វេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទេ
 ខន្ធ . . . ។ សាសវេ អនាសវេ ធម្មំ បដិច្ច
 សាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវេ
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 យថា ច្ចុឡន្តរុកេត លោកិយទុក្ខំ ឯវំ កតាន្ទំ
 ដិជ្ជានាការណំ ។

អភិធម្មចិន្តា អនុលោមវុកប្បដ្ឋានំ

វេ កាស្រ័យ មូត្តកខន្ធ ក្នុងៗណាវេ បដិសន្ធិ ក្នុងខន្ធ កាស្រ័យ
 ខ្សែវត្ត រូបិយក្ខតេ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានេ កដន្តារូបំ នឹងឧបាទារូប
 កាស្រ័យ មូត្តកមហាក្ខត ។ អនាសវេ ធម្មំ (ធម្មំ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ) កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ ធម្មំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ ខន្ធ ខន្ធ . . . ។ សាសវ-
 េ កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានេ កាស្រ័យ មូត្តកអនាសវេ ។ សាសវេ កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ
 រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ ខន្ធ ខន្ធ
 . . . ។ សាសវេ កាស្រ័យ ខ្សែសាសវេ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានេ កាស្រ័យ មូត្តកអនាសវេ ។ សាសវេ កាស្រ័យ ខ្សែអនាសវេ
 រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេ កាស្រ័យ
 មូត្តកអនាសវេ ខន្ធ ខន្ធ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេ
 កាស្រ័យ មូត្តកមហាក្ខត ។ បណ្ឌិត អប្បិដ្ឋេ ខ្សែ
 សាសវេ ខ្សែច្ចុឡន្តរុកេត លោកិយទុក្ខំ ក្នុងច្ចុឡន្តរុកេត មិនមាន
 ការធ្វើឱ្យប្លែក ។ គឺ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៦៣] អាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវិ-
 សម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ ... ។ អាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិ-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវិ-
 សម្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទោម-
 ទស្សសហគរត ខន្ធធ្វេ បដិច្ច មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ។ អាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិ-
 សម្បយុត្តោ ឬ អាសវិវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវិសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...
 ទោមទស្សសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។
 អាសវិវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវិវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...

បដិច្ចវិវា

[៣៦៣] ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ ទូរធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធធ្វេ អាស្រ័យ ទូរខន្ធទ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទូរខន្ធល
 ... ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 អាស្រ័យ ទូរក្នុងខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ មោហៈក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច អាស្រ័យ ទូរក្នុងខន្ធ ដែលប្រឡងដោយភេទទស្ស ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី អា-
 ស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធធ្វេក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ចក្តី អាស្រ័យ ទូរខន្ធទ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ទូរខន្ធល ... ខន្ធធ្វេក្តី មោហៈក្តី ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ចក្តី អាស្រ័យ ទូរខន្ធទ ដែលប្រឡងដោយភេទទស្ស ទូរខន្ធល
 ... ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធធ្វេក្តី ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ចក្តី អាស្រ័យ ទូរខន្ធទ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទូរខន្ធល ...

នោមនស្សសហគនំ វិចិត្តិញ្ញាសហគនំ ទុទ្ធចូសហគនំ
 មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តារណ ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខនំ បដិច្ច តយោ
 មហាក្ខតា តយោ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្ខនំ ទ្វេ
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ អាសវវិញ្ញយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នោមនស្សសហគនំ វិចិត្តិញ្ញាសហគនំ ទុទ្ធចូ-
 សហគនំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ អាសវ-
 វិញ្ញយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ ឬ អាសវវិញ្ញ-
 យុត្តោ ឬ ធម្មា ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បច្ចយា នោមនស្សស-
 ហគនំ វិចិត្តិញ្ញាសហគនំ ទុទ្ធចូសហគនំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាសវ-
 សម្បយុត្តកា អាសវវិញ្ញយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច អាសវ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បច្ចយា នោមនស្ស-
 សហគនំ វិចិត្តិញ្ញាសហគនំ ទុទ្ធចូសហគនំ ឯកំ
 ទុទ្ធា ហេតុកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យ ទ្វេមាហា ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុទ្ធចូ ក្នុងបដិសន្ធិត្តារណ វត្ថុ
 អស្រ័យ ទ្វេវត្ថុទទ្ធចូ ក្នុងទទ្ធចូ អស្រ័យ ទ្វេវត្ថុ មហាក្ខតេ
 អស្រ័យ ទ្វេមហាក្ខត មហាក្ខត អស្រ័យ ទ្វេមហាក្ខតេ
 មហាក្ខត ២ អស្រ័យ ទ្វេមហាក្ខត ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 កដត្តារូបំ និងឧបាទារូបំ អស្រ័យ ទ្វេវត្ថុមហាក្ខត ។ ធម៌
 ដែលប្រកថដោយអាសវៈ អស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង អស្រ័យ
 ទ្វេមាហា ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
 ដោយទុទ្ធចូ ។ ធម៌ ដែលប្រកថដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈក្តី អស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ រើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ អស្រ័យ ទ្វេមាហា ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុទ្ធចូ ។ ធម៌ ដែលប្រកថដោយ
 អាសវៈ អស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដែលប្រកថដោយអាសវៈផង ទ្វេធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ទទ្ធចូ ៣ អស្រ័យ ទ្វេទទ្ធចូ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុទ្ធចូផង ទ្វេមាហាផង ទ្វេទទ្ធចូ ២ . . . ។

អាសវសម្បយុត្តកា អាសវវិប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ មោឃុប្បច្ចយា អាសវ-
 សម្បយុត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ឬ បដិច្ច ចិត្តសមុប្បាដំ រូបំ
 ទោមនស្សសហគតេ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធចូ-
 សហគតេ ខន្ធ ច មោហិតា បដិច្ច ចិត្តសមុប្បាដំ រូបំ ។
 អាសវសម្បយុត្តកា អាសវវិប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច អា-
 សវសម្បយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ
 មោឃុប្បច្ចយា ទោមនស្សសហគតំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធចូសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា មោហិតា បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុប្បាដំ រូបំ ន្ទេ ខន្ធ ... ។

(៣៦២) អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ មោឃុប្បច្ចយា អា-
 សវសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ន្ទេ ខន្ធ
 ... ។ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ មោឃុប្បច្ចយា ទោមនស្សសហ-
 គតេ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច
 មោហិតា ។ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ

ធម្មិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ឡធម្មិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុប្បាដំ កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈផង ឡធម្មិ ហេតុផង ចិត្តសមុប្បាដំ កាស្រ័យ ឡ
 ធម្មិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ព្រោះដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយ
 ឧទ្ធចូផង ឡធម្មិ ។ ធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម្មិ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈក្តី កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង
 ឡធម្មិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធកក្តី ចិត្តសមុប្បាដំក្តី កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រឡំ
 ដោយហេតុផង ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធចូផង ឡធម្មិ
 ផង ឡធម្មិ ... ។

(៣៦២) ធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធក
 កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ឡធម្មិ ... ។
 ធម្មិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ កាស្រ័យ
 ឡធម្មិ ដែលប្រឡំដោយហេតុផង ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយ
 ឧទ្ធចូផង ។ ធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម្មិ ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈក្តី កាស្រ័យ ឡធម្មិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង

អាម្ពណប្បច្ចយោ គោមនស្សសហគតំ វិចិត្តិត្តាសហ-
 គតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ ឃតំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ខោយោ ធ ទេ ខន្ធ . . . ។ អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណ-
 ប្បច្ចយោ អាសវវិប្បយុត្តំ ឃតំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្កណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។
 អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បច្ចយោ គោមនស្សសហគតំ
 វិចិត្តិត្តាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ អាសវសម្មយុត្តកា អាសវ-
 វិប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បច្ចយោ គោមនស្សសហគតំ
 វិចិត្តិត្តាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ ឃតំ ខន្ធា មោ-
 ហកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធ . . . ។

[៣៦៧] អាសវសម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវ-
 សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនិបតិប្បច្ចយោ តិណិ ។
 អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អនិបតិប្បច្ចយោ អាសវវិប្បយុត្តំ ឃតំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានកា វរិ ទេ ខន្ធ . . .

ព្រោះអាម្ពណប្បច្ចយ គឺ ខ្លួនយក្តី មោហក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំ
 ខ្លួន ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុ ខ្ញុំខ្លួន . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ កាស្រីយ
 ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្ពណប្បច្ចយ
 គឺ ខ្លួន កាស្រីយ ខ្ញុំខ្លួន ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ខ្ញុំខ្លួន . . .
 គុណធម៌សន្តិកុណៈ ពួកខ្លួន កាស្រីយ ខ្ញុំវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយភាសវៈ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអាម្ពណប្បច្ចយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកខ្លួន កាស្រីយ ខ្ញុំ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយភាសវៈផង ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអាម្ពណប្បច្ចយ គឺ ខ្លួន កាស្រីយ ខ្ញុំខ្លួន ដែល
 ច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផង ខ្ញុំ
 មោហៈផង ខ្ញុំខ្លួន . . . ។

[៣៦៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនិបតិប្បច្ចយ គឺ មាខ
 កា ត ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនិបតិប្បច្ចយ គឺ ខ្លួនក្តី ចិត្តស-
 មុដ្ឋានក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំខ្លួន ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ខ្ញុំខ្លួន . . .

នោមនស្សសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឧបាទានំ ។ អាសវីប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
 សវសម្បយុត្តោ^(១) ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 នោមនស្សសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ទន្ធា ។ អាសវីប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ច អាសវីប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ អធិប-
 តិប្បច្ចយោ នោមនស្សសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ . ។ អាសវសម្ប-
 យុត្តកា អាសវីប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ អធិបតិប្បច្ចយោ នោមនស្ស-
 សហគតំ ឯកំ ទន្ធា មោហា បដិច្ច នយោ ទន្ធា
 ទេ ទទេ . . . ។ អាសវសម្បយុត្តកា អាសវីប្បយុត្តកា
 ធម្មំ បដិច្ច នយោ ទន្ធា ទេ ទទេ . . . ។ អាសវសម្ប-
 យុត្តកា អាសវីប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ អធិបតិប្បច្ចយោ អាសវីប្បយុត្តោ
 ទទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

១ ឧ. អាសវីប្បយុត្តោ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានំ អាស្រ័យ ម្យោហា ដែលច្រឡំដោយភាគខន្ធស្វ
 ខ្យល់ហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឱទ្ធាចារ្យ អាស្រ័យ ខ្យ
 ត្ថកមហាក្ខត ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្យល់ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកសម្ប-
 យុត្តកទ្ធី អាស្រ័យ ម្យោហា ដែលច្រឡំដោយភាគខន្ធស្វ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ
 ខ្យល់ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ ត្ថកសម្បយុត្តកទ្ធី ចិត្តសមុដ្ឋានំ អាស្រ័យ ម្យោហា ដែល
 ច្រឡំដោយភាគខន្ធស្វ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
 ខ្យល់ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ខ្យល់ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យ ខ្យល់
 ១ ដែលច្រឡំដោយភាគខន្ធស្វផង ម្យោហាផង ខ្យល់ ១ . . . ។
 ខន្ធា អាស្រ័យ ខ្យល់ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ខ្យល់ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ខ្យល់ ១ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្យល់ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ខ្យល់ ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 អាស្រ័យ ខ្យល់ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ខ្យល់ ត្ថកមហាក្ខតផង

នោមនស្សសហគតេ ខន្ធ ច ហោហត្វ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភ្លង់ ។ អាសវសម្បយុត្តត្វា អាសវវិប្ប-
 យុត្តត្វា ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវ-
 វិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អនិបតិប្បច្ចយោ នោម-
 នស្សសហគតំ ឯកំ ខន្ធត្វា ហោហត្វ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភ្លង់ នេ ខន្ធ ... ។ ឯវំ
 សម្បេ បច្ចយោ វិត្តារតត្វា ។ សម្ព័ន្តំ ។

[៣៦៦] ហោត្តយោ នវំ អាវុស្ណោ ច អនិបតិ-
 យោ នវំ អនន្តរេ ច សមនន្តរេ ច សហជាតេ នវំ
 អត្តាមត្តោ ច និស្សយេ នវំ ឧបនិស្សយេ ច បុរេ-
 ជាតេ ច អាសវនេ ច កម្មេ នវំ វិចារតេ ឯកំ
 អាចារេ នវំ វគ្គិយេ នវំ យារេ នវំ មត្តេ នវំ
 សម្បយុត្តេ ច វិប្បយុត្តេ នវំ អត្តិយា នវំ នត្តិយា ច
 វិតតេ ច អវិតតេ នវំ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភ្លង់ ។ អាស្រ័យ ខ្លវត្ត ខន្ធ ដែលប្រជ្ឈរយៈ តោមនស្សផង
 ខ្លវាមាហៈផង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ខ្លវ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង រើចក្កវង្សិ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
 នី ខន្ធត្វា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភ្លង់ អាស្រ័យ ខ្លវខន្ធ ១ ដែលប្រជ្ឈ
 ដោយតោមនស្សផង ខ្លវាមាហៈផង ខ្លវខន្ធ ៦ ... ។ ច្ច័យវាំងអស់
 បណ្ឌិតសម្បវិទ្ធានា យ៉ាងនេះចុះ ។ សេចក្តីបំប្រែច្នៃ ។

[៣៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សាន្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអត្តាមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិចារតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាចារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វគ្គិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងយារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៧] អាសវីសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវី-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមៈហតុប្បច្ចយោ វិចិត្តិញ្ញា-
 សហតោ ឧទ្ធចូសហតោ ខៈទ្ធ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាស-
 ហតោ ឧទ្ធចូសហតោ ហោហោ ។ អាសវីវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមៈ-
 ហតុប្បច្ចយោ អហតុតំ អាសវីវិប្បយុត្តំ ឯតំ ខៈទ្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... អហតុតាប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញសត្តា ។

[៣៦៨] អាសវីសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវី-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមៈអរម្មណប្បច្ចយោ អាសវី-
 សម្បយុត្តោ ខៈទ្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អាសវីវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធមៈអរម្មណប្បច្ចយោ អាសវីវិប្បយុត្តោ ខៈទ្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ នោមធន្យសហតតំ វិចិ-
 ត្តិញ្ញាសហតតំ ឧទ្ធចូសហតតំ ហោហំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ត-
 ឯតំ មហាន្តតំ ... យាវ អសញ្ញសត្តា ។ អាសវី-
 សម្បយុត្តក្ខា អាសវីវិប្បយុត្តក្ខា ធម្មំ បដិច្ច អាសវី-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមៈអរម្មណប្បច្ចយោ

[៣៦៧] ធម៌ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
 វេលាប្រកបដោយភាសាៈ វេលាភិក្ខុវិទី ព្រោះនោហតុប្បច្ច័យ គឺ
 មោហាៈ វេលាប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធចូៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ត្នកខន្ធ វេលាប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធចូៈ ។ ធម៌ វេលា
 ប្រាកចាកភាសាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ វេលា
 ភិក្ខុវិទី ព្រោះនោហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ខ្ញុំបត្តិ កា-
 ស្រ័យ ខ្ញុំអហតុតក្កខន្ធ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ ខ្ញុំខន្ធប ...
 មានអហតុតក្កដិសន្ធិ ហេតុផលំត្នកអសញ្ញសត្ត ។

[៣៦៨] ធម៌ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ វេលា
 ប្រកបដោយភាសាៈ វេលាភិក្ខុវិទី ព្រោះនោហតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ខ្ញុំត្នកខន្ធ វេលាប្រកបដោយភាសាៈ ។ ធម៌
 វេលាប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ
 វេលាភិក្ខុវិទី ព្រោះនោហតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ
 ខ្ញុំត្នកខន្ធ វេលាប្រាសចាកភាសាៈ ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ខ្ញុំ
 មោហាៈ វេលាប្រឡំដោយវេលាមន្យ ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយ
 ឧទ្ធចូៈ ត្នកដិសន្ធិត្តុណោ វត្ត កាស្រ័យ ខ្ញុំត្នកខន្ធ ខ្ញុំមហា-
 ត្នក ខ ... ហេតុផលំត្នកអសញ្ញសត្ត ។ ធម៌ វេលាប្រាសចាក
 ភាសាៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ វេលាប្រកបដោយភាសាៈ ធម៌ ខ្ញុំធម៌
 វេលាប្រាសចាកភាសាៈ ធម៌ វេលាភិក្ខុវិទី ព្រោះនោហតុប្បច្ច័យ

អភិបាលវិជ្ជា អនុបាណុបាយក្ខន្ធន៍

អាសវសម្បយុត្ត ខន្ធល ឬ មហាភូតេ ក បដិច្ច
ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ មោមទស្សសហគរតេ វិចិត្តិញ្ញាស
ហគរតេ ឧទ្ធច្ចសហគរតេ ខន្ធល ឬ មោហញ បដិច្ច
ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ ។

[៣៦៩] អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្ប
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មវេទានប្បច្ចយា ។ សង្កតំ ។

[៣៧០] អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មវេទានប្បច្ចយា អរូប
អាសវសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធល បដិច្ច តយេន ខន្ធលា ទ្វេ
ខន្ធល... ។ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មវេទានប្បច្ចយា អរូប
វិចិត្តិញ្ញាសហគរតេ ឧទ្ធច្ចសហគរតេ ខន្ធល បដិច្ច វិចិ-
ត្តិញ្ញាសហគរតេ ឧទ្ធច្ចសហគរតេ មោហោ អាសវ-
សម្បយុត្ត ខន្ធល បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ ។ អាសវ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវ-
វិប្បយុត្តោ ឬ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មវេទានប្បច្ចយា អរូប
វិចិត្តិញ្ញាសហគរតេ ឧទ្ធច្ចសហគរតេ ឯកំ ខន្ធល បដិច្ច
តយេន ខន្ធលា មោហោ ឬ ទ្វេ ខន្ធល... ។ អាសវ-
វិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិបាលវិជ្ជា អនុបាណុបាយក្ខន្ធន៍

គី ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ មោមទស្សសហគរតេ វិចិត្តិញ្ញាស
ហគរតេ ឧទ្ធច្ចសហគរតេ ខន្ធល ឬ មោហញ បដិច្ច
ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ ។

[៣៦៩] ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបតើការឡើង ព្រោះទេវរាជគប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។

[៣៧០] ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបតើការឡើង ព្រោះទេវរាជគប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធល អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធល ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ក្នុងអរូប ខ្ញុំ
ខន្ធល... ។ ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបតើការឡើង ព្រោះទេវរាជគប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលប្រឡងដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡងដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធល
ដែលប្រឡងដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡងដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូប ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ
អាស្រ័យ ខ្ញុំក្នុងខន្ធល ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធមិ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបតើការឡើង ព្រោះទេវរាជគប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធលក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធល ដែលប្រឡងដោយវិចិត្តិញ្ញា
ប្រឡងដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូប ខ្ញុំខន្ធល... ។ ធមិ ដែលប្រាសចាក
អាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបតើការឡើង

ភាសាសម្បយុត្តភាព បដិច្ចវេទ

នប្បវេណាតប្បវត្តយា អរូបេ ភាសាវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ . . . ភាសាវិប្បយុត្ត
 ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ គោមនស្សសហគតំ
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ យោវ អសញ្ញាសញ្ញា ។
 ភាសាវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ភាសាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នប្បវេណាតប្បវត្តយា អរូបេ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តតោ ខន្ធ ។
 ភាសាវិប្បយុត្តញ្ច ភាសាវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ភាសាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នប្បវេណាតប្បវត្តយា
 អរូបេ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ ឯកំ ខន្ធភ្ន
 មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ . . . ។
 ភាសាវិប្បយុត្តញ្ច ភាសាវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ភាសាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នប្បវេណាតប្បវត្តយា
 ភាសាវិប្បយុត្តោ ខន្ធ ច មហាភូតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ គោមនស្សសហគតេ វិចិត្តិញ្ញាសហ
 គតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទេ ។ នប្បវេណាតប្បវត្តយា

ព្រះនប្បវេណាតប្បវត្តយា គឺ ខន្ធភ្ន ភាសាវិប្បយុត្តំ ឯកំ ភាសា
 ចាកភាសាវៈ ក្នុងអរូប ខ្លួនខ្លួន . . . ចិត្តសមុដ្ឋានេវ ភាសាវិប្ប
 ញ្ចខន្ធ ដែលព្រាសចាកភាសាវៈ ចិត្តសមុដ្ឋានេវ ភាសាវិប្ប
 ដែលច្រឡំដោយរោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ
 មានបដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសញ្ញា ។ ធម៌ ដែលប្រកថាដោយ
 ភាសាវៈ ភាសាវិប្បយុត្តិ ដែលព្រាសចាកភាសាវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រះនប្បវេណាតប្បវត្តយា គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ភាសាវិប្បយុត្តិ ខ្លួនមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ ក្នុងអរូប ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកថាដោយភាសាវៈ ភាសាវិប្បយុត្តិ ដែលប្រកថាដោយភាសាវៈផង ខ្លួន
 ធម៌ ដែលព្រាសចាកភាសាវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រះនប្បវេណាតប្បវត្តយា
 គឺ ខន្ធភ្ន ភាសាវិប្បយុត្តិ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុផង ខ្លួនមោហៈផង ក្នុងអរូប ខ្លួនខ្លួន . . . ។ ធម៌ ដែលព្រាស
 ចាកភាសាវៈ ភាសាវិប្បយុត្តិ ដែលប្រកថាដោយភាសាវៈផង ខ្លួនធម៌
 ដែលព្រាសចាកភាសាវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រះនប្បវេណាតប្បវត្តយា
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេវ ភាសាវិប្បយុត្តិ ខ្លួនពួកខន្ធ ដែលប្រកថាដោយ
 ភាសាវៈផង ខ្លួនពួកមហាភូតផង ចិត្តសមុដ្ឋានេវ ភាសាវិប្បយុត្តិ ខ្លួនពួក
 ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយរោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុផង ខ្លួនមោហៈផង ។ មានវាវៈ ២ ។ ព្រះនប្បវេណាតប្បវត្តយា

អានវិស្សយបិដក បិដកវិស្សយ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហោ ។ អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្ម្ម
 បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ មោ-
 តុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តោ ទត្តា
 នោមនស្សសហគតំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ
 មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ទត្តា ។ អាសវវិប្ប-
 យុត្តំ ធម្ម្ម បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវវិប្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ មោតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 អាសវសម្បយុត្តោ ទត្តា មហាក្កតោ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ នោមនស្សសហគតំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ទត្តា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា នោមនស្សសហគតា
 ទត្តា ច មោហោ ច ។ អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាស-
 វវិប្បយុត្តញ្ច ធម្ម្ម បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ មោតុប្បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តំ ឯកំ ទត្តញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ទត្តា ទ្វេ ទទ្វេ ... នោម-
 នស្សសហគតំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ
 ទត្តញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា តយោ ទត្តា ទ្វេ ទទ្វេ ... ។
 អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្ម្ម បច្ចយា
 អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ មោតុប្បច្ចយា

អានវិស្សយបិដក បិដកវិស្សយ

ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពិនិវដ្តក ខិនិវត្ត ។ ធមិ វេលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ពិនិវដ្តក ខិនិធមិ វេលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ វេលប្រកបដោយអាសវៈ ពិនិវដ្តក
 ខិនិវត្ត ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ពិនិវដ្តក ខិនិមោហៈ វេលប្រឡំ
 ដោយពាមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធមិ
 វេលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធមិ វេលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ពិនិវដ្តក
 ខិនិធមិ វេលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកខន្ធ វេលប្រកបដោយអាសវៈ ពិនិវដ្តក ខិនិវត្ត ចិត្តសម្មដ្ឋាន-
 រូប ពិនិវដ្តក ខិនិពួកបហាក្កត ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ខិនិចិត្តសម្មដ្ឋានរូប
 ពិនិវដ្តក ខិនិមោហៈ វេលប្រឡំដោយពាមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធ វេលប្រឡំដោយពាមនស្សក្តី មោហៈក្តី
 ពិនិវដ្តក ខិនិវត្ត ។ ធមិ វេលប្រកបដោយអាសវៈ ពិនិវដ្តក ខិនិធមិ
 វេលប្រកបដោយអាសវៈផង ខិនិធមិ វេលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ពិនិវដ្តក ខិនិខន្ធទ វេល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង ខិនិវត្តផង ខិនិខន្ធល ។ ខន្ធភ ពិនិវដ្តក
 ខិនិខន្ធទ វេលប្រឡំដោយពាមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង ខិនិមោហៈផង ខិនិខន្ធល ។ ។ ធមិ វេល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ពិនិវដ្តក ខិនិធមិ វេលប្រកបដោយអាសវៈផង
 ខិនិធមិ វេលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

នគរោហរ ឯកំ នសម្រុយេ ឯកំ នយកនេ ឯកំ
នមន្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តិណិ នវិប្បយុត្តេ ធម្ម
នោនត្តិយា តិណិ នោវិគតេ តិណិ ។

ឯវំ ឥតរេមិ ទ្វេ កណាជា តាតត្វា ។

និស្សយេវំរោមិ បច្ចយវំរសនិសោ ។

សិលដ្ឋិវារោ

[៣៧០] កាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ខា កា-

សវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។

[៣៧១] ហេតុយា ធម្មា អារម្មណេ ធម្មា អនិប-

តិយា ធម្មា សត្វត្ត ធម្មា វិចារតេ ឯកំ អវិគតេ ធម្មា ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[៣៧២] កាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ខា

កាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដូណា

វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុសហតតោ ទទ្វេ សំសង្ខា

វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោហោ ។

ក្នុងនគរោហរ ឯកំ ក្នុងនសម្រុយេ ឯកំ នយកនេ ឯកំ
ក្នុងនមន្តេ ឯកំ ក្នុងនសម្បយុត្តេ តិណិ នវិប្បយុត្តេ ធម្ម
នោនត្តិយា តិណិ នោវិគតេ តិណិ ។

ក្នុងនមន្តេ ឯកំ ក្នុងនសម្បយុត្តេ តិណិ នវិប្បយុត្តេ ធម្ម
នោនត្តិយា តិណិ នោវិគតេ តិណិ ។

ក្នុងនសម្បយុត្តេ ឯកំ ក្នុងនវិប្បយុត្តេ ឯកំ ក្នុងនោនត្តិយា តិណិ
នោវិគតេ តិណិ ។

ក្នុងនោនត្តិយា ឯកំ ក្នុងនោវិគតេ ឯកំ ក្នុងនោវិគតេ ឯកំ ។

ការពប់២យ៉ាង ក្រៅពីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

ឯនិស្សយេវំរោមិ បច្ចយវំរសនិសោ ។

សិលដ្ឋិវារោ

[៣៧០] ធម្មិ ដែលប្រកបដោយកាសវៈ ច្រឡំ នឹងធម្មិ ដែល

ប្រកបដោយកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណា ។

[៣៧១] ក្នុងហេតុប្បដូណា ឯកំ ក្នុងអារម្មណប្បដូណា ឯកំ
ឯកំ ក្នុងអនិបតិប្បដូណា ឯកំ ក្នុងសត្វត្តប្បដូណា ឯកំ
ក្នុងវិចារតេប្បដូណា ឯកំ ក្នុងអវិគតេប្បដូណា ឯកំ ។

ក្នុងអនិបតិប្បដូណា ឯកំ ក្នុងសត្វត្តប្បដូណា ឯកំ ក្នុងវិចារតេប្បដូណា ឯកំ
ក្នុងអវិគតេប្បដូណា ឯកំ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣៧២] ធម្មិ ដែលប្រាសចាកកាសវៈ ច្រឡំ នឹងធម្មិ

ដែលប្រកបដោយកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណា គឺ

មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ ច្រឡំ

នឹងពួកខ្លះ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ ។

អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អា-
 សវសម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាសវសម្បយុត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកាធំ ទត្ថាធំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ រូបាធំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 គោសោ សម្បយុត្តកាធំ ទត្ថាធំ មោហស្ស ចិត្ត
 សមុដ្ឋានានិក្ខ រូបាធំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវសម្បយុត្តោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកាធំ ទត្ថាធំ ចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ រូបាធំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ គោមនស្សសហគតោ វិចិ-
 តិក្ខាសហគតោ ទុក្ខក្ខន្ធសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានិក្ខ រូបាធំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ គោមនស្សសហគតោ
 វិចិក្ខាសហគតោ ទុក្ខក្ខន្ធសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកាធំ ទត្ថាធំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាស-
 វសម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ខែធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មោហៈ ជាបច្ច័យ ខែពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ខែមោហៈផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយភាមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុក្ខៈ ជាបច្ច័យ ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិផង ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយភាមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ទុក្ខៈ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ខែធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

នោ មនស្សសមាគរោ វិចិត្តិញ្ញាសមាគរោ ឧប្បត្តសា-
 ហគរោ មោហោ សម្មយុត្តកាធំ ទ្ធាធំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ រូបាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្មយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា អា-
 សវសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 នោសោ ច មោហោ ច អាសវសម្មយុត្តកាធំ ទ្ធា-
 ធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ
 ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នោសោ ច មោ-
 ហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ រូបាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ
 ច ធម្មា អាសវសម្មយុត្តស្ស ច អាសវវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នោសោ ច
 មោហោ ច សម្មយុត្តកាធំ ទ្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នញ រូបាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៥] អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មា អាសវ-
 សម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ អាសវសម្មយុត្តោ ទ្រុ អាត្ត អាសវសម្ម-
 យុត្តោ ទ្រុ ឧប្បដ្ឋន្តិ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មា

គី មោហា ដែលច្រឡំដោយភាវនា ច្រឡំដោយវិចិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្មយុត្តកក្កដនី នៃពួកចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបផនី ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភោសៈក្តី មោហៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃពួកឧទ្ធច្ច ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។
 ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី
 ភោសៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផនី នៃ
 ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផនី ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភោសៈក្តី
 មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្មយុត្តកក្កដនី នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផនី
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[៣៤៦] ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយេន គី ពួក
 ឧទ្ធច្ច ដែលប្រកបដោយអាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ធុត្តក
 ឧទ្ធច្ច ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

អាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាសវិសម្បយុត្តេ ខន្ធ អាត្ត អាសវិប្បយុត្តា
 ខត្តា ច មោហោ ច ឧប្បវ័ត្តិ ។ អាសវិសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ អាសវិសម្បយុត្តស្ស ច អាសវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវិសម្ប-
 យុត្តេ ខន្ធ អាត្ត ទោមនស្សសហគតា វិចិត្តា-
 សហគតា ធម្មត្ថសហគតា ខត្តា ច មោហោ ច
 ឧប្បវ័ត្តិ ។ អាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តានំ
 ... ភិលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... តំ បច្ចវេត្តតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ... លាភា ... អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋហិតា មត្តំ ... ផលំ ... ជំព្វានំ ... ជំព្វានំ
 តោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អាវុដ្ឋ-
 ពាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា អាសវ-
 ិប្បយុត្តេ មហិទេ កិលេសេ បច្ចវេត្តន្តិ វិក្កម្ពិតេ
 កិលេសេ បច្ចវេត្តន្តិ បុព្វេ ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ...
 អាសវិប្បយុត្តេ ខន្ធ អធិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ
 វិបស្សតិ ។ ឥត អស្សន្តនា ធាតុំ ។ ជំគ្រូន ចត្តាថា
 រូបំ បស្សតំ ជំព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណាតិ

ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយការម្នាលប្បច្ច័យ គឺ
 តួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី មោហាភ្នំ ភើតភ្លើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 ទូក្នុកខន្ធ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ
 ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រកបដោយភាសវៈផង ខែធមិ ដែលប្រាស
 ចាកភាសវៈផង ដោយការម្នាលប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 ពេទ្យស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ប្រឡំដោយឧប្បវ័ត្តិ មោហាភ្នំ ភើត
 ភ្លើង ព្រោះប្រាជ្ញា ទូក្នុកខន្ធ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ។ ធមិ
 ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ
 ដោយការម្នាលប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គលទិវ) ខ្ញុំបាន ... ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំ
 ឧបោសថកម្ម ... ហើយពិចារណា ខ្ញុំកុសលនោះ ខ្ញុំកុកុសល
 ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីយាន ... តួកព្រះអរិយៈ
 ចេញអំពីមត្ត ខ្ញុំមត្ត ... ខ្ញុំផល ... ខ្ញុំខិត្តាន ... ឯព្រះខិត្តាន
 ជាបច្ច័យ ខែការពិចារណា ខ្ញុំតាក្រក្ខ វេទានៈ មត្ត ខំផល ដោយ
 ការម្នាលប្បច្ច័យ តួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ខ្ញុំកុកុសលស ដែល
 ប្រាសចាកភាសវៈ ដែលលះចង់ហើយ ពិចារណា ខ្ញុំកុកុសលស
 ដែលសន្តិភ័ស្តិៈហើយ ក្នុងកាលមុន ... ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំវត្ថុ ...
 ឃើញ ខ្ញុំកុកខន្ធ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ថាមិនទៀង ជាខុក
 មិនមែនខ្លួន ។ សេចក្តីក្រេកអរ មិនមាន ក្នុងតួកខន្ធមនៈ ។ បុគ្គល
 ឃើញ ខ្ញុំរូប ដោយខិត្តចក្ក ឬ ខ្ញុំសីល្យង ដោយខិត្តសោតនាតុ

តេ តោ បរិយញ្ញាណោ ន អាសវវិប្បយុត្តោ ចិត្តសម្មិទ្ធស្ស
 ចិត្តំ យា បាតិ អាគាសា នញ្ញាយេ តំ វិញ្ញាណញ្ញាយ-
 តនស្ស អាតិញ្ញាយេ តំ ទេវសញ្ញាយេ តាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ភូតាយេ តំ បត្តវិញ្ញាណស្ស វោជ្ជញ្ញាយេ តំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស អាសវវិប្បយុត្តោ ទត្ថា វិទ្ធិវិញ្ញា-
 ណស្ស ៖ ចតោ បរិយញ្ញាណស្ស ធុត្ថំ វិសាទុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស យេ ថា កម្មបតញ្ញាណស្ស អបាតតំ-
 សញ្ញាណស្ស អាវុជ្ជាយេ មោហស្ស អាម្មណប្បច្ច-
 យេ ន បច្ចុយោ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវ-
 សម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចុយេ ន បច្ចុយោ
 ហំ ... សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ កក្កា តំ អស្ស-
 ទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អាវត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចំ ... ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 បុត្រេ សុចិណ្ណាទិ ... ណា បា វុដ្ឋហិត្វា ណា ំ ...
 ចត្តំ ... វត្តំ ... អាសវវិប្បយុត្តោ ទត្ថោ អស្សទេតិ
 អភិទទ្ទតិ តំ អាវត្ត វាតោ ... ទិដ្ឋិ ទោមទស្សំ វិចិ-
 តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 អាសវសម្មយុត្តស្ស ច អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អាម្មណប្បច្ចុយេ ន បច្ចុយោ ចត្តំ ... វត្តំ ...

ធីនំ ទ្ធិចិត្តំ យេ វិប្បញ្ញាណស្ស កក្កា បា យេ ចិត្តំ វិប្បញ្ញាណស្ស កក្កា បា
 ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាគាសា នញ្ញាយេ តំ (ជាបច្ច័យ) វិប្បញ្ញា-
 ណញ្ញាយេ តំ អាតិញ្ញាយេ តំ (ជាបច្ច័យ) ទេវសញ្ញាយេ តំ តាសញ្ញាយេ តំ
 ភូតាយេ តំ (ជាបច្ច័យ) វិទ្ធិវិញ្ញាណ វោជ្ជញ្ញាយេ តំ (ជា-
 បច្ច័យ) វិសាយវិញ្ញាណ ត្ថកទ្ធិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 វិទោកេតិវាណា ទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុក្ខិវិសា-
 ទុស្សតិញ្ញាណ យេ ថា កម្មបតញ្ញាណ ធីនំ អបាតតំសញ្ញាណ ធីនំ មោហៈ
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធីនំ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ វិទោមិ
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គលទ្ធិ) ទ្ធិវិទោ
 ... ទ្ធិសីល ... ធ្វើឧបាសថកម្ម ហើយក្រេកអរ រីករាយ ធីនំ
 កុសលនោះ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះព្រារក្ខ ទ្ធិកុសលនោះ ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... វោមទស្ស កើតឡើង ទ្ធិកុសល
 ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអភិធាន ទ្ធិធាន ...
 ទ្ធិចក្ក ... ទ្ធិវត្ត ... ក្រេកអរ រីករាយ ធីនំ ត្ថកទ្ធិ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ រាគៈ ព្រោះព្រារក្ខ ទ្ធិវិទោនោះ ... ទិដ្ឋិ វោមទស្ស វិចិ-
 តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។ ធីនំ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 វិទោមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ធីនំ វិទោមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ធីនំ
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ទ្ធិចក្ក ... ទ្ធិវត្ត ...

[៣៦៦] អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ អាសវសម្បយុត្តោ ខន្ធ កុំ កត្វា អាសវសម្បយុត្តា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ អាសវសម្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាសវសម្បយុត្តាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាទានំ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហគតាធិបតិ មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋាទានញ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា អាសវសម្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាទានញ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហគតាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាទានញ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៧] ធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ខិនិសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកខន្ធ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកខន្ធ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយរាជេបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្រប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ អធិបតិធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃមោហៈផន្ត ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្របផន្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ផន្ត ខៃធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ផន្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតិ គឺ អធិបតិធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផន្ត ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្របផន្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ អធិបតិធម៌ វិល្លេប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផន្ត ខៃមោហៈផន្ត ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន្របផន្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មវិសោធន អនុសោធនបុគ្គលច្បាប់

អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ទានំ ... សីលំ ...
 ឧចោសថកម្មំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិ-
 ណ្ណាធិ ... ឈាពា វុដ្ឋហិត្វា ឈាធិ ... អវិយោ មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ... ផលំ ... ជំព្វានំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខតិ ជំព្វានំ កោត្រកុស្ស វេណានស្ស មត្តស្ស ផល-
 ស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិបតិ
 អាសវវិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ១ ព្វានំ ជិត្ត-
 សមុដ្ឋាហានត្វា រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ ទានំ ...
 សីលំ ... ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទទ្ធតិ តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ជិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណាធិ ... ឈាពា ... មត្តំ ...
 វត្តំ ... អាសវវិប្បយុត្តោ ១ ធម្មោ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិទទ្ធតិ តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ជិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មវិសោធន អនុសោធនបុគ្គលច្បាប់

ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានផល់អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អាម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ធ្វើ
 ខ្ញុំវិទ្ធាសថកម្ម ឲ្យជាវិគោរព ហើយពិចារណា ខ្ញុំពួកកុសល ដែល
 បានសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេត្តាអំពីឈាន ឈាន ...
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេត្តាអំពីមគ្គ មគ្គ ... ផល ... ធ្វើ ខ្ញុំព្រះ
 ឱវារា ឲ្យជាវិគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះឱវារា ជាច្រើន ខែ
 គោត្រកុ វេទនាៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន ខែ
 ពួកសម្បយុត្តកុដ្ឋផនី ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាខ្សែផនី ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានផល់អាម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល)
 ទាន ... សីល ... ធ្វើ ខ្ញុំវិទ្ធាសថកម្ម ធ្វើខ្ញុំកុសលនោះ ឲ្យ
 ជាវិគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពនៈ ធ្វើ ខ្ញុំកុសលនោះ ឲ្យជាវិ-
 គោរព រើបក្កិកាឡើង ទិដ្ឋិ កិកើតឡើង ពួកកុសល ដែលបានសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ចក្ក ... វត្ថុ ... ធ្វើ
 ខ្ញុំពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ឲ្យជាវិគោរព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ ពនៈ ធ្វើ ខ្ញុំពួកខន្ធនោះ ឲ្យជាវិគោរព ហើយកើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កិកើតឡើង ។

[២៨៧] អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា អាសវសម្បយុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
 អាសវសម្បយុត្តកាធំ ខន្ធចំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 នោមនស្សសហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទុទ្ធចូសហ-
 គតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស នោមនស្សសហ-
 គតស្ស វិចិត្តិញ្ញាសហគតស្ស ទុទ្ធចូសហគតស្ស
 មោហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវសម្ប-
 យុត្តា ខន្ធានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ច
 អាសវសម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរិមា បុរិមា នោមនស្សសហគតា
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទុទ្ធចូសហគតា ខន្ធាន បច្ឆិមាធំ
 បច្ឆិមាធំ នោមនស្សសហគតាធំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតាធំ
 ទុទ្ធចូសហគតាធំ ខន្ធាន មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

[២៨៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធ មុនៗ
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃតួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែល
 ប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 ភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ តួកខន្ធ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយពេមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា និង
 ច្រឡំដោយទុទ្ធចូៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ។ ដែលច្រឡំដោយពេ-
 មនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា និងច្រឡំដោយទុទ្ធចូៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 តួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃផ្តុំនេះ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈផង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ តួកខន្ធ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយពេមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា និងច្រឡំដោយទុទ្ធចូៈ ជាបច្ច័យ នៃតួកខន្ធ ក្រោយ ។
 ដែលច្រឡំដោយពេមនស្សផង ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង ច្រឡំដោយ
 ទុទ្ធចូៈផង និងមោហៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 ភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដក អនុញ្ញាតបិដក

បុរិមោ បុរិមោ នោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស
 នោមនស្សសហគតស្ស វិចិត្តិញ្ញាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ច-
 សហគតស្ស មោហស្ស អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមោ បុរិមោ អាសវវិប្បយុត្តោ ទន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
 អាសវវិប្បយុត្តាធំ ទន្ធាធំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុលោមំ តោត្រុកុស្ត្យ ផលសមាបត្តិយោ អនន្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមោ បុរិមោ នោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
 នោមនស្សសហគតាធំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតាធំ ឧទ្ធច្ចស-
 ហគតាធំ ទន្ធាធំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុដ្ឋា
 អាសវសម្បយុត្តាធំ ទន្ធាធំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស
 ធម្ម អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្ម ធម្មស្ស អនន្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ នោមនស្សសហគតោ វិចិត្ត-
 ិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ
 បច្ឆិមាធំ នោមនស្សសហគតាធំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតាធំ

អភិធម្មបិដក អនុញ្ញាតបិដក

គី មោហា មុន ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហា ក្រោយ ដែលច្រឡំ
 ដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហា
 ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ពួកទន្ធ មុន ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកទន្ធ ក្រោយ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ
 អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃតាក្រកូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្ត-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ គឺ មោហា មុន ដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកទន្ធ ក្រោយ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ អាវុដ្ឋា
 (តារិច្ចពណ៌) ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង
 ដោយអនន្តប្បច្ច័យ គឺ មោហា មុន ដែលច្រឡំដោយទោម-
 នស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ទន្ធ ក្រោយ ដែលច្រឡំដោយ ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា

ឧទ្ធច្ចុសហតតានំ ទន្ធានំ មោហស្ស ឆ អនន្តរវ្យច្ចុ-
 យេន បច្ចយោ អាវជ្ជនា នោមនស្សសហតតានំ វិចិ-
 តិក្ខាសហតតានំ ឧទ្ធច្ចុសហតតានំ ទន្ធានំ មោហស្ស
 ឆ អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ឆ
 អាសវវិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោមនស្ស-
 សហតតា វិចិក្ខាសហតតា ឧទ្ធច្ចុសហតតា ទន្ធា-
 ន មោហោ ឆ បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិមាណំ នោមនស្សសហត-
 តានំ វិចិក្ខាសហតតានំ ឧទ្ធច្ចុសហតតានំ ទន្ធានំ
 អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ឆ
 អាសវវិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោមនស្ស-
 សហតតា វិចិក្ខាសហតតា ឧទ្ធច្ចុសហតតា ទន្ធា-
 ន មោហោ ឆ បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស នោមនស្សសហ-
 តតស្ស វិចិក្ខាសហតតស្ស ឧទ្ធច្ចុសហតតស្ស មោ-
 ហស្ស អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ នោមនស្សសហ-
 តតា វិចិក្ខាសហតតា ឧទ្ធច្ចុសហតតា ទន្ធា ន
 មោហោ ឆ វុត្តានស្ស អនន្តរវ្យច្ចុយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ឆ អាសវវិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មា

ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ និទិមោហាៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ អាវជ្ជនា ជាបច្ចុយ
 ខៃត្តកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចុៈ និទិមោហាៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ ។ ធមិ ដែលប្រកប
 ដោយភាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី ជាបច្ចុយ ខៃធមិ ដែល
 ប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ គឺ ត្តកខន្ធ មុខា ដែល
 ច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈក្តី មោ-
 ហៈក្តី ជាបច្ចុយ ខៃត្តកខន្ធ ក្រោយ។ ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា និទិច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ ។ ធមិ
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី ជាបច្ចុយ
 ខៃធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ គឺ ត្តកខន្ធ មុខា
 ច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈក្តី មោ-
 ហៈក្តី ជាបច្ចុយ ខៃមោហាៈ ក្រោយ។ ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា និទិច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ ត្តក
 ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយភោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចុៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ចុយ ខៃវុត្តានៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ចុយេ ។
 ធមិ ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី ធមិ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី

អភិធម្មចិដ្ឋិត អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវវិម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោមនស្ស-
 សហគតា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ទុត្តច្ចសហគតា ទុត្តា
 ច មោហោ ច បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ នោមនស្សសហគ-
 តាធំ វិចិត្តិក្ខាសហគតាធំ ទុត្តច្ចសហគតាធំ ទុត្តាធំ
 មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ធ ។ ជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៣៧៨] អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស ទុបជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាម្មឈ្លបជិស្សយោ អនន្តរ្យបជិស្សយោ បកក្ខប-
 ជិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបជិស្សយោ អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ទុត្តា អាសវសម្បយុត្តាធំ ទុត្តាធំ ទុបជិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 អាសវវិម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ទុបជិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្តរ្យបជិស្សយោ បកក្ខបជិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកក្ខបជិស្សយោ អាសវសម្បយុត្តោ ទុត្តា

អភិធម្មចិដ្ឋិត អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ខែធមិ ដែលប្រកប
 ពាកអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធ មុនៗ ដែលប្រឡំ
 ដោយពាមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ប្រឡំដោយទុត្តច្ចៈ មោហា-
 ក្ខី ជាបច្ច័យ ខែតួកខន្ធ ក្រោយៗ ដែលប្រឡំដោយពាមនស្ស
 ប្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ប្រឡំដោយទុត្តច្ចៈ និងមោហា ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មានករៈ៧ ។ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ មានករៈ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មានករៈ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយជិស្សយប្បច្ច័យ
 គឺ មានករៈ៧ ។

[៣៧៨] ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធមិ
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយទុបជិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មឈ្ល-
 បជិស្ស័យ អនន្តរ្យបជិស្ស័យ និងបកក្ខបជិស្ស័យ ។ បេ ។ បកក្ខប-
 ជិស្ស័យ គឺ តួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែតួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយទុបជិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រកបពាកអាសវៈ
 ដោយទុបជិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរ្យបជិស្ស័យ និងបកក្ខបជិស្ស័យ
 ។ បេ ។ បកក្ខបជិស្ស័យ គឺ តួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

អាសវវិប្បយុត្តានំ ខត្តានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយេ
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវវិប្បយុត្តានំ ធម្មោ
 អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយេ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយោ អាស-
 វវិប្បយុត្តានំ ខត្តានំ មោហាស្សសហគតានំ វិចិត្តិក្កា-
 សហគតានំ ឧត្តច្ចសហគតានំ ខត្តានំ មោហាស្ស
 ច ឧបនិស្សយេ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវវិប្ប-
 យុត្តានំ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យេ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណបនិស្សយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្ស-
 យោ សន្នំ ឧបនិស្សយេ ទានំ ទេតំ សីលំ . . . ។ បេ ។
 បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ សេនាសនំ . . . មោហំ ឧប-
 និស្សយេ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា
 កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ធុត្តំ មោហោ ច សទ្ធាយ
 មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយេ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវវិប្បយុត្តានំ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយេ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។

ជាបច្ច័យ នៃតួទន្ធនៃប្រាសចាកភាសវៈ ដោយឧប-
 និស្សយេ ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈផង ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈផង ដោយ
 ឧបនិស្សយេ ប្បច្ច័យ បានដល់អន្តរូបនិស្សយេ និងបកក្ខបនិស្សយេ ។ បេ ។
 ឯបកក្ខបនិស្សយេ គឺ តួទន្ធនៃប្រាសចាកភាសវៈ ជាបច្ច័យ
 នៃតួទន្ធនៃប្រាសចាកភាសវៈ ដោយឧបនិស្សយេ ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយ
 ឧបនិស្សយេ ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ពណ្ណបនិស្សយេ អនន្តរូបនិស្សយេ និង
 បកក្ខបនិស្សយេ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្សយេ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ
 នូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន ខ្ញុំសីល . . . ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិក-
 សុខ សេនាសនៈ . . . កាស្រ័យ ខ្ញុំ-មោហា ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកុក្ក
 និងមោហា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា និងមោហា ដោយឧបនិស្ស-
 យេ ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ដោយឧបនិស្សយេ ប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្ពណ្ណបនិស្សយេ អនន្តរូបនិស្សយេ និងបកក្ខបនិស្សយេ ។ បេ ។

បកគូបនិស្ស័យោ សន្និ ឧបនិស្ស័យោ មាណំ ជញ្ជេតិ
 ធិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ... ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ដេវ
 សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ទុក្ខំ កោដនំ សេនាសនំ
 ... មោហំ ឧបនិស្ស័យោ មាណំ មាណតិ ។ បេ ។
 សន្និ កិណ្ណតិ សន្និ ច មោហោ ច វកស្ស
 ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវិប្បយុត្តោ ធម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ច
 អាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្តបនិស្ស័យោ បកគូបនិស្ស័យោ
 ។ បេ ។ បកគូបនិស្ស័យោ សន្និ ... សីលំ
 ... មោហោ ទោមនស្សសហគតានំ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតានំ ទុក្ខត្ថសហគតានំ ទុក្ខានំ មោហស្ស ច ឧប-
 និស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ច
 អាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្ម-
 ស្ស ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តបនិស្ស័-
 យោ បកគូបនិស្ស័យោ ។ បេ ។ បកគូបនិស្ស័យោ
 ទោមនស្សសហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទុក្ខត្ថស-
 ហគតា ទុក្ខា ច មោហោ ច អាសវសម្បយុត្តោ-
 នំ ទុក្ខានំ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបកគូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ប្តីស្ត្រី ហើយជំរឿនពេល
 ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល ... ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ដេវ
 ភោជន សេនាសនៈ ... អាស្រ័យ ទូរមោហៈ ហើយសម្លាប់សត្វ
 ។ បេ ។ ចំបែកសង្ឃ សព្វគ្គិ មោហៈក្តិ ជាបច្ច័យ ខែកតៈ ។ បេ ។
 ខែសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 ភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈផង ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកភាសវៈផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្តី-
 និស្ស័យ និងបកគូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឧបកគូបនិស្ស័យ គឺ សព្វ ...
 សីល ... មោហៈ ជាបច្ច័យ ខែក្នុងខ្លួន ដែលប្រឡំដោយទោម-
 នស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយទុក្ខត្ថៈ និងមោហៈ ដោយ
 ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តិ ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកភាសវៈក្តិ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្តីនិស្ស័យ និងបកគូបនិស្ស័យ
 ។ បេ ។ ឧបកគូបនិស្ស័យ គឺ ក្នុងខ្លួន ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស
 ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយទុក្ខត្ថៈក្តិ មោហៈក្តិ ជាបច្ច័យ ខែ
 ក្នុងខ្លួន ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

ធុត្តិកន្សំ ធូលី ទោមនស្សសហគតា វិចិត្តិត្តាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច អាសវវិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយោ ទោមនស្សសហគតា វិចិត្តិត្តាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ទោមនស្សសហគតានំ វិចិត្តិត្តាសហគតានំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានក្ខ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ បស្សនំ ទិព្វាយ សោតនាត្ថយោ សង្កំ សុណាតិ រូបាយននំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជានំ ចក្កាយននំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ

មូល បណ្ឌិត គប្បីស្មោះ ត្រូវខ្លួន ដែលច្រឡំដោយភាវនាស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កំ មោហក្កំ ជាច្រើន នៃត្រកូល ដែលប្រាសចាកភាសវៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ចយេន ។ ធម៌ ដែលប្រកចៈដោយភាសវៈក្កំ ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្កំ ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលប្រកចៈដោយភាសវៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បានដល់កន្លះចម្រើននឹងបកក្ខបនិស្សយេន ។ បេ ។ ឧបកក្ខបនិស្សយេន គឺ ត្រកូល ដែលច្រឡំដោយភាវនាស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កំ មោហក្កំ ជាច្រើន នៃត្រកូល ដែលច្រឡំដោយភាវនាស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចក្កំ នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ចយេន ។

[៣៨៧] ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយបុរេជានប្បច្ចយេន បានដល់អាម្មណបុរេជានំ និងវត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំចក្ក ... ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំវត្ថុ ជាមិនខៀន ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ឃើញ ពុំប្រដោយទំនួចក្ក ឬ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាត្ថ រូបាយនេ (ជាច្រើន) នៃចក្កវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋញ្ញាយនេ (ជាច្រើន) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឧបកក្ខបនិស្សយេន គឺ ចក្កាយនេ (ជាច្រើន) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយនេ

កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អាសវវិប្បយុត្តានំ ទទ្ធានំ មោ
 ហស្ស ច បុរេជានប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ ។ អាសវវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាន-
 ប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
 អាម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អស្មណេតិ អភិ-
 នទ្ធកំ តំ អាត្តំ វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ អាសវសម្បយុត្តានំ
 ទទ្ធានំ បុរេជានប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ ។ អាសវវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ
 អាម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេ-
 ជានំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អាត្តំ ទោមនស្សសហគតា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតា ឧទ្ធច្ឆសហគតា ទទ្ធា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ទោមនស្សសហគតានំ
 វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ឧទ្ធច្ឆសហគតានំ ទទ្ធានំ មោ-
 ហស្ស ច បុរេជានប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ ។

[៣៧០] អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បទ្ធូយេន បទ្ធូយោ បុរេជាន

ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទទ្ធី ដែលត្រូវសហគ
 ភាសវៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានប្បទ្ធូយេន ។ ធម៌ ដែលត្រូវស
 ហគភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ដោយបុរេ-
 ជានប្បទ្ធូយេន បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុ-
 រេជាន គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ក ... គ្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ ពត. កំភើប
 ឡើង ព្រោះប្រាណ ទូរវត្ថុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។
 ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទទ្ធី ដែលប្រកបដោយភាសវៈ
 ដោយបុរេជានប្បទ្ធូយេន ។ ធម៌ ដែលត្រូវសហគភាសវៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈផង នៃធម៌ ដែលត្រូវសហគភាសវៈផង
 ដោយបុរេជានប្បទ្ធូយេន បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។
 ការម្មណបុរេជាន គឺ នូវចក្ក ... ពួកទទ្ធី ដែលច្រឡំដោយទោម-
 នស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ឆៈ និងមោហៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ ទូរវត្ថុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទទ្ធី
 ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ឆៈផង
 នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានប្បទ្ធូយេន ។

[៣៧០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលត្រូវសហគភាសវៈ ដោយបុរេជានប្បទ្ធូយេន បានដល់បុរេជាន

អាសវសម្មយុត្តោ ខត្តា បុរោជិតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតា អាសវវិប្បយុត្តោ ខត្តា ច មោហោ ច បុរោជិតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតា ទោមនស្សសហគតា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ទុត្តសហគតា ខត្តា ច មោហោ ច បុរោជិតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៧០) អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធរអាវជ្ជនាបិ វុដ្ឋានម្បិ នត្ថិ ។

(៣៧២) អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាសវសម្មយុត្តោ ចេតនា សម្មយុត្តកាធំ ខត្តាធំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា

គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាច្រើន ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈ ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ បានផលបញ្ចជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលព្រាសចាកអាសវៈក្តី មោហាក្តី ជាច្រើន ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈ ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ បានផលបញ្ចជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលព្រាសចាកអាសវៈក្តី មោហាក្តី ជាច្រើន ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាច្រើន ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ចជាតប្បដ្ឋយ ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋយ គឺ មានករណី ៦ កាវជ្ជនាភិ វុដ្ឋានក្តី មិនមានទេ ។

(៣៧២) ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាច្រើន ខែពួកសម្មយុត្តកន្ធម៌ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលព្រាសចាកអាសវៈ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ បានផលសហជាត

អភិធម្មវិញ្ញាណ អនុលោមនុប្បត្តិវិញ្ញាណ

នាមាណិកា ។ សហជាតា អាសវសម្បយុត្តា
 ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នាមាណិកា អាសវសម្បយុត្តា
 ចេតនា វិចារកាណំ ទុក្ខាណំ កម្មត្តា ច រូបាណំ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ រោមនស្សសហគតា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតា ទុក្ខច្ចសហគតា ចេតនា មោហស្ស ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តា ធម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ច
 អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាសវសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ
 ទុក្ខាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ រោមនស្សសហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា
 ទុក្ខច្ចសហគតា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទុក្ខាណំ
 មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អាសវវិប្បយុត្តា ធម្មា អាសវ-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតា នាមាណិកា ។ សហជាតា អាសវវិប្បយុត្តា
 ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទុក្ខាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ
 រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាមាណិកា

អភិធម្មវិញ្ញាណ អនុលោមនុប្បត្តិវិញ្ញាណ

និវតានាណិកា ។ សហជាតា គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប្ប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ឯនាមាណិកា គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែ
 ត្តកវិចារកុម្មផនិ ខែត្តកកដត្តារូបផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែល
 ច្រឡំដោយរោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ ជា
 បច្ច័យ ខែនាមាណិកា ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផនិ ខែធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកកុទ្ធ
 ផនិ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែល
 ច្រឡំដោយរោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ ជា
 បច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកកុទ្ធផនិ ខែនាមាណិកា ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប្ប
 ផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 ខែធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទផល
 សហជាតា និវតានាណិកា ។ សហជាតា គឺ ចេតនា
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកកុទ្ធផនិ ខែ
 ត្តកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បផនិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាមាណិកា

អាសវវិប្បយុត្តោ ទេតនា វិកាតានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៣] អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស វិកាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

[៣៧៤] អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្ម-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាស-
វសម្មយុត្តោ អាហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ
អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អាសវសម្មយុត្តោ អាហារា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូទានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហ-
គតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា អាហារា
មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូទានំ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវ-
សម្មយុត្តស្ស ច អាសវវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវសម្មយុត្តោ អា-
ហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ
រូទានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សស-
ហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា អាហារា

គី ទេតនា វេលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃត្ថវិប្បកុដ្ឋផង ខៃ
ត្ថកដត្តារូដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] ធម៌ វេលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃធម៌
វេលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយវិប្បកប្បច្ច័យ គឺ មានរូបៈ ១ ។

[៣៧៤] ធម៌ វេលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃធម៌
វេលប្រកថាដោយអាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកអាហារ វេល
ប្រកថាដោយអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃត្ថកសម្មយុត្តកក្កុដ្ឋ ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ។ ធម៌ វេលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃធម៌ វេល
ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ អាហារ វេលប្រកថាដោយ
អាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បដង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ត្ថក
អាហារ វេលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ជាច្ច័យ ខៃនោហៈផង ខៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បដង ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ។ ធម៌ វេលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃធម៌ វេលប្រកថា
ដោយអាសវៈផង ធម៌ វេលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ
គឺ ត្ថកអាហារ វេលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាច្ច័យ ខៃត្ថកសម្មយុត្ត-
កក្កុដ្ឋផង ខៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បដង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ត្ថកអាហារ
វេលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ

សម្បទាន គឺ ទ្រព្យ ហោយស្ប ធន ចិត្តសម្បទាន ចាន រូបាច អាហារប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ អាសវិប្បយុត្តា ធម្មា អាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បទ្វយេន បទ្វយោ អាសវិប្បយុត្តា អាហារសម្បទាន គឺ ទ្រព្យ ចិត្តសម្បទាន ចាន រូបាច អាហារប្បទ្វយេន បទ្វយោ បដិសន្ធិត្តណោ កតត្យឺត្តារោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។

[៣៧៩] អាសវិប្បយុត្តា ធម្មា អាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បទ្វយេន បទ្វយោ ចត្តាវិណាមប្បទ្វយេន បទ្វយោ ចត្តាវិមគ្គប្បទ្វយេន បទ្វយោ ចត្តាវិសម្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ធន ។

[៣៨០] អាសវិប្បយុត្តា ធម្មា អាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អាសវិប្បយុត្តា ទ្រព្យ ចិត្តសម្បទាន រូបាច វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ បច្ឆាជាតា អាសវិប្បយុត្តា ទ្រព្យ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។

ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តក្នុងផ្នែក នៃរាហៈផង នៃភូតចិត្តសម្បទាន រូបផង ដោយអាហារប្បទ្វ័យ ។ ធម៌ ដែលព្រាសពាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលព្រាសពាកអាសវៈ ដោយអាហារប្បទ្វ័យ គឺ ភូតអាហារ ដែលព្រាសពាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តក្នុងផ្នែក នៃភូតចិត្តសម្បទានរូបផង ដោយអាហារប្បទ្វ័យ ក្នុងបដិសន្ធិត្តណោ កតត្យឺត្តារោ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអាហារប្បទ្វ័យ ។

[៣៨១] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកថាដោយអាសវៈ ដោយឥន្ទ្រិយប្បទ្វ័យ គឺ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយណាមប្បទ្វ័យ គឺ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បទ្វ័យ គឺ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បទ្វ័យ គឺ មានវារៈ ៦ ។

[៣៨២] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលព្រាសពាកអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វ័យ ពុទ្ធសីលសហជាត ខីលច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ភូតខន្ធ ដែលប្រកថា ដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃភូតចិត្តសម្បទានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វ័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ភូតខន្ធ ដែលប្រកថាដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតឡើង ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វ័យ ។

[៣៧៧] អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្ម-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។
 អាសវសម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អាសវសម្មយុត្តោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ
 រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហគតា
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ខន្ធា មោហស្ស
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណា រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អាសវសម្មយុត្តោ ខន្ធា បុរោជាតស្ស វេ-
 មស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវ-
 សម្មយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្មយុត្តស្ស ច អាសវវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-
 សនិសំ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរោជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ វេទ្រ្ទិយំ ។ សទ្ធិត្តំ វិត្តារេកត្តំ ។
 អាសវវិប្បយុត្តោ ធម្មោ អាសវសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរោជាតំ ។

[៣៧៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ មានវិវិដ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំ
 ដោយខន្ធា ជាបច្ច័យ ខែមោហៈផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 ខែកាយនេះ ដែលរត់មុខ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ខែធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ប្រវេលាភ្នំនឹងសហ-
 ជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរោជាត
 បច្ឆាជាត អាហារ និងវេទ្រ្ទិយ ។ សេចក្តីចម្រើញ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
 ពិស្តារចុះ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរោជាត ។

សហជាតោ ទោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ សម្បយុត្តកាដំ
 ទន្ធាដំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ
 ចក្កំ ... វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតំ តំ អារត្ត
 កតោ ឧប្បជ្ជតិ មិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ច
 ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ អាសវសម្បយុត្តកាដំ
 ទន្ធាដំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវិប្បយុត្តោ
 ចម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវិប្បយុត្តស្ស ច
 ចម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជា-
 តំ ។ សហជាតោ ទោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ សម្បយុត្តកា-
 ដំ ទន្ធាដំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទតា រូបាដំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អារត្ត ទោម-
 នស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 ទន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជតិ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ច
 អាសវិប្បយុត្តោ ច ចម្មា អាសវសម្បយុត្តស្ស ចម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ-
 ជាតោ អាសវសម្បយុត្តោ ឯកោ ទព្វោ ច វត្ថុ ច

សហជាត គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយភាមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាច្រើន ខែត្តកសម្បយុត្តកទ្ធី ដោយ
 អត្ថប្បច្ចយេន ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំចក្ក ... ហើយគ្រុកអ-
 រែកយ មិនវត្ថុ ពតៈ ប្រាត្ន ខ្ញុំវិន្យា ខ្ញុំវិចិត្តិញ្ញា ខ្ញុំ
 កើតឡើង វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ភាមនស្ស កើតឡើង វត្ថុ
 ជាច្រើន ខែត្តកទ្ធី ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអត្ថប្បច្ចយេន បាន
 ផលសហជាត មិនបុរេជាត ។ សហជាត គឺ មោហា ដែលច្រឡំ
 ដោយភាមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាច្រើន
 ខែត្តកសម្បយុត្តកទ្ធីផង ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋាបាទផង ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ។
 ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំចក្ក ... ត្តកទ្ធី ដែលច្រឡំដោយភាម-
 នស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ មិនមោហា ប្រាត្ន
 ខ្ញុំវត្ថុ ខ្ញុំវិចិត្តិញ្ញា ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ដោយអត្ថប្បច្ចយេន បានផលសហជាត មិនបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ ខ្លួន ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី វត្ថុក្តី

តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ...
 នោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចស-
 ហគតោ ឯតោ ខន្ធា ច មោហោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... ។ អាសវ-
 សម្បយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា អាសវវិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ចុជាតំ អាណារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតា
 អាសវសម្បយុត្តា ខន្ធា ច មហាក្វតា ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋាធានំ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោមនស្ស-
 សហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នោមនស្សសហគតា វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច វត្ថុ ច មោហស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចុជាតា អាសវស-
 ម្បយុត្តា ខន្ធា ច កតាធិញ្ញារោ អាហារោ ច
 ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុ-
 ជាតា អាសវសម្បយុត្តា ខន្ធា ច រូបធិវត្ថុ-
 យេន កតត្តារូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា

ជាបច្ច័យ ខៃខ្លួន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខ្លួន ... ខ្លួន ដែលប្រ-
 ឡំដោយភោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហាៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យ ខៃខ្លួន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខ្លួន ... ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ
 ខៃធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាត
 បុរេជាត បច្ចុជាត អាណារ វិចិត្តិញ្ញា ។ សហជាត គឺ តួក
 ខ្លួន ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី តួកមហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ ខៃតួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ តួកខ្លួន ដែលប្រឡំដោយភោ-
 មនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហាៈក្តី ជាបច្ច័យ
 ខៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ តួកខ្លួន ដែលប្រឡំដោយ
 ភោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខៃមោហាៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុជាត គឺ តួកខ្លួន ដែលប្រកប
 ដោយភាសវៈក្តី កតាធិញ្ញារោក្តី ជាបច្ច័យ ខៃកាយនេះ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បច្ចុជាត គឺ តួកខ្លួន ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី
 រូបធិវត្ថុយក្តី ជាបច្ច័យ ខៃតួកកតត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកភាសវៈក្តី

អាសវសម្បយុត្តស្ស ច អាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថប្បប្បយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ នោមនស្សសហគតោ វិចិត្តិញ្ញាសហគ-
 តោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ឯកោ ទត្ថោ ច មោហោ
 ច តិណ្ណាភ្នំ ទត្ថាភំ ធិត្តសម្មដ្ឋាបាណា រូបាភំ អត្ថប្ប-
 ប្បយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ទត្ថា ... ។

[៣៧៨] រោតុយា ធរ អាម្មណោ ធរ អនិបត្តិ-
 យោ បញ្ច អនន្តរេ ធរ សមនន្តរេ ធរ សហជាតេ
 ធរ អញ្ញមញ្ញោ ច ធិស្សយេ ធរ ឧបធិស្សយេ ធរ
 បុរេជាតេ តិណិ បច្ចាជាតេ តិណិ អាសវនេ ធរ
 តវម្ម ចត្តាវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តាវ វស្រ្តិយេ
 ចត្តាវ ឈានេ ចត្តាវ មត្តេ ចត្តាវ សម្បយុត្តេ ច
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា ធរ ធហិយា ធរ វិគតេ ធរ
 អវិគតេ ធរ ។

ជាច្ច័យ ខៃធមិ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ខៃធមិ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ធិតិបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយភាមនស្ស ប្រឡំដោយ
 វិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុត្តិ មោហៈក្តិ ជាច្ច័យ ខៃខន្ធ ៣ ផង ខៃ
 ភូតិក្តិសម្មដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[៣៧៩] ក្នុងហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរៈប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងធិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបធិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងតវម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវស្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

បុរោហិតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ អាសវិស្សយុត្តោ ធម្មោ
 អាសវិស្សយុត្តស្ស ច អាសវិស្សយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ បុរោហិត-
 ប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ អាសវិស្សយុត្តោ ច អាសវិ-
 វិស្សយុត្តោ ច ធម្មា អាសវិស្សយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ អាសវិ-
 ស្សយុត្តោ ច អាសវិស្សយុត្តោ ច ធម្មា អាសវិ-
 វិស្សយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
 សហជាតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចុយោ បន្តាជាតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ អាសវិ-
 ស្សយុត្តោ ច អាសវិស្សយុត្តោ ច ធម្មា អាសវិ-
 ស្សយុត្តស្ស ច អាសវិស្សយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។

(៤០០) នាហតុយា នវំ នអាម្ពណេ នវំ នអនិ-
 បតិយា នវំ សត្វត្ត នវំ លោកវិកតេ នវំ ។

បច្ចុនិយំ និដ្ឋិតំ ។

ជាបច្ច័យ ដោយបុរោហិតប្បដ្ឋានយេន ។ ធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-
 ជាបច្ច័យ នៃធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ផង នៃធម្ម ដែលព្រាសចាក
 អាសវិ-ផង ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយបុរោហិត-
 ប្បដ្ឋានយេន ។ ធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ក្តី ធម្ម ដែលព្រាសចាក
 អាសវិ-ក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ- ដោយ
 ការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។ ធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ក្តី ធម្ម ដែល
 ព្រាសចាកអាសវិ-ក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ- ដោយ
 ការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយបុរោហិតប្បដ្ឋានយេន ។ ធម្ម ដែល
 ព្រាសចាកអាសវិ-ក្តី ធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ផង នៃធម្ម ដែលព្រាសចាកអាសវិ-ផង
 ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។

(៤០០) ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋានយេន មានព្រះ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋានយេន
 មានព្រះ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋានយេន មានព្រះ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានព្រះ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋានយេន មានព្រះ ។

ធម្ម បច្ចុនិយំ ។

[៤០០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ នវ ...
 នអធិបតីយា នវ សង្ខតំ ... នសមទន្តេ នវ
 នអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ នឧបទិស្សយេ នវ សង្ខតំ ...
 នមន្តេ នវ នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ
 ហេតុដ្ឋយា នវ លោកិកតេ នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយមំ និដ្ឋិតំ ។

[៤០១] នហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ នវ ...
 អធិបតីយា បញ្ច សង្ខតំ អនុលោមកណាថា ...
 អវិគតេ នវ ។

បច្ចនិយមនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិសម្បយុត្តនុតំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិសាសវិទុកំ

បដិច្ចារិណ

[៤០២] អាសវំញោវ សាសវំញា នម្មំ បដិច្ច
 អាសវោ ញោវ សាសវោ ច នម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា កាណាសវំ បដិច្ច និដ្ឋាសវោ អវិជ្ជាសវោ

[៤០២] ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ... ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ សេចក្តីបំប្រែញ ...
 ក្នុងសមទន្តេប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧
 ក្នុងឧបទិស្សយប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ សេចក្តីបំប្រែញ ... ក្នុង
 នមន្តេប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ក្នុងលោកិកប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ក្នុង
 លោកិកប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយមៈ ។

[៤០៣] ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋយា
 ... ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ សេចក្តីបំប្រែញ អនុលោម-
 កណាថា ... ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចនិយមនុលោម ។

ចប់ អាសវិសម្បយុត្តនុត ។

អាសវិសាសវិទុកៈ

បដិច្ចារិវៈ

[៤០៤] ធម៌ ជាអាសវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
 ឡូធម៌ ជាអាសវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ទិដ្ឋាសវៈ ខឹងអវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ឡូកាអាសវៈ

ចន្លង់ តន្ត្រីតន្ត្រី ភាសាសំ បដិវត្តន៍ អវិជ្ជាសាសនា ចន្លង់ តន្ត្រីតន្ត្រី
 ទិដ្ឋាសាសនា បដិវត្តន៍ អវិជ្ជាសាសនា ។ អាសាវញ្ចោ សាសា-
 វញ្ចោ ធម្មំ បដិវត្តន៍ សាសនា ចៅ លោ ច អាសាសនា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសាវេ^(១) បដិវត្តន៍
 សម្បយុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសម្បដ្ឋានញ រូបំ ។ អា-
 សាវញ្ចោ សាសាវញ្ចោ ធម្មំ បដិវត្តន៍ អាសាសនា ចៅ
 សាសនា ច សាសនា ចៅ លោ ច អាសាសនា ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាមាសាសនា បដិវត្តន៍ ទិដ្ឋា-
 សាសនា អវិជ្ជាសាសនា សម្បយុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសម្បដ្ឋា-
 នញ រូបំ ភាសាសំ . . . ចន្លង់ តន្ត្រីតន្ត្រី ។ សាសាវញ្ចោ
 លោ ច អាសាសនា ធម្មំ បដិវត្តន៍ សាសាសនា ចៅ លោ ច
 អាសាសនា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សាសាវញ្ចោ
 លោ ច អាសាសនា ឯកំ ទន្ធា បដិវត្តន៍ តយោ ទន្ធា ចិត្ត-
 សម្បដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទន្ធា . . . បដិសន្ធិកុណោ ទន្ធា
 បដិវត្តន៍ វត្ត វត្តំ បដិវត្តន៍ ទន្ធា ឯកំ បហាក្ខតំ . . . ។
 សាសាវញ្ចោ លោ ច អាសាសនា ធម្មំ បដិវត្តន៍ អាសាសនា
 ចៅ សាសាសនា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សា-
 សាសាវេ ចៅ លោ ច អាសាសនា^(២) ទន្ធា បដិវត្តន៍ អាសាសនា ។

១ ម. អាសាវ ។ ២ ម. សាសាសនា ចៅ លោ ច អាសាសនា ។

បណ្ឌិត គប្បីចង ជាចក្កៈចុះ អវិជ្ជាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំភាសាសំ បណ្ឌិត
 គប្បីចង ជាចក្កៈចុះ អវិជ្ជាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំទិដ្ឋាសាសនា ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
 ជាអាសាសនា ទាំងប្រកបដោយអាសាសនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តក្នុងខ្លួន ចិត្តសម្បដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកអាសាសនា ។
 ធម៌ ជាអាសាសនា ទាំងប្រកបដោយអាសាសនា ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាអាសាសនា ទាំង
 ប្រកបដោយអាសាសនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទិដ្ឋាសាសនា
 អវិជ្ជាសាសនា ពួកសម្បយុត្តក្នុងខ្លួន ចិត្តសម្បដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 ភាសាសំ ខ្ញុំភាសាសំ . . . បណ្ឌិត គប្បីចង ជាចក្កៈចុះ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធា ចិត្តសម្បដ្ឋានញ អាស្រ័យ ខ្ញុំទន្ធា
 ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា ខ្ញុំទន្ធា . . . ក្នុង
 បដិសន្ធិកុណោ វត្ត អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកទន្ធា ពួកទន្ធា អាស្រ័យ ខ្ញុំ
 វត្ត ខ្ញុំបហាក្ខត ។ . . ។ ធម៌ ជាអាសាសនា ទាំងប្រកបដោយ
 អាសាសនា អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជា
 អាសាសនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកអាសាសនា អាស្រ័យ
 ខ្ញុំពួកទន្ធា ដែលប្រកបដោយអាសាសនា តែមិនមែនជាអាសាសនា ។

សាសវត្តោ ឆោ ច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោ
 ចេវ សាសវោ ច សាសវោ ចេវ ឆោ ច អាស-
 វោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា សាសវត្តោ
 ឆោ ច អាសវំ ឯតំ ទទ្ធិ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា
 វាសវា ច ចិក្ខុសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ទទ្ធា ... ។
 អាសវត្តោ សាសវត្តោ សាសវត្តោ ឆោ ច អាស-
 វត្តោ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោ ចេវ សាសវោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តោហាសវត្តោ សម្បយុត្តកេ
 ច ទទ្ធា បដិច្ច ធិដ្ឋាសវោ អវិជ្ជាសវោ ឯវំ ចក្កំ
 តទ្ធិតទ្ធិ ។ អាសវត្តោ សាសវត្តោ សាសវត្តោ ឆោ ច
 អាសវត្តោ ធម្មំ បដិច្ច សាសវោ ចេវ ឆោ ច អាស-
 វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា សាសវត្តោ ឆោ
 ច អាសវំ ឯតំ ទទ្ធា អាសវោ ច បដិច្ច តយោ
 ទទ្ធា ចិក្ខុសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ទទ្ធា ... ។ អាស-
 វត្តោ សាសវត្តោ សាសវត្តោ ឆោ ច អាសវត្តោ ធម្មំ
 បដិច្ច អាសវោ ចេវ សាសវោ ច សាសវោ ចេវ
 ឆោ ច អាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ទទ្ធាក្តី ពួកអាសវៈក្តី ចិក្ខុសមុដ្ឋានោក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ខ្លួនខ្លួន ... ។ ធម៌ ជា
 អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈផង ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទិដ្ឋសវៈ អវិជ្ជាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្លួនតាមអាសវៈផង ខ្លួនពួកសម្បយុត្តកក្តីផង បណ្ឌិត គប្បី
 ចង ជាចក្កៈ យ៉ាងនេះទុះ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិន
 មែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង
 ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធាក្តី ចិក្ខុសមុដ្ឋានោក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ខ្លួនពួកអាសវៈផង
 ខ្លួនខ្លួន ... ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ ខ្លួន
 ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

សាស្ត្រសាស្ត្រ ទេវ សាស្ត្រ វិទ្យា ខ្សែ កាសា-
សាស្ត្រ បដិច្ច តយោ ខន្ទា ទិដ្ឋាសភេ អវិជ្ជាសភេ
ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថ រូបំ ទ្វេ ខន្ទេ . . . ធក្កំ ។ សម្ពិទ្ធា ។

ឃី បដិច្ចភកេមិ សហជាតកៈកេមិ បច្ចុយកៈកេមិ
និស្សយកៈកេមិ សំសដ្ឋកៈកេមិ សម្មយុត្តកៈកេមិ
យថា អាសវនុតំ ឃី កាតត្ថំ និទ្ទានំ ។

បញ្ញាវិវេ

បញ្ញាវិវេ ហេតុប្បដ្ឋយេមិ ការម្មណប្បដ្ឋយេមិ
លោកុត្តរំ ន កាតត្ថំ សេត្តា គោត្រក្កំ បច្ចុវេត្តន្តិ
កេនាធំ បច្ចុវេត្តន្តិ កាតត្ថំ អធិបត្ថប្បដ្ឋយេមិ (១)
សត្ថំ ជាតិទ្វា កាតត្ថំ ។

[២០២] អាសភេ ទេវ សាស្ត្រ វិទ្យា អា-
សាស្ត្រ ទេវ សាស្ត្រ វិទ្យា ធម្មស្ស អនន្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា អាសភេ បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិ-
មាធំ អាសភេធំ អនន្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ អាសភេ
ទេវ សាស្ត្រ វិទ្យា សាស្ត្រ ទេវ ទេវ
វិទ្យា អាសាស្ត្រ ធម្មស្ស អនន្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ

១៥. កាតត្ថា អធិបត្ថប្បដ្ឋយេមិ ទិស្សតិ ។

គី ខន្ទ ពក្កិ ទិដ្ឋាសភេក្កិ អវិជ្ជាសភេក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថក្កិ អាស្រ័យ
ខ្សែខន្ទ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ខ្សែ
កាសាសវៈផង ខ្សែខន្ទ . . . ចក្កៈ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
បដិច្ចភក្កិ សហជាតក្កិ បច្ចុយក្កិ និស្សយក្កិ
សំសដ្ឋក្កិ សម្មយុត្តក្កិ មានប្រការយ៉ាងនេះឯង
អាសវៈខុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ
មិនមានសេចក្តីផ្សេងគ្នាទេ ។

បញ្ញាវិវេ

ក្នុងបញ្ញាវិវេ បណ្ឌិត មិនគប្បធ្វើ ខ្សែលោកុត្តរៈ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ
និងការម្មណប្បដ្ឋយទេ គប្បធ្វើថា ពួកសក្កបុគ្គល ពិចារណា ខ្សែ
គោត្រក្កិ ពិចារណា ខ្សែវេទនៈចុះ បើដឹងថាទាំងអស់ ក្នុងអធិប-
ត្ថប្បដ្ឋយហើយ គប្បធ្វើចុះ ។

[២០២] ធមិ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអនន្តប្បដ្ឋយ គឺ
ពួកអាសវៈ មុន ជាបច្ច័យ នៃពួកអាសវៈ ក្រោយ ដោយអនន្តប្ប-
ដ្ឋយ ។ ធមិ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តប្បដ្ឋយ

បុរិមា បុរិមា អាសវកំ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ សាសវកំឧត្តោ
 តោ ច អាសវកំណំ ខត្តាណំ អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាសវកំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវកំ ថេវ សាសវកំ ច ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ
 សាសវស្ស ច សាសវស្ស ថេវ តោ ច អាសវស្ស ច
 ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អា-
 សវកំ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អាសវកំណំ សម្បយុត្តតាន ឧត្ត
 ខត្តាណំ អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សាសវកំ ថេវ
 តោ ច អាសវកំ ធម្មោ សាសវស្ស ថេវ តោ ច
 អាសវស្ស ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា សាសវកំ ថេវ តោ ច អាសវកំ ខត្តា បច្ឆិមាណំ
 បច្ឆិមាណំ សាសវកំឧត្តោ តោ ច អាសវកំណំ ខត្តាណំ
 អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេណានស្ស អាវុដ្ឋនា សាសវកំឧត្តោ តោ
 ច អាសវកំណំ ខត្តាណំ អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សាសវកំ ថេវ តោ ច អាសវកំ ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ
 សាសវស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា សាសវកំ ថេវ តោ ច អាសវកំ ខត្តា
 បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អាសវកំណំ អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

គី តួកភាសវៈ មុនៗ ជាបច្ច័យ ខៃតួកខន្ធ ក្រោយៗ ដែល
 ប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ តួក
 ភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃវត្ថុនៈ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាភាសវៈ
 ពុំនឹងប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាភាសវៈ ពុំនឹងប្រកប
 ដោយភាសវៈផង ខៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជា
 ភាសវៈផង ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ គឺ តួកភាសវៈ មុនៗ ជាបច្ច័យ ខៃ
 តួកភាសវៈ ក្រោយៗផង ខៃតួកសម្បយុត្តកក្កដផង ដោយអនន្ត-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ជា
 បច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ដោយ
 អនន្តាប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធ មុនៗ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិន
 មែនជាភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃតួកខន្ធ ក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយ
 ភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ អនុលោម (ជា
 បច្ច័យ) ខៃត្រកុ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខៃវត្ថុនៈ អាវុដ្ឋនា ជា
 បច្ច័យ ខៃតួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ
 ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជា
 ភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាភាសវៈ ពុំនឹងប្រកបដោយភាសវៈ ដោយ
 អនន្តាប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធ មុនៗ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិន
 មែនជាភាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃតួកភាសវៈ ក្រោយៗ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ

ភាវជ្ជនា អាសវកំ អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ ។
 សាសវេ ទេវ លោ ច អាសវេ ធម្មា អាសវស្ស
 ទេវ សាសវស្ស ច សាសវស្ស ទេវ លោ ច
 អាសវស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ
 បុរិមា បុរិមា សាសវេ ទេវ លោ ច អាសវេ ឧត្តា
 បន្តិមា បន្តិមា អាសវកំ សម្មយុត្តកា ឧត្តា
 ឧត្តា អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ ភាវជ្ជនា អាសវកំ
 សម្មយុត្តកា ឧត្តា ឧត្តា អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធា-
 យោ ។ អាសវេ ទេវ សាសវេ ច សាសវេ ទេវ
 លោ ច អាសវេ ច ធម្មា អាសវស្ស ទេវ សាស-
 វស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ បុរិមា
 បុរិមា អាសវេ ច សម្មយុត្តកា ច ឧត្តា បន្តិមា
 បន្តិមា អាសវកំ អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ ។
 អាសវេ ទេវ សាសវេ ច សាសវេ ទេវ លោ ច
 អាសវេ ច ធម្មា សាសវស្ស ទេវ លោ ច អាសវស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្មត្តយេន បទ្ធាយោ បុរិមា បុរិមា
 អាសវេ ច សម្មយុត្តកា ច ឧត្តា បន្តិមា បន្តិមា
 សាសវកំ លោ ច អាសវកំ ឧត្តា អនន្តរឃ្មត្ត-
 យេន បទ្ធាយោ អាសវេ ច សម្មយុត្តកា ច ឧត្តា

ភាវជ្ជនា ជាបច្ច័យ នៃពួកអាសវៈ ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 អាសវៈ ពុំនិប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនជាអាសវៈផង ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន គឺ ពួកខន្ធ មុន ។
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកអាសវៈ
 ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្មយុត្តកក្កដង ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន ភាវជ្ជនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកអាសវៈផង នៃពួកសម្មយុត្តកក្កដង ដោយអនន្ត-
 រឃ្មត្តយេន ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ពុំនិប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 អាសវៈ ពុំនិប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន គឺ ពួកអាសវៈ
 មុន ។ ក្តី ពួកសម្មយុត្តកក្កដក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកអាសវៈ ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ពុំនិប្រកបដោយអាសវៈក្តី
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយ
 អនន្តរឃ្មត្តយេន គឺ ពួកអាសវៈ មុន ។ ក្តី ពួកសម្មយុត្តកក្កដក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ដោយអនន្តរឃ្មត្តយេន ពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្មយុត្តកក្កដក្តី

វុជ្ជានុស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ អាសវេន ថេរ
 សាសវេន ច សាសវេន ថេរ លោ ច អាសវេន ច ធម្មា
 អាសវស្ស ថេរ សាសវស្ស ច សាសវស្ស ថេរ
 លោ ច អាសវស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋាយោ បុរិមា បុរិមា អាសវេន ច សម្មយុត្តកា ច
 ទត្ថា បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិមាណំ អាសវេនំ សម្មយុត្តកា-
 ណញ្ច ទត្ថាណំ អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។

ឃិវំ សត្វំ វិគ្គារោតត្តំ ។ អាសវំទុកោចំ អនន្តរំ
 ភិមស្ស សទិសំ កាតតត្តំ ។ អាវុជ្ជោចំ វុជ្ជានុម្ប ឃិវំ
 សម្មុទ្ធិន្តំ ។ សម្មុទ្ធិន្តំ សត្វំ បរិប្បណំ អាសវំទុកោសា-
 ទិសំ កាតតត្តំ ធិន្ទាណំ ។

អាសវិសាសវទុកំ ធិន្តំ ។

អាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុកំ

បដិច្ចារិពា

[៤០៥] អាសវំភោរំ អាសវំសម្មយុត្តត្ថ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវេន ថេរ អាសវំសម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ទុប្បដ្ឋិតិ
 ហេតុប្បដ្ឋាយោ កាមាសវំ បដិច្ច វិជ្ជាសវេន អវិជ្ជាសវេន

ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យៈ ដោយអនន្តរាប្បដ្ឋាយេន ។ ធម៌ ជាអាសវៈ វិជ
 ប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង
 វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ដោយ
 អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន គឺ តួកអាសវៈ មុន ៗ ក្តី តួកសម្មយុត្តកត្តទុក្តិ ជា
 បច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ក្រោយ ៗ ផង វិនិច្ឆ័យ តួកសម្មយុត្តកត្តទុក្តិ ដោយ
 អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន ។

បទទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។ ឯក្នុងអា-
 សវំទុកៈ អនន្តរាប្បដ្ឋាយេន បណ្ឌិត គប្បធ្វើ ឱ្យដូចគ្នាទាំងបច្ច័យនេះដែរ ។
 អាវុជ្ជោក្តី វិជ្ជោក្តី លោក ទាន់ដឹងហើយ យ៉ាងនេះ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ បទទាំងអស់ ចប់សព្វគ្រប់ហើយ បណ្ឌិត គប្បធ្វើ ឱ្យដូច
 គ្នាទាំងអាសវំទុកៈចុះ មិនមានផ្សេងគ្នាទេ ។

ធម៌ អាសវិសាសវទុកំ ។

អាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុកៈ

បដិច្ចារិពៈ

[៤០៥] ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
 ម្តីធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបរក៍កឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយេន គឺ វិជ្ជាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី អាស្រ័យ ម្តីកាមាសវៈ

អសវិកលវិសម្បយុត្តកា: បដិច្ចវិហ

ចក្កំ តត្ថិតត្ថំ តតសវំ បដិច្ច អវិជ្ជាសវេ ចក្កំ
 តិជ្ជាសវំ បដិច្ច អវិជ្ជាសវេ ។ អាសវំត្បោ អា-
 សវសម្បយុត្តកា ចង្កំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ
 ចេវ លោ ច អាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អាសវំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ អាសវំត្បោ
 អាសវសម្បយុត្តកា ចង្កំ បដិច្ច អាសវេ ចេវ អាស-
 វសម្បយុត្តោ ច អាសវសម្បយុត្តោ ចេវ លោ ច
 អាសវេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវ-
 សម្បយុត្តំ កាមាសវំ បដិច្ច តិជ្ជាសវេ អវិជ្ជាសវេ
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ សត្វំ ចក្កំ ។ អាសវសម្ប-
 យុត្តត្បោ លោ ច អាសវំ ចង្កំ បដិច្ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ចេវ លោ ច អាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តត្បោ លោ ច អាសវំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ . . . ។
 អាសវសម្បយុត្តត្បោ លោ ច អាសវំ ចង្កំ បដិច្ច
 អាសវេ ចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវសម្បយុត្តោ ចេវ
 លោ ច អាសវេ ខន្ធ បដិច្ច អាសវេ ។

អសវិកលវិសម្បយុត្តកា: បដិច្ចវិហ

បណ្ឌិត គប្បីចង ជាចក្កចុះ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំតតសវៈ ចក្កៈ
 អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំវិជ្ជាសវៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្ត
 អាស្រ័យ ខ្ញុំពួកអាសវៈ ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 ក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ
 ខ្ញុំធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ វិជ្ជាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកត្ត
 អាស្រ័យ ខ្ញុំកាមាសវៈ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ (បណ្ឌិត គប្បីចង)
 ជាចក្កៈ ទាំងស្រុង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែន
 ជាអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ខ្ញុំ
 ខន្ធ . . . ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាសវៈ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។

អាសវសម្បយុត្តោ ឆោ ច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវេ ចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ចេវ ឆោ ច អាសវេ ច ទន្ធា ទប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បទូយា អាសវសម្បយុត្តោ ឆោ ច អាសវំ
 ឯតំ ទទ្ធិ បដិច្ច តាយា ទត្វា អាសវេ ច ទ្វេ
 ទទ្ធវេ . . . ។ អាសវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តោ
 អាសវសម្បយុត្តោ ឆោ ច អាសវត្ថោ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវេ ចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច ទន្ធា ទប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បទូយា តាវអាសវត្ថោ សម្បយុត្តោ ច ទទ្ធវេ
 បដិច្ច ទិដ្ឋាសវេ អវិជ្ជាសវេ សត្វំ ចក្កំ ។
 អាសវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តោ អាសវសម្បយុត្តោ
 ឆោ ច អាសវត្ថោ ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ
 ចេវ ឆោ ច អាសវេ ទន្ធា ទប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ទូយា អាសវសម្បយុត្តោ ឆោ ច អាសវំ ឯតំ
 ទទ្ធវេ អាសវេ ច បដិច្ច តាយា ទត្វា ទ្វេ
 ទទ្ធវេ . . . ។ អាសវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តោ
 អាសវសម្បយុត្តោ ឆោ ច អាសវត្ថោ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវេ ចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ចេវ ឆោ ច អាសវេ ច ទន្ធា ទប្បជ្ឈន្តិ

ធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ
 ខន្ធតក្តី ពួកអាសវៈក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនជាអាសវៈ ខ្ញុំខន្ធល . . . ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកប
 ដោយអាសវៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកបដោយអាសវៈ
 ផង ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ទិដ្ឋាសវៈ មិនកិច្ចាសវៈ កាស្រ័យ
 ខ្ញុំអាសវៈផង ខ្ញុំពួកសម្បយុត្តក្នុងផង (ធម៌) ជាចក្កៈព័ន្ធអសវៈ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ កាស្រ័យ
 ខ្ញុំធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកបដោយអាសវៈផង ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
 គឺ ខន្ធត កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែន
 ជាអាសវៈផង ខ្ញុំពួកអាសវៈផង ខ្ញុំខន្ធល . . . ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកប
 ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាអាសវៈ ព័ន្ធភ្រកបដោយអាសវៈផង ខ្ញុំ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវសម្បយុត្តោ ឬ ហេ ច អាសវ
ឯកំ ទទ្ធកា កាមាសវត្ថុ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា
ទិដ្ឋាសវេ អវិជ្ជាសវេ ទ្វេ ទទ្ធវេ ... ចក្កំ ។ ឃំ
សទ្ធវេ បច្ចយា កាតត្ថា ។

[២០៦] ហេតុយា ឈំ អាម្មណោ ឈំ អធិបតិ-
យា ឈំ សត្វត្ថ ឈំ ។ សន្និទ្ធី ។ កម្មេ ឈំ វិទាគំ
ឈំ អាហារេ ឈំ អវិកតេ ឈំ ។

[២០៧] អាសវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវេ ចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ប ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ធម្មិបតិប្បដ្ឋយា ធម្មេត្ថម្ភលកំ ឈំ ។
ធម្មេរជាតប្បដ្ឋយា ធម្មាជាតប្បដ្ឋយា ។ សន្និទ្ធី ។

[២០៨] ធម្មិបតិយា ឈំ ធម្មេរជាតេ ឈំ
ធម្មាជាតេ ឈំ ធម្មេរជាតេ ឈំ ធម្មេរជាតេ ឈំ ធម្មេរជាតេ ឈំ ។

ឃំ ឥតរេ ទ្វេ កណាហិមិ សហជាតករោមិ
បច្ចយករោមិ និស្សយករោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្ប-
យុត្តករោមិ បរិបុណ្ណា បដិច្ចសនិសា ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធកា កាមាសវត្ថុ អវិជ្ជាសវត្ថុ អាស្រ័យ
ទ្វេទទ្ធវេ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទ្វេ
កាមាសវត្ថុ ទ្វេទទ្ធវេ ... ចក្កៈ ។ ចច្ចយវិនិស្ស បណ្ឌិត គប្ប
ធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានពៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងចច្ចយវិនិស្ស សុទ្ធតែ
មានពៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ឯ
វិទាកប្បដ្ឋយ មិនមានពៈទេ ក្នុងកាហារប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុង
អវិកតប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ។

[២០៧] ធមិ ជាអាសវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
ទ្វេធមិ ជាអាសវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ធម្មិបតិប្បដ្ឋយ គឺ នៈហេតុម្ភលកៈ ទំខមានៈ ។ ព្រោះនេះចុះជា-
តប្បដ្ឋយ និងធម្មាជាតប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២០៨] ក្នុងធម្មិបតិប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងធម្មេរជាតប្បដ្ឋយ
មានពៈ ៧ ក្នុងធម្មាជាតប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងធម្មេរជាតប្បដ្ឋយ
មានពៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងវិទាកប្បដ្ឋយ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ។ ការរាប់តាំង ២ យ៉ាង
ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតករៈក្តី បច្ចយករៈក្តី និស្សយករៈក្តី សំសដ្ឋករៈក្តី
សម្បយុត្តករៈក្តី (ធម៌) បរិបុណ្ណិហិយ ដូចគ្នានឹងធម្មិបតិប្បដ្ឋយ ។

(២០៧) អាសវេ ថេវ អាសវេសម្បយុត្តោ ច
ធម្មោ អាសវេស្ស ថេវ អាសវេសម្បយុត្តស្ស ច
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ អាសវេ-
សម្បយុត្តោ ថេវ ថោ ច អាសវេ ធម្មោ អាសវេ-
សម្បយុត្តស្ស ថេវ ថោ ច អាសវេស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាសវេសម្បយុត្តោ ថេវ ថោ
ច អាសវេ ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ទុទ្ធាណំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

(២០៨) អាសវេ ថេវ អាសវេសម្បយុត្តោ ច
ធម្មោ អាសវេស្ស ថេវ អាសវេសម្បយុត្តស្ស ច
ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ អាសវេ-
សម្បយុត្តោ ថេវ ថោ ច អាសវេ ធម្មោ អាសវេ-
សម្បយុត្តស្ស ថេវ ថោ ច អាសវេស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាសវេសម្បយុត្តោ ថេវ
ថោ ច អាសវេ ទុទ្ធា អាម្ពណា អាសវេសម្បយុត្តោ ថេវ
ថោ អាសវេ ទុទ្ធា ធម្មដ្ឋង្គិ ។ អាសវេសម្បយុត្តោ ថេវ
ថោ ច អាសវេ ធម្មោ អាសវេស្ស ថេវ អាសវេសម្ប-
យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

(២០៧) ធម៌ ជាភាសវៈ ព័ន្ធប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាភាសវៈ ព័ន្ធប្រកបដោយភាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិន
មែនជាភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០៨) ធម៌ ជាភាសវៈ ព័ន្ធប្រកបដោយភាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាភាសវៈ ព័ន្ធប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ
គឺ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជា
ភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជា
ភាសវៈ ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ គឺ ពួកទុទ្ធា ដែលប្រកបដោយ
ភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំ
ពួកទុទ្ធា ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ។ ធម៌
ដែលប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ជាភាសវៈ ព័ន្ធប្រកបដោយភាសវៈ ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋយ

អាសវសម្បយុត្តោ ថេវ ឆោ អាសវេ ខន្ធ អាត្ត
 អាសវំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អាសវសម្បយុត្តោ ថេវ ឆោ ឧ
 អាសវេ ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ អាសវសម្បយុត្តស្ស
 ច អាសវសម្បយុត្តស្ស ថេវ ឆោ ច អាសវស្ស
 ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាសវសម្ប-
 យុត្តោ ថេវ ឆោ ច អាសវេ ខន្ធ អាត្ត អាសវំ ច
 អាសវសម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អាសវេ
 ថេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច អាសវសម្បយុត្តោ
 ថេវ ឆោ ច អាសវេ ច ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ
 អាសវសម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណំ ។

អធិបតិប្បច្ចយា អាម្ពណសទិសា កុតារម្ម-
 ណា ។ អនន្តរប្បច្ចយា អាម្ពណសទិសាយេវ បុរិមា
 បុរិមាតិ កាតត្វា ។ សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយោ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយា អាម្ពណសទិសាយេវ វិកជនា
 ធម្មំ តីណំ ឧបនិស្សយំ សត្វំ កាតត្វំ ។

គី ត្ថកអាសវៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិន
 មែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាអាសវៈ ពុំនឹងប្រកបដោយអាសវៈ
 ផង ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយ
 អាម្ពណប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកអាសវៈក្តី ត្ថកអាសវសម្បយុត្តកក្កន្តក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិន
 មែនជាអាសវៈ ។ ធម៌ ជាអាសវៈ ពុំនឹងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 ជាអាសវៈ ពុំនឹងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ គឺ មាន
 វាៈ ៣ ។

អធិបតិប្បច្ច័យ មានកុការម្ពណំ ដូចគ្នានឹងអាម្ពណប្បច្ច័យ
 ដែរ ។ អនន្តរប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអាម្ពណប្បច្ច័យដែរ បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើ ដូចពាក្យថា ត្ថកខន្ធ មុខៗចុះ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជា-
 តប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ដូចគ្នានឹងអាម្ពណប្បច្ច័យដែរ មិនមានការពិចារ គ្រាន់តែមានវាៈ ៣
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យពុំនឹងសេ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើដឹងចុះ ។

[២១១] អាសវសម្បយុត្តោ ចេវ ឆោ ច អា-
 សកេ នម្បា អាសវសម្បយុត្តស្ស ចេវ ឆោ ច
 អាសវស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ វត្ថុយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ធន៍ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធន៍
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ធន៍ ។

[២១២] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ធន៍ អធិ-
 បតិយា ធន៍ អនន្តរេ ធន៍ សមនន្តរេ ធន៍ សហជាតេ
 ធន៍ អញ្ញមញ្ញេ ធន៍ ជិស្សយេ ធន៍ ឧបជិស្សយេ ធន៍
 អាសវនេ ធន៍ កម្មេ ធន៍ អាហារេ តីណិ វត្ថុយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មត្តេ ធន៍ សម្បយុត្តេ ធន៍
 អត្ថិយា ធន៍ នត្ថិយា ធន៍ វិភតេ ធន៍ អវិភតេ ធន៍ ។

[២១១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈៗ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈៗ ជាបច្ច័យ ដោយវត្ថុយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
 នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈៗ ជាបច្ច័យ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈៗ ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិភតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិភតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈៗ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងការម្សៅប្បច្ច័យ
 មានវារៈៗ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈៗ
 ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងជិស្សយេប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុង
 ឧបជិស្សយេប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងអាសវនេប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងវត្ថុ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈៗ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈៗ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុងវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ក្នុង
 អវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈៗ ។

(៤១៣) អាសវកេ ថេវ អាសវសម្មយុត្តោ ច
 ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ អាសវសម្មយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាសវកេ ថេវ អាសវសម្មយុត្តោ ច ធម្មោ អាសវ-
 សម្មយុត្តស្ស ថេវ នោ ច អាសវស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាសវកេ
 ថេវ អាសវសម្មយុត្តោ ច ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ
 អាសវសម្មយុត្តស្ស ច អាសវសម្មយុត្តស្ស ថេវ នោ
 ច អាសវស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ថេវ នោ ច
 អាសវកេ ធម្មោ អាសវសម្មយុត្តស្ស ថេវ នោ ច
 អាសវស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អាសវសម្មយុត្តោ ថេវ នោ ច
 អាសវកេ ធម្មោ អាសវស្ស ថេវ អាសវសម្ម-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

(៤១៣) ធមិ ជាតាសវៈ តំនិច្រកបដោយតាសវៈ ជាបច្ច័យ
 ខៃធមិ ជាតាសវៈ តំនិច្រកបដោយតាសវៈ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ធមិ ជាតាសវៈ តំនិច្រកបដោយតាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែល
 ច្រកបដោយតាសវៈ តែមិនមែនជាតាសវៈ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ធមិ ជាតាសវៈ តំនិច្រកបដោយតាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ជាតាសវៈ
 តំនិច្រកបដោយតាសវៈផង ខៃធមិ ដែលច្រកបដោយតាសវៈ តែមិន
 មែនជាតាសវៈផង ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលច្រកប
 ដោយតាសវៈ តែមិនមែនជាតាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែលច្រកប
 ដោយតាសវៈ តែមិនមែនជាតាសវៈ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ធមិ ដែលច្រកបដោយតាសវៈ តែមិនមែនជាតាសវៈ ជាបច្ច័យ ខៃ
 ធមិ ជាតាសវៈ តំនិច្រកបដោយតាសវៈ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក បញ្ញាវិព

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៤០៤] ឧហេតុយា ធនំ ឧអាម្មណោ ធនំ សង្កត្ត
ធនំ លោកិកតេ ធនំ ។

[៤០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអាម្មណោ ចត្តារិ សង្កត្ត
... ឧសមនន្តរេ ចត្តារិ ឧឧបទិស្សយេ ចត្តារិ
ឧមត្តេ ចត្តារិ ឧវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ លោកិកយោ ចត្តារិ
លោកិកតេ ចត្តារិ ។

[៤០៦] ឧហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ធនំ ...
អធិបតិយោ ធនំ អនុលោមបទាធិ គរណតព្វាធិ ...
អវិកតេ ធនំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវិព

ជាបដ្ឋិយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ដោយឧបទិស្ស-
យប្បដ្ឋិយ ។

[៤១៤] ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុងនោះអាម្មណប្បដ្ឋិយ
មានពីរៈ ក្នុងបដ្ឋិយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានពីរៈ ក្នុងនោះកិកតប្បដ្ឋិយ
មានពីរៈ ។

[៤១៥] ក្នុងនោះអាម្មណប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនោះសមនន្តរប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុង
នោះឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុងនោះមត្តប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុង
នោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុងនោះលោកិកប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ក្នុង
នោះកិកតប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ។

[៤១៦] ក្នុងនោះអាម្មណប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ព្រោះនោះហេតុប្បដ្ឋិយ
... ក្នុងនោះអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ អនុលោមបទទាំងឡាយ បណ្តែត
តប្បដ្ឋិយទាំងអស់ ... ក្នុងនោះកិកតប្បដ្ឋិយ មានពីរៈ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកំ

បដិច្ចវិវា

[២១៧] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវិប្បយុត្តោ សាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បព្វយា អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា ខព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
បដិសន្ធិត្តាលោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា
ឯកំ មមកក្ខតំ ... ។ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ អនាសវេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា តិណិ ។ យថា ច្ចុឡន្តរុក្ខ
លោកិយទុក្ខំ ឯវំ វិត្តារេតតំ ធិដ្ឋាណករណំ ។
សន្ធិត្តំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកំ ខំដ្ឋំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកំ

បដិច្ចវិវា

[២១៧] ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពុំនិប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យ ទ្រវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយ
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយ គឺ ខន្ធតក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
ទ្រវត្ថុ អាស្រ័យ ទ្រវខន្ធទ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយ
អាសវៈ ទ្រវខន្ធល ... ក្នុងបដិសន្ធិត្តាលោ វត្ថុ អាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ
ខន្ធក្ខតំ អាស្រ័យ ទ្រវវត្ថុ ទ្រវមហាក្ខតំ ។ ... ។ ធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈ ពុំនិមិត្តមិនជាអាសវៈ អាស្រ័យ ទ្រវធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈ ពុំនិមិត្តមិនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បព្វយ គឺ មានការពេញ ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងច្ចុឡន្តរុក្ខៈ យ៉ាងណា
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យសិស្សៈ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា
ទេ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

ចប់ អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកំ ។

អភិធម្មប្បវេណ

បដ្ឋានំ សត្តមោ ភគោ
អនុលោមទុក្ខបដ្ឋានំ បរិមំ

មាតិកាបន្តានិ

មាតិកា	លោកុក្ខំ	អង្កេត
បដិច្ចវារោ		១
អនុរោមំ		”
បច្ចនីយំ		៤
អនុរោមបច្ចនីយំ		១០
បច្ចនីយានុរោមំ		”
បញ្ញាវារោ		១១
អនុរោមំ		”
បច្ចនីយំ		៣៤
អនុរោមបច្ចនីយំ		៣៦
បច្ចនីយានុរោមំ		”
	សហោតុក្ខំ	
បដិច្ចវារោ		៣៧

អភិធម្មប្បវេណ

បដ្ឋានេ សត្តមភាគ
អនុលោមទុក្ខបដ្ឋានេ ទាន់ដើម

សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	លោកុក្ខៈ	ទំព័រ
បដិច្ចវារោ		១
អនុរោម		”
បច្ចនីយៈ		៤
អនុរោមបច្ចនីយៈ		១០
បច្ចនីយានុរោម		”
បញ្ញាវារោ		១១
អនុរោម		”
បច្ចនីយៈ		៣៤
អនុរោមបច្ចនីយៈ		៣៦
បច្ចនីយានុរោម		”
	សហោតុក្ខៈ	
បដិច្ចវារោ		៣៧

មាតិកាបណ្ណ

មាតិកា	អង្ក
អនុលោម	៣៧
បច្ចុន័យ	៤៥
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៥១
បច្ចុន័យានុលោម	៥២
បច្ចុយវរៈ	៥៣
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យានុលោម	”
សំសង្កវរៈ	៦២
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៦៥
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦៦
បច្ចុន័យានុលោម	”
បញ្ញាវរៈ	”
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៧៣

សង្កតប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៣៧
បច្ចុន័យ	៤៥
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៥១
បច្ចុន័យានុលោម	៥២
បច្ចុយវរៈ	៥៣
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យានុលោម	”
សំសង្កវរៈ	៦២
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៦៥
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦៦
បច្ចុន័យានុលោម	”
បញ្ញាវរៈ	”
អនុលោម	”
បច្ចុន័យ	៧៣

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កែក
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	៧៥
បច្ចនីយានុលាម	"

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	៧៦
----------------------	----

ហេតុសហេតុកុទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	៧៧
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	១០០
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	១០១
បច្ចនីយានុលាម	១០២
បញ្ហាវារៈ	"
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	១១៦
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	១១៨
បច្ចនីយានុលាម	"

សង្ខេបប្រាប់អង្គ

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	៧៥
បច្ចនីយានុលាម	"

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	៧៦
----------------------	----

ហេតុសហេតុកុទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	៧៧
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	១០០
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	១០១
បច្ចនីយានុលាម	១០២
បញ្ហាវារៈ	"
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	១១៦
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	១១៨
បច្ចនីយានុលាម	"

ព្រះកាប្បាសី

មាតិកា	អង្កេត
ហោតុហោតុសម្មយុត្តទុកិ	១១៧
និហោតុសហោតុកសម្មយុត្តិ	”
បដិច្ចវារ	១២០
អនុលាម	”
បច្ចុនិយ	១២២
អនុលាមប្បច្ចុនិយ	១២៦
បច្ចុនិយានុលាម	”
បច្ចុយវារ	១២៧
អនុលាម	”
បច្ចុនិយ	១២៨
សំសង្កវារ	”
អនុលាម	”
បច្ចុនិយ	១២៧
បញ្ញាវារ	”
អនុលាម	”
បច្ចុនិយ	១២៨
អនុលាមប្បច្ចុនិយ	១៤០

មាតិកា

ទំព័រ

	សន្លឹកប្រាក់មាតិកា	
	ហោតុហោតុសម្មយុត្តទុកិ	១១៧
	និហោតុសហោតុកសម្មយុត្តិ	”
បដិច្ចវារ		១២០
អនុលាម		”
បច្ចុនិយ		១២២
អនុលាមប្បច្ចុនិយ		១២៦
បច្ចុនិយានុលាម		”
បច្ចុយវារ		១២៧
អនុលាម		”
បច្ចុនិយ		១២៨
សំសង្កវារ		”
អនុលាម		”
បច្ចុនិយ		១២៧
បញ្ញាវារ		”
អនុលាម		”
បច្ចុនិយ		១២៨
អនុលាមប្បច្ចុនិយ		១៤០

មាតិកាបង្ហាង

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	១៥១

សប្បច្ច័យទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	”
អនុរោម	”
បច្ចុទ្ទិយំ	១៥២
អនុរោមប្បច្ចុទ្ទិយំ	១៥៣
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	”
ចច្ចយវារោ	”
បញ្ញាវារោ	១៥៤
អនុរោម	”
បដិច្ចវារោ	១៥៧
អនុរោមប្បច្ចុទ្ទិយំ	១៥៨
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	”

សង្ខតទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៥៧
------------	-----

សង្ខតប្រវេណី

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	១៥១

សប្បច្ច័យទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	”
អនុរោម	”
បច្ចុទ្ទិយោ	១៥២
អនុរោមប្បច្ចុទ្ទិយោ	១៥៣
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	”
ចច្ចយវារោ	”
បញ្ញាវារោ	១៥៤
អនុរោម	”
បដិច្ចវារោ	១៥៧
អនុរោមប្បច្ចុទ្ទិយោ	១៥៨
បច្ចុទ្ទិយានុរោម	”

សង្ខតទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៥៧
------------	-----

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	លេខទស្សនកម្ម	អង្គ
បដិច្ចវារ		១៥៧
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៦២
អនុលោមបច្ចុន័យ		១៦២
បច្ចុន័យនុលោម		"
បច្ចុយវារ		១៦៥
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៦៦
អនុលោមបច្ចុន័យ		"
បច្ចុន័យនុលោម		១៦៧
សំសង្កេត		"
បញ្ហាវារ		១៦៨
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៨១
អនុលោមបច្ចុន័យ		១៨២
បច្ចុន័យនុលោម		"

លេខ្លឹមស្របមាតិកា

មាតិកា	លេខទស្សនកម្ម	ទំព័រ
បដិច្ចវារ		១៥៧
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៦២
អនុលោមបច្ចុន័យ		១៦២
បច្ចុន័យនុលោម		"
បច្ចុយវារ		១៦៥
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៦៦
អនុលោមបច្ចុន័យ		"
បច្ចុន័យនុលោម		១៦៧
សំសង្កេត		"
បញ្ហាវារ		១៦៨
អនុលោម		"
បច្ចុន័យ		១៨១
អនុលោមបច្ចុន័យ		១៨២
បច្ចុន័យនុលោម		"

មាតិកាសង្ខេប

មាតិកា	អង្កែ
សង្ខេបសង្ខេប	

បដិច្ចវារៈ	១៧៧
អនុលាម	”
បច្ចុនីយ៍	១៧៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយ៍	១៧១
បច្ចុនីយានុលាម	”
បច្ចុយវារៈ	១៧២
បញ្ញាវារៈ	១៧២
អនុលាម	”
បច្ចុនីយ៍	២០៨
អនុលាមប្បច្ចុនីយ៍	២១០
បច្ចុនីយានុលាម	២១១

រូបទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	”
អនុលាម	”
បច្ចុនីយ៍	២១៧

សង្ខេបសង្ខេបមាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សង្ខេបសង្ខេប	

បដិច្ចវារៈ	១៧៧
អនុលាម	”
បច្ចុនីយៈ	១៧៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយៈ	១៧១
បច្ចុនីយានុលាម	”
បច្ចុយវារៈ	១៧២
បញ្ញាវារៈ	១៧២
អនុលាម	”
បច្ចុនីយៈ	២០៨
អនុលាមប្បច្ចុនីយៈ	២១០
បច្ចុនីយានុលាម	២១១

រូបទុក្ខ

បដិច្ចវារៈ	”
អនុលាម	”
បច្ចុនីយៈ	២១៧

មាតិកា

មាតិកា	អង្កេត
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២១៤
បច្ចនីយានុលាម	២១៥
បច្ចយវរា	"
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	២១៧
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២២០
បច្ចនីយានុលាម	"
សំសង្កករ	"
បញ្ញាវរា	២២១
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	២៣១
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២៣៣
បច្ចនីយានុលាម	"

លោកីយទុក្ខ

បដិច្ចវរា	២៣៤
អនុលាម	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២១៤
បច្ចនីយានុលាម	២១៥
បច្ចយវរា	"
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	២១៧
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២២០
បច្ចនីយានុលាម	"
សំសង្កករ	"
បញ្ញាវរា	២២១
អនុលាម	"
បច្ចនីយ៍	២៣១
អនុលាមប្បច្ចនីយ៍	២៣៣
បច្ចនីយានុលាម	"

លោកីយទុក្ខ

បដិច្ចវរា	២៣៤
អនុលាម	"

មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ	២៣៥
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៣៦
បច្ចុន័យានុលាម	២៣៧
បច្ចុយករ	„
អនុលាម	„
បច្ចុន័យ	២៣៧
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៤០
បច្ចុន័យានុលាម	„
សំសង្កករ	២៤១
បញ្ញាករ	„
អនុលាម	„
បច្ចុន័យ	២៥៥
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៥៦
បច្ចុន័យានុលាម	២៥៧

កេសបិរិពោយ្យទុក្ខ

បដិច្ចករ	„
----------	---

មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ	២៣៥
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៣៦
បច្ចុន័យានុលាម	២៣៧
បច្ចុយករ	„
អនុលាម	„
បច្ចុន័យ	២៣៧
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៤០
បច្ចុន័យានុលាម	„
សំសង្កករ	២៤១
បញ្ញាករ	„
អនុលាម	„
បច្ចុន័យ	២៥៥
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៥៦
បច្ចុន័យានុលាម	២៥៧

កេសបិរិពោយ្យទុក្ខ

បដិច្ចករ	„
----------	---

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលាម	២៥៧
បញ្ជាក់រក	២៦២
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	"

អាសវិទុក

បដិច្ចវារ	២៦៣
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	២៦៤
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៦៦
បច្ចុន័យអនុលាម	២៦៧
បច្ចុន័យរក	"
អនុលាម	"
សំសង្កត់រក	២៧០
បញ្ជាក់រក	២៧១
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	២៧៧

សង្កត់ប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលាម	២៥៧
បញ្ជាក់រក	២៦២
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	"

អាសវិទុក

បដិច្ចវារ	២៦៣
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	២៦៤
អនុលាមប្បច្ចុន័យ	២៦៦
បច្ចុន័យអនុលាម	២៦៧
បច្ចុន័យរក	"
អនុលាម	"
សំសង្កត់រក	២៧០
បញ្ជាក់រក	២៧១
អនុលាម	"
បច្ចុន័យ	២៧៧

មាតិកាដេតាលី

មាតិកា	អង្ក
អនុលោមប្បច្ចនីយ៍	២៧១
បច្ចនីយានុលោម	”

អាសវិទុក្ខ

បដិច្ចវារ	”
-----------	---

អាសវិសម្បយត្ថទុក្ខ

បដិច្ចវារ	២៧៣
អនុលោម	”
បច្ចនីយ៍	២៧៧
អនុលោមប្បច្ចនីយ៍	៣០៣
បច្ចនីយានុលោម	”
បច្ចយវារ	៣០៤
អនុលោម	”
សំសង្កវារ	៣១០
អនុលោម	”
បញ្ញាវារ	៣១១
អនុលោម	”

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោមប្បច្ចនីយ៍	២៧១
បច្ចនីយានុលោម	”

សាសវិទុក្ខ

បដិច្ចវារ	”
-----------	---

អាសវិសម្បយត្ថទុក្ខ

បដិច្ចវារ	២៧៤
អនុលោម	”
បច្ចនីយ៍	២៧៧
អនុលោមប្បច្ចនីយ៍	៣០៣
បច្ចនីយានុលោម	”
បច្ចយវារ	៣០៤
អនុលោម	”
សំសង្កវារ	៣១០
អនុលោម	”
បញ្ញាវារ	៣១១
អនុលោម	”

មាតិកាបន្តានី

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុន័យ	៣៣៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៣៣៨
បច្ចុន័យានុលោម	”

អាសវិសាសវិទុក្ខ

បដិច្ចវារ	”
បញ្ញាវារ	៣៤១

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខ

បដិច្ចវារ	៣៤៤
បញ្ញាវារ	៣៤៨

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ	៣៣៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៣៣៨
បច្ចុន័យានុលោម	”

អាសវិសាសវិទុក្ខ:

បដិច្ចវារ	”
បញ្ញាវារ	៣៤១

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខ:

បដិច្ចវារ	៣៤៤
បញ្ញាវារ	៣៤៨

អក្ខរកិច្ចប្រកាស

អក្ខរកិច្ចប្រកាស	អក្ខរកិច្ចប្រកាស	លេខ	លេខ
ឆ ហត្ថន័	ឆ:ហត្ថន័	១៧	២០
ច ឃ្មា	ច:ឃ្មា	២២	២៧
ដ ហត្ថុតោ	ដ:ហត្ថុតោ	៧០	៧
១២៨	១២៨	១១៨	១១៧
ចត្តាវ	ចត្តាវ	១២៣	១២
ឈ	ឈ	១២៤	២
អក្ខរកិច្ចប្រកាស	អក្ខរកិច្ចប្រកាស	១២៦	១
ចោវិគ ត	ចោវិគ:ត	២២០	១១
ឆ វិញ្ញាយ្យ	ឆ វិញ្ញាយ្យ	២៥៧	៧
ឆ:ឃ្មា	ឆ:ឃ្មា	២៧១	១១
ហេតុប្បដ្ឋយោ	ហេតុប្បដ្ឋយោ	២៧១	១២
អាសវិសម្បយុត្តទុក	អាសវិសម្បយុត្តទុក	៣០៧	១
ចិត្ត	ចិត្ត-	៣១២	២
ច	ច	៣៣២	"
អាសវិសម្ប	អាសវិសម្ប-	"	"
អាសវិសម្បទុក បដិច្ចវិភា	អាសវិសម្បយុត្តទុក បដិច្ចវិភា ៣៤៧		១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មិនមែនជា ហតុ	មិនមែនជាហេតុ	២០	២
ខ្លួនខ្លួន	ខ្លួន	៣២	៧
ទើប កើតឡើង	ទើបកើតឡើង	៤៨	៧
ទើបកើត ឡើង	ទើបកើតឡើង	៥០	១១
ឲ្យបាន . . .	ឲ្យបាន	៦៨	៣
ពួក ហេតុកក្ខន្ធ	ពួកអហេតុកក្ខន្ធ	៧៤	៧
គឺ	គឺ	១០៦	"
នៃពួកហេតុ	នៃពួកហេតុ	១១៤	១១
យ៉ាងនេះចុះ	យ៉ាងនេះចុះ ។	"	១៨
គប្ប-	តែគប្ប-	១២០	១៤
ហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ	នហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ	១២៧	១
ក្នុងនមគប្បច្ច័យ	ក្នុងនមគប្បច្ច័យ	"	១១
គប្បរាប់	គប្បរាប់	"	១៣
ហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ	នហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ	១៣១	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ	នហេតុសហេតុទុកៈ បញ្ញាវិរៈ ១៣៣		១
នៃកាយសុខ	នៃកាយកសុខ	១៣៧	៥
ពឹង ផ្គុក	ពឹងផ្គុក	១៦៥	៧
ក្នុងវគ្គប្បច្ច័យ	ក្នុងវគ្គប្បច្ច័យ	១៨៧	៣
អប្បដិយកាយរៈ	អប្បដិយកាយរៈ	២០០	៥
នៃអប្បដិយធម៌	នៃអប្បដិយធម៌	២០២	១៨
ក្នុងនាវគ្គប្បច្ច័យ	ក្នុងនាវគ្គប្បច្ច័យ	២២០	៦
រូបជីវិត្រ្រិយក្តិ	រូបជីវិត្រ្រិយក្តិ	២៣០	១០
ចប់ រូបទុកៈ	ចប់ រូបទុកៈ	២៣៣	១៧
មានរាវៈ ១	មានរាវៈ ១	២៣៦	៥
ក្នុង វិបាកប្បច្ច័យ	ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ	"	១២
ញា សមាបក្តិ	ញាសមាបក្តិ	២៤៦	៤
នៃលោកុត្ត ធម៌	នៃលោកុត្តធម៌	២៥០	៥
ក្នុងនណៈនៃ ជិសុខ្តិ	ក្នុងនណៈនៃជិសុខ្តិ	២៥៧	១០
ចក្តិសម្មជាវរូប	ចក្តិសម្មជាវរូប	"	១១

សង្កឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មានការ ៨	មានការ ៨	២៦៨	៦
បណ្ឌិត	បណ្ឌិត	២៧០	៥
កងទោសវិទ្យា	កងទោសវិទ្យា	៣០៧	១៤
ដែលប្រឡំដោយ ពាមស្ស	ដែលប្រឡំដោយពាមស្ស	៣២០	"

